

237

Felice Lamberti

METAPHYSI
CAII PHILO
SOPHÆ PARS
JUXTAMEN
TEM ANCE
LICII DOCTO
RIS DIVI
THOMÆ A
QUINATIS

B. 48

PRÆFATIO

Accedimus jam (carissimi Auditorum) ad hunc
index oritur, sacra theologia demum, præstans
ad, quæ multis appellatur. Hujusmodi loca tanta
est æstimatione, ut una sine alia deprehendi mi-
nime possit, quæ omni disciplinarum prin-
cipia complectitur, et quasi summa lapidea,
in qua omni rerum clonetur, et principia
resolvuntur, primum philosophia nomen obtinuit,
atque ut regina aliarum rerum venerabilis.
Dicitur etiam sapientia, quæ prima rerum omnium
causam considerat. Eam propterea theologia ma-
gis vocatur, agit namque de divinis, quantum
luminis naturali rati potest. Porro etiam philosophia, et
philosophia præstantissima hanc philosophiam parte
metaphysicæ, id est, transcendentalis, prætereque
res supra naturam sensibilem positas contem-
platæ, nempe affectiones communes omni
creaturæ sive creatæ, sive increaturæ, tum naturalibus
immaterialibus. Quapropter multis nominibus in-
telligitur. Philosophia dicitur facultas, et res
supra sensum, et materia positæ, seu sola ma-
teria actione perceptis lumine naturali dis-
cit. Hanc itaque facultatem ab eo ordine, qui in
scholis est universalis, non recedentes, scholastica me-
taphysica percurramus. Illuminet eo lumine non

hanc scholam Magister, et Ecclesia sol d.
Th. Aquinas, cuius radiorum umbra nunquam
prodeubaverunt. q. 1. & 2.

Quaestio 1 De objecto

Quoniam tota sua perfectio ab ipso obiecto
dependenda, ideo ut nota melius percipienda.
nam, hanc primam quaestione de uno obiecto
instauramus. q. 1. ut obiectum melius

Articulus 1 quodnam sit obiectum melius

Cum melius & ente reali plures demonstraret propri-
etates vera sua e. Unde ab istis definitur: scilicet
agens & ente reali inquantum ens. Atque ne
circa particularibus rationibus entis verum sit,
melius ad ens universum, communissimumque entis
affectiones considerat. Quid vapidum vocabitur, et
maxime, q. melius demonstrat de Deo plu-
ra attributa p. ipsius Dei essentia, et nota
q. illud e. radix, et causa originalis aliorum.

Atque inde omnes vias melius e.
nobilissima melius, q. in ea it. plura primum
universalissima infalibilia, et prima, p.
quo nulla alia primum aliorum nota.
Primum ad e. quo in presenti e. prolio, in
qua alia innotuit, ipsa adeo nota, et evidens
e. ut probare n. indigeat. Unde q. omnis melius

ter ab infu finiente, et si est in infu in
reum nata existit, dicitur ens reale, plu-
cū ut lapis, si vero existit infra infu, dicitur
ens reale intentionale, ut anima, spiritus
cognitio, etc. dicitur ens reale in creatura, et
ē dependentem ab alio, et in increata, et
ē a se, ut Deus. 2o: dicitur in subtilia, et ac-
cidents, et quibus infra.

Quarto dicitur in
necessarium, et contingens. 1o: ē si non potest
esse ut Deus. 2o: ē contrarium, ut creatura. Quinto
dicitur in spirituale, et ē elevatum super ma-
teriam, ut angelus, et in materiale, et a materia dependens
in eo, fixus, et commutabilis, ut lapides. Similiter
ad rationis duos habet status. Unus in materia
et componi unita, alterum sine materia, et a
corpore separatum.

6o dicitur in absolute
et modale. 1o: ē inferior quædam entitas, et
substantia, et accidentalis, et quantitas, modo
ē ens modale, quo res absolute aliter rebus
ut velocitas ē modus motus. 2o: 6o dicitur
in ens reale per se, et constat rebus per
invenitibus ad id præcamentum rebus
ex prædictis unitis per modum actus, et potest
et in ens per accidentis, et constat rebus ad
diversa præcamenta prædictis unitis ut
ho albus, et si ad id præcamentum non tamen
re habent per modum actus, et potest, ut ex
istens, et unitus lignum.

Octavo dicitur in actu et
potest, sive in ens actuale, et potestale. Actus ē perfectio
rei, aut id per quod ens actuatur, et perfectio.

et ita ens actuale e ens determinatum ut sit.
Ista (intellige) passiva e abstrahendo ad actum su-
bstantiu: Unde ens passiale e ens abstrah ad actum,
et ex se nulla habet perfectionem, cui e ad al-
iam specie determinatum. Sic multa prima
dicitur ens passiale, seu realis passiale et ens.

Proinde in ens positum, et praeter existentiam aliud opo-
nitur a reatu dicitur ponit aliud speciale in re,
ut lux. Et in negatione, et praeter existentiam
aliud opus a reatu habet, nil speciale ponit
in re, et in solud abstrah dicitur ens, se casitas
hinc positus difficultas e, ultra obstrah ad equa-
tum multa sit ea communis entis realis et ac-
tuis. An igitur ea entis determinate realis co-
munis enti creato, et increato.

CIO

Obstrah fonsle adequatum multa e ens in commu-
ni, seu ea entis realis in communi abstrah-
ti ab omni multa irregulari et incommensurabili, et in-
telligibili comprehendentis ens creatum,
et increatum, substantia, et accidentis, re, et modum.
Inquit enim D. Th. multa loci e quodam mo-
do qua speculatur ens, ut ens; hoc a se e una
eandem, qua dicuntur particularia, et e rea
superior, et universalis, qualis e multa. Sic
in prologo ait: eadem e rea propria entis, et
eius communis.

Pro obstrah nome: illud e obstrah
adequatum multa, et qua multa demonstrat pro-
prietates, atq. circa eas nata praecipue ven-
iantur; et nata entis realis praecipue con-
siderantur in multa, et d. illo multa demonstrat

proprietates virtutes unitate veritate,
bonitate ut infra patebit. co. Ex his
iuxta dicta in loca habes obliu mulati
eo ore, qd denominat ab enti reati illius
claudis. Inter omnia obliu particularia
Deus e obliu principali. Tu qd proci-
pue tenet loca Tu etia qd omnia adia
it media, quibus meta ex proprio mun-
re demonstrat existentiis Dei n ut au-
toris super naturalis quo modo perti-
net ad theologia, id ut autoris naturae, id est
connecti ad effectibus naturalibus.

Colliges etia
ens xonis relati ad obliu reatitia meta,
siquid ens xonis relati ad singula a meta
quatenus ad ens reale, cuius e imago impen-
fecta, et obliu umbra, quare (nota) con-
sideratio entis, eiusq in dea genera divisio
quoad ordinem et dispositionem (qua e ens xonis)
reputat ad loca. Consideratio vo entis, eiusq
generata, et speciem quoad naturam, et propri-
etates pertinet ad meta.

S A D

Ad 1 ex Dth supra Boetius de similitudine
sa 4 dicente: Theologia e duplex, una in qua
considerantur res diuinae, in qua rubu
no, id est quod principiu rubu et rubu e theologia
qua alio nomine meta dicitur. et qd n e rubu
sed no n e obliu forte no. co. Deinde Boetius

videtur ens, qd e obid mte in deo paca-
mentis, id in pamentis n potit ens
in actu: eo.

Rep ad dictu d. Th. res divinas n
considerari a mte tanquā obid minus
principale, id tanquā pmiū rati minus
principalis mte. Et quo n requiritur
eo obid mte, imo potius eo obid pmi-
cipalis, supra dictu in d. 1. Ad dictu d. Th.
per d. 1. ans: qd e obid adequatu neg; inade-
quatu, con. Nō em qd imediate dicitur in
deu pamentis obid e, obid inadequatu
mte; ens d pxiens a creato, et in de
aliud e obid adequatu illius.

Ad 2: scia dicitur ar-
rendere causā cui obid. id mte n ostendit
causā nexū divinā, id Deus illa n habet.
eo. Confirmatur obid nēcie pūditate
cognoscit a scia; id Deus n pot quidā rive
attingi a mte, nec ab alia scia natū: eo.
Rep dispo maj. Causā in erendo, neg; in
cognoendo, con. Et Rep min: n ostendit
causā in cognoendo neg; in erendo con.
Nō causā cognoendi, id ostendit mte
scilicet pxiens, et pxiens, quibus dōdes
multa demonstrat. Ad confirmandū
per Deū ut e ens, quidā rive cognoscit
a mte, quatenus cognoscit et potens exis-
tere in se.

Ad 3: mte agit de quantitate, pū
e quid mte, et rēibile: eo forte obid mte
n e ens reale ab mte ab omni mte. id.

actum pot fieri & praxibus aliis. Rep-
tis ans agere & quare ut e affectio corpo-
ris et male rei; ut e modus accidentis com-
munis con. Acta eo idem agit & ipsa com-
muni accidentis, quod in uoi modori di-
vidit, et explicat p generalia uendi pax-
cia, n d p paxcia propria entis ma-
ialis, et indidibiles p paxcia ad paxcia.

Act. habet n illa re-
tendit sicut paxcia, cuius e habet, qd habet de-
minuat paxcia, n si obid mte eent ens reale in-
quantu ens, illa re extendet sicut intus, quare
pe n re extendit ultra ens: co. Rep. neg. mte
Ad intus actus ens et singularis ejus ip-
ies n idem secundu xoriu ens, p secundu
oris peculiaris xoris, quod paxcia alia
niam.

Act. Ultimo: sicut ens xoris e ens real-
da quid, illa etia accidentis; p n n obid mte ens
reale commune subia, et accidentis e obid mte
eo etia ens commune enti reali, et xoris. Rep.
neg. conia; qd accidentis etia comparat paxcia ad rati-
on e ens reale, d quo paxcia agit mte
ens xoris sub nullo respectu e ens reale.
et an reale transeat paxcia omni xoriu d paxcia.

Articulus 2

an ens reale transeat for-
titer omni xoriu d paxcia.

Suppono ut certu, unu transeat de aliis ob-
late loquendo e in illo inest, aut illud inest.

Quod si realiter includatur & realiter idem sit
fuerit eundem ad id, in idem illud transcendere ne
dubitet; si vero formaliter oblique idem significatur
dicitur illud formaliter transcendere. Item
transcendentia formalis est quae in praesentia
est intima inclusio praecati superioris indiffe-
rentis inferiora. Quapropter ens rea-
le transcendere formaliter dixeris nil est aliud,
quod includi in conceptu formali et definitivo
eius. ¶

¶ Dico conceptus formalis rei duplex est, scilicet
explicitus, et implicitus. Conceptus explici-
tus est ille, qui exprimit distincte, & significat
per nomen. Sic conceptus explicitus ensis
est habere eum, pro id explicitus per nomen ens.
Conceptus explicitus rationalis est gradus
discutendi. Conceptus implicitus est ille quod
res exprimit in dictis, & totum includit. Sic con-
ceptus implicitus rationalis est ens, seu
habere eum.

¶ Dico differre iunctum in concreto,
et in abstracto. ¶ Arguitur in concreto, quan-
do considerantur ut deficientia substantia, & in or-
dine ad illa, ut ratione. ¶ Arguitur in abstra-
cto, quando considerantur sine tali ordine, ut
rationalitas. De differis in ultimo modo sum-
mis dubitatur an transcendant ab ente mo-
nendi. ¶ Et est quærendum utrum quolibet in-
fima formalis, et proximive remota sit ens
reale

Clo

Ens transcendit fortiter quasque di-
fensas etiam abstractissimas. Propter di-
cipuli D. Th. Thom. sententia tradit expe-
re D. 12 q. 94 a. 2 dicens: id est primo ens
in apprehensione est ens, cujus concep-
tus includitur in omnibus quacumque intus com-
prehendit. Ad id nos apprehendimus di-
fensas etiam abstractissimas. igitur ens in-
cluditur in illis; et ideo ens illas fortiter
transcendit.

Item est de veritate a. 1. q. 1. Th.
ens nil pot. addi extraneum p. modum quo di-
fensa abstracta generis quodlibet nata est
essentially ens. et ensi ad extraneum aliud
extraneum, si ens non transcendit differe-
ntia abstractissimas, nempe ipsa differe-
ntia abstractissima, quae non est fortiter ens. Hinc illis
3. modo probatur ens non esse genus huius
generis non praedicatum de differe-
ntia, et ens praedicatum de differe-
ntia: ideo ens non est genus.

ens transcendit fortiter omnia, quod est fortiter
ens, et quodlibet differe-
ntia abstracta huius
est fortiter ens: ideo. Aliis p. quod est fortiter
possibile est fortiter ens, quia in praesenti
ens rationis pro possibili, et quodlibet di-
fensa abstractissime remota est fortiter po-
nibilis: ideo. Aliis p. possibile est quod non implicat
contradictionem, et nulla differe-
ntia implicat contradictionem, alius esset impossibile;
et sic non est differe-
ntia: ideo.

Generabilis solutio contradictionis est, si differa
absolutissime summa realiter sit possibilis;
fortiter tamen eo parte alius necesse
determinate possibilis et impossibilis, nec
determinate implicent contradictionem, nec
in implicent. Aliud na est, quod quolibet res
procedit fortiter ab eo, si in definit
et cum differa absolutissime summa in defi-
nitione per possibile, nec; nec per impli-
cane contradictionem, nec; ideo si sit fortiter
possibilis nec est contradictio; nec fortiter im-
plicent contradictionem, nec.

¶ Contra primum.
Dato quod differa absolutissime summa in definitione
per possibile in requiritur et eo possibilis: eo Ans. p.
differa absolutissime summa in definitione per
procedere a possibili, id per vos sit proceden-
tes: eo dato x. Contra secundo: ultima differa ab-
solutissime summa, quod non dicitur est fortiter intelli-
gibile, cum sit vocibus significabilis, id in defini-
tione per intelligibile: eo.

Contra tertio: differa
absolutissime summa definitur per ens forti-
ter: eo scilicet est sol. Ans. p. accidit ut, quia est diffe-
ra et modus intensionis decessans sed a ene
altera definit per ens, et per procedit, quod est for-
titer ens: eo scilicet quolibet scilicet differa. Ans. p.
scilicet definitur per necessitatem existendi; et ne-
cessitas ista est fortiter ens: eo. Min. p. necessitas
existendi fortiter impossibilis propter, seu abstrac-
tione ad existendum. sicut ob id necessitas existens
fortiter imbecille eo ab id existens, id scilicet abstrac-
tione est ipsa essentia entis: eo.

Contra 2o. necessitas existendi excludit con-
tingentiam, alio modo posita in existendi, tunc
cujus contingentia opposita necessitati. eo
a fortiori excludit impossibilitatem existendi, id est
impossibilitatem existendi excludit est fortiter ens, ut
nemo dubitat. eo necessitas existendi est forti-
ter ens.

Dices. necessitate existendi subalternive
significata (quo in sensu est Status Deus) eo
fortiter ens, reus in adjective significata.]
necessitas existendi nunc significata adiecti-
ve, id significat sub conceptu determinati-
onis aut determinantis ens, ut necessario existens.
id sub conceptu isto necessitas existendi for-
titer excludit contingentiam, et impossibilitatem existendi,
ad contrarietatem aut essentialis contradictionem
existenti. eo etiam adjective significata est for-
titer ens.

Confirmat. propositum reddens epis-
tentiam Deo possibile est fortiter ens, iuxta
omnes. eo etiam propositum reddens existentiam Deo
necessariam. Contra patet. hoc quod in multis plus
est in linea entis. hoc etiam quod per tale propositum
hoc non minus, imo magis distat a nullo (a)

S

A

D

At 1. alii non manent fortiter dixerunt suam
in hoc. eo neg ens. Neque neg comodum, quia alii
est conceptus fortiter rationabilis, nec irrationa-
bilis, ad inter alii et rationale sit primum ob-
iectum perfectum, et deo potest cognoscere alii, quoniam cog-
noscitur rationale, ad in loca. Verum dixerunt cog-
noscitur non potest, quoniam cognoscitur ens. est enim ens.
Quapropter ens est conceptus fortiter dixerunt
et ita illas transcendit.

Ad 2. si diversa absolutissima essent contraria
ens maxime quod aliis essent nisi, id non equi-
brat. eo. Minus p. diversa non est explicite ens.
id est non est contrarium non est explicite nisi, eo quod dicitur.
Major pro. diversa dicitur secundum explicite de
entis. eo. Resque ultima contra. licet enim
diversa non est explicite ens, ita tamen explicite
est ens, quippe hoc eo convenit non solum expli-
cite deesse includere. Cuius ad explicite diversa
includat notum entis: ideo diversa secundum ex-
plicite est ens, quodvis non explicite habere eo.
Distinctio vero secundum explicite diversa
ad ens sola est nota in eo quod diversa non explicite
ens, minime tamen in eo quod non est ens.

Ad 3. perfectas inaliatas et duas diversas entis ab-
solutissima, id est non est contrarium ens. eo. Minus prob. non
essent contrarium ens substantia, et accidentis non dissona
sententia realiter inter se, id est non est contrarium. eo. Major
p. substantia dissona ab accidenti per perfectas.
id est si perfectas esset contrarium ens, substantia non dis-
sona ab accidenti per perfectas. eo. Minus p.
substantia non dissona ab accidenti quod est in accidenti
perfectas, id est si perfectas esset contrarium ens non
perfectas in accidenti, quod ens perfectas in illo.
eo.

Confirmatur: ens est contrarium implicite inali-
ciat, nam ens est contrarium implicite omnis diversa
entis, id perfectas non est contrarium implicite inali-
ciat: eo perfectas non est contrarium ens.

Res 2. major. si essent una et idem ens, substantia, et acci-
dens non dissona essent, essent, non; si non est una, et idem
ens, neg. Quomodo modo hoc est lapsus dissona
realiter licet non ens, quod aliud ens est non aliud

lapis. Quare subita in se percellitur, non per
insulam in percellitur ab audenti dispartitur.
Sed ad confirmandum neg comā, quā n̄ tenet
quā angustia ad inferiori ad superiora ruge-
live qui modus arguendi fallax ē. Pat in h
i. 10. ad ē nealiter ens, et lapis n̄ ē nealiter
ad ē lapis n̄ ē nealiter ens. Quae comā n̄ re-
net ob eandem rationem.

Siclas event possit. Contra. id ē percellitur, et ima-
tō subita, et audent n̄ dispartitur nealiter.
ē. Offin p. si percellitur, et insubitas event
ens, et transcedit omnia, et n̄ ens ē unū, et idē
n̄ licet ad communis entis. ē. Sed dis maj:
event ens entitative, et absolute, et transcedit
omnia neg maj, et superiora (superiora ens da-
xi late ens) event ens proportionaliter
et transcedit omnia, et maj. et dispro min-
ē unū, et idē proportionaliter, et con-
tative neg min, et comā.

Itaq n̄ ē aliquid unū
et idē ens absolute, et entitative, et in om-
bus includatur, et omnia transcedat; et ens
subitale transcedit totū percellitur, igit
etiam ens audentale distinctum ab ente subita-
li transcedit totū insubitale. Quā tamen ita
entia in entitative distincta sūt una ad propor-
tionabilis, quae utrumq ens importat, quatenus
n̄ licet proportionaliter se habent ad eandem
ideo ita ad communis transcedit omnia, subitas
et ea parte, quae importat ens subitale; auden-
tia ad ea parte quae ens audentale importat.

analogice conveniunt in ente, ea par-
ti conveniunt et parte different, et ideo n
requiritur aliqua differentia superaddita parti-
tati, ut hoc differat ab equo et a ceteris
ali.

Ex dictis consequitur ens n manen-
de differentas negativas, cum ista potius in n
ens, quam ens. Hanc ob rem cum n manentem
sit differenta negativa, ens n manens dicit n man-
entem. Consequitur 2o: ens manentem
omnes differentas positivas, et ista manentem
ipsum manentem, n quiddam aliud manen-
tem, et p se ipsum, quod p se ipsum e in se in-
clusum in omnibus differentis modis et propriis
tribus.

Consequitur 3o: hanc proinde, seu potius
interrogante: ens e manens dicit differentas pro expli-
cito e implicito, aut pro implicito e explicite. Den-
tando facit potius. Si enim sit pro explicite den-
tando differentas explicite ens, ens n manens dicit illas
pro explicite. Si vero designat explicite differentas
eo ens, aut includere ens, verum e ens manen-
tem differentas pro explicite. a aliud ens n manen-
tem e una ad qua inferiora.

Articulus 3

Utrum ens reale sit univocum, et
analogum ad sua inferiora

Certum e apud omnes ens reale n eo prae equi-
voco; cum vero ea ens significata p nomen
ens n e omnino divisa in inferioribus, cum
inferiora quaedam conveniant in parte

essendi creatura e eo participatu, similitudo,
et similitudo: eo eo non convenit eodem modo Deo, et
creaturis. Quapropter creatura comparatur
ad Deum potius videtur non eo, quod eo, dicente
Isaia: omnes gentes quasi non sint, sicut contra Deo,
et quasi nihil, et inane reputare it.

Hinc sub
sequens ens reale non eo univocum ad substantia, et
accidens, quippe multa non eodem modo participamus
nomen entis; substantia igitur e ens in se. et inde
pendens ab accidenti, ut accidens ens in se quod
et dependens a substantia. Sed etiam quod e contra
notum univocum unum per alium definitum, id
ut accidens definitum substantia; videtur enim
entis ens, id e ens substantia; videtur enim
esse univocum esse genus, id e contra dicitur.

200

Ens reale e analogum ad Deum, et creaturas
substantia, et accidens utraque analogia propor-
tionalitatis, et attributionis potius. In parte
manifeste patet ex dictis, ne pugnet cum ens
transcendere potius. Dicitur Deo, et creatura
non est, quia in eis intime includitur; et non
illa quae intime includitur in diversis inse-
parabilibus e parte, et parte diversa, et consequen-
ter analogia analogia proportionalitatis. De
eo.

Deinde ostendit 2 pars: illa pars e analogia
analogia attributionis potius, cuius analogia
ad Deum, et creaturas ^{omnino} denominat utrimque
et esse divina.

et adens a subtili. co. efflu p. creatura pna
ratur definitur p ordine ad deū, et adens
p ordine ad substantiā; d. quando uerū defini-
tur p ordine ad aliud et n̄ ē conclusio
una denotationis exprime uia a talio ut pna
in uina, et medicina. co.

Explicatur: ad ens
pot rami pto ed infinito, et perfectissimo; et
in h. terra creatura n̄ ē ens, d. aliquid ens.
Similiter pot rami pto ed imm.; et h. modo
adens n̄ ens, d. aliquid ens, si qualitas ens,
quantificatio ens. Similiter et creatura
denotantur inuicem ens a propria enti-
tate, pot denominari exprime ens ab enti-
tate diuina, sicut lingua canis licet deno-
tetur inuicem uia a propria similitudine,
pot denominari exprime uia a similitudine
quod in ali. uia. ra.

S

A

D

52 Item, pna ens ē omnino eadē index, et crea-
tura, substantia, et adenti: ed. q. ans p. Deus,
et creatura substantia, et adens omnino conue-
niunt in xone ensis: co. Ans p. Deus et crea-
tura, substantia, et adens nullo modo differunt
in xone ensis: co. Ans p. Ita ensis totū dicit
hanc ed, d. in h. nulla ē diuersitas: co. Secundo
licet ho et leo differant p uas differant si p
rationale, et irrationale, n̄ tū in xone alis: co
patet licet Deus, et creatura differant p
uas differant si finiti, et infiniti n̄ uerū
in xone ensis.

Res ad prima probatione artis dis maj:
solu dicit hanc eo pro explicito, cori, pro
implicito mag. licet eo na entis solu expli-
cet hanc eo, implicite tamen claudat omes
diferas, et ita importat diversitate. Ad 2u
dispositio e su ho, et leo ita diferas, qui-
bus diferant n n forlika al, cu na alio
sit perfecta oblioa a diferis. Ceteru
na entis e eo conceptu forli u iuridice
diferre. Quapropter implicat inferiora
entis diferre p diferis, qui n diferant
in nome entis.

Contra: eo na entis e explicit
omino eade, ite explicito univoca. Res mag contra,
vapores, et implicata in ternis. Euphoris eni
dignetur univocone atendi ita explicitu pro-
ire et n ita implicitu, q e patrie. Deinde im-
plicat in ternis dicens explicito, et omnia na
eo explicito alio ita e de eo patrie. Iud. Qua-
re licet na entis ita explicitu sit eade, n ta-
men e omno eade, cu ita implicitu sit diver-
sa ut videmus.

Instabis: ut aliqua na sit univo-
ca sufficit, et explicito n dicat diversitate: eo.
Ans p. ut aliqua sint equivoca sufficit, qd expli-
cite n dicant convenientia: eo pax. Ans p.
canis celestis terrestis, et maximus it equi-
voca, et explicito solu dicant diversitate, na
implicito dicant convenientia, cu sint impli-
cite ens in eajus nome conve: eo. Res dis maj:
n equivoca ut significanda nome canis
cori, ut significanda nome ens mag.

Itaq in aliis univocis, et equivocis
maxime addendum ad nomen p^{er} se signi-
ficant, cu ad canis celestis terrestri, et mani-
ris idem int^{er}equivoca ut nomen p^{er} se
ad canis idem h^{oc} modo excludunt omni-
moda convenientia sed implicite, quade-
placite, et licet convenient in nomen inter
h^{oc} unius hant quatenus it analogata, seu
ut significant p^{er} nomen ens, sicut est ad, et un-
voca, quatenus significant p^{er} nomen substantia.

Itaq licet ens transcendat per
diferentias e univocum. eo. Ans p^{er} se. ad immutabilia
transcendit per diferentias Angelorum,
cu quodlibet differat ut per immutabilia
h^{oc} in oblatione e univoca ad omnes Angelos.
Ita ad transcendens n^{on} e ad partem conveni-
endi, et partem differendi, imo potius omnino
convenientia. Itaq p^{er} maj^{or} convenientiam
imponit ad transcendens, qua ad univocum,
ad ad transcendens facit ut inferiora
nuda convenient in nomen commune, et est
diferentia. Itaq ad primam partem dis maj^{or} ad
immutabilis complete, neg, haec est e ad univoca:
ad immutabilis praecedens a completa,
et incompleta neg. Itaq iude analogata. Itaq
dis 2 ans. maj^{or} convenientiam essentialia cor-
respondentia neg. licet enim convenientia nomen
transcendentis ad plura se essentialia qua
convenientia nomen univoca, cu extend
ad differantia, convenientia tamen geniva essentialia
omni diversitate et ita e maj^{or} essentialia.

2a ratio habundans e ratio simplicissima,
et 2a univoca e 2a mek composita, id
maj convenientia etia intentione impon
tat 2a simplicissima, quod composita, et
unitas et converna simplicitati ne pon
deant. ed. Rep dis maj e 2a simplicissima
simplicitate excludente compositione ex gene
rebus, et differentia, concedo; - excludente diver
sitate neg. Tunc enim 2a habundans n
est mek composita, propterea qd compo
sio mek exigit multitudinem conceptuum excluden
tium; quia tamen e a diversitate improciandi
bilis imponat convenientiam in multis et di
versitate, qd n habet 2a univoca.

At 3. qd habundans
conceptus praedicat ab inferioribus e univocus, et dicit
enim univoca quasi animas vocis, et conceptus, idens
habet unum conceptum ab inferioribus praedicat. ed. At imp.
ille conceptus e unus ad inferioribus praedicat, quo
poterimus ed ceteri, sed ad hoc sumus incedi e in
feris; id poterimus ed ceteri de eo, qd res aliqua sit
ens, et in ceteri an sit adens, et substantia, omnes enim
sumus ceteri de eo, qd anima, et lux entia sit et
tamen omnes subsistant utrum sit substantia, et
adens, ed.

Rep dis min: praedictione distincta, et per
fecta neq; confusa, et indefinita, con. id est
per se dictis. Ut ad sumus ceteri qd res aliqua sit
ens, et in ceteri an sit substantia, et adens, nullius con
ceptus ens n significare explicitum, et determinate
ipia inferiora. Quae modo modum si canis leones
sit, et maximus evenerit in eodem racco, et unus mo
veletur ceteri evenerit eadem moveat, in ceteri ha
an canis ille evenerit leones et maxime; et tunc
nemo dicit conceptus canis ed univoca leones
maximo.

Ita 4: omnes qualitates con omnes in ratione qua-
litate, ad pertineant ad idem praeceptum
plures participant ratione qualitate dependente
ab alia et intellectio ad in. eo. Sicut et
aliqua participant ratione entis dependentem a
Deo in requiritur et analogum ad Deum, et creatura
Sed de min. dependentia loca et in ratione
communi qualitate; dependentia prima, et
in ratione talis qualitate, con.

Ita 5: intellectio, et
quilibet alius actus vitalis dependet ab omni in
ratione particulari talis qualitate, ut est et actio
vitalis exigens procedere a principio in ratione.
eo, et tamen in ratione communi qualitate, ut
ut qualis est. Sed de ea com. qualitate per se
con. alii, atque in ratione, et proprie in ratione
invenitur. Ceterum creatura dependet a Deo
in ratione communi entis, quia ens exigit per
se primo et in Deo, et per posterius in creatura
his ut diximus.

Nulla est dependentia unius
ab alio vel effectus a causa in ratione communi ca-
usae et effectus. eo. Ita 6: dependentia unius ab
alio in ratione communi causa, et effectus ut
convenire, alius non erit communis, et nulla est
dependere in ratione communi, quae causa, et effectus
sui possit convenire, nam causa ut talis non
sed importat dependere. eo. Sed de mai. et in
ad dicendum communis communitate rationis et
fecta con. communitate sola denominativa,
nec.

Ita 7: analogia analogia aliorum, quae sola ori-
tur a dependentia loca, non dicitur communis, quia a
communitate rationis. Nam si quae una numero,
et dicitur communis, quia ad illa ratione existendi in

principii patiori analogato pura denotant.
explicetur. Quando a ha sit in communis, huc
inferenda dependant in ratione in con; talis
dependa in omnibus in his in inveni; et nota
in illis, q denotant explicetur; ut pat in
ratione iam comparate ad al, a linea, et nu-
vicina.

At ut. ha analogia analogia attribonis
for. reperit in infinitis in uno, et explic-
retur in alio; et ha entis in infinitis reperit
in creaturis, et Deo: co. Rep dis min; ut ana-
logia analogia proportionalitatis, con; et dat.
bonis tuz. Itaqz ens pot iam pro eo per-
finito, et pro. eo comodo ead. modo solus con-
venit Deo, et h modo e analogia analogia pro-
portionalis, seu attribonis, denominat Deo in-
finito, quod eo perfectissimo e infinitum Deo,
et electus in quod et explicetur, inquam
huc in alio entis perfectissimi.

Ita ut. ens pro eo comodo ead. modo creatura revera
sint ens denominata in infinitum ens aro-
re entis; et h modo ha entis e analogia
analogia proportionalitatis. Et quo in-
ferus note entis in sumi ead modo, ut ana-
logata utaqz analogia modo explicato. ab
eade ratione entis diverso modo sumpta in re-
pugnat creatas denominati in infinitum, et ex-
plicetur, nota bene hanc doctrina.

Coniectura

Et huc coniequirur: transcendencia.

ita et sufficiente causa analogia propter
inutilitatis. Ita quod ad manifestandum talis est
ut in ea contineatur et immutetur differentia inferiori-
ora. id est. prout quoad partem patet et certum non in
tota communi differentia est ad manifestandum, cum
necessario inferiora conveniant, alias co-
munes non essent. Quoad 2° modo 2°. inferiora
necessario differunt per differentias: et aliud diffe-
rent in tunc manifestandi. Contra 3°. diffe-
rent per differentias manifestant per omnia, quod est
consequenter falsum differentiam, et ad manifestandum
est conceptum falsum differentiam alias mani-
festans non esset. id.

Consequenter 2. dependet ut
ad aliud in non communi et e contra sufficiente
causa analogia. Ita quod sunt dependentes
inferiora in participanda tunc communi, quon-
iam ad communis signata per non invenit in
uno dependentem ad aliud, id est per se, et per se per
et primo in uno, et ut ibi existens aliunde
monere, et ad, quae in invenit in inferiori
partem eadem et partem diversa, includit nega-
tione in denotare. Cum unum denotet
intra me, et aliud continue, de proinde e contra
loga. id.

Consequenter 3. ens in parte conceptum ob-
tinet perfecte prout ab inferiori live ma-
tuo, live in matuo. Et tunc prout in matuo
illa intelligunt prout in matuo quoniam unum
est conceptum falsum differentiam, tunc est contra.
Iste prout in matuo al prout in matuo a matuo. Iste
matuo in matuo intelligunt contra matuo tunc
et quando unum est conceptum falsum differentiam
non est contra. Quo modo dicunt al prout in matuo ad

boni. licet ab eis & conceptus bonis. n. m.
men. hoc & conceptus alio. Et haec sunt
praedictiones, dicuntur ens praedicere a defectu, q.
quod falsum sit in prob.

Repugnat ens eo perfectum pra
mā adu n. magis a defectu, quin defecta praedi
cant adu, q. abstracta a defectu tota ens
negat in defectu ad ens remanere, alias ens
et n. ens abstracta, esset ut in prob. n. ens per
adu maneret in defectu. Sed ut n. defecta essent
praedicere ad ens, ens n. includeret diversitate
nec esset analogia: eo neg. si ens esset perfecte
n. abstracto praedicere a defectu.

Colliges quatuor: praedicere ens in pra
pione: hoc ens, licet actu confusum, seu implici
cite omnia praedicere continetur, n. tamen praedi
ci & hoc innotata analogata, & unice illa re
mā in qua confunduntur, rei hanc ed. Haec ens
et ad n. qua praedicuntur, & qua confunduntur omnia,
et hanc remā explicat praedicere ens: sicut mul
titudine a longe confundunt debilitas lucis, et
viriditas, et illa remā explicite dimittit occidit.
Quapropter haec probo: hoc ens est proho
n. praedictoris & inflexionis, remā quantum ad explicitum

Illustrat h. exemplo: in pra
pione pater est Deus, si Deus licet actu includit
omnia q. it. in Deo, etiam 3 praedictoris, q. tamen
explicita illa n. dicit, n. remā implicite includit,
n. praedicat de patre omnes 3 personas, n. remā
deitate in qua continentur. Quandoque de eo con
ceptus ens nullum analogatū determinat, &
omnia continet sub confusione, et sine ulla deter
minatione (et ens in comuni quod est in multis ē
sub confusione acceptum) ideo conceptus ens ē

quodammodo communis omnibus suis analogatis
modo supra explicato.

Consequitur ultimo: ens
non contrarietur per se, non enim ens explicat aliquod
gradum cui possit fieri additio per inflexiones di-
feras contrahentes se ad id statum eundem analogata
omnia contrahunt, idcirco contrahit ens per
diversos modos participandi illud, non per modum
superaddendum entis. Id est aliquod modum ven-
it explicare analogata sui ratione entis non contrari-
mitur ut videmus cum dicitur. Quod proprietas est

Quaestio 2

De proprietatibus entis

Explicata essentia, et qualitates entis re-
aliter operetur et illius proprietatibus, quod non
aliud est, quam praecata quaedam communissima
consequuntur ipsi ens reale.

Articulus 1

De proprietatibus entis realis

Proprietates, passiva, et attributiva entis pro eodem
in praesenti accipiuntur. Proprietates itaque desinunt
per se requirunt ad essentiam rei, cum illa conveniunt, et
ab illa derivantur. Est duplex: una distan-
tialia, et realiter omnia ad essentiam ac proinde
ab illa realiter distinguuntur, ut similitudo. Aliqua

vocatur meta, & solum virtualiter igneditur
ad essentiam, h. e. ita se habet in re, et a parte
rei, ut de fundamento intui nostro con-
cipiendi ista dimanare ad essentiam. Unde
proprietas meta non tingitur meta, sed ab
essentia, & virtualiter in re et for p. in re

sed eo ens reale proprietates habet in ip-
sas, et melius utpote & ipso radica de Deo
melius proprietates demonstrat, sed etiam quod
unitas, veritas &c. necessariae creduntur
ad eum saltem virtualiter, et copulantur aliq-
ui explicatio per ens, sic et veritas et realitas ip-
sius. proprietates multe. Quammodo ad
videtur infirmus dicunt proprietates ipsius
Dei, quod ista comparentur ad essentiam divinam,
ut si aliqua possent habere sui divinitatem
causam, aliam praeter essentiam divinam ubi in
vindicarent ad Deum libi sententiam.

Clo
Proprietates entis reales 3. v. scilicet unitas,
veritas, et bonitas; sed ad aliqd nō p. proprie
proprietates entis, s. duo nona innotant,
quae pro eodē accipiuntur, ac nomen ens. Ita con-
unitas, scilicet nō nullis receptionibus ex-
p. fit. p. 10. 1. pars clarior: unitas, veritas, et boni-
tas in modis generales necessaria consequuntur ad
ens, cū in eo convergent, et explicant aliqd qd
nomen entis in exp. mittit. eo nō vero, et reales
proprietates entis: eo.
Deinde p. 2. pars: Principi-
alius idē ē ac aliqd ens, et aliqd ens nō p. proprie

res ens, sicut aliq^d bonis n^o est proprietas
bonis: eo. ⁹⁴⁹ ~~Item q^d nomen aliq^d n^o explicat aliquid, q^d~~
explicatur p^{er} nomen aliquid unum. Aliud eni^m nomen
explicat in dictione in se, et aliud dictione a quolibet
aliis, quod dictione videtur denotare h^{oc} aliq^d.
Rursus res v^{er} significat entitatem perfectam
et h^{oc} modo n^o est proprietas entis, sed n^o consen-
dit omiⁿ entis, et significat entitatem absolute
quomodo id est id^e q^d ens, itaq^{ue} n^o est proprietas
entis: eo res et aliq^d n^o s^{unt} proprietates entis
q^{ue} s^{unt} proprietates entis.

Articulus 2. Quot sint proprietates entis.

Unum aliud est transcendentale, h^{oc} est omiⁿ entis conveniens, et
est quolibet res indivisa in se, et divisa a quolibet alio extra
se, sic Deus n^{on} unus. Aliud est predicamentale, q^d solus
actus pertinentibus ad id^e predicamentum quantitalis
convertitur, et est quantitas indivisa, seu continua: Unde
unum importat duo; altera positivam, nempe entita-
tem positivam, et negativam alteram, nempe negationem
divisionis in se ipso; quae quidem negatio est nonis san-
tis, ut ait S^{an}ctus Thomas in 1^a distinctione 24^a q^{ue} 3^a dicens: nega-
tio ista, in qua perficitur ex unitatis, est nonis san-
tis.

¶ Vero unum importat individuum in se, sicut identitatem,
et dictionem ab aliis, seu distinctionem. Identitas est id, quo
ens est id^e secum ipso. Distinctio v^{er}o est carentia identi-
tatis. Unde identitas est ens positivum, distinctio v^{er}o ens
negativum. Quapropter licet nonale sit id, q^{uo}d p^{er} se
quodam a Leone, n^{on} tamen est ipsa distinctio.

Hic eo animadvertens una & gravissima re offert
difficultas, unde rei oriatur unitas numerica, cum in
substantiis, sed in accidentibus: seu quodnam sit principium
ad intimam individuationem, & a quo tamquam a ra-
dice proveniat, & petatur sit una individua natura hu-
mana: et similiter & color existens in h. particula
sit unus numero color: &c.

¶

Principium radicale individuationis, id est unitatis nu-
mericae subiectae materialis non est illa natura specifica com-
pleta, nec sola necessitas, & materia signata quantitati-
te. Ita D. Th. ante huius probationem supponit quod di-
cimus sola natura, & essentialia specificam sine aliquo
ordine & extrinseco superaddito non esse principium in-
dividuationis, intelligendum ea de natura accepta ita
sua praecata constitutiva, seu forma; non ad illam omnia
alia, quae in se, et a parte rei conueniunt: sic enim
ipsa materia, quantitate, et accidentia imponat: pro-
indeq. in h. statu habet in se principium individuationis.

Hic in re nota bene) D. Th. dicit: sub-
iecta ex se ipsa individuari; accidentia vero ex rebus, quae
videlicet subiecta intra suam entitatem includunt, a
quo individualiter accidentia requirunt aliud ens, ut ex-
istat, et individuetur, quod non in se, sed in alio existit:
quapropter natura h. ipsa, & posita in se, seu
a parte rei non est universalis, & singularis, quod non
ponitur in se nota, et absoluta ab omni circumstantia,
et in statu communicabilitatis, & cum illa, et ista

reddita nata singularis, et individua, n quide
rone entitatis absolute sumpta, et rone officia
jus circumstantie, qua fit incomunicabilis.

Itaq aliud e q nata posita in se it
singularis, aliud q ex se ipia remanet adice
it singularis. Primum e veru, sed falsu; na
ta quippe ex solo conceptu entis ite aliquo
adjuucto extra conceptu entitatis n e prin
cipiu, unde oritur unitas, et diversitas nume
rica, seu individuationis. Nota bene hanc do
ctri na.

Sub ista prima parte dicitur: illud e prin
cipiu individuationis subite materialis, unde oritur distin
ctio numerica ab alia subite materiali, quippe ad in
dividuationem rei materialis n soltu respicitur en
titas individua in se, et etia divina a quolibet alio in
dividuo intra eandem specie, et a nata completa
specifica completa absolute sumpta, et ita sua
praeiis praecata essentialia, n oritur distinctio pu
te numerica unius subite materialis ab alia; sed
qa nata sic accepta e communis pluribus; sed
etia qa distinctio orta ex praecatis essentialibus
nate e soltu, specifica, et generica: ego.

It e sequens sententia

Urgetur: na
ta specifica completa unius Angeli n e principiu
distinctionis numerica ab alio Angelo, et oris su
tentur: eo neq. Contra pat: na utrobq reperit
nata specifica completa. Hi n d. In sp q. 50 a 5
probat, n eo possibiles plures Angelos numero
solo distinctos, qa unitas, sicut et distinctio nu-

metica n̄ oritur a forma specifica, & a
mala modo infra explicabo.

Deinde prob 2 pars:
et illa haecceitas e forma extrinsecus adveniens
et ipsamet forma individuationis. Principio n̄ e
forma extrinsecus adveniens, cū haec sit forma
accidentalis, et ita accidens cūc p̄ncipiū individua-
tionis substa, q̄ repugnat; aliunde si esset ipsa
individuationis rei, q̄ n̄ e p̄ncipiū individuationis,
cū nil sit p̄ncipiū nisi ipsius. Quare inquirere
possumus, unde hat haecceitas, q̄ sit multipli-
cabilis numerice, id e, q̄ plures haecceitates po-
sint reperiri infra eandem specie.

Textus hante
pars 2onis ex parte adduxit a 1° h̄ 3 a 2 di-
cente: illa, q̄ differunt in numero in genere
substa, n̄ totū differunt accidentibus, & etiam
forma et mala. Et si quatenus quare
haec forma differt ab alia, si ex alia na,
si q̄ e in hac mala ignota. Nec in-
venitur alia na, quare haec mala sit divi-
da ab alia, si propter quantitatē et ideo
mala subiecta dimensionem intelligitur e
p̄ncipiū individuationis. Sed opusculo 2° ente
et mentis cap 2 dicit: mala n̄ commutabiles
accepta e p̄ncipiū individuationis, & totū
mala ignota quantitate. quid clarius.

Prob 3one: unitas et multiplicitas p̄nt
numerica e malalis, & hoc oritur a ma-
la unde malalis sit: eo. Maior: sed q̄ uni-
tas q̄ oritur a forma e formis, seu specifica

et unitas prae numerica est ma-
ior, et illa ubi ordinis a maiori. Sed etiam quia mul-
tiplicatio in partes ejusdem nominis est multi-
plicatio materialis, et multiplicatio prae nu-
merica fit in partes ejusdem nominis: id.

Ad id essentialiter est materia hanc par-
tem ejusdem nominis, et est radix quantitatis,
cujus essentialiter munus est distribuere sub-
stantiam in partes ejusdem nominis: igitur materia
ut radix est quantitatis est principium radi-
cale multiplicationis substantiae materialis. Quapropter
per se materia prima idem se et absolute
summa est principium radicale unitatis
numericae, et quatenus ut disponit prae
determinat partes ignorata essentialia, aut deter-
minata ad hanc quantitatem prae alia.

¶ Accipiat si requiritur quod materia prae alia
notetur, aut correlata sit ei quod con-
cedendum disponit, nam in ipso determinat
materia prae ad hanc quantitatem et ita sit
una numero. Itaque ad unitatem nume-
ricam individui substantiae materia est primum
importata in se, et quantitatis ubi idem
in obliquo, et est correlata. 2. do

2. do

Primum radicale unitatis numericae acciden-
tium est subiectum, in quo accipiantur, et in unitas nu-
merica accidentium sumitur a subiecto, et ab ordine
ad illud. Dicitur et ab ordine ad subiectum, hanc
sufficit ut accidentia dicantur una numero, ut prae

in accidentibus circumscriptis. Quod si
id est quod ratione substantiales ut numerice
disquantur non opus est hanc materiam, ita
licet ordo ad illam, ut videre est in anima
rationali separata.

P. P. P. P. P. P. P.

ad dicentem: accidentia individuantur in sub-
jecto. et est subiectum, sicut enim haec albedo in qua
haec est in hoc subiecto. Sed in eadem quaestione
inquit: accidentia ad se habent et non in sub-
iecto, ita ~~non~~ subiecto recipiunt utilitatem: et.

Propter hoc nonne unitas, et distinctio
maioris in sumit a forma, et a materia, ut videmus,
et distinctio prae numerica est maior: et sumit
a materia. Modo sic, et materia accidentis est rubrum, in
quo recipiuntur: et. Quod est primum indicium
alterius forma est id, a quo forma habet, et
sic individua in se, et alteri incommuniabilis, et
in hac forma accidentis a rubro, a modo recipi
de potest pluribus communicari, solus a rubro ne
distinxi alteri incommuniabilis: et.

quantitate posse dupliciter considerari. scilicet
 1° non accidentis, quatenus in ipso informatur
 substantia, et h^o modo individua a substantia, sicut a
 sua accidentia. 2° scilicet non specialiter, et pro-
 prium quatenus ex se dividibilis est in partes
 ejusdem nominis; et h^o modo inquit, dicitur quodlibet
 est, et ex se ipsa individua; nam quantitas
 ex se, et materia a substantia habet partes ejusdem
 nominis, quarum una est ex materia alia. Ita habet par-
 tes in se specie distinctas: eo quod sunt numerice.

A

C

Ita t^o p^o a: q^d est una in se, et irregulari est
individuum: ita sola specifica, et materialis est una
in se: eo q^d est est individuum, igitur. Confirmat^{ur}
gradus individualis et specificus proveniunt
ab eade^m forma: ita sola specifica id est et ad
solute remota proxima gradus specificum: eo
q^d ita individuum, igitur.

Res ad aliu^m dis^{tinguendo} maj:
q^d est una unitate solute absoluta et non con
veniens, neg. q^d est una ab omni incommunica
bile, con. Itaq^{ue} ad entitate reale requiritur uni
tas realis, et supra modum, et talis entitatis re
quiritur modus, et talis unitatis, q^d est uni
tas it^{em} irregularis et universalis, generica, et
specifici in requiritur ad entitate absolute
considerata. Unde sicut unitas communis et
universalis requiritur ad entitate ut est in ma
tu contradictionis, ita unitas individualis requiritur
ad entitate ut est in actu contradictionis, et
incommunicabilitatis, qui sunt ratione mate^{rie}.

Ad confirmatione^m dis^{tinguendo} maj: proveni
unt ab eade^m forma soluti, con. particulari, neg.
Itaq^{ue} in omni gradus it^{em} semper a forma par
tiali semper a primo, et radicali partici
pij, ita q^d ita sola proxima materialis, ita a forma so
luti id est ita individui materia. Unde individua
tione unitas generica proveniunt materia pri
mo, et radicaliter modo superius explicato.

indivisionis est id, p^{er} q^{uod} materia const^{ituitur} h^{ec}, ita materia
constituit^{ur} h^{ec} p^{er} h^{ec} necessitate. eo. Res dis^{tinguendo} maj

et quod constituit per hoc, nec, radicaliter,
con. Sed ut id, per quod natura constituit, per hoc
hoc non est principium radicale individuationis, primo
est ipsa forma individualis, ut videmus supra.

Ad 3. principium individuationis, seu quod
potest convenire individuo est esse -----
dicitur si incommunicabile, et materia per se est huiusmodi.
Si enim ad uno compositum transiit ad aliud. Et
sane materia prima quomodo esset altera
et incommunicabilis non propterea esset principium
individuationis, in materia quippe humana Christi est
individua, et una numero et tamen fuit
communicata Verbo divino.

Responsum. materia
per se et absolute summa con. signata qua-
ntitate nec videtur dicta superius. Qua-
ritas (ratio) contra substantias si se sola pri-
mum specificans, quia de se ipsa est determinata
ad tale esse specificum; materia autem per se sola
non est determinata ad unum individuum, nec
se sola non est principium individuationis, sed ad hoc ne-
cessarius est sit signata quantitate ut dixi-
mus supra.

Ad illud quod dicitur aliter respondemus
ingulata nitore, et individuum sola dicere in-
communicabilitate ad inferiora, seu
ad alia a se distincta non ad idem terminum,
substantiam per quam natura individua individua
subsistens in se, et ita ultimo completa, et de-
terminata. Itaque ad individuum substantiale respon-
detur aliud principium radicale, et per indivi-
duationem. Principium radicale est materia per signata
quantitate, per se non est respondens, quia per se
videtur in individuis substantialibus, ut infra

Ad qd substantia n̄ individuat p̄ illud remanens, et unum
p̄ illud modificat, et determinat, quatenus ad
esse^{id est} illud remanens in se^{id est} incommutabile, sic humanitas
Christi n̄ habet propriam substantiam, habet
propriam singularitatem, et ut^{id est} illa^{id est} singularitas fuit
a verbo divino. Unde individuo pertinet, n̄
ut p̄ se^{id est} substantia constitutiva, et qualificativa, et
modificativa, et pertinet ad substantiam remanens.

Ad 4. materia p̄. tunc dicitur, nec igna
ta quantitate potest esse principium individuationis for
mae substantialis. co. Ans. p̄. in eadem materia p̄
potest succedere et plures formae substantiales
ut constat. co. 2. Materia p̄ est una portio a
forma substantiali, ut videtur in p̄. 3.
materia p̄ antequam accipiat quantitatem
est haec et singularitas, nam in ista accipitur pri
us forma substantialis, quam quantitas. co. ma
teria p̄ n̄ est et ignota quantitas ut est indivi
dua, nec ut est principium individuationis.

Ad 5. Materia p̄ exigit
hanc numerum formam, et non determinat
quantitas exigit hanc determinatam formam
substantialis. co. materia p̄ n̄ principium radicale in
divisionis, quia est singularitas, aut singularitas quantitate.
qd est quantitas est individua a solo composito
substantiali. co. materia una cum quantitate n̄ est prin
cipium radicale individuationis subinde modis.

Respondeo ad ultimum
neg. ans. Ad p̄. dicitur p̄. dicitur de^{id est} ans. In
eadem negativa materia p̄, con; in eadem portio
neg. Materia requiritur et succedere substantia dicitur

formis totū ē negative una, cuiusq[ue] tamen
positive iuxta diversas quantitates, ad quas
igillatim, ut in phica explicabimus.

Ad 2^{am}

Dis aut[em]: ma p ē una positive a formati-
tati tamquā a complemento, et quasi con-
comitantem, cori; tamquā a principio radi-
catis neg. Itaq[ue] mala p n ē una positive nisi
hāt formā radicāle. At mala n accipit
a forma cō individua, et individua (forma
aliquid ex se totū fundat unitatē bonū
specificū) p n hāt a se ipsa, quare tunc con-
trahit quantitatē, ut supra vidimus.

Ad 3^{am}

resp[ect]u, q[uod] licet mala p prius continet for-
mā, quā quantitatē in genere causae malis
receptive, ob rationē in alio traditā, prius
tamen continet quantitatē quā formā
in genere causae malis dispositive. Quā tō ma-
p determinari et fieri potest p rationē
ad ad genus causae malis dispositive, ideo
mala p in genere causae malis dispositive
prius erigit quantitatē, quā formā. Licet
a mala recipiat quantitatē propter for-
mā n excluditur, q[uod] quantitas prius
recipit in genere causae malis dis-
positive. Et q[uod] pat ad 4^{am} instā.

Ad ultimā

Dis aut[em]: quantitas ut ē forma admodū ex infor-
mans radicāle cori quantitas sub ratione repraesentis
et dividens una parte male ab alia, neg. ficut
est mala, licet n in formā ab accidentibus, ni mi-
nime composito, tamen dicit ordine ad illa, ut ad

dispones, quibus potestates multe determinant ad
hanc formam potius quam ad aliam. Ita mala pri-
or ordine ad quantitatem tamquam ad principium
disponere illius, ut pote quantitas dividit una
portionem materiam ab alia quae divisione posita resul-
tat in materia incommunicabilibus, et distinctione ma-
te respectu materiae in divisa.

Quare quantitas
dividendi materiae ponit conditionem negativam, ut
materia exerceat suam incommunicabilitatem, et ex ma-
teria sic individua individuantur formae secundum sub-
stantiales, quae accidentales. Unde quantitas divisa
in modo considerata praecedit, et subsequitur ipsam
formam substantialem, immo ipsam individuum materiae, et
non repugnat, ut in philosophia videlicet.

De substantia
ponit exemplo quoddam theologico sicut est eadem con-
ditio dispositio ad quantitatem, eadem praecedit, et non
eodem instanti formae materiae per ipsam quantitatem, et eadem
subsequitur, ita quod de substantia perfecta, et
formata a forma substantialem individuat a solo com-
posito. Ceterum quoniam interpretata, et imperfecta
et ut dividens conuenit ad individuum tamquam con-
ditio praerequisita ita dicitur opus 70 qd 2.

60. Item in eodem modo si duas species intentionales
velut, et alia representans quodlibet, similiter
in eodem modo si plures tales casus quod actus
illuminatus a 2 corporibus illuminatis, cuius
ignis est, si ponatur corpus opacum inter illa
aperient umbra. Etiam adentia per se dis-
tincta et in eodem modo. Et per accidentia ab
numero distincta.

Respondetur ad primum nego ans. species namq. re-
presentans partem, et partem vult specie distincta.
Et cum ant. adequate representando totum id,
q. e. in oblo, i. e. natura, singulari modo. Et h.
modo distinguuntur species, q. obla in eo obla it. per
sita diversa, licet n. in eo e. obla. Et cum ant.
inadequate representando natura natura, et h.
modo n. it. due species nature distincta,
q. e. ead. species, q. representat natura, suffi-
cit ad representanda ea omnia, q. sub natura
continentur.

Ad 2. rep. ad illis duobus cor-
poribus luminosis n. produci duas, et uni-
ca luce magis a. ibidem. Quando eo por-
tatur in modo corpus opacum, tunc in aliqua
parte, in qua si existeret aliquid opacum, n.
tenet eo una lux, et mater alia, et unice
remittitur lux antecedens defectu primi
corporis luminosi. Et si, q. n. it. due luces
n. it. in ead. parte aeris, cu. scilicet cor-
pus illuminet p. diversa forma. Ad 3.
n. unitas a. ratio, i. e. natura bene vult uni-
tas numerica.

Consectaria

Ex dictis constat natura p. eo primum ge-
neris, q. e. totum naturale, quatenus e. in po-
ra ad plures formas, et indifferentes, et
com. pluribus. quatenus de materia e. ob-
limu. subdu. alia q. n. sit communicatio
ne addit ipse forma, et tota entitate inco-
municat pluribus, et ita e. primum indivi-
sibile. Ceteru. natura n. excludit hanc incom-

incompossibilitate inter partes mater, in ratione repugnantie
et divorce, quod fit per rationem quodammodo
ita ut videmus.

Consequitur 2. per hanc per hanc et per
hoc adultum et eundem nomen hoc, quia licet ex
hincet quam ita variis terminis in ratione
variis quantum ad modum dividendi, et separandi
a quolibet alio individuo ipsius per hanc sive per hanc
sive adultum, ad eundem modum, quo videtur, quod mater
semper idem corpus numerat, et eadem mater.

Consequitur 3. per
ha adentia solo numero distincta in parte immut
et in eodem rubro. Ita potius in eodem parte rubro
affias eventus, et in eodem duo numero. At non duo
adentia solo numero distincta et successive in eodem
rubro, quippe in hac specie, licet rubrum sit entia
sive una, et tamen diversa in eo radice in
divonis. Rubrum namque est radix individui adentia
ad, eadem ratione ad eundem tempus. 2. et

§ I

De Veritate

Veritas generaliter dicta est adequatio, seu conformitas
mentis, et mundi, et potest dupliciter
sumi. Primum modo pro adequatione cuiusque
mentis, sic efficitur ut verum, quia adequationem
eius uno respectu habet. Similiter modo dicitur
verum quia adequatum ad omnes requiruntur ad
mentem. Primum pro adequatione cuiusque
ita ut verum aliter dicitur, sic ut, et in hoc.
Res enim ut verum, quatenus adequatur, et adequa
bilis est in hoc, de ratione in hoc dicitur verum, quia
tenet adequatum ad hoc.

Sim duplex e veritas, altera obvia, et manifesta
in intellectu, alia fortis et in cognoscendo.
Veritas obvia e conformitas, et
adquatio rei cui in se. Dicitur obvia, quia e in
obvio intellectui, ite manifestissima, et manifeste
vens vocatur, quia omnia rei omni defixa conquire
libet eam rei vere, et in se. Sic e id, quod e. Veritas
fortis e conformitas intellectus cognoscens
cum re cognita, ita ut si intellectus cognoscit re
ut e in se, veritas, si aliter ac e in se, dis
fatus in cognoscendo falo.

¶

Veritas manifestissima, et e propria et ens, e
ipsa rei veritas in propria natura, et ut dicens
conformitate, et aduersione conformitatis
ad intellectum divinum primarium, et secundario ad in
tellectum creaturam. Ita dicitur quod e veritate a 2 dicens:
res naturales inter duos intellectus considerata sunt ad
quod ad intellectum creaturam, et ad intellectum
ad intellectum divinum dicitur vera in quantum in se
h, ad quod e ordinata per intellectum divinum. Item ad ad
quod ad intellectum humanum res dicitur vera in quan
tu natura e. Et sic fortissime vera dicitur.
Dicitur enim veritas lapidis quia aequat proprietatem
lapis naturalis ad preconceptionem intellectus
divini. haec dicitur.

¶ Ad hoc explicandum. In pri
mo veritas importat evidentiam
ut disqualit a se e. Deinde n e proprie rei
et ens. Ut ens ut ens proprie istud epli
cat actum mentis. Quare veritas dicitur ad
tentionem conformitatis ad intellectum divinum, quia
veritas consistit in eo, quod quidam res

vel sit ⁱⁿ quod e,
et ita idem adsequenti cum signa membra
et negativa dicantur vera a falso, per
huiusmodi regula et membra e inder
divinus ideans quidditates vera, et tribuens
universis, q^{ue} proprie e.

Primum veritas habet rationem
talis dicitur talis secundario ordine quod
habet ad inder creati, et tunc veritas habet
non dicitur talis secundario ordine ad illud
positum, cuius veritas for in actu suo depen-
det ab ita veritate uti q^{ue} veritas for
actus inder creati dependet a veritate ipia, q^{ue}
e in se creata; ita res ut e in se dicitur regula
per cuius adsequenti cum sit veritas for inder
creati: co. tunc illud adsequenti: ab eo q^{ue} res e,
et si e propter vera, et falsa e. 2do

2do

Veritas for proprie n e in ha apprehensione
et talis in iudicio. Ita d^{icitur} Th loco supra citato, et p^{er}
q^{ue}libet a2, ubi notat, veritate 2 modis pot e
in inder. 1o ^{modo} ~~conformiter~~ ut in quidditate de veritate
1do foriter ut in cognoscere, et exprimeret
veritatem. 2o modo veritas e talis in in-
der apprehensione, imo in sensibus, inquan-
tu obitu q^{ue} percipitur e conformiter illi ipia
in se. 1o modo veritas talis e in iudicio,
ita q^{ue} inder hanc conformitatem iudicando de-
terminat, et enuntiat.

Obijciat: veritas for
e conformiter inder cum se intellecta; d^{icitur} ap-
prehensio aliquando e conformis ipia actus, ut
pat. co. Sup^{er} d^{icitur} mag^{is} e conformiter expressi
et p^{er} se importata in actu inder, con; n^{on} expre-
sa, et importata in actu, res e obitu a iudicio

ex primis et essentialibus conformationibus
ut cogniti ad ipsam quod est in se, in quo confor-
mitas veritas boni proprie talis. Hinc cum tal-
itas veritati operatur conformatio modo dis-
cussenda est de bonitate, quo diximus de
veritate § de bonitate

§ 2.

De Bonitate

Bonitas triplex a philosophis dicitur: scilicet in man-
ifestanda, naturalis, et moralis. Bonitas mani-
festanda (quod est proprietas entis) est ipsa res entis
in propria ratione, id est ut vult ab intellectu con-
formitatis ad voluntatem. Divina proxima
et secundaria ad creaturam. Bonum siquidem ha-
nec in primis est ens, nam quilibet ens est
bonum, ideoque appetit suas conservationes, et defi-
cit a bonitate, in quantum deficit a sua
entitate.

Deinde imposita conformatione
ad appetitum seu voluntatem, quod quidem confor-
mitas non consistit in agnitione cum aliqua
regula, cui subiacent voluntas appetitum,
sic ens condiscitur bonitate moralis, id est
se consistit in eo, quod quilibet res habet illud
ad idealem a Deo sufficientem ad movendum vo-
luntatem et determinandum appetitum volun-
tatis. Hinc bonum ab aliis definitur: id est omnia
appetunt, quod quidem non est ita intelligendum,
ut nil sit bonum nisi ab omnibus appetitur,
sed quod appetitur quatenus bonum est.

Quare bonum id est ac appetibile, seu amabile, si
sine dubio importat respectum ad voluntatem. Quam
doquidem ad divina voluntatem est regula ceterarum,
quae ceteris bona dicuntur, quatenus concordant
cum divina, ideo ens dicitur bonum naturaliter
pro ordine ad voluntatem praecipue divinam.

bonitas namque consistit in actuali, seu perfectio-
ne proveniente ab existentia illius. Unde dicitur
naturalis, seu physica, quia huiusmodi bona habent per-
fectiones entis naturali debitas. Bonitas tamen mo-
ralis consistit in conformitate actus voluntatis
morali nimirum cum lege Dei aeterna, et conven-
tuali. Unde ob id illud dicitur moraliter bonum, quod
est attingibile per actus voluntatis conformiter
ad legem Dei, et conscientiam.

Huiusmodi bonum dividitur
ab Aristotele, et Thomae in utile, honestum, et delectabi-
le. Ea enim quae appetuntur a natura rebus, ut quae
sunt, ut serviant alteri, ut medicina iuniori,
et haec dicuntur utilia, et propter se ipsa, et haec
dicuntur honesta, et quatenus in ipsis quiescit ap-
petitus, et haec dicuntur delectabilia, nam delecta-
tio est quies in bono posito.

Hinc malum cum sit
oppositum bono dividitur primo in physicum, et mora-
le. Malum physicum consistit in privatione ali-
cuius perfectionis entis naturali debita, ut caecitas.
Malum morale consistit in deformitate ad regu-
las morales, ut actus innocentis. Dividitur ideo
malum in nocivum, quod opponitur utili, in licetum, quod
opponitur honesto, et in voluntarium, quod opponitur delectabili.

Questio 3

De statibus entis realis.

Post essentiam, et proprietales entis sequuntur
huius, et modi essendi, quos hanc pos. ens reale
qui quid sit, primus est status possibilis
loci. Secundus est status possibilis
possibilis. Tercius est status
possibilis. Quartus est status
possibilis. Quintus est status
possibilis. Sextus est status
possibilis. Septimus est status
possibilis. Octavus est status
possibilis. Nonus est status
possibilis. Decimus est status
possibilis.

Articulus 1

De statu possibilitatis in logica, in Physica

Ens reale possibile illud est ad non repug-
nans existere, et est in capax existendi in
contradictione. Et est duplex nempe possibile
loci, et possibile phisicū. Primum est non repugnans
existere realiter, et in modo omne id est in
is praeis essentialibus in impossibilitate contra-
dictionis vel possibile, iive est existens iive
futurū + praeiudicū. Secundum est non repug-
nat existere nunquam tamen existet et alius
sua.

Hinc duplex est possibilitas. Alia dicitur locum
est non repugnat rei ut existat. Alia dicitur phi-
sica, et hoc praeter non repugnat existendi di-
citur ex natura existendi rei pro omni tempe-
re. De utraque possibilitate est diffinitio in pra-
cedenti in quo consistat. Pro cuius reso-
lutione suppono po. possibilitatem posse dupli-
citer considerari. Et modo cum idem pro
non repugnat praecedentem considerationem habet,
in quo consistit conceptus definitivus po-
sibilitatis.

Primo subjective et passive
commodo est virtus essentialis contradictionis
a praecatis essentialibus rei, seu est id non
cuius praecata essentialia rei possibili
ibi non repugnant, aut non implicare
contradictionem ut existant. Et de possi-
bilitate sic accepta loquitur in praeson-
ti. Supponit po. possibilitatem aliam esse essentialem
— — — — — sive activam, quae est virtus pro-
ductiva rei, sive potentia, a qua res produci
pot. Alia est intrinseca, quae est virtus exclu-
siva contradictionis a praecatis essentialibus
extra causam existens in ipsius albus po-
sibilitatibus.

Secundo dicitur apud omnes divinos omni-
potens esse potentiam essentialem omni possibili
cum omni creatura ab omnipotente dei produci
possit. Non minus est secundo ordine ens re-
ale dum existit esse sua intrinseca, et essen-
tialiter possibiliter, nam se ipso excludit ex natura
non repugnat, et contradictionem existendi. Diffi-
cultas est, utrum ab eterno sit aliqua for-
ma de minimis a se habere res posibles, et an

tales forma sit intrinseca rebus pos-
sibilibus an sit tota extrinseca?

Superius ratio

one conexio essentialis et importare for-
mam de nominando subdit. unde temporis, et qua-
nto est aliqd conexio ista est etiam forma de-
nominans. At conexio duplex est. Una est
eo, aliud idem dici. Ista est cuius forma ac-
tu accipit in subdit, et ita petit existere in
ibi, ut albidu, docendu. Ista est cuius forma
est respectiva subdit, ita ut sine illius expre-
sione non possit intelligi nec exprimi, bene
tamen sine illo existere; et huiusmodi
est possibile, futurum, praesens, cognitum
veritatum, &c.

Quare sicut tota cognitione pos-
sibilitatis est in conexio cognita, ita est in
conexio possibile tota possibilitate con-
iuncta. Et quia tota possibilitas est necessaria,
possibile est etiam conexio necessaria. At
possibile est et praecipue necessaria. Ita accipit
nulla est forma ab aeterno denomen-
to absolute res possibile. Ita accipit po-
ssibilitatem creaturam eo aliqd est crea-
tura intrinseca, quod habent creatura pos-
sibilis ab aeterno forma deum quod quid est
aliqui appellant eo ista quid. Aliqui eo ac-
tuali reate essentia. Ita tenet divina im-
portat eo forma absolute denominando ab
aeterno res possibile.

Ab eo no e possibilitas sola, sed forma denotans
 ab eo res possibile. Prob: semper et necessario existit quod
 possibilitas per se uel eo. An p. i. sem et necessario
 e uel uel per se e possibile, et per se e possi-
 bilis a sua possibilitate. eo. Minus e contra, nam
 per se in tempore inuenit eo possibile. Minus
 n e minus eadem, quia possibile e conde-
 re dicens pro mala re, et denotat possi-
 bilis, et pro forma ipsa possibilitate.

Et quando e uel uel eo existere. Prob: sem,
 tamen existit rei et eius cognitio. eo. et sem
 et quando e uel uel eo e possibile, et
 eius possibilitas. eo. si sem et necessario e ce-
 re dicere per se e possibile, sem, et neces-
 sario tamen possibilitas per se. Pa contra p. i. no
 me denotantes ad existere, et cognitio n. sem.
 et etiam possibilitas e forma denotans
 ad possibile. eo.

et possibile, et tamen sem, et necessario
 et conditionate, ita ut sem et necessario
 sem, et quando existit excludit contradictionem
 a suis praecis uenientibus; n. ad si eo con-
 mat pro statu, et absolute, ita ut sem et
 et ad eo rei possibile existit et praesen-
 ti.

et contra. n. minus alienatio uel uel e in sua
 prae: possibile e cognitio, quod in sua per se
 possibile, et prima prae hiet n. requirit ad sui
 uenientem existit ubi, sem eo praecis, nempe
 cognitionis (n. end prae et praesent uel uel, si pra-
 etiam conuenit et praesent ubi) eo etiam 2 prae
 n. et ad uel n. praecis rei possibile conuenit

Q. praevenit iusto. Et omni modo, quia indices
sunt praevenit alienatio verbi applicata sub-
to in praecato. 2 clo

2 clo

Possibilitas loca, seu forma denominatur ab
externo res possibiles absolute, non est aliquid ex
ipsis creatis intrinsecum, sed habent ab externo
forma deum. Ita dicitur 43 Q. potest a deo fieri: h. i. p.
10, quod quiddam ex creatis, non est idem ex, sed ipsa
quidditas creati est, quia a nequa ex habet nil
et non potest in ista creatura, ubi non est creatura
id creatura essentia.

Ex quibus sic patet: ex essen-
tia creatura non est aliquid actu ab externo, seu
ante creationem. Contra p. sed quia ex creatura non est ante
se creationem, ut patet, sed actualitas essentia, idem
dicitur creatura. sed etiam quia essentia ante ex-
istentiam idem est in ista creatura sed dicitur. sed
tamen quia istud aliquid, esset aliquid supra nihil
non. si primum ex est aliquid ab externo distinctum
a deo, et non factum, sed negando. si autem est me-
ta vero, et inexistit corrigenda, quare aut dicitur.
et a deo in tempore factum non est, ut deus.
aut nil est. 3 clo

3 clo

Possibilitas loca seu forma denominatur ab
externo res possibiles est necessaria et praeven-
ti ab externo, ex fortiter ipsa divina omnipotencia.
Ita patet contra ex dictis, potest in demonstrationi:
possibilitas potest ita conprehensio ab externo, ut
non potest non convenire: co. Ans p. cui potest non

conuenire possibilis potest repugnare ut ex
istat potius possibilis si potest repugnare
et existat, alias potest fieri impossibilis,
et repugnare: eo.

Deinde nota talis possibilis est
procreatus necessarius ab eterno existens a se
ipso potest creari in se produci, seu a quo cre-
atur potest habere et in se ipsis. Sed in huius
modi procreatus est ipsa divina omnipotens: eo possibi-
litas potest, sicut et cuiuslibet aliterius est divina
omnipotens. Hinc talis conditio forma de noua
et absolute ab eterno res possibilis et omni-
potencia ipsis creaturis. 4. clo

4. clo

Possibilitas physica seu pura possibilis con-
sistit for in decreto Dei, quo Deus vult na-
qua existere ad, aut si vult existere aliqua
modo. 1. nob. puta possibilis aliterius est un-
di ubi est determinatio ab eterno, et eo, et aliter
mundus nunquam existat, et huiusmodi de-
terminatio est divina decretum: eo. 2. 1. 1. de
determinatio ab eterno con mundo si a se, et
ab alio, cum aliter mundus esse sit indiffe-
rens ut existat, et si, et hac determinatio crea-
ta est decretum, iue actus divina voluntatis,
quo Deus vult aliter mundum nun-
quam existere: eo. 1. a 7

S

A

O

Ad 1. qd: possibilis loca est si repugnat, iue ca-
pitas existendi realiter, et huiusmodi capitas

n̄ ē ab aliquo denominans absolute nec potius
 habes: cō. Min p̄ talis capacitas ē maxime in
 distincta a p̄dicatis entis creati;
 Et nullus ens creatus ē absolute ab aliquo:
 cō. Confir. i. p̄locata in iustitia entis crea-
 ti cū existant, se ipsos excludunt contradi-
 ctionē: cō it̄ ipsa potibilitas creaturae.
 Ad one potibile reddita non existens per
 existentia in iustitia: cō etia exist non potibile
 p̄ in iustitia potibilitate.

Res ad annum
1. maj: possibilis loca in terra mea et ob-
ve, con; in terra glorie et subjective me;
Ita enim modo aliqua divina creatura realiter
distincta a preceteris entibus creati. Aliqua
confirma non des con; se ipsis ita possibili-
tas cu existant con; ad seipso et ad seipso
existant me; sicut enim precetera cu exis-
tant ita ad se alio, et cu ita possibilis ita ad se
nihil ita cu existant excludunt contradic-
tione p illud id reale, p hanc; cu tamen non
excludunt p se ipso antequam sint.

des e, q̄a nes cū producit augetur aliqd eo
sibi inuicem, nempe existit, possibilitas
a euentu d. & ne antequā existat. et cū
sit inuicem ut eadem deū, ideo possibili-
tas existens necessaria ē a ne possibili
distinctor. A. 2. d. 2. c. 1. d. 2. c. 1. d. 2. c. 1.

distancia. Ha 2. 2 pontos. pontos numérica geral
no e aliás e para expressar do elemento: co e ca

realiter ad petram pori. Ans. p. ca. non, quia e.
constitutio e. constitutiva; et possibile, qd e. cons.
titutio n. e. q. p. ad aliquid: eo tunc possibile
q. e. consitit. Confir. possibile e. concedere, cu
jus forma e. possibilitas, et petrus ab alio
no e. poris, quin sit ab alio: eo etiam quin
sit ejus portus.

Rep. ter min. n. e. q. p. e. con.
sens, con. n. e. q. p. possibile, neg. Sed eo po.
ssibile ut tale n. e. existens; et ideo q. p. e.
possibilis, quin possibile sit existens q. p.
ab alio. Ad confutionem dis. maj. e. conca.
tus ad ed, neg; ad al. dico, con. solutio p. ad q.
reperitur dictis.

Ans. qd necessario, et adequato
verificat petrum eo possibile, e. ipse petrus:
eo petrus e. sua p. possibilis. Ans. p. ad l.
id necessario verificat petrum eo possibile, qd
si existens n. implicaret contradictionem,
et petrus si existens se ipso n. implicaret
contradictionem: eo. 2. ob id, et verificativum ac.
tus illud n. ad actus e. verus p. conformita.
tem ad ob id, et petrus e. ob id actus affirmati.
vis petrum eo possibile: eo. 10. petrus verificat
nomen p. ad id: petrus n. e. poris: eo veri.
ficat nomen: petrus e. poris.

Rep. ad p. ad p. ad
bonum actus, neg. maj. n. id, qd si existens
n. implicaret contradictionem, verificativum eo
possibile, cui existens. Modo ad q. ad id, qd pe.
trus existens e. necessario verus, petrum eo po.
ssibile. Quia propter verificativum necessarium
n. e. petrus, et id p. qd petrus necessario n. im.
plicat, qd necessarius sit verus a petro, e. q. ipse
divina origo.

Ad id neg maj: obiectum inquit actus
affirmantis petum eo possibile e epista
possibile, q affirmat & petum. At veritas
necessaria actus & praesentis in veritate ab
epista, q pot eo, et actus nō ē; & a forma no-
ne cuius necessario in implicat petum
existere, q forma ē omnipotens Dei: Unde
(nota) veritativum praeis & possibile;
idq & futurum, praesentis, cognitio. & for-
ma denotans ad possibile, nam actus affir-
mantis denotationem aliquam dicitur veritas
a forma a qua cumq denotatio.

Hanc ob id per actus
affirmantis, petum eo possibile, dicitur ex
cite et ut quo forma denotans ad possibile,
licet in dicitur in ignare ut q. Quammodo
a intentione praesentis dicitur in ex parte, et ut
quo, & in ignare, et laqua id, q affirmat &
alio: Ad hanc dicitur cons. Petum eo epista
falsificat hanc praeis: petum ē impos-
sibile, con; ab actu no, et ante qua epista,
neg.

Ad 3 22d: hoc praeis no ē ens, ab actu
no cognoscit a Deo ut actus; & in illa enuntia-
tione praesentis actus convenire videtur: eo no ab
actu no actus ē ens, seu hanc eo efficitur p: illa
praeis actus rem facit, ac ista: hoc pot eo ens;
Et hoc enuntiat ens posse convenire homi-
ni: illa enuntiat ens actus homi convenire
pro hoc praeis: hoc ē ab, enuntiat ab id q
ad actus homi convenire: eo illud.

per dis prima min: enuntiat praedictum, non a
ens actu convenire homi, ut ex hoc coniectura
con: ut ex hoc coniectura exerceat identitatis sua. Per homi
nem conve: hoc praedictum ens, al: rubra & d: quon
do alig: edis enuntiat p: verbum e: & homi, non
notat convenientia inter praedictum & rubrum
p: identitatem actualem, non exerceat, q: p: actu
lis identitatis, imponit existit coniectura.

Notandum eo tenor: unum est actum
ed coniectura ed alio, non ut melius dica, ed &
p: coniectura coniectura, q: coniectura p: ed ab
alio, et consistit in necessitate & eo, q: nega
gat ho quon sit al: ens, rubra, & d: Unde huius
modi necessitas n: e: incommensurata, & excommensurata
consistens in una omnia dei. Et q: p: ad
secunda probatur. Ad prima d: discrimen
e: q: hoc probatur. ho p: ed ens, enuntiat ens
ut ex hoc coniectura identitatis exerceat, q: n: con
venit homi, p: ad convenire.

Atq: 7 eandem:

Deus ab externo cognoscit peribilia: eo in
stant ab externo ed cognoscit, inq: q: p: p:
amra ed cognoscitur a deo ab externo
n: n: actu sit, alias Deus nil extra se cog
nosceret: eo it alig: inq: ab externo hunc alig:
ed. Per ad proxima, q: Deus n: cognoscit ab
externo peribilia ut it, id ut n: repugnans
ut ed, quomodo n: opus e: ut alig: ed habetur.
Quomodo modum ad hunc cognoscit domum in
ma idea quon domus alig: ed habetur extra
idea artificis.

Ad secunda negans. Sicut enim
Deus ed cognoscit peribilia cognoscit alig: ex
tra n: tamen q: it alig: extra quando cognoscit,

ad sufficit, quod potit esse, aut existere,
Id possibile ponere epistode n̄ ē alibi, et inanimatū
ab eterno, et extrinsecū, inimitū nescitū de
eo, qđ possibile n̄ implicet contradictionē, cū
epistode. Audi dñs qđ 7^a de veritate a 3. dicendū
qđ quāvis cognitio n̄ ita n̄ entis n̄ tamē
oponit, qđ illud qđ cognoscitur n̄ est tunc
ens in sua natura quādo cognoscit. Sic
enī cognoscimus distantia loco ita cognoscimus
distantia tempore.

An d. 732. ab eadē forma
indivisiibili n̄ poss. dari denominationes oppositas sicut
ab eadē albedine n̄ dantur denominationes albi,
et n̄ albi, et denominationes possibilis, et impossibi-
lis, sunt oppositae: eo qđ poss. dari ab eadē forma, dñs
confirmandū forma indivisiibilis requirit pates-
cere diversas denominationes, nisi respondentē dī-
versitas subiecti, et omnia de hominibz hōm
possibile, et chimera impossibile: eo ista res-
pondetur ab eterno diversa subiecta. qđ
ē falsū.

Respondemus distinguo majore ab
eadē indivisiibili forma ad fortiter, quā
virtualiter, concedo; ab eadē itē fortiter,
diversa ad virtualiter, neg. Divina ad omnia
licet sit eadē fortiter, et tamen multiplex
virtualiter, et illative: nā virtus dei p̄ posse
producere hōm ē possibilis contra hōm.
et p̄ n̄ posse producere chimera, ē impoten-
tialitas contra chimera, et ita omnipoten-

na Dei, sicut e potentialitas possibilis, ita
e impotentialitas impossibilis.

Ad confirmati-
onem distingo maiorem: forma individui, qua
n e prima ratio ordo, concedo; qua e omni
prima ratio, nego. Sed omnipotentia e pri-
ma ratio, ob quam potunt existere, qua n
implicant, et ideo se ipsa e necessitas, ut pos-
sibile differat a chimera, p hoc qd potis pro-
ducere possibile, recusat chimera. Unde possibi-
le, qd existit actualiter, et insimiliter differt
a chimera; ab aeterno tamen id e distin-
ctio essentialis inter ista.

Insuper: omnipotentia n est ratio, . . .
qua res e passive producibilis: eo n e possibilitas
passiva. Contra p: res e passive producibilis p po-
tiam ut producantur; et omnipotens n e potestas passiva
eum a se ipso produci potis: eo. Resp. res min
n e potestas passiva ut qd producat, con. et sim-
iliter et ut quo producat, is res. Omnipotens est
e forma essentialis, a qua res est ad aeterno
essentialiter producibilis; et hic e effectus per
omnipotens, possibile eo dicitur eo insimiliter e ut qd
producibile in tempore; atq hic e effectus
omnipotens in genere causa efficientis.

At b. 24a

ut creata n consistit per se existens p decessum
a quo dependet ut existat: eo nq consistit per
se existens, a quo dependet, ne nuda ex-
istat. Resp. res composita est; qd de se non est

rentis e in ista itaq n provenit a deo, qd
e ordinatum. Ad demonstratio patet per ista
qd n e p essendi convenientia; itaq for pat
venit a Divino deo.

Ex istis consequitur, divi-
na omnipotia connecti tunc cu p essibilibus.
Pro cuius pleniori intelligentia nota: unum
conecti cu alio e n posse cu sine illo. qd n
ist abq difficultate, ita notabiliter connecti.
si ut abq miraculo ita connecti p hinc
ita notabiliter. si v o unum n possit cu sine
alio adu divinitus & miraculose, ita conecti
tunc cu illo. Secu connectio tunc adu e in
essendo, iive epistendo; adu in verificando,
ita in eo veritatis. prout. Secu e divina
omnipotia tunc connecti in essendo cu cau-
salibus, ad alio cu finit omnipotia, quin
fones aliqua creatura possit in se ipsa.

Inde con-
sequitur ista, divina omnipotia ita cu tunc
connecti cu p essibilibus, ut Deus n possit dici
omnipotens, quin verificetur cu p essibilibus, tunc
e contradictio; adeo ut si p essibilia fierent in-
p essibilia deficeret omnipotia dei. Ita huius e,
qa si creaturae p essibiles adderentur aug-
mentum auferretur a Deo potestas producon-
di creaturas: eo patet alit perfectionis
ipsius; et consequenter Deus non per-
fectionis e tunc connecti cu causalibus
p essibilibus. Quid est divina omnipotia e for-
ma constuens actibus creaturas ut p essi-
biles.

Obijciat: ex h sequetur qd, qd necessitas
eo creaturas p essibiles quia Deus, ita sequetur

Veritasque potestas Veritas omnipotens Dei. To
 omnipotens dependere a creaturis, quia unum de-
 pendere ab alio est in potestate esse in illo. Cōsequen-
 ter iam requiritur. Nam magis necessarium pot-
 quod modum correcti est minus necessarium.
 sicut bonum est non male est magis necessarium, quam
 est vivere, et tamen necesse correctum. Ad 2°
 dicto Veritasque potestas Veritas omnipotens
 Dei in quibus a priori, et p. potest in his
 necesse, et a posteriori et p. locum est in necesse
 p. in necessitate. sicut Veritasque filio
 Veritasque potestas.

56 Ad ultimam Res unum
 dependere ab alio in est prout in potestate
 sine illo: nec enim natura potest esse sine pro-
 prietate, nec potest existeret sine filio.
 nec tamen nec natura a proprietate
 nec potest a filio dependent. Quare
 ut unum dependeat ab alio, opus est quod in
 potest esse in illo ratione subordinationis, quod
 in convenit divina omnipotenti, quod ut causa
 possibilium illa continens, a nullo depen-
 det.

Articulus 2.

De statu futuritionis, et praetitionis.

Futurum est quiddam contentum est in his
 praetitionibus, importans ad, quod denotat futurum,
 et praetitionem. Futurum ad potest dicitur cum

So. nunc et obire, quomodo est nunc in exis-
 tit, existet tamen postea dicit futurum. Sic
 importat existentiam existens nunc, et existit
 postea. So. princeps, et ultimus, quomodo est in-
 fallibilis determinatio de eo, est nunc id est
 existit nunc et ita determinate existit
 nunc tempore. Et de futuro, iive forma
 et quod ab eterno est infallibilis et vel
 Antichristus vel eo futurum, quod nunc in
 praesenti quid sit, et in quo consistat?

1010

Futurum non consistit in causa existens
 nunc et est postea. Proinde: futurum
 consistit per formam, et est in tempore futuro-
 nis, quod importat tamen consistentem sine for-
 ma determinate; et complexum et causa ex-
 istens nunc, et est postea non est in tempo-
 re futuronis, cum nunquam sit huius-
 modi complexum, eo quod ipsa partes tempus
 nunc, et contradictione opponitur. co.

Dices futurum adequatum.
 sed non existens nunc, et incipere. Unde
 inexistens nunc est futurum, quia nunc
 est causa est illius, et est inadequatum futurum.
 So. et pro: constitutum non destruit con-
 sistentem; et est destruit futurum, et est
 existit et praesens in futurum: co.

Contra 10:

existens sola causa Antichristi vel Antichri-
 stus non denotat futurum per illam causam: eo
 quod illud non consistit adhuc inadequatum futurum. Ans-
 p: Id non existit Antichristus nunc est causa

ita e defectus epla, & n̄ demorat n̄ fu-
ritus p defectu epla: eo neq futurus p
causa. Contra pat, cu causa, et epla aequa-
liber sint constitutiva inadequata? sola
causa epla num n̄ e aduc inadequata fu-
ritus rei: eo. Ans p: futurus no aduc ina-
dequata inquit istud inadequata futurus
a parte potibit, & p n̄ facit predicta
causa, cu parte potibile caueat epla de-
bita num: eo.

Contra 4o: epla potest haberi
da nil e aliud, quā epla ut futura; & futu-
ra n̄ const aduc inadequata p epla ut
futura: eo. Min p: ad aliqua eo futura,
et ipsa epla eo futura idē r: eo arguere
vult contrariū p quid constituat epla ut
futura, alias questione n̄ resolvant. Quare
idē e inquirere p quid constituat futura,
ac inquirere p quid constituat epla ut
ut habenda & ut futura. Dicere ergo
futura constitui p epla habenda i-
dicere futura constitui p eo futura
q̄ e n̄ explicare constitutionem futi.

Contra 5o: Etone epla
successiva e, q̄ prius paret n̄ simul im-
p̄ una parte alia, ut ferens causa dicitur.
si eo futuratio e quid successiva, epla po-
tea ut ferat exclusionē causa epla num
est pars inadequata constituens futura;
& epla potest ut evidens causa epla
num n̄ e epla ut habenda, & ut iud habenda:
eo constituenz futura p epla habenda, q̄ ipi
negant.

Contra 6o: res iacuerit ab initio
eadē e pars prior ac eadē e pars posterior,

ut pat in modica die: eo futurum dicitur.
 vel ed, quando e existit, quia dicitur e eius
 causa; sed dicitur e existens Antichristus, adve-
 nire futurum. Contra ii: futurum e consti-
 pectum portea habenda ut habenda,
 e ut habenda: si prima eo omnes partes
 futuris immutari, ita futurum n e quid me-
 renou. si secundum: eo nunc praesens adve-
 e futura, qd e futura. 2. et 6

2. CLO

Adversario n conuincit in ordine infal-
 libili ad existit portea habenda distin-
 to a decalogo dei. Est contra sapientiam de-
 mentes futurum effective, et habitus pro-
 veniat a decalogo dei; fortiter in cons-
 istentia in causa existit nunc, et ordine
 infallibili ad existit portea. P. modo ad
 deum e velum Antichristum eo futurum:
 eo etiam modo ad deum e per futurum An-
 tichristi; id nil distinctum a deo habet eo
 ad deum: eo nil distinctum a deo habet eo
 futurum. Sed nec aut eadem infallibilis ad
 existit portea e indistinctus a decalogo dei
 aut n e fortis, aut deum futurum.

3. CLO

Fortis futurum plura, et ultio summa conu-
 nit in decalogo infal conuincit, et determina-
 tio existit nunc portea. Quapropter Antichristus
 consti per futurum p decalogo, quo deus de-
 terminat, et vult existit in tali futura tem-
 poris. Ita dicitur p q 16 a 7 dicens: ea, quae in
 tempore, n aliter sunt velum eo futurum

8
ni quatenus in causa temporaria fuit
ut enim fuit, quae causa idem est Deus.

¶ Rone 10: Antichristus dicitur
fuit infalibiliter et determinatum ad in-
falibilitatem existendum, ad p. h. disquisitio a
pure possibili; et ad infallibile determinatum
ad existendum est ipsum Dei decretum, ad id non
conveniat Antichristo ex natura sua, eo quod
ipse indifferens est ad existendum, et non exis-
tendum: et Antichristus ad infallibilem fuit
provenit for. a decreto Dei, igitur. Unde
divinum decretum est forma cellae denotans
res ab eterno futuras.

¶ C10

Res non conatur for. praeterita p. istam causam, ut
fuit, restituta omnia forma, et consistunt
a p. decreto et non concurrenda existat res in
tempore. Explicatur: sicut res denotat fuit
p. determinandum ut existat in tempore, et ista
denotat praeterita p. determinandum, ne exis-
tat post hunc tempus. Unde istud decretum, et
for. futurum, et determinatio rei pro h.
tempore est etiam for. praeteritum, et deter-
minatio non concurrendi ad post h. tem-
pus.

¶ Rone: sicut fuit est ens, et licet nu-
ne non sit, et tamen determinatum ut sit in ali-
qua temporis differencia; ita praeteritum est ens,
et licet nunc non sit, habuit tamen antea existens,
et fuit non constituit for. p. causam existens
nunc, et existens postea habenda, et ideo p.
decretum ut dictum est: et. Quod est praeteritum
nunc est, ita nunc est forma constitutiva

proteriti, et in num n e h complexu.
causa existe num, et existe futura, cu h
complexu sit contradictoria: igitur f, ad

S

A

D

Ad 1° p^o: id est for^mal^{is} con^{tra}dictioⁿem rei, quo
p^{ri}ncip^{al}it^{er} intellectu intelligit^{ur} res, et quo min^{us}
tellecto n^{on} intelligit^{ur}, p^{ri}ncip^{al}it^{er} intellectu
causa existe num, et existe p^ort^{al}it^{er} in
telligit^{ur} res p^ort^{al}it^{er}, et n^{on} intelligit^{ur} p^ort^{al}it^{er}
utroq^{ue} n^{on} intellectu: eo causa existe num,
et existe p^ort^{al}it^{er}, est for^mal^{is} con^{tra}dictioⁿem rei,
ut^{er}q^{ue} n^{on} intellectu. Coⁿtra: p^{ro} id res est for^mal^{is} p^ort^{al}it^{er},
p^{er} q^{uod} d^{icitur} ad o^mnⁱ n^{on} ip^{sa}, p^{er} causa
existe num, et existe p^ort^{al}it^{er} d^{icitur}
res p^ort^{al}it^{er} a n^{on} p^ort^{al}it^{er} coⁿ.

Resp 1^a ad alt^{er}u^m res
maj^{or}. Et ad cognitoⁿem effect^{us} ut^{er}q^{ue} intelligit^{ur} cau
sa, et cognitoⁿem uⁿo relativo intelligit^{ur} alt^{er}u^m,
nec in con^{tra} p^{er} effect^{us}, nec relativo p^{er} alt^{er}u^m.
Unde ex eo q^{uod} intellectu causa existe num,
et existe p^ort^{al}it^{er} intelligit^{ur} p^ort^{al}it^{er}, n^{on} cau
sa existe num, et existe p^ort^{al}it^{er} est con
tradi^{ctio}nem p^{ri}ncip^{al}it^{er} fut^{ur}i. totu^m eo illud p^{ri}nc
ip^{al}it^{er} est con^{tra}dictioⁿem rei, q^{uod} intelligit^{ur} ut
p^{ri}ncip^{al}it^{er}, q^{uod} n^{on} con^{tra} existe num, et
existe p^ort^{al}it^{er}, id totu^m de^{cl}aret^{ur}.

Resp 2^a res
min^{or}. p^ort^{al}it^{er} n^{on} est con^{tra}dictioⁿem rei, p^{ro}ut
p^{ro}ut d^{icitur} fut^{ur}i, p^{ro}ut p^{ri}ncip^{al}it^{er}. Quare p^{ri}ncip^{al}it^{er}
p^{ro}ut est o^mnⁱa: p^ort^{al}it^{er} causa existe p^{ri}ncip^{al}it^{er}, et
existe ex^{tra} simplic^{iter} ad ed fut^{ur}i. p^{ro}ut igit^{ur}
p^{ri}ncip^{al}it^{er} intelligit^{ur} est fut^{ur}i ante existe.

expositio, id est, de eadem expositio adu in
relegit fuit.

Resp 3. dicitur min. proinde in
relegit eadem expositio tunc, et expositio pos-
tea nos intelligit fuit, quia id non potest intel-
ligi sine futuro, ut a qua expositio, con-
tra in ipsa eadem expositio tunc, et expositio
postea non est fuit fuit, neg. Itaque
repugnat intelligi de tunc eadem nos,
quod est postea determinate certum, quin
est forma verificans ad fuit est, et haec
in forma non aliam est, quam infallibi-
lis determinatio, seu divina decretum exis-
tendi postea: atque per hanc determinationem
existendi postea dicitur nos fuit ad
omni in ipsa, per quod potest ad confirmationem.

At 2. expositio est aliam est
fuit fuit, Ant. et expositio est aliam
non est aliam de pro existens, id est, est
expositio: et nec fuit fuit Ant. est aliam
de pro, neg. Resp. dicitur min. id est, est
expositio aliam, quod est aliam, con. quod
est fuit fuit, neg. Sicut enim cum nos
est pro non existit, existit in eius positi-
bus; ita cum nos est expositio in existit, exis-
tit in eius fuit.

Qua propter (nota) aliam
est dicitur ad fuit, aliam dicitur ad est fuit.
Id est, omnino primario; repugnat enim ad
id est, et dicitur eius fuit, quod est compositum
in pro. Id est, deus, quia nos est fuit per ha-
bent, itaque implicat dicitur ad est fuit, quin
de fuit, itaque repugnat ad est existens

et cognita, quin vel esset et cognitio.

Contra: idem significat ista pro-
positio: Anus est fuit ac, ista Anus existit
hæc secunda nil affirmat de præexistens,
et neq. prima, siq. futurum non constat per aliquid
de præexistens. Per præmissa major
minor: nil affirmat explicitè con-
implicite neg. Itaq. sicut qui affirmat
Anus esse præcognitum a Deo, expressè
affirmat aliqd. existere de præ, bene
ita implicite, non enim pot. esse præcogni-
tum, nisi de præ cognitum: ita qui affirmat An-
tum futurum non affirmat expressè, Anus
aut aliud existere de præ, implicite
ita affirmat futurum Anus, quia idem est
fuit Anus esse futurum, ac existere de præ
futurum Anus.

Hinc pat. per has præmissas: Anus
existit, Anus est fuit, futurum est ut Anus sit
idem omnino significari cum sola diversitate in
modo. Ad per duas præmissas futurum signi-
ficat existere implicite, et non videtur præ-
missum expressè affirmatum. Et ultimarum
vero importat futurum videtur expressè
affirmatum. Et quibus necesse perpen-
dit facile colligunt præmissa, quia con-
sue converunt contrariis.

Ad 3. dicitur: An-
tus idem præcedit ubi in præmissa idem
dicitur fuit futurum, id non est futurum, et
ita ad dicitur, cum h. modo incipit.

in tempore: eo futurio for committit in
eo diminutio iive id quod est ex ordine
fallibilis a deo proveniens: eo de
his maj est ad eternum for committit in
futuro, con: for inens neg. Ad hunc pro
cada ista dicitur sint certissima in te
pore, denotatio in futuri est antedicta
ab eterno.

Art. 4. 230. for futurio, ut
actualis delectatio ad existendum non est quia
divina: eo non committit for in delecto. Ans
p. delectatio haec est obiectum voluntatis quod delectatur
eo. Confir: futurio for non efficitur per delecta
tionem, sed per delectationem fiat actualis, quia antea
obiectum erat potius: eo. Deinde ad primum: neg. voluntas
committit, quia voluntas delectatur non future in or
dine ad existendum est voluntas sui ipsius.
Ad confirmationem neg, fallor for non
in nulla proprie habere causam effici
entem, sed obiectum videlicet causam a divina
voluntate cuius est actus.

Art. 5. malitia for
peccati est. Quid ad deum futur, et non per delecta
tionem: eo. Ans p. delectatio non delectatur maliti
am foris peccati ut existat: eo. Ans p. per
delectationem foris malitiam ut existat, est cau
sa illius, et vult illa, sed deus non est causa
malitiae foris peccati, nec potest illa vult
re: eo. Deinde dicitur per modum. Ans per delectationem
prodecedentem, con: permittemis videtur: non
est futura finis, con: hoc est illative, neg.

Itaque futurio per se causa committit
in delectatione causa ad produciendum
effectum. Futurio vero tota est, quae in se habet.

ad effectum in naturalitate, et producti-
one illius, et per primam conclusionem, et illa
solum, id est ex defectu, quo Deus deest
negat auxilium spiritus, in seipso, legiti-
me et rationabiliter, et per consequens, in quodam
modo dei illud causatur, et in maiestate
in illud convenienter, ideo deest per
mittens et logica futio illius.

Ab. 7. Ad. 1.
propter hoc per consequens indebito sub-
iet ab alio, ad deest ad alium, et
consequens est per. u. co. Min. p. 1. propter
hoc. Ad. 1. in fine ad alium, Ad. 1. ad alium
non esset propter hoc, et per consequens. Ad.
1. in fine. In fine ad alium, quod deest, et
in fine propter hoc, quod deest, et
et connotatum propter hoc, et per consequens.

Ad. 1. in fine, ad alium, et per consequens.
divine voluntatis. Ad. 1. in fine, ad alium, et
connotatum si existat habitus in tempore.
Per hoc deest, et ad alium, et per consequens.
in idem deest, et ad alium, et per consequens.
connotatum existat anima habitus, et ad alium
deest, et ad alium, et per consequens.
in propter hoc habitus. Quod propter hoc
divinum deest, et ad alium, et per consequens.
propter hoc, et in deest, et ad alium, et per consequens.
in idem deest, et ad alium, et per consequens.

Articulus 3

De statu existentie.

Est tunc considerat in statu existentie, quando jam existens est in se, productum, et possumus extra causas, id est in Mundo. Quapropter illa procedat, quod intelligebatur in statu possibilitatis et fuloris, id est possumus actu. Ale et in statu existentie quando productum a suis causis; et sic existens est illa forma actualitatis per quam res est, et intelligitur existens, existens inquit ut non sit non sit et intentione per se extra causas. Unde ibi definitur: actus ultimus, quo res ponitur extra causas.

Quandoquidem Deus est proprie existens, quia est positus extra causas, ideo existens generaliter summa definitur: id, quo res ponitur extra causas. Hinc evenit ut id cuius actus est esse rei existens. Item evenit ut non id proprie intelligitur, quo res aliqua constituitur in determinata specie, id est primo concipitur in se, et per se res requiritur ab omni in igna. Quoniam de potentia respondemus interrogandi sunt res: Vnde quid sit. Quia est principium proportionis, et operationis. Vnde habetur. Quia est res ab qua res est id est est, Vnde res est. Et deinde dicitur forma, quia est id, quo res constituitur in determinata specie.

1° ordo inter eam et existat ens ex
ali interest distinctionem, quod nempe pro-
ter in qua definitur eam est necessarium
ho est ad rationem. 1° prolio in qua definitur
existat est contingens ut, ho est existens.
quare cum producat ho fit actus exis-
tens, quia accipit existat per actionem; ita
in ut per actionem effectum, per existat ut di-
catur hoc existens. Alii terminant veris.

Difficultas est etiam existat
creatura cum quo ens creatum com-
paret ut quod, disjungat realiter ab illius
eum. Antequam cujus resolutionem suppono
po: apud omnes entia in deo identi-
ficari cum existat, quare in divinis omnia
et unum, in ubi obviat oppositio realiter.
suppono 2°: existat realiter identificari
cum entia ipsius existat, quod non
disjungit a sua propria eum.

¶ 1°

In omni ente creato, et finito eam disjungit
realiter ab existat. Ita per se per se
quod secum omnes eius principia sunt: 1.
in deo identificat eam existat, quia
actus purus; in creatura ad realiter
disjungit quia eam comparat ad existat ut
potentia ad actum. In opusculo 48 ait: eo
eum, et eo existat differunt realiter ut duo
divina res. quod quod humanitas Christi
habet eam creatam, et existat increata, in
existat verbi divini eo.

¶ p. do non est s. p. solus Deus
essentialem, sed p. essentialem existens: et
nulla creatura habet eandem identitatem
ad eandem existens. Contra patet, existens enim idem
significatum cum essentia reddit creaturam essentia-
liter existentem, id est p. aliquid sibi essen-
tiale, et existens essentialiter sive p. essentia
nulli creaturae potest convenire.

Dicitur Deus existens p.
sua essentia indefectibile; creatura vero p. es-
sentia defectibile et dependens a Deo libere
eandem producendo; contra: si ab alio, si ne-
que existens p. essentia sua: et si creatura
fit a Deo. Ans. e. d. s. p. q. 2. d. con-
tra: e. contra rationem facti ab alio, si essentia
est illud et ipsum illud: et creatura est
habere a Deo, et non existens p. sua essentia.

Explicat haec
ra: id. cuius essentia est actu existens a nullo
produci. et e. contra ratio essentia illius, si ab
alio produci. et e. actu existens. Ans. p.
si ab alio produci potest non existens, et non potest
non existens id, cuius essentia est actu existens,
nam essentia non potest deficere: et. s. do. Deus
a nullo produci potest, quia eius essentia est actu
existens. Tercio: Deus est ens necessitate ex-
istentis, quia eius essentia est actu existens, ut supra
docet s. p. q. 2. d. q. 2.

¶ p. do. alia ratio s. p. a
ius distinguitur a propria natura in
qua recipitur, nisi essentia se ipsum recipere potest
et existens creatura recipitur in eius essentia

sicut actus in propria potestate. *Aliter*:
existit excedere in subiectum, et in
cepta: eo recipit in alio. Sed eo in nul-
lo alio recipi potest in sua essentia, cum
sit proprium existit receptionem: eo.
Ans. si existit incepta, et in subiectum
est actus purus; et existit excedere in
est actus purus, cum sit proprium
Dei: eo.

Major: Actus purus est, qui nulli
potest misceri, ut ex terris constat, et con-
tra incepta nulli potest admisceri. *Aliter*: *Aliter*
si actus misceri potest, et quia est actus alius
potest, et quia ipse est in potestate ad ultimum actum.
Et existit incepta in actus alius po-
test, cum in nullo recipiat subiectum, nec sentit ad
ultimum actum, cum sit actus ultimus
in linea entis: eo.

Respondeo excedere in eo ac-
tum purum, quia habet eo ab alio, deinde ad hunc
eo a se, et ideo eo actum purum. Et contra
hoc est habet eo ab alio participatum habet
esse habet distinctum a propria substantia, et vi-
ta: eo est contraxio est habet eo cum essentia identi-
ficatum in habet eo participatum ab alio, et
ita est actus purus. Ans. est D. Th. contra
3 ad 2 ubi ait: omnis alius res, praeter deum
est ens participative, ita est aliud in se
substantia, aliud eo participatum.

Contra 20:
Sicut excedere habet eo ab alio, si in eius essentia
identificatur eo existit essentia actus purus: eo.

Ans. p. Verbum divinum habet eo ad alio sci.
apud me deum, et in e actus perfectus: co.
Et omni ad e, quod similitudo creaturae
in e respondet ad e similitudine ad causam
effectum, et ex principis causae propriis: Unde
prius debemus assignare nom quare
aliqua res sit in se infinita, quod dica-
mus in productis a Deo creatura infinita.
Id. 1. ab

S **A** **D**
Ans. p. una epistola in disquisitioe mediter ab
ipia existentia, eo rex una cuiuslibet rebus
identis contra p. una epistola in minus e indi-
ferens ad existendum, et in existendum, quod
sit una cuiuslibet creaturae, et habet indiffe-
rentia in oblatioe una epistola in disquisitioe medi-
ter ab ipia epistola: co.

Res p. rex magis in
positum. Et non una epistola in qua proprie
existit, nec in e indifferens ad existendum, et
in existendum. Quare una epistola idem e id
quo una res creatura existit. Sed eo una
res existens ut qd producit ut qd, res
una epistola.

Res 2. omnis prae, rex contra.
Sed quod si est una epistola in e, nec in
aliter eo ipia epistola, in illo e infinita, et
actus perfectus, quod adhuc e acceptibilis in alio,
sci in una, quod p ipia existit. Et non nec
in identica res eo, et p proprie existit, nec
infinita et actus perfectus, ut supra proba-
tum e. Sed una quod una epistola e in e

existendi, et ideo non requiritur a se existere
ut existat. Ad modum quo, quia ipse est ex vi-
dendi coloris est etiam ad ut ignis videtur.
Ergo ad existendum non est ad se existendi,
et ideo disparat est non.

Art. 2. quod non potest realiter
separari non disjungit realiter, sed una non potest
realiter separari ab existenti eo. Confirmatur
quia constituitur actualiter per existenti eo ex-
istit non disjungit realiter ab una actuali.
Ad alterum per magis magis. persona magis di-
vina non potest realiter separari, et non
disjungit realiter. Quare licet ea, quod re-
aliter separantur disjungant realiter
non tamen est contrarium.

Ad ad hoc promissa magis
magis, cuius realiter non in prima
morte Christi. Sed fuit realiter
separata a sua propria existenti, cuius
loco subrogata fuit existenti verbi di-
vini. Confirmatur modo per rationem. sicut
enim aqua constituitur calida per calorem, et
non disjungit realiter a calore. Ita ergo
constituitur actualiter per existenti, a qua realiter
disjungit.

Art. 3. existenti non potest recipi in esse eo
disjungit realiter ab illa. Ans. prob. exis-
tenti non potest recipi in nihil, id est una pro parte
ad existenti est nihil. eo. Recipit tamen una pro
parte temporis ad existenti est nihil, con-

pro priori natura seu intelligentia, ne-
cessitas enim est pro illo priori, quo intelligi-
tur antecedere eorum, et intelligitur existens
natura in existens, et quod per se ipsam,
et per se ipsam quod recipit. Sicut de materia
per in propria dicimus.

At 4. si per se rationem
actionem sui productivam per se existit, et est per se
minimam actionem creativam Dei, et est per se
creatur, ut videmus: eo. Per se igitur minima. si per se
actionem creativam recipiat ut per se creatur con-
tra, id quod est, quo creatur, nec est contra min distinctam
nec contra. Itaque si per se creatur, seu productiva est
et sola est per se, nec sola existit (ita enim
dicuntur produci ut quo) et unice ipse per se
produci, et creatur ut per se, quatenus actio produc-
tiva Dei, et ut per se practica potest est per se in
actu per se existit, quia est per se fontis, et est, quo es-
ta existit.

At ultimo: est per se ipsa per se
sens: eo. Atque per se est per se ipsa est defectus sua
causa; et defectus unius contradictorii est epis-
ta aliter, ut tenet adagium: eo. Per in
mis: nequeque aliter: est per se ipsa est ad
no defectus sua causa; et defectus unius con-
tradictorii est epis-
ta aliter: eo est per se ipsa
est ad aliter existens.

Deinde per se ad ⁱⁿ illud
aut eo absolute quod, aut ita est intelligendum,
ut defectus unius contradictorii inferat existit
aliter, et ad per se ipsa existit aliter. Unde
defectus unius contradictorii solus est aliter
positio, sive positiva, sive negativa, ut patet in

contradictorio positivo, cuius defectus n̄ ē ex-
ista fortis contradictorii negativi, ut pote
negationes n̄ hant propria epista.

Consectaria.

Ex dictis in h articulo consequit^{ur} po: epista
sed subita, licet sit actus predicabile, n̄ ē
actus predicamentale. ^{2^o} po: epista proxima,
et actus illi correspondens ē ejusde ordinis
ut in phisica videtur; et epista subita con-
parat^{ur} ad eam tamquam actus adequatus ad
potā proximā: eo ē ejusde ordinis, et ita ex-
istentia subita n̄ ē entitative actus, et ali-
q^{ue} subitane.

Consequit^{ur} 2: hoc subitane, q^{uo}d impa-
rat epistae, eo ad eam distincta. Epista q^{uo}d
pe ē ea fortis, ut quolibet realitas creda-
rit actu aliq^{uo}, nā eadem aliq^{uo} dict^{ur} ens reale,
quatenus dicit ordinē ad existentia. Ita 3°
modus requirit ē ea fortis, ut aliqua re-
alitas creda sit actu aliq^{uo}, alias res ac-
cederet a modo: eo epista n̄ ē modus, et res.

Consequit^{ur} ultimo epista eo
perfectione sua. Ita d^{icitur} h y x d po: a 2. Ita
ē, q^{uo}d in quolibet ordine actus adequatus
ē im perfectior potā, nā perfectio sumit^{ur}
ab actu, et in ordine entis eam se habet ut
potā p se primo respiciens epistā, tamquam
actus adequatus: eo. licet ad epistā conveni-
at ad entitatem, predicabilem ex ens n̄ prop-
terea ē rei una imperfectio, ut pat^{et} in

unionem hypostaticam comparata ad hu-
manitatem Christi, et ista visione beata
comparata ad ipsum creatur.

Articulus 7 De substantia supposito, et persona

Quia saltem in substantiis conueniunt substantia,
sentia, et epistola, per hanc & illa agimus, ita
substantia idem nomen etimologice est in re iden-
tica, illa enim substantia dicitur, quae in in alio,
et in re ipsa subsistit. quae propter id, quo substantia
subsistit in re ipsa dicitur substantia, et haec est
ultimus terminus, et complementum in in-
tentione substantiae, et quodam substantiali perfectione,
qua natura ultimo completur et terminatur.
Ea, quae propter naturam substantiam est indepen-
dens, et incommunicabilis alteri supposito.

Hinc substantia
definitur: actus ultimus, quo substantia consti-
tuitur independens ab alio ut sustentante, et
incommunicabilis alteri supposito. Ad cuius in-
telligentiam notandum est suppositum esse conceptum
subsistentem ex natura specifica, et substantia: unde
solet definiri: substantia completa individua in-
communicabiliter subsistens. Suppositum in pro-
prio est substantia, propter quod est substantia accidentia a xe-
ne supposito.

respondent hae abstractae, rubricatae, sup-
erlativae, personabiles, seu si non sit
portabilis, id est et communis unius ac personae,
et ideo de rebus indivisibilibus nata nominis dis-
tinctio nominis duplex est significatio. Primum ultra
rubricata sit alibi portabilium nomen et ana-
logia specifica distinctio. Ita ultra signifi-
cat nomen ab eo ipso.

100
Superius, seu persona addit nata singulari
creata alibi nomen portabilium, nempe rubri-
catum ab illa nomen distinctio. Hanc sententiam
praeter unum Episcopum, et alios
in numeris pone locis copiose docet de
matrem 103 de fide orthodoxa cap. 2 ubi
ait: haec enim exaverunt circa mysterium
incommunionis, quae putaverunt nomen et per-
sonam eodem idem.

58
V. de nomine; et in primis rebus
in disquis nomen a nomen specifica: Chris-
tus habuit nomen humanum, et non habuit rub-
ricatum humanum, alios cum rubricata constituit
personam, in Christo eventus sua persona
damnat fides contra Historiam: eo. Primum
quia, quae nomen indistinctum a rubricata esset
nomen identificata cum sua ultima actuali-
tate in fide rubricata, id est esset non in-
finita, et actus perfectus, sicut nomen de co-
loredum dicitur: eo.

Deinde p. rubrica eo aliq. positivo.
Sed q. verbum diuini supplet vice rubric.
ta creata n. supplet tota negotio de-
nominata, alias n. supplet aliq. d. n. b.
quo nil abstrahitur. Sed etiam q. omnis
negatio in positivo fundat. eo nega-
tio dependet, quia addit rubrica, in aliquo
positivo id fundari.

2° C^o
Rubrica distinguit realiter a coeisa. Ita col-
ligitur ex d. l. q. 107 a 2. p. actus distinguit
realiter a suo receptivo reali. d. inpositum
h. e. compositum ex materia, et rubrica e. recep-
tivum reale coeisa. eo. Alia p. inpositum
reale coeisa e. q. sit ut q. d. et op. nat. ut
q. d. fiat ordinat. ad eo, et eo ad op. na-
ti. d. fiat ut q. d. et operari ut q. d. e. pro-
positum inpositum, iuxta illud. actiones in
inpositum, et rubricentum. eo.

Sed etiam,
q. inpositum id e. ac rubrica dicitur po-
nitibilis in materia, et sacramentum rubri-
ca n. importat sacramenta, ut existentia,
imo, q. in sacramentum collocant. ad
coeisa sacramentum. eo. nec inpositum p.
coeisa constat. d. inpositum constat p. rub-
ricentia. eo. Quare rubrica potius con-
venit nata, quia coeisa, nam coeisa acci-
pit in a nata rubricentia.

S A D
Hic l. 3. p. iuxta Damascenum verbum

divina arripit quicquid in hunc mundum
plantavit, & plant quicquid in ea e possi-
bilitate: eo verbum divinum omnia continet
natura hunc arripit: quod ubi non videtur subiectum:
eo subiecta non e aliq. nutritiva a natura
specifica distincta. Quid est eoco, quod ma-
ta non dependeat ab alio ut sustentant,
e per se sustentans: eo.

rem, q^d verbum divinum dicitur quiddam in ma-
ni hunc plantavit personarum ad concep-
tum nate, in ad ad conceptum rationis, quales
est carisma, i^{te}ve personarum. Ad utrumq^{ue} dis-
tans; est p^{er} carisma p^{er} p^{er}fectionem in qua
fundat^{ur} q^d ab alio n^{on} dependeat, cor^{am} p^{er} re-
gionem dependet, n^{on} s^{ed} studio p^{er} p^{er}fectum.

effectus fortis existit rubra ē epistola p. e.
 et rubra ē, et ē effectus fortis rubra ē
 epistola p. e. co. Rep. vis major ē epistola
 p. e., h. ē constituere ad independentem
 ab alio tamquam a rubra inaequioris, con-
 epistola p. e., h. ē notare nota indepen-
 dentem ab alio tamquam a rubra inaequioris, eadē
 innotatā facere; neg.

ta ē ita completa rubrica, ut eā pōtuerit
incompleta, et completa nūta utriusque
complementa, ad h. ut ita proxime
capax existendi: Unde rubricans n. e. id
fora de existens p. e., et proxime ē ita, qd
proxime ac capax existendi p. e. p. qd dicitur

ab epistola de cuius conceptu e pone-
re actu ad epistola suas causas. Qd iia
rantes, Patribus aliquando scribis.
la, et epistola pro eode munus, acci-
piunt ~~in epistola~~ in epistola inueni-
lato quatenus oporuit hinc sentia.

Pro uberiori intelliga rogabis
p. quidnam sit effectus principalis
epistola: Ante rebus advenit, inbris.
ad duo praestare nuda. 1o quid reddat
illa independentem ab alio ut sustentan-
te, immo capace emendi, et operandi
ut q. 1o ea reddat inornabile alteri
ut inposito, modo in perius explicato.
Dico itaq effectum principalem inbris
eo adde hanc nuda independentem ab alio
ut sustentante.

Ad q. 2a nuda divina ut
praesentia divinis personis e inbris.
ens, et d e corricabilia personis divi-
nis. Ad etia q. 3a anima rationalis repa-
rata a corpore inbrisit, id est corri-
cabilis ut inposito, potit componi uni-
ti. unde anima rationalis vultu dicitur
incompositum. Hinc patet inbrisit potit
praestare primu effectum, si independ-
ta ab alio ut sustentante, quin praes-
et id, si incommunicabili nuda.

Ad, alia inbrisit ut modus. Pro a
ma nuda. Ad, q. 4a inbrisit e forma, que n

presens qd nata sit, et qd tali modo
si incommutabiliter, ad qd ratione modas.
Porro huiusmodi motus (motus) proprie
in causa nec conuenit, id uelut ex causa
substanti p. emore, et educatione produ-
ca. Rogabitur tertio. quomodo substantia, et
exista conueniunt ad operandum. Res-
pondetur substantia in eo principia esse, et uicem
determinare principia quo, et constitu-
ere principia qd ad operandum operantur,
qd est inpositum. Existens uero nec est principium
quo nec considerare principia qd ope-
randi, et est determinata conditio ad
agendum; cuius uero si actus existens in
pot. operandi, et ita requiritur existens talis
quod conditio ad agendum. qd est ens, si

Questio ultima De ente spirituali

Relicuum est ut de rebus boni-mali in cogni-
tione sentiamus, et etiam de ipsa rebus senti-
entibus, et deo sci, Angelis, et anima repa-
rata, et primo quidem de deo utpote est ens
nobisissimum malae; deinde de angelis, quos
Dionysius munditia diuinitatis specula
uocat. Circa in de anima rebus repa-
ta, et de his tribus rebus exit ratio
ad qd naturaliter summe cognosci potest. Re-
liquum uero quod est de fide aut de ratione fidei Muslima
cognoscunt theologis reuelamus.

Alpharabius 1

De Deo

Dei none intelligit' ens a se ipso, a
quo cetera dependent, et in quo reperi-
tur tota essendi plenitudo. Huiusmodi
eo ens de facto existere fatentur omnes
nationes sed ipsum adorant, invocant,
certisq' ritibus colunt. Imo ipsa nostra
fundamentale hanc veritatem men-
ti invenerit, quod ideo vocat Cicerone an-
ticipacione naturae, quia ante doctorem omni-
bus nobis e. et Romanus in suis imma-
ni cupiditate ad bruta delinquentes
dicunt in d'xi Deum impiecat'is alioquin
ne illud timere cogant, qui proinde
Alpharabius, id e. ante Deo appellatur.

¶ CLO

Vere et realiter existit Deus. P.
Clo s. nominibus D. N. Pa. debemus expo-
ne primi modis, sub h. forma: vere
existit fons, et principium unius mundi.
nuz, quae in rebus continent, et huius
modi fons et principium e. Deus optimus
maximus: eo d'at' Deus. Nam in primis
p. omnes rebus mundos procedunt ab
aliquo primo; videmus enim ab origine
procedere modus ad materiam, a mat'ia in

hac utrum, adeo ut necessarium sit existere
fontem, et principium talis motus, nolum
aliquid esse nil fieri sine causa.

Deinde per illam
fontem, et principium omnia motuum, est perfectissimus
motor immobilis, et huiusmodi est Deus.
Nam per in se moventibus, et motis regu-
nat progressus in infinitum: eo deventum
est ad illud primum principium motus,
et est motor immobilis: et ut per in se mo-
ventibus motis, ubi primum, medium
et movetur, propter hoc et secundum in
movetur in movetur, id est procedit in
infinitum omnia essentia moventia motus,
et nullum habet non primum movetur
in se, proutque nullum movetur.
eo. Quapropter etiam sola collectione moventia
in motum oportet ad aliquid movens in motum
ab alio, et est Deus.

Unde etiam sumitur ex titulo prima
causa. Manifestum est in seipso natura quae-
dam essentia, et omnia in exant, id est accipere
et ab alio, et impossibile est omnia accipere
et ab alio, ita ut nihil sit a se: eo deo.
necesse est ad primam causam, quae habet et
a se, itaque prima origo essentiae. Nam per
quod habet et ab alio in se, in se ipsum aliud
a quo habet et, et si omnia sunt ab alio in
et ipsum aliud, a quo omnia habent et, quapropter
per in est aliud ab omnibus: eo.

Terapia hanc
cumque ex nomine entis necessari. Impossi-
bile est ut omnia sint contingentia: eo

necesse est aliquid eorum esse, quod sit ipsum esse
subsistens, quod est Deus. Atque per consequens
genus est quod possibile est non esse. Sed non est po-
ssibile omnia posse non esse. Et non per impossibile
enim omnia non esse, possibile enim non
fuisse, sed hoc est falsum; si enim nihil fuisse
nullum ens de facto esset, cum nihil posset
ibi ipsum latere esse. Et.

Quarta ratio de perfectione
est ex titulo eius infiniti perfectissimi
cum enim in rebus aliis inter alias spe-
tiones, ut alia planetis, hominibus
et operibus esse non omnium perfectissi-
ma, sed huiusmodi est Deus. Et. Illi
alias sicut procerus in infinitum
imperfectiorum evadit; imo daretur in-
finita res perfecta, quodvis ad eam nu-
merando perveniri non possit. Et.

Quinta ratio de
summa ex titulo supremi gubernato-
ris. Sic notum est ~~perfectissimus~~ perfectissimus
gubernator. --- summus, perfectissimus mo-
derator perfectissime, in quibus rela-
unt omnes characteres agentis perfec-
tissime intelligentis, ac sapientissime
universalia disponentis; idcirco huiusmodi
supremus agens, a quo omnia reguntur
et gubernantur. Et Deus optimus ma-
ximus. Et.

2. do

Voxia tractatum Dei. Sed est Deus et unum

Si quæ in dicitur Dei specie distincti, alius
nullus esset Deus, sed unus in conside-
rat perfectione specie aliorum in opera
ita, si in esset infinitum perfectus.
Nec dicitur plures Dei numero dis-
tincti, alius possent ad infinitum, cum
eadem sit res plura, et infinita.
Si etiam quæ si essent plures, et unus
penderet ab alio in agendo, et sic non es-
set Deus cum non esset omnipotens. Et non po-
teret et sic unus pater operari, et
alius non velle, vel unus velle plura
alias remanere, et implicat. Si vero
Dei Deuteronomio 32. dicitur: vide et
scito solus, et non sit alius Deus praeter
me.

Si autem dicitur, Deus est immutabilis,
et actus purus. et omni com-
posito impossibile pati delecta ad ac-
tum, ab aliquo, et Deo ne pugnet, cum alius
non respondet. Unde identificantur Deus
cum sua ultima actualitate. Tercio
Deus est immutabilis, omni enim mu-
tatio supponit sed potest ad remota mo-
tus, sed etiam causa mutante, et Deo non
convenit. Quarta est, Deus est aeternus,
cum aeternitas sit mensura entis ex
omni parte immutabilis. Quinta est
Deus est immensus, id est ubique praesens;
cum enim sit omnia causa, necesse est ut
ubique sit.

Septimū ē: Deus ē immutabilis seu immu-
tabilis, quia ē actus purus, ac prout omnis
mutabilitas exors. Septimū ē: Deus
indiv. et voluntate praeordinatus, quia ista per-
fectiones con. tribuit similitudinibus. Oc-
tavū: Deus ē omnipotens. Cū enim con-
tineat totū ensendi plenitudinem omnia
pot. infra lineā entis. Tandē Deus ē
infinite verax: unde fallere n. pot.
ē infinite bonus, cū omnibus benefi-
cus sit. Contra q. n. facit, q. omnia ma-
la n. possat; sed nō facit ne maiora
bona impediatur, et quia ista sūt conditio
reus, h. ē originale nōd. 3. clo

3. clo

Deus creavit omnia, et hoc mala pōt. null-
la ad creaturā pot. creare, adde est in-
st. ut mōdū Dei. Prop. tunc d. h. cau-
sa universalis entis. Pot. producere
omnia, quae sub lineā entis partici-
pi. n. Deus ē causa universalissima
entis: cō. Atque mala pōt. comprehen-
dit sub lineā entis: cō. Quid p. exentio
ē productio rei ex nullo; id. Deus pro-
duxit angelos et homines n. ex materia, id.
ex nullo: cō. Atque Deus ē omnū conser-
vator, sed quia conservatio ē continua-
ta rei productio. Tūc etiam quia eternali-
ter resident a Deo, cū nōt. entia p. par-
ticipationē.

Deinde p. 2 pars: nulla creatura pot
respicere etiam sub universali ratione
sive ens, et causa creationis est respicienda
ens sub universali ratione ens, quia hanc ca
usam nihil est supponere de ente: et. Hinc lex
ta pars est evidens; nam causa intellectus non
potest est aliter generare propriam actionem sub
id circa quod operatur causa principalis, et
nulla creatura potest aliter generare substantiam ex
onis, quia creatio non supponit substantiam: et. Unde
manifestum est illud adagium: ex nihilo nihil est
factum. Hinc etiam habetur quanta
religione Deo placere debetis.

S **A** **D**
Ad 1. 3. partem: in movendis, et motis pot
est pater in infinitum, et de facto est,
si mundus finitur ad aeternum, quod non re
pugnat in probabili sententia: et
ex motu non probatur visum prae
motus obino immobiles. Respondeo: is
autem: in movendis, et motis per eandem
subordinatam coram per se et essentialiter
subordinatam neg. subordinatio in mo
vendis est duplex. Una quod accidens, quan
do si una causa habet ad aliam, et non
operationem: sic patet generans filium sub
ordinatam pro, a quo licet habet ad non
applicato ad agendum. per
Ita si per se evidens,
quod est inter causas quodammodo una secundum
in agendo generet ad aliam immutabili.

exente ad operandum, atq. repperit infra
Dea, et creaturas; sicut ad perit ad mlti
processus in infinitum in moventibus
primo modo subordinatis, recis in do
modo subordinatis.

Rep. id. Mundu po
tine ed ab eterno et ita generaliter,
et genita in principio temporis nobis
sunt nominibus adductis. Vis enim non
n e iura in eo, qd repugnat infini
ta moventia motu, d in eo, qd praeter
illa multitudinem sive finitam, sive in
finitam operat ed primo motus, quia
illud a alio n accipiat, et hinc multitu
dini communicet, qui Deus e primus
motor immobilis, hic Deus.

Et certe si
repugnat ed unu aut duo moventia
motu, quia nati in alio, praeter illa, a
quo moventur, a fortiori repugnat ed
infinita moventia motu, si praeter
illa sit alio, aliud, a quo illa infinita
multitudo consistit in motu, exiretq. illud,
ut ita dica, comitatu, qd e in accipiendo,
et dando motu: Unde conflagrando ad in
finita entia motu alai, n vident nec
illud primi motoris, d magis comen
dant efficaciam motus ab eo derivari,
q potuerit in infinita propagari.

Ad 2^{am}: Juxta Dⁿⁱ Macch^{um} 12. in
Joanne: magis opus ē ut ex improbus
fiat, quā creare carū, et bonū,
et creatura pot ē induramentū p^{ri}-
mū justificationis impii, et ex creatis.
Quid sit effectus creationis finitus ē et
ita si indiget virtute infirmitas des.
Reg ad actū des maj: majus opus ē
quantū ad subtilitatem operis, con; quan-
tū ad modū productionis. nec. Exaltia
enī quā justificationem dignissima
quid ē creatura carū, qū in p^{ri} ex
precepto suble, quantū ad modū
fiendi nō ē tantū opus, nec reputat
merita virtutis, quantū requirit pro-
ductio, minime creatura ex nullo.

Ad 2^{am}: rep. si licet spe-
tus creationis finitus sit, indiget tō virtute
infirmitas, qū hoc virtus dⁿⁱ respiciens om-
nib; universalissima non est. Sicut
p^{ri} ip^{so} q^{uo} d^{icitur} ad actū. nova pro crea-
tione actū, q^{uo} licet angelī, anima huma-
na, et c. q^{ui} in se indigneas incorrupti-
biles, quatenus carent p^{ri}ncipio corrup-
tionis, ex p^{ri}ncipio in corruptibiles.
Unde egent in p^{ri}ncipio Dei et non conser-
vantur, quo suble, in nullo omne creatura
abineat

Consecutio

Ex dictis conseq^{uitur} primo, Deū ē actū, et

simpliciter infinitum. Cum vero Deus causa
est, et fons omnium creaturarum, et ita omni
possibilitati evadendi perfectionem continet. Quia
ne alia praeponderet finita etc. Unde sapientia
12 dicit: omnia in mensura, numero, et
pondere quiescit: infinitum ad causas men-
suras, numeros, et pondere, ut patet. igitur
nil praedex deum est infinitum.

Pro huius
in obnoxio inderelicta scienda est
primam infinitum simpliciter sumit
pro magno numero, et finito, sed idem
celeriter dicit: Multum infinitum est num-
rus. Sed sumit pro eo, quod causet prin-
cipio inceptions, et durationis, quo in rem
est idem ad electionem. Sic mundus dicitur
infinitus duratione si fuerit ab electione.
Secundo pro illo, quod causet principio, et
fine in sua essentia, et hoc modo definit
ad Axiom: id, cuius rem est aliquid essentia. Hoc
est quacumque parte et perfectione sig-
nata, rem est alia, et alia assignabilis
sine fine.

Sciendum est idem infinitum
ultimo modo sumit, et suo in praedictum
dici infinitum in actu, seu categori-
camente, et aliud in potentia, seu in mathe-
maticamente. Sed est quod idem id, quod actu
habet nullas sanditatem. Sic Deus dicit

in finibus. Id est est finis, sed aliquid
aliter habet... terminis (saudat), in
in id est est finis pot. sic numerus
hominum aliter finitus est, in pota est in.
finitus, quia ei addi potest alii, et alii homines
in fine. Est in modo potest creatura
munda, ut quantitas quasi est in finem
se sic potest.

Sciendum igitur in finem
indelligi potest in genere, rubra, qua-
litas, qualis, et veloris. Infinitum
in genere rubra est: quod caret terminis
extendi, seu existendi. Infinitum in
genere quantitatis est: quod caret ter-
minis extensionis. Infinitum in gene-
re qualitatis, quod caret terminis inten-
tionis. Tandem infinitum in genere
veloris est: quod caret respectu ad alium
infinitum. Ceterum est, creaturas, cum
dicunt respectu ad Deum, qui est in
omnibus modis infinitus, continui
denominatione quando a Deo. Unde
dicunt distare a Deo infinita.

Consequitur, Deo:
repugnare creatura in aliquo genere
infinitum. Unde nec de pota Dei absolu-
ta peribilis est creatura aliter infinita
in sua essentia, magnitudine, multitudine,
et intentione. Ita per pota, ut per
est, et fluxibus aliis locis. In primo non.

et primo qd repugnet infinitu idu
esse: omnis creatura distat infinite a deo.
Et si esset aliqua creatura aequa infini-
ta in sua esset si distaret infinite a
deo, cum perfectiones dei si poneret
ab illa creatura magis participa-
re: sicut si aliqua creatura posset al-
qua efficere si distaret ab omni parte
dei: eo.

Confix: infinitu idu esset con-
tinet perfectiones omniu reru, alias
esset finita, et determinata ad
aliquod genus perfectionis; et nulla
creatura pot continere perfectiones
omniu reru ut cons^{eo}. Quid est esset
infinita perit ordine infinita, et
si sit proportionalis, cum operari
regulat ad eo, et nulla creatura ha-
bere pot virtute infinita, alias po-
ret se ipsa producere, et conservare
qd repugnet: eo.

V. Sto. repugnantia infi-
niti idu quantitate, et qualitate. Proprietates
substantie finitae requirit eo infinita, quia
infinitu requirit recipi in aliquo fini-
to, et ab illo immutari: id quod, et quod
et proprietates substantie finitae mater, et
composita: eo. Quid est actio infinita
(ide dicitur de intentione caloris etc) esset
omniu maxima; infinitu esset quo
majus eo requirit, sed eo repugnat
actio aliud maxima: igitur.

Utrum p. extensio omnis maxima erit
finita, et infinita. co.

Ans. p. principio
erit infinita ut in p. 1. deinde
erit finita, qd in p. 1. Deus ad illa
maxima est ratione deductionis alij
finitum ut patet qd si erit omnis
maxima nā antea major erat. co.
Iam nec erit infinita: co. nec antea
erat infinita. Hoc conp. p. extensio
maj. totū finito excedens ex
tensione finita n. ē infinita; illa
extensio ante deductionem illā ē maj.
et nā post deductionem excedit finito
totū p. 1. co. p.

3. repugnantia in
finito totū multitudinem omnis mul.
titudinis totū ē totū aliqua specie nume.
ri, qd omnis particularis numerus,
ive multitudo nequit contineri sub
aliquo genere, quin contineatur sub
aliqua specie illius, et repugnat ali.
qua specie numeri ē infinita.
co. repugnat infinitū creatū totū
multitudinem. Utrum p. quolibet species
numeri ē enumerata p. ultimā
unitate aliqua numerus accipit
specie, et repugnat non finitū in.
finitū enumeratū p. ultimā unitatē

in infinitum enim non est ultimum
reperiuntur: eo.

Consequitur 3. negamus
in creatura omnia perfectissima.
Sed quia Deus est infinitus participans
bonis, a se ipsis; igit magis, et magis
potest a creatura participare, si
esset creatura omnium perfectissima
Deus non posset ab illa magis parti-
cipare ut patet: eo. Sed etiam quia inter
Deum et creaturam est infinita dis-
tans, si inter Deum et creaturam esset
distans non esset, si creatura esset omnium
perfectissima: eo. i. n.

A
Ad 4. quo magis est virtus causae, eo per-
fectiones effectiones effectus produ-
cere potest, et virtus Dei est infinita: eo.
Pro. effectus sunt proportionati causae
non Deus est causa infinita: eo potest
effectum infinitum. To negas est cogita-
re aliquid eo Deo impossibile, unde
dixit angelus Mariae: non erit impos-
sibile apud Deum omne verbum quod est
ex magnitudine effectus non possumus
cognoscere infinitam vim causae, si infinitum
producere potest.

Resp ad aliu dicitur maj: eo quod per perfec-
tiones effectus producere potest infra finem
ad possibilem con; extra neg. Et ad con-
tra non effectus ut in actu infinitus
in nomine entis, quia omnis ens creatus est per
seipsum, ut procedit finem. Ita dicitur
1^a 2^a 47 a 2. Ad id neg maj: eo quod de
effectu univoco, non de equivoco, quia in
hoc non est ita dicitur 1^a 2^a 47 a 2. Ad
contra dicitur maj: defectum virtutis ex
parte Dei con; defectum possibilitatis
ex parte obiecti neg. Porro si creatura
infinita produci non potest, idem est de
defectu possibilitatis ignis. Ita dicitur
1^a 2^a 43 a 3. Ad ultimum neg: si virtus
infinita dei est, non est perfectior, et perfectior
effectus in
infinito producere potest.

Ad 2. etiam
sic infinita non repugnat ex parte
dei, qui omnia potest. Nec ex parte rei,
quia de se in infinitum augeri potest: eo
danti potest. Confixa magnitudo potest
in infinitum augeri, et omnis potentia potest
reduci ad actum: eo possibile est mag-
nitudinem actus infinitam, non in infini-
tum in potentia reduci ad actum, sed in
infinitum in actu.

Resp: ad aliu neg: non
quoad utramque partem: essentia enim infinita

repugnat ex natura extensionis, sed omnis quan-
titas consistit partibus finitae magni-
tutinis. Porro infinitum additum finito
requirit efficere infinitum. Repugnat
enim ex ipsa dei potentia, non defectu virtutis;
sed potius ex plenitudine ipsius, quia po-
tens, et magis quantitas efficere, quod non potest
si adeo magna esset, ut eam maiorem deus
non posset efficere.

Ad contrarium
S. 1. q. 1. ad. 2. dicitur: omnis potentia reducibilis
est ad actum per modum cuiusdam, contra
modum sibi repugnante, neg. Nam illa potentia,
per quam dicimus ponere quantitates in in-
finitum augeri, habet in eo, quod ab eis con-
tra potest fieri magis, et magis additio sine ter-
mino, ita ut non possit pervenire ad ultimum
augmentum, quo magis est superius. Unde
talis potentia sola potest reduci ad actum suc-
cessive sine termino. Sicut dicitur non ita reducibilis
ad actum, ut sola simul sit, et succe-
sive.

Ad 3. si omnes creaturae possibiles
ponerentur in se esset numerus in-
finitus in actu, et non repugnat omnes
creaturas possibiles simul poni in
se, alias non essent possibiles, et impos-
sibiles. eo. Sed collectio eorum, quorum
unum non est essentialiter incompatibile
cum alio non repugnat a deo poni in se.

Et collectio omnium creaturarum posibile
vel nona est collectio entium, quoniam non
est essentialiter incompatible cum
alio, cum unus non sit contrarius essen-
tialiter alteri, nec dicat successionem: eo.
Secundo: omnes creaturae possibiles immo
cognoscuntur a Deo: eo quod simul possit poni
in se. Per deum immensum gradum
in se: in essentia possibiles, hoc est possibi-
les simul, et collective in se, contra, suc-
cive ita secundo neg. Creaturae igitur non
sunt simul producibiles, et possibiles
in se, ita ut illis productis Deus non
possit alias producere, et idem succe-
sive secundo, ita ut quolibet creatura
non numero producta, semper possit Deus plu-
res, et plures producere.

78 Ad secundum de mai: incom-
possibile cum alio nec ex illis necessitatibus
aliqua essentialis repugnans contra, nec
neg. Sed ideo ex omnibus omnibus possibili-
bus simul positis in se necessitatibus
aliquis numerus, qui non esset nume-
rus quod repugnet, cum non contraheret sub
aliqua specie numeri, ut dictum est supra.

Ad tertium per ad hoc quod
dicitur Deus simul esse totus contradi-
ctio: eo quod illa simul possit producere:
Deinde per hoc quod Deus simul cognoscitur
habetur possibiles, non quidem, ut simul producibiles

si succedere sine termino, h'c quacumque
bona multitudine producta, pot
alia producere sine fine, Deinde
sem operat' d'lecta minima Sectione
et illa n' pot producere ad index
minima et nullas species, quales
sunt illa multitudo. Ad multitudo
possibile est actu et positive nume
rus, q' possibilia n' it actu ens.
Eade' ratione negamus multitudi
nem actu infinitam carentiam.

At si cogitamus beatitudinem
pot' d'lectam in fine, id est in
ta fine, procedens in beatitudinem
h'c illa cogitones it infinita in
in beatitudine n' it inventi ad
modum: eo existit mal' actu infini
tum. Rep' d'lecta cons: ut contenta in aliquo
infinito, et incremto, con; ut posita
extra aliq' incremto, neg. Quod
enim in beatitudine, et pot' d'lecta it in
fina multitudo, n' quia tamen pot'
extra illa existere, q' alias pot'
dei, et beatitudinis exarmentum.

Quibus omnibus rationibus n' pot' deus alia
producere n' exarmentum divina omnipotens.
Ans p' primo: licet deus n' pot'

cognoscere fluxus bonos quosdam illos
quos nunc copiosius in causis virtutis
cognoscitur Dei. Sed hinc patet obiectum
non potest generare aliud finem in causa
hinc potest generativa patet. eo patet.

Et omnia non evidente
designare aliquid adveniens, quod non
potest in causa hinc potest produci
aliquid impossibile. Omnia ad possibili-
bus produci non, in impossibile.
Vnde dicitur. Ad hunc actum ex causa
quando propter similitudinem virtutis
aliquid potest aliquid, quod in possibile, mi-
nime in quando in potest aliquid pro-
pter impossibilitatem ipsius, ut contin-
git in casu argumenti.

Rep. concesso
utroque antea non concesso. Disputa est, quia cum
cognitio fiat per se, quod cognitum est in cog-
noscere, in per se, quod a vi cognoscitiva audi-
at, et extra ponat obiectum cognitum, ideo
ex cognitione omnia possibilia, in causa
hinc vis cognoscitiva Dei. Significat cum
verbum dignum per generationem non auxiliatur
et extra ponat ab ipso patet obiectum
non, et in ipso est, ideo virtus genera-
tiva patet in causa hinc. Ceterum per
productionem creaturam, que est in
in divina omnia potest virtute autem
creatura, et ponat extra Deum, patet
in producibilis omnia possibilia ma-
nere ab omnia virtute productiva Dei.

Quare ha dignata ad adversarios valle puerilis
imo peccat in bona grammatica. Ven
tu end exauisio componit ex auxia
et prout ee, qd significat exuadme
re, ea extra se ponere, et clarius
aligt vacuu facere: sicut cu dicit
stadium e exuadme resignat vacuu
ed, iue teraces ad imo ed exuadme.
Unde divina onipota n exuadme
p n porie pducere obigt impo
ibile, it p hoc, qd infinita pordi
lia q exant in virtute pducion
dei it omia exuadme, inq exuadme
divina onipota.

At f. gratia, et merita
Christi it actu infinita. Iudicium
end ad iustificandu infinitos homines
eo exstia qualitas infinita inten
a. Prop tis aut: it actu infinita in
eo moris, id e quantum ad valore,
et estimond con, in eo entis, seu quan
tu ad entitate, nq. Gratia end Chris
ti e moraliter infinita none ex
unionis hieportatice cu verbo divini,
a quo significat infinita; plice ut
seu in eo entis e finita, pty magis
et magis interdi a Deo.

At b. Deus cog
noscit omes creaturas finitas: eo cogno
sit illas, q e omiu perfectissima. Con
fix: Deus cognoscit omes gaudas, quos

hanc potest creatura possibilis: eo videtur aliquod gradum ultimum quod non potest creatura possibilis ascendere, et creatura in eo gradu est omnia perfectissima ut patet. Res ad aliud neg. contra, et superius. Nulla igitur est creatura quod sit omnia perfectissima, neque adeo cognosci non potest. Deum autem suam divinam essentiam magis, et magis participatam ponere.

Ad confirmationem neg. primam contr. et superius. In infinito enim, quales sunt gradus perfectionis, quos hanc potest creatura possibilis, nisi est ultima quod aliud non sit, alioquin illud irregulariter esset ultimum, et infinito repugnaret. Unde sicut cognoscitur deus infinita, ita infiniti sunt gradus perfectionis, quos cognoscit, ac proxime quolibet designato potest se in deum alios, et alios perfectiones in se fine producere.

Ad ultimum. Deus potest producere creaturam perfectissimam, quod potest. Quid verius? Producat eo illud. Et est possibilis alia perfectior, et non in proximo: eo producit creaturam perfectissimam quod potest. Si igitur eo jam existens creatura omnia

perfectissima. Quid est unio hypostatica, materinitas Dei, et visio beatifica in creatura ita perfecta, ut non possit Deus meliora facere.

Respondeo ad istud neque supponere auctori, quod nempe Deus possit producere creaturam omnino perfectissimam, quae plane chimerica est. Ad idem res dicitur in q. 25 a. 6, unio hypostatica materinitate Christi, et visione beata ita perfectas esse, ut non possint fieri alia his meliora, quatenus neque possunt Deum; sicut non potest aliquid esse melius Deo. Verum specificative et idem se non ita perfecta, ut meliora a Deo fieri non possint, et dantur.

Articulus 2. De Angelis.

Cui nomen Angelus est nomen officii, id enim est ac nuntius, id est minister; in eo communi uere ipsa nuda significatio. Angelos igitur intelligimus substantias completas creatas immortales perfectissimas nate quod bonus, quas

quibus intelligas appellare, iive iustas
reparandas Angelos eo credere
constat ex iusta scriptura, sed etiam
ex variis ecclesiis energumena.
quapropter 100

Uere existunt Angeli. Ita dicitur
1° 2°, unde probone deducimus. Ad
universi perfectione, et integritate
requiritur angelus. co. Ans p. ad con-
naturalis perfectione, et integritate
ad universi requiritur, quod in eo sit omnis
vivendi gradus, ut vivere, sentire
intelligere; hinc enim universum dicitur
ad se requirunt angelus. co.

Ans p. ut va-
les gradus sunt perfecte in universi
requiritur, quod sicut in illo est gradus
vivendi completus, quod est perfectus
et immutabilis gradus vivendi
completus, ut in brutis; ita etiam
est gradus intelligendi completus.
cuius dicitur in illo homo, qui est perfectus
spiritualis, perfectus moralis, ipsa ani-
ma rationalis ut quod incompletus.
ignem solum invenit in angelis. et
ita d.

200

Angeli non fuerunt creati ab eterno
sed immo cum hoc mundo corporeo. Ita
concilio velle hanc cap firmata

Et summa similitudo. Deus in pri-
mo produxit partem quod totum. Idem
actus est pars Universi: eo. Inim. per
productionem in illis produxit, alius
Mundus erat opus imperfectum.
sed ei deficiente principatus pars
Unde videtur dicendum angelos prius
se creator prima die, et quidem in
loco empirico; conveniens enim fuit
quod in nobilissimo loco crearentur.

3°

Angeli vere et in loco, licet compa-
rate ad corpora totum equivocaliter dicantur
et in loco. In prima pars: quod bene ten-
nat et finit loco, ibi proprie existit
et in illi vere dicitur et in loco, et An-
geli vere tenent, et finit loco,
ibi proprie existit, et in illi: eo.
In 2^a pars: quod loco non incommensurabiliter,
tamen equivocaliter dicitur et in loco, et An-
gelus non incommensurabiliter a loco, immo illud
effective continet, ad differendum necesse con-
ponendum: eo. Unde non fore existens
angelus in loco est ipsa operatio vitalis
et manens, in quantitas immensura,
qua carent. 4°

4°

Idem Angelus nec divinitus potest edi-
mus in 2 locis adequatis, potest tamen nobis.

realiter eo in 2 locis inadequatis con-
sistentis infra potentia sua activitatis
vbi in 4 angelis huius aule. Et p^o h^o
casu. locus adequatus Angeli est ille in
tra quem pot^{est} Angelus operari, et ab
tra quem n^{on} pot^{est}. Locus inadequatus est ille
in quo Angelus operari potens in ut
tra illud operari. Sed ut si Angelus
esset in 2 locis adequatis ejus virtus
operativa esset, et n^{on} esset adequata,
p^{er} se pugnat. eo q^{uia} ut Angelus est li-
ber in operando pot^{est} operari in an-
gulis huius aule, quin operetur in
medio, et ita erit in pluribus locis
inadequatis

560

Movetur Angelus pot^{est} simul eo in eod^{em}
loco mutari. Ita est, q^{uia} plures Angeli
pot^{est} acide spatio se applicare diver-
sos specie effectus in eo producendo.
Similiter pot^{est} plures Angeli
si ut duo cause partiales produ-
cere in eod^{em} spatio eundem numerum
effectus, itaq^{ue} ex eis plu^{res} Ang^{eli} in eod^{em}
loco mutari. Ab uno ite^m loco ad aliud
pot^{est} moveri, q^{uia} moveri localiter est
relinquer^e unum locum, et aliud acqui-
rare, h^{oc} ad pot^{est} Angeli operando na-
re in si loco pot^{est} in alio. Et h^{oc} n^{on} p^{ot}
fieri in instanti, q^{uia} modus dicit^{ur} esse
realiter prius, et p^{er} se prius.

660
Angeli invicem loquentes constat ex illo
Isai b. sexa si clamabant alter ad alterum.
Constat etiam ex eo, quod angeli habeant
in se perfectam civitatem. Ad nichilum
ad perfectam requiritur, quod perfectione potest
mutuo participare ubi cetera videtur
conditio id est immensas cogitationes, sicut
etiam aliter in voluntate latentes, quod
absque ^{comprehensione} fieri non potest.

Huiusmodi Porro an-
gelo loquutio constat in ordine
vel directione conceptuum quod voluntate
angelus loquens ad eum, cui loquitur. Tunc
etiam aliquis dicit alteri loqui, quando iuxta
mentis conceptum illi manifestatur, et
ab eo cognoscitur. Et si sit libere ordi-
nando conceptum angelus, cui mani-
festare absque intendit, non ut huius
ordinationis talis conceptus incipit et
per rationem nostram ad angelum audi-
entem. Hinc patet quare lex loquutio
angelorum cetera videtur, non angelus
loquens potest ordinari iuxta concep-
tum ad unum angelum, et non ad alium.

760
Deus gubernat hunc universum
per ministerium angelorum, non potest
particularis ut capissime loquitur de
gubernat, et regit a potestate universali.

ad eam potestas, & deponit in creaturis
componens eis magis particularis,
quam potestas creatura spiritus
bona creatura componens propriam
res, et angelicus gubernandi. Et maxime
in angeli sequuntur bonum, tuncque in bonum
illuminando, tunc movendo voluntate,
tunc etiam excitando sensus interiori
et exteriori obijciendo eis aliud remi-
bile. &c.)

S . **A** . **D**
Ad primum corpus non agit nisi in corpore,
et licet in inferni agit in angelos, et
componens. Sed d. Thomas ait, una
candela est natura bonum, et angelorum
et. Super corpora potest agere in spiri-
tus virtute divina ut insinuat, et
in virtute propria, et ut causa prin-
cipalis. Ad 2um dico cum bonum patet
tunc componens natura angelica cum hu-
mana in consideratione illius, id est natura,
et id est ordine, que habent ad beatitudinem,
quo modo et eundem rationem, ut docent philosophi.
Hic nota quod d. Thomas septima in modum approva-
vit hanc rationem. Angeli post deponit, quia
corpore et predestinatio, non approbavit causam.

Ad 2. primum est angelus et, quod operatur.
et primum est angelus et in loco, quod operatur
in illo, proinde angelus non est in loco per operationem

distinxisse nomen unde. Per dis. ens. in aere
essendi, con. in aere locandi, seu constituen-
di in loco, neg. Quammodo modum substantia
malis, licet sit prior quantitate, in quan-
tibus est ad substantiam constituendi in loco.

At 3. Anima requirit informare
partes corporis extremas, quin infor-
met inter medius: eo neg. ang. pot. ee
in locis extremis, quin sit in medio
illoz. Per disp. eo, qd anima, e in corpo-
re p naturalem unionem, et informare.
angelus eo e in loco p liberam operationem.
pot. angelus velle ee in partibus extre-
mis, et n. in intermediis. Ex dictis con-
sequitur po. qd cum materia angelus n. sit parti-
culari operationi materialis n. e composita ex
materia, et forma.

Consequitur 2. angelos
ee intrinsecus incorruptibiles neq. im-
mortales. Eund. eo solus illud e intrin-
secus corruptibile, qd ex materia et forma con-
sistit, corruptio igitur contingit ex
separatione forma a materia. Consequitur
3. n. ee peritibiles plures angelos idem
numero distinctos, sed qd ideo in specie
mali n. plura individua, qd in uno
individuo, ut pote corruptibile n. po. species
conversari, sed etiam qd distinctio pure
numerica orit. a materia, ab ordine ad illam.

Quaeritur po. utrum deus ingreditur
hominibus angelos beatos ad custodiam de qua

taverit. Res affirmativa loquendo de
proximis hominibus. Dico proximis hominibus, n
quidem Christo angelum custodem in regn
savit Deus, propterea quod humanitas eius
in immediate receptione à verbo divino,
cui sponte unita, et diu Christus
ad superioris omnis angelis, et quidem
comprehensio, nec nullo indiget angelo
custode.

Haec ratio est, quia cum ex dei provi
dentia ad omnes homines mali angeli ad exi
miam, divina eius bonitate decedat, ut boni
etiam angeli ad custodiam, et defensionem des
tinaret. Vnde Pontificis Reges, et alie
personae publica praeter angelum
custodem habent alium superioris ordinis
ipsi datum ad regimen multitudinis.
Rursum praeter angelos custodes, qui
ad singulorum hominum deputati, alii
destinantur nationibus, Regibus pro
vinciis, imo Civitatibus ut fide docet
1^a 2^a 3^a 4^a 5^a 6^a 7^a 8^a 9^a 10^a 11^a 12^a 13^a.

Quoniam 2^a an, et quomodo an
geli aeternam corpora. Res Dⁿⁱ an
geli indecussu appaerere, ita ut oculis cor
poralis ab hominibus viderentur, sicut con
figit Abrahā. Cum igitur angeli sui cor
pora sint, nec habent corpora nisi ma
teria sine anima, ut singulis, quod corpora
aeternam. Itaque angeli post formationem
corporis ex quolibet elemento, cum ha
berentur angelis in ordine ad motum

locato, nonne cuius potest angelus par-
tes elementis movere, et ita dispo-
ne, ut rando figa corporis huma-
ni crebent.

Quoniam 3. quae sunt angelus
Pues angelos vir numerabiles eo
et si non infinitos. P. H. m. t. p. q. d. as
distinctione angelos in 3. ordines, seu
coelos, et 3. Hierarchias. Præ Hierar-
chia significat iuxta principatum,
coelus id est ordinatio, prout sub
eodem gradu. Ita itaq. Hierarchia
continet seraphim, Cherubim, et Tho-
nos. Præ continet domini-
onis virtutes, et potestates. Præ con-
tinet principatus et angelos, et
angelos de quibus theologo, nobis in-
dicare sufficiat.

Articulus ult.

De anima rationali reparata

De Anima ut est forma corporis
agunt philosophi. Theologi de ipsa rea-
rati ut ordinata ad beatitudinem,
non de illa loquuntur ut corpore re-
parata, et ita est a ratione naturali
intellectui pot. Supponimus a. Regi-
cuius, et a hoc præcedit anima ra-
tionalis in aeternum dicere, et in eo
intelligit, et voluntate et potest, et sunt

proprietates ipsasquales persistentes
in substantia animae, ad diversa substantia
sunt respectivae, quae ea persistentes
in toto composito non perierunt
sed in ipsa anima separata, id unice
radicaliter quadens anima est eadem
radix, ea principium. 100

Anima separata retinet
species, et naturas cognitionis, quas habuit
in hac vita, et propter illas ab eis
accipit infusivas a Deo. ita patet cons.
sed quod sicut sit Divini in inferno
posito: recordare, quod accepisti bonum
reconditum id est unum, species, et
vires. sed etiam quod species accipiuntur
in mente id propriis substantiis; et me-
ns manet: eo etiam habuit, et species.
ita patet cons etiam, quod mens non
perit, ut avenit, ita a Deo species
accipere potest, ut patet in hoc patet;
id est in corpore illas accipit
ministerio spiritus; eo separata illas
accipit a Deo

200
Species a Deo infusa complent, et eleva-
nt ipsas species, quas anima non debuit
ita ut quanto plus noverit in hac vita,
tanto plura cognoscatur in alia. Ita est, quod
anima per separationem a corpore unum respectu
substantiae intelligibilis: eo ipso, ut notitia

quas ex Mundo demittit, uniantur ei.
superioris indelictabilibus actibus ipini-
taliu, quas & novo accipit, et ea deorsum
et complentur quantum ad id quod ibi
deest. Unde per has species infusas ac-
quiras iunctas preparanda sunt in
anima preparata, quidquid. etiam ibi proprio
statu.

Quapropter una reperta
perfecta cognoscitur sic figura. Cognoscitur enim
aliquid animas et gradus cognitione perfec-
ta, sicut dives in inferno positus co-
gnovit pauperem, ut refertur Luc. 16.
Ipsi cognoscit angelos in bonos, quia
maiores, licet cognitione minus perfec-
ta, eo quod angelus in se super ordinis anima
reperta. Tandem cognoscit plura, quod in
hunc Mundo fiunt, et in omnia singula
ita in speciali dei beneficio

ubi: modo
plenaque abolet omnis praecedens cognitio.
et mox induit maiorem mutationem, quia
modis: eo mox offertur una cognitio
in se vixit adquirenda, scilicet. Per deum
maior: quantum ad id, quod erat in organis
corporis, con- quibet quantum ad id, quod est in
mente. Quapropter sanata agnitio-
ne audit aliquando eo integro scia, ut
fugientes ceperit. Quod quod in iustitiam
ante eum speciebus, et rebus ad corpora

Appendix De Carentis 1°

Cara per entis non consistit in aliquo po-
sitivo creato. Proinde intelligitur bonis modis
pure negativis, et carum id est, quod non
est rei. Simplex autem est carum. Ita est intelligentia
natura, et est actus in his negans ad existi-
re. Ita est vitalitas, et omne praecatum posi-
tivum impossibile inferens carum adven-
it. Ita est usum suum bonum non est rei, ac
Quidam loquuntur.

1°. 1°. In qua questione
Mundi desinit ad carum Mundi, et quod non
desinit aliud positivum creatum. Sed etiam
quod ad eternum erat carum Mundi, et in
non erat aliud positivum. Sed tandem, quod
carum bonum essent entia natura positi-
va creata, tunc esset numerus actu
infinitus creaturarum, in modo sunt
infinita carum creaturarum positi-
va. 2°

2°

Cara per entis non consistit in aliquo
in creato. 1°. decretum, seu volitio divi-
na et existentia lucis quod non est bonum ex
istentia lucis, et illativa tantum: et non
divina volitio et non existit lucis et bonum

non existeret lucis, et illatione idem. I. contra:
non magis notitia lucis luce tollit, quam
notitia lucis luce ponit: eo. P. 2. do. si no.
lucis Dei est causa, non lucis, requiritur
existeret lucis et in causa lucis, quod
in luce: unde melius, et magis existens
non ens, quam ens. 3. do.

3610

Causa non lucis est quod non, ita con-
trahit in non esse lucis. Ita d. A. 1. 1. contra Ma-
nichaeum caput dicens: ubi lux non est, te-
nebrae sunt, in qua aliquid non est tenebrae,
et ipsa lucis absentia tenebrae dicuntur.
Et tamen causa non lucis praesens ex-
cludere non contradicendum a non
natura, non ponit specialem in se, et ita
non est. Quare (nota bene) ista propositio:
Dantibus tenebrae, existit causa praesens
in sententia affirmativa non falsa, et de
iusto non supponente, sed de vera non in
sententia negativa, et equivalens quatenus
reducuntur ad rationes, non propositio
negativas, sic: non datur lux, non existit pe-
nus.

Obiicitur pro: quod cognoscibile est pro-
prietas entis, et causa non manifestum cog-
noscibile: eo non vera, et manifestum ens.
Respondeo magis: quod cognoscibile in se
et per proportionem praedicendi, contra, ex parte
propositio affirmativa, non. Causa ad hoc non
ita expressus vere cognoscibilis per species

formam, quas negant. Hinc Deus
cognoscit naturam formae, quatenus cognos-
cit formam non esse in re. Similiter
amat naturam formae peccati, quatenus
videt peccatum non esse.

Obij. 2. Denominatio
natis petit formam naturae denominationi.
non; sed hoc denominat natus, non carnis.
et carnis, quod est natura est aliud verum esse
naturae. Per seis minus; si si denominat
naturam in sensu naturae affirmativo,
neg; si accipit in sensu utrali, seu
equivocaliter con. Quare naturae ve-
rum est non esse carnis, quatenus verum est
in honore non esse virum. Unde similes pro-
pos, licet ex modo tendendi sint affir-
mativa, ex parte enodii non ita diver-
sa a prohibitis negativis.

Obij. 3. veri-
ficativum propositi est aliud positivum; non tamen
est verificativum propositi, nam haec pro-
positio alteri mundus non existit, et natura
alterius mundi verificat illud. Con-
firmat: ad deum fuit verum hoc non
est deo: et verificativum huius debet
esse ad deum non. Per seis minus: carnis for-
mae minus; utralis, con. Deo enim verum
est ad deum; alter mundus non existit, quod
adest divinum decretum exclusionis alterius.

Mundi. Similiter Deus ita dicendo enu-
ciat videt exemplum naturae humanae inven-
iunt a natura leonis; et ideo videt etiam in
natura humana praecatum et positum naturae
leonis. Id est quod ad confirmationem.

His itaque (carissimi Auditorum) vobis tradi-
tis tempus iam est, ut dea philosophiae partem finem
imponamus. Nil enim video, quod a vobis ul-
tra desiderari possit ad metam specta-
mus. Praeter longiori casuismo tractati po-
sunt, id brevitate consuevimus, vi-
mus et clauditur, ut sic nec longitu-
do fastidium, nec brevis oblecta-
tio pareant. Cedant itaque omnia
in honorem, et finem, a quo omnis
sapientia manet. Cedant ita ad
laudem, Be rem vobis illae huius
Academiae celeberrime convocationi
in praesentissima palatio, et. I.
D. F. N. Aquinas a cuius doc-
trina si in auge devia-
mus milles vocatur
est. omnia por-

tramo. I. in

Celestis

Palatio

desi-

der-

in

ad

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Physica Lat: Ficulaus Laezatio

Methodum in quibus doctrinae, et artis ratione
et consuetudine hujus nostrae Academiae
teuantes, ad vobis (cassissimi Auditorum)
de gustanda offero physica parte, quae ut
pote varias huius naturalium species,
functiones, et phaenomena mirabilia
iucunde exponit, physica particularis
hanc injuncta nuncupatur. Sicut
aperitudo eam accipit, quod in loca,
in in meta speculantur, et ut quaedam
genus inexcusabilis illa hanc varietas,
dignitas, et amplitudo obstat, quod in h
iucundissima parte, cum a veteribus, in
a recentioribus magno animi oblec
tamento praedantur. Hanc itaque phi
lo parte acutissime complectens e
stis et sibi et celo, et Mundo, et
omni, et inextinguibili, et inextinguibili. et
omni. quod omni materia non brevis

et precipue / Dauspicis compa-
rendem, ac explicare conabimur.

Tractatus de Mundo, Eiusq; partibus. Caelis, et Elementis.

Que priori loco per omnia natura-
lia investigator phida cuiusq; illu-
stranda in celi, et elementis, ex quibus
semper ex partibus principationi-
bus Mundus coalescit, qui h. univer-
sum per ab eleganter eius dispono
Mundum vocavit fuit Sylogos. ve-
tas ad phidi eam non omis, totus
et universi designabant.

Secundo Mun-
dus a Platone dividetur in Arche-
typon, et exemplar. Mundus Ar-
chetypon id est idealis id est per omnia
in mente existens, sed quas cupi-
mus atq; omnia formavit. Exemplar
est, quod Deus ex materia produxit. Et
iste dicitur Mundus huius, qui est uni-
versitas omnia creaturatum, alius min-
or est hoc, quatenus esse, vivere, sentire, et
intelligere in ipso oculi in epistola con-
sistunt. Hinc greci non minus

ma vocant, id est nris Mundo.

Das maj dit in spiritali, q ones ange-
los, qum phendit, et corponu, q ab
flris desunt. compages constans ex
celo, et elementis, et eis naturalis, quae
his continetur.
De Mundo compono nobis sermo est
in h maclatu, que placuit in q quos
viones partiri. Ita exit De Mundo
generali. Ita De Mundo celesti.
Ita De Mundo elementari. q De his
remate Mundi. q De muni ge

Questio 1 de Mundo generali.

Prorsus quid De Mundi partibus p
maclamus perspicuis rectu, ac doc-
trina odo portulad, utide De Mundo
generali ubiq dicamus. a saluam
it amicus et perfectus.

Articulus 1 utrum Mundus sit uni- cus, et perfectus.

Quid p hibi, ut Democritus pones Mundo,
quid infinitos mundos edixerat ut

Amiciagoras. Certeius aie plures Mundos
ed impossibiles, qd mala huius Mundi illa
diffusa sit, ut spacia eius imaginaria occu-
pet. Vnde ad omnipota Dei est infinita,
et illa p unius Mundi produendo exple-
rixi in pos, plures alios posse produci
ne Mundos illo perfectiones sine fine
certissimu e. At ob q facto plures sine
quaxit. 1. 10

1. 10

Unicus e Mundos. P. 1. qd sacra scriptu-
ra, q in singulari de Mundo loquit, ut Ieremias
1. dicit: Mundos p ipm factus e. P. 2.
q dicit: 1. p qd 7 a 3. dicente: ead em Deus
it sapientissimus, et sapientia it ordina-
re, quae a Deo it, ordinata it. omnia et q Deus
fecit, ordine hant ad unu, aliter ordina-
ta n essent. It ad unu, in quo omnia ordine
adunant e Mundos. P. 3. coniectura: ad
eum d. Platonius: sicut unicuique Mundos
unus indicat Deu, ita si plures forent
Mundi periculu esset, ne ex multitudine
eorum Mundi multiplicatus Dei opifi-
cis colligeretur. 2.

2. 10

Mundos ite perfectus e. P. 1. perfecti-
ssimu e opificis opus iam totale perfec-
tum efficere, qd ob Mundos e opus totale
Dei, n em aliud fecit opus. igitur d. Hinc

facit plures Mundos. Nec Deus est na-
re produxit q̄ melius possibile ē, id con-
e facit bonū, imo siquid Deus aliquid
bonū facit, quo n̄ possit melius facere.

Art 2^a. 2^a. plura Munda dēt
q̄ pot Deus in ipso producere, nempe plu-
ra alia genera, plures species, plura in-
dividualia Mundi perfectius n̄ ē, potes-
tū enī ē, cui nil deest, Res p̄s autē. plura
dēt ad maj eius perfectionē idū potū Dei
absolutā producibilia, con; plura dēt ad
integritatē ejus naturale necessaria,
nūq̄. Perfectū enī ē, cui nil deest con;
q̄ it necessaria ad ipsius naturale inte-
gritatē.

Art 3. 1^a. Mundus esse perfectus, adq̄
tot monstra, et mala, q̄ it veluti nate opor-
tuit: adq̄ tanta paxū substantiā inter se
pugnantiā discordia, quā Mundi pacē
perturbat: adq̄ tot veterna, et noxia
animantia: adq̄ interpresia frigora, q̄
fructus destruant, et alius est inibi
resū ageris.

Res monstra, et mala n̄
de nate oportet, q̄ p̄mittit ut ma-
gis appareat divini paxū p̄sentia,
et integritas, sicut p̄sentia omnia coloribus
oponit, Unde occasionaliter cedunt in deus
nate. Sim p̄ paxū discordia n̄ turbat
Mundi pacē. Imo producat, dū quilibet
per p̄s iure suo pugnatio ordinē paxū

in universo reuolat. Insuper & hanc con-
cordia plura nascuntur, quia reuolunt.
Non enim uiuerent alia, nisi inter om-
nes quatuor esset, unde fit, & alia perfici-
t. multatio.

Quantum ad venena, & noxia
alia in primis dico latia de uenena medi-
cina, & impetant, ut patet de uiperis,
conspiciunt. Deinde ut ait A. ita & homi-
penaliter ledunt, & iudicant ex eo, &
ignominiam excludunt. Adde mitem nati-
uitatem ueneno cum coniungit antio-
dum.

Indempresiva de ma frigida, & ni-
mii & ignis in it nate defectus, & porius
remedia, quatuor enim p. aedens nocent
ebris, alius in pectus, ut alius uulsa it,
na rege purgant uentem, & delectant
porius uentem, ex quibus generant mor-
bi. Quare in corde nati fit, quatuor uis
porius, & sua caueat uulsa, licet in
quibusdam non laedat, it patet nobis ex
notis ignota estimare an in fuerit ab eo
& in tem conditus.

Articulus 2.

an Mundus fuerit ab aeterno,
& in tempore conditus.

Nonnulli antiqui philosophi existima-
bant mundum fuisse ab aeterno, inter
quos uenerunt Arit., quodvis huius sententiae

colu problematice addeant ut nihil est
dicitur quod est aliter dicens: dicit enim Axi in
primo topico cap 2 quodammodo problema
dialectica, & quibus non est solu-
bimus, ut aliter Mundus sit eternus, &
in certum est, Mundum non fuisse genitum,
et contra id intendit Axi. Sed attamen
id non est factum in tempore, ibidem
impugnat antiquos philosophos dicentes, Mun-
dum esse in tempore genitum, & ex ruinis
antiqui mundi, & ex atomorum con-
cursu, & ex materia praeparata.

Clo

Mundus non est ab eterno, sed illud crea-
vit Deus in principio temporis. Ita defi-
nitum fuit in concilio lateranensi sub
Innocentio 3. & de eo ille Seneca l. in
principio creavit Deus caelum, & terram. Et
per hoc in principio intelliguntur commu-
nes si Patres, deum creare caelum, & 4
elementa, in quibus Mundus con-
stituit in principio temporis. Dixi in prin-
cipio temporis, non in tempore; quia Deus
incepit creare in instanti, quod non est tem-
pus.

Deinde ostenditur deo variis congre-
gationibus, non enim demonstrative probatur per
causam productionis mundi a dei beneplacito
procedat. Ita est: ut dei eternitas diutius
suscipiat, congruum fuit Mundum non esse
ab eterno, sed in tempore conditum. Ita est:
si Mundus exet eternus daretur occasio

putandi Mundum esse a se ipso, sicut qui-
dam existimaverunt. Tunc est, ne dicatur Deum
ex necessitate Mundum condidisse. Quia est: Mun-
dus in tempore productus plenius ma-
gis independens Dei a creatis, qui felix
sine illis per totam eternitatem vivit: igitur
Mundus in tempore fuit conditus.

Obiicitur po: ponit
causam sufficientem causa ponit effectus, et Deus, qui
est sufficientis Mundi causa fuit ab eter-
no: ergo etiam Mundus. Respondeo: maius ponitur
causa necessaria, contra libera inchois, ponit
effectus eodem tempore, quo ipsa voluerit, contra
ponit effectus immo ac ipsa causa negat.
Deus est libera Mundi causa, ideoque
Mundum produxit eodem tempore, quo ipse
voluit.

Ans: posita actione productiva
effectus, ponitur etiam effectus, quia actio pro-
ductiva est actualis productio effectus. et actio
productiva Mundi fuit ab eterno, cadens
actio ut ipse Deus: ergo. Respondeo: minor ac-
tio productiva Mundi quoad entitatem
et ex parte recti fuit ab eterno, contra quoad
terminandum liberam, seu ex parte commo-
tati, negat. De quibus testatur in Evangelio
et voluntate Dei.

Obiicitur 2: ante quodlibet
tempus fuit aliud, et aliud tempus in
eterno: ergo tempus fuit ab eterno, igitur.
Ans: p: et quolibet tempus est verum dicere

antea non erat: eo cum dixit ~~antea~~ ^{antea}
ante quodlibet tempus & per dies 2 ante
si dixit antea denotat tempus reale, & imaginari-
um, uti: praeire tempus reale, neg. Quia
relicet tempus imaginariū potest pon-
gi ad oleum nata tempus in futurum.

Articulus 3

resolventia utilissimae quaestio-
nes.

Quaestio 1. qua impetrate productus
fuit Mundus. Per Mundum edidit
fuisse verno tempore, cum sol crederet in
Arietem. Per Mundum fuit reparatus in equi-
noctio vernali, Christus enim passus ē die
25 Martii, et 6 die ebdomada, qua die No-
e creatus fuit: eo etiam illo tempore Mundus
creatus fuit, congruū enim eo tempore re-
paratus fuisse Mundum, quo fuit creatus.

Unde patet edidit fuisse Mundum
menne maximo, eo quod tempus vernali tunc
incipit, consequitur etiam productus fuisse
Mundum die Dominica, et prius Domini-
ca die incepisse Mundi productionem, et
productionis Mundi per sex dies duravit, et die 7
quo erat sabbatum cessavit: eo incepit die
Dominica; nam sabbatum post die Dominica
ē 7 dies.

Quaestio 2. unde Mundus fuerit
productus a nico instanti. Per negativum
cum comit in Patrum conventu, quos requirit
D. Th. q. 2 de potentia 2, et a. 1. Constat in

Defendit D^A, qui p^r illor⁶ dies n^o intelli-
git dies vulgares, qui n^oris motu et ita
cuncta peragunt, & intel^l dies angelicos,
& spirituales, sic angelicas cognitiones operum
a Deo circa immensum Mundi spectant.
Unde p^r dies sola D^A fuit cognitio p^rimi
operis a Deo facti, & dies cognitio an-
gelica recurrenti operis, &c. & reliquis.

Nos ad eam Lib. Pa-
 tribus dignimus deum edidisse Mundum
 6 diebus, accepitis id nunciatum temporis
 curam, sed quia sacra scripta debet pro-
 prie intelligi, ut sonant verba, quando
 nullum requirit obsequium, praeterquam ubi
 narratio est historica, ut docent, si Patres
 cum ipso D. H. it. scripta sacra historice
 narrat deum 6 diebus ipso mundo
 produxisset, nec aliquid requiritur. Unde de
 eo est illi dies accipiantur id nunciatum tem-
 poris curam, ut infra patebit.

quia Deus Cædi præcipiendo Iudeis
 ut 6 diebus operarentur, et die 7 relaxarent
 ab omni opere, non a seculo, dicens: bene
 diebus fecit Dominus Cædum, et terra
 maxima, et omnia, quæ in eis sunt, et requiescit
 die 7: idcirco benedixit Dominus die 7
 ubi, et sanctificavit eum. Num in die 7
 primo est 6 diebus ad curam male
 temporis uti gratia, ut consilio

S

A

D

At 1. quando productus est mundus
emanans per fructus matris, qui ab hominibus
celestibus alia videri exant necessarii, et
fructus per matrem verno tempore et
autumali: eo ipso, in illo tempore produ-
tus est mundus. Confirma annus antiquus
ante eundem Ebraeorum et Egyptiorum incipie-
bat ab equinoctio autumnali: eo ipso et isti
tempore creatus fuisse mundus.

Per hoc
min: nunc con, hinc, quando a Deo or-
bones condite it nre: sicut enim hunc pri-
mus in ista hora perfecta conditus fuit,
ita etiam hunc annos fructibus madu-
ris ornatus condit Deus. Ad confirma-
tionem dico, magna fuisse in populis
diversitate iam et nunc et, circa anni
incoationem. Antiqui fortassis annum
computabant a solis primo praetextu, et
ab alia era, et non a mundi creatione, et Deus
reformavit huiusmodi incoationem, pra-
cipiens in exodo ut antitus incoaret ab
equinoctio autumnali.

At 2. 2. Dies natus
fit per incoationem, aut circula-
tionem motus
solis, et Deus et erat mundus 6 motibus
incoationibus solis. eo. Minus: sed quia
sol factus fuit 4 die, sed etiam quia inco-
lationis motus est proprius fixi nomen.
In 4. regit factus. die. 2. eo. et antequam obijciat

viti dicitur 1 p q b t a t, et respondet ad
primum, qd rubla facta fuit prima
die, abebatq virtute illuminativa in
commun, et postmodum et die data est illi
specialis, et determinata virtus ad par-
ticulares effectus.

Ad 2d probandum. Du-
ditur, qd duplex e motus in celo. Unus co-
munis toti celo, qui facit diem, ac noctem,
et iste videtur institutus p die. Alius ad
q diversificat p diversa corpora, id est quos
motus fit diversitas diei ad invicem, et
mensuram, et annum, et ideo in 4 die fit
mentio & diversitate diei, et annum
que fit p motus proprior.

Ad 3. Ecclesiastes
1er 8 dicit: qui vivit in seculum creavit
omnia nonnulli. eo Deus unio instanti Mun-
di produxit. Et tunc si Deus b dicitur ipso
Mundo edidisse, videtur se opere fa-
tigatus, multoq tempore indigens ad
Mundi productionem, q onia maxime
obtrahit. Res ad p d fo simul id
significare ac pariter, sicut quando
dicitur, gradus 8 simul incipies, et melius
prestant, n ad ut contraponit ad rursus,
ut coronant se Patres.

Ad id ad rep d d
n fuisse se opere fatigatus, et indigens
longo tempore ad Mundi opificium, ex
co, q b dicitur ipso Mundo condide-
rit, id ideo id fecit, qd divina sapia id
potius videtur, quatenus ea, q in Mundo
priora et salu prioritate nata, ut Celi;

et clementia pariter efficerent, alia co-
portant. Itaq; prima die creavit Deus
caelum, et terram. Ita die divinitus aquas plu-
viales a fluvialibus, et maris in dispo-
sitione firmamentum, id est aetheris, qui alia
quando firmamentum vocat. Ita die con-
gregavit aquas in locum unum, quod voca-
vit mare. Et die edidit sidera in firmamento
quantum ad substantiam, in eundem primam die
creata fuerunt, et quantum ad novum mo-
tus, novamq; in fluminibus ad designandos
anni temperates.

5 die produxit pices
et aves ad ornandum aquas, et aetherem.
Die 6 producta sunt alia terrestria, et ul-
timo loco homo, lingua coelestis Dominus,
et Rex. Die 7 replevit Dominus
ab omni opere, et produxit, id est creavit. tunc
dicitur de fidelibus venerabilis. In lege
et evangelica multa in die dominica
ab apostolis fuit, et in die Christus
ex victoris reurgens pariter labores
et una quiesce terminavit. ^{et 9^{am} m. pascuit}

Articulus 4.
utrum Mundus potuerit
esse ab aeterno.

In universo duplex genus entis disquire.
Alia dicuntur creata firmamentum, et rei
habentem partem in immensum, ut Caelum et Terram.
Alia dicuntur non creata, et tunc succedunt

decurrant, et in quodam fluxu con-
sistent; Unde eorum partes non immut-
abuntur post aliam, ut tempus motus.
De aliisq; gravibus et diff. aliis in posui-
mus a Deo creati ab eterno ita ut
non fuerint; nec quidem permanentes
modo permanenti, et nec successive
modo successivo.

¶ C. 10

Mundus quoad entia
permanencia posuit a Deo creati ab
eterno ita. Et h. opus 26 dicens: his co-
pat, qd in h. qd dicit, aliquid factum a Deo
et nunquam non fuisse non est aliqua repug-
na. Et end aliqua esset, mirum est quom-
do Augustinus ead non vidit, quia haec esset ef-
ficacissima via ad improbanda illud
eternitatem ead tamen ipse multis
rationibus impugnet eternitatem illud.
Hanc autem unde nonno praetermittit: imo
innuere videtur, qd non sit ibi aliqua re-
pugna. Haec dicit.

¶ C. 10. ratione et h. qd non impli-
cat contradictionem pot a Deo fieri:
Et illud ead ab eterno, quantum ad
entia permanentia nulla impli-
cat contradictionem. eo. Min. p. si aliqua
esset contradictio, et esset ex parte Deo cre-
antis, et ex parte illud creati, et ex par-
te modi creandi; et ex nulla ead repug. ca

Min p. quoad 1^a partem: licet causa
q. agit p. modum necessitudinis debeat p.
pone precedere effectum suum, n. m.
causa, q. agit p. actionem instantaneam.
c. i. sicut pat. in 10^a, q. i. eod. instanti
quo produciuntur e. r. emittit radium,
Ita eo Deus producit res p. actionem
instantaneam, ut p. imperium iuxta
illud: ipse dixit et facta sunt. & c.

Deinde
p. min. quoad 2^a partem: n. repugnat
mundum durare in aeternum: eo n. rep.
repugnat ex parte sui. Mundus fuit
ab aeterno. Coma p. ideo mundus pot.
durare in aeternum, q. p. h. n. comu.
nicat ex aeternis attributis aeterni-
tatis, id est coexistentia immuta-
bilis cum aeternis; id est licet mundus
fuit ab aeterno illi comanicatione
n. fuit ab aeternis aeternitatis, id
est coexistentia: eo.

Secundo p. 3^a partem
creari e. fieri ex nullo, & nullo p. cau.
posito sublo, & nullo p. cau. Mundus
ab aeterno produciuntur: eo. Min p. a-
tio Dei e. instantanea, & n. pot. e. fa-
ctum in instanti producere, e. sola pri-
oritate nata: eo. Hinc d. Anselmus: d.
dicitur d. i. q. e. factum ex nullo & d. i. q.

fignus aliqd ed factu, & n ed aliqd
unde it factu, sicut ed Thom it pib.
baptis iure causa dip contradietio
nido.

220

Mudus enia quoad entia receptiva po
tuit ed ab eterno. Ita innuere videt
Dth 1° p^o q^o 76 a^o 1°. Dicens Respondeo di
cenda, q^o Mundu n rem finire sola fi
de scilicet, et demonstrative probari
n pot, sicut & mysterio trinitatis
dicend^o. Sed oo iura receptioe repug
nat ed ab eterno, potet demonst
rative probari Mundu n finire ab
eterno. siquid evidens e ab eterno
n finire id, cui repugnat ed ab eter
no. i. xone: nullo entis receptioi n re
pugnat ed ab eterno. co. Ans p. na
ta entis receptioi in successione pon
ta e, ut pat, & n repugnat receptioi
entis ab eterno ed: co. Mis p. 1° p^o Dth
q^o 3 & p^o 1° a^o 1°. si tempus eriet ab
eterno adhuc haberet p^o q^o differet
ab eternitate emanat, que in nulla
statu receptioe admittit. sentit eni
Dth q^o si tempus foret ab eterno
receptioe adue haberet p^o q^o.
S^o p^o. licet
ent receptioe eriet ab eterno haberet in
partes receptioe p^o 1° 1°, ita ut ad p^o

nūqua deveniret: eo. Ans p. si ens sue
non duraret in eterno et pot. ed
habet partes successivas ^{partes} inaltera
nū ita ut nūqua ad ultionem perveni
ret: eo patet.

S

A

)

Ad 1° et 2° clon: si aliqua creatura p
manens fuisset ab eterno n. esset cre
atura: eo. Ans p. si Patres probant con
trarium, verbum divinum n. ed creatura,
q. e. patri coeternum: eo Rep. 1°. Patres
recte probant verbum divinum n. ed cre
atura, q. e. coeternum patri, n. quod
eternitate utendi, et eternitate ven
tuali, et indefectibili. Eternitas concon
veniens creaturae si fuisset ab ete
rno, e. eternitas accidentalis, et contin
gens in pota causa terminabilis, q.
n. esset talis p. esset, et p. participare.

Contra: repugnat creaturae
eternitas, p. participare: eo. Ans p. immen
sitatis repugnat participare a creatura:
eo patet. Rep. 2° cona. Disparitas e.
q. eternitas n. acquirit infinitatem in esse
et virtute rei durantis, id est in actione
commercantis in eo, q. e. actio Dei. Immen
sitas ad dicit virtutem infinitam, et in essentia
et in repleto omni loco, q. e. creatura repug
nans. Quapropter in Deo n. quoddam pro
catal, q. n. possunt participare a creatu
ris. Nam si q. ex suo commercio possit con
currens Deo ad creaturas, et accendit

infiniti supra finem; ubi tamen
est ad infinitum, anipoda, t. Alia placita
in Deo, q. a creaturis participari
possunt, ut scia, voluntas, & oporita de cau
sa.

Art. 2. creatura in potest ab eterno
ambrari: eo neg creati. Confir. 1. ut cre
atura creatur debet habere eo potest in eo, et
ab eterno in potest habere eo potest in eo.
eo. Confir. 2. si creatura habet eo ab
eterno, esset sine principio, et in esset deus.
Quid est deo eo id est non coexistibilis natu
ra perit duxione finem ut viginti an
nos, et si finiet ab eterno in tantum
vivit et viginti annis, quia vivet ab eterno
natura eo.

Rep. disparitatem eo, quia ambratio
ponit eo aliqua duxione, nam est prius
in eo, in potest deirene eo sine ambrari, sed
etiam, quia alia creatura in eodem instanti
in habet eo, et in eo, et se pugnat. Con
tra creatio in ponit necessitatem prius
ad duxione, et obicit ut fide et nullo
praesupposito rubro. Et est patet ad primam
confirmationem: in eo est necessitatem ut ubi
est creat, et habet eo potest in eo.

Ad 2 con
firmationem dico, et si creatura esset ab
eterno procederet sine initio duxionis,
quia tantum inciperet, habet in principio
causam suam, in deo, a quo in existendo
dependet, et sufficit ad totum creaturam.
Ad ultimum neg potest deo creaturam deo

qui dixerit duratione infinita a parte
ante, hanc totam esse inconuenientem abibus
productis in tempore. Sicut iudicant
contrarii nullum esse inconueniens De
eo ab eterno condidisse celum, quod in tran-
sacta duratione eterna moueri non potest.

De ciuitate cap 15 inquit. Tempus quo-
niā mutabiliter transcurrit eterni-
tate immutabili non potest esse coeternum. Sed
D^{ns} opus 27 ait. in causis producentibus
effectum suum per motum, oportet, quod prin-
cipium motus praecedat finem eius: eo modo
sanctorum doctrinae ne pugnet motus, et tem-
pus eo ab eterno.

Ad dictum Dⁿⁱ per D^{ns}
quod de potentia alia ad primum dicens: intelligen-
dum est de potentia aeternitate temporis per du-
rationem, quod non tota simul, et sine successione,
quodammodo tota est diuina personae et ibi
coeterna, non ad intelligendum de eterni-
tate per durationem, quod non non tota simul, et di-
uisibiliter, et successiue, quomodo se habent mo-
tus, et tempus.

Ad dictum Dⁿⁱ per notandum
prius, ad genitum posse dupliciter cum
se diuine, quando scilicet cum in particulari
non solum a motu mouente, et generante
sed collective, quando nempe accipitur in
totali eo motu mouente, et generante,
cum modo tota collectione per se genita
et, motu, seu generatione, et mouente,
seu generatione. Nam per genitum diuinitatem
non potest esse ab eterno, quia supponit auctori-
prius priusitatem durationis, seu motum generationis
ipsum generationis: aliter in hoc sensu intelligitur per hoc

Ad res genita collective accepta, hⁱ e tota
collectio reru genitaru generationu, et
generationu potuit ed ab eterno, q^uia h^{ec}
collectio n^{on} supponit p^{ri}or^{em} motu, nec
p^{ri}us movens, id est ad colligit, et in-
volloit, et ita intelligit norma lo.

Contrarij:

Ex data solutione requir^{it} generationes hominu
potuisse ed ab eterno, q^uia e contra L^{ib} 1° p^{ar} 1°
a. 2. Ad hoc e bona cona: quilibet coloru di-
vini e niger: eo omes coloru collective sumi
t^u nigeri: eo p^{er}mixta h^{ec} e bona cona: quae-
libet generalis divini summa supponit
ed ab eterno: eo etia omes generationes colle-
tive summe.

Ad p^{ri}u^m res requirit^{ur} in genera-
tionibus quippe huius animae rationales p^{er}-
manens omes immu, et in modo existens
in finibus numeru a natu, q^uia p^{er}mix-
ta. In alijs ad generationibus individuata
una forma determinativa, nec n^{on} p^{er}ma-
nent omes individua, h^{oc} ad
pot^{est} ed ab eterno generationes, et gener-
es sine p^{ri}mo, ex p^{ri}is generationibus
h^{oc} ita e Doctor.

Ad p^{ri}u^m p^{ar} 1° q^uia sicut omes co-
loru collective summi it^{er} nigeri non p^{er}ma-
nent nigredinis, n^{on} in non collectionis:
ita omes contrabitiones collective summa
supponant p^{ri}or^{em} generatione non n^{on};
et n^{on} non collectionis. Sicut ad tota col-
lectio n^{on} habet diversu ena ad ena singula-
ru, h^{oc} n^{on} in diversu natu. Sic collectio
n^{on} individu convenit a p^{ri}or^{em} victoria

de morte, licet singuli milites ea non va-
leant negotiare.

¶ 4. et includit prius
et posterius (ubi omnia entia successiva)
non potest esse ab eterno, quia omnes partes in-
mutabiles, cum hoc sit contra eandem entis successivam
neque quoad partem posterionem, non est
ab eterno et nihil supponit, neque quoad par-
tem priorem, quia si hac pars esset ab eterno
duraret per infinitum tempus antequam
posterior pars adveniret, et repugnaret
eo nullo modo potest esse ab eterno.

Respondis
cons: ab eterno modo permanentem, con-
modo successivo, neg. Itaque ut res successiva
sit ab eterno non requiritur habere omnes par-
tes immutabiles, neque sit ab eterno divinis-
simam partem priorem, et posterionem, et
sufficit esse ab eterno ita partes pri-
ores, et portiones collectives, ita ut non
sit determinabilis aliqua pars eius vage,
que prima sit eadem antecedens.
Hac doctrina facili solvuntur opposita
ad id dictum, et fieri solent ad adver-
sus.

Ins: omnia entia successiva adveniant
et amittuntur eo in tempore, et non in in-
stanti, sicut docet philosophia: eo repugnat
fluere ab eterno, quia cum ab eterno non
sunt in instanti. Respondetur eo verum
quando entia successiva incipiunt, et
desinunt, si ad ab eterno fluunt nunc
incipiunt, et ita instantia non est ad id.
a s ubi illa potest durare in id

Articulus quintus
utrum Mundus possit durare
in aeternum

De fide celum & Mundum
in eo statu quo nunc est, non esse perpetuo du-
raturum, & omnia mixta esse per ignem esse peri-
tura indicat iudicium. Unde scriptum est tot opera
manuum tuarum in caeli, in his peribunt.
Ad caeli non peribunt quantum ad substantiam
quoniam deus servavit eum in statu suo ut patet
psalmo 148, igitur ignis peribunt quantum
ad modum, et influentiam in his inferiora,
et ita Mundus in eo statu quo nunc
est, non est perpetuo duraturus. etc.

COL

Mundus ut est corpus celestium
locorum, mixtorumque aggregatio potest esse solo
Dei conatum ordinatio in aeternum du-
rare. P. Caeli primario non esse mixta sua
incoheribiles, ut infra videbitur.
Deinde etiam, licet dum partes coheribi-
biles sunt in dum se tota sive ita sua
substantia non incoheribiles, et patet expe-
riencia percedendum sub caelo, quibus
semper duraverunt.

tandem esse solo Dei conatum con-
tinuato potest caelum modum, eorumque influen-
tia in his inferiora perpetuo durare;
nec enim fatigatur intelligentia motorum
nec veteratur illa machina. Munc in

Ad omnes his perveniendum illius
duxat. eo illud prout color, et
mixta complectitur. Deo illud preben-
te conuictu pot in eternum durare.

Objectiones etiam tendunt esse
in eo quod a deo facta in eo. Rep-
net conuictu. Res enim creatur ex eo duran-
tia tendere in eo, quod ubi in rati-
onem ad subiectum, et durandum, et
ad hunc indiget conuictu conuictu dei conuic-
tando conuictu.

Obij 2. si motus colorum in
eternum durat ut virtus motus in
gehi est infinita; et huiusmodi. Maj p-
quo longior est motus, eo maj virtus re-
quiritur in mouente. eo id est, et. Confir-
si motus colorum in eternum durat ut
irradiationes colorum eventus sunt in
fine ut patet; et huiusmodi. Min p-
quod si est aliquando exit, et ita exit
prout est aliquando, et repugnat omni
circulationi colorum eo aliquando prout
exit, si motus colorum in eternum du-
raret. eo. Rep. deus autem in mouente, cuius
virtus motus prout est infinita, ac veluti
fatigatur, conuictu conuicta accidit, ubi in an-
gelis mouentibus colorum. Ad confir-
mationem deus 2 maj. quod si est in aliqua
diffusa determinata temporis, conuictu quod si
est et per totam eternitatem aliquando exit,
ubi est exit inuentione inextinguibili, conuictu
inextinguibili. Itaque omnes circulationes

celorum, si in aeternum moverentur caeli,
erant quiddam racionis p[er] tota aeterna.
Ita ut n[on] quod erat verum dicere omnes
circulones p[ro]p[ri]etate. et ita erat rati-
onis racione interminabili, et
ine fine.

Ob 3. Mundus continet rones
ut et p[er] in alibus, q[ui] continuo debet
liberari, et etiam in p[ro]p[ri]etate, qui mundum
facit in magnitudine corporis, et p[ro]p[ri]etate
vita, quod p[ri]mo rones ha-
buerunt ante diluvium, siquidem ex omni
hominibus gigantibus, et n[on] nullorum vita ad
nonagenos annos extendebant p[er]co. Rep[er]it
homines ante diluvium dila[n]tius vivere
ut facilius genus hominum multipli-
carent. Verum post aliqua saecula vita
hominis ad male incrementum e[st] redacta.
Unde David, qui multis ante nos saeculis
vixit ait. Dies annorum nostrorum
70 anni. In potentatibus ad 80 annos
robustioribus 80 anni, et amplius et
eorum labor, et dolor. Et hanc m[un]di
ad modo etiam p[ro]p[ri]etate attingunt.

Secundo rones p[ri]mo
p[ri]mo saeculis gigantes fuerunt, quoniam
vis existerint iuxta varietate regionum
et dixerunt videtur p[ro]p[ri]etate, et continuo
git specialis Dei p[ro]videntia ad va-
liditatem p[ro]p[ri]etate hunc p[ro]p[ri]etate.
Quid sit omnis etiam saeculis p[ro]p[ri]etate

et omnes gigantes unde nil conuincit
a. n. d.

Questio 2. De Mundo caelesti.

Postquam egimus De Mundo in
conu. merito ad ordinem disciplinae
nobilitate eius parte remonendi in-
uicimus in De celo. at et in celo

Articulus 1 quid sit Caelum

Mirabilis mundi machina sit in du-
as regiones, elementarem scilicet et coele-
stem. Ita comprehendit omnia, quae in ter-
rena continentur, ut terra, et maria. Qua-
propter sublimior dicitur. Caelum
nive elementa habet illud spatium, quod est a
celo Luna usque ad celum empyreum.
Regio ista caelestis vocatur celum, quoniam
celat, quatenus a aliquando accipi-
at pro aere, ut cum dicimus ceterum
celum; aliquando pro celo videtur;
aliquando pro toto universo: in pra-
senti in unum est et pro illo spatio,
in quo pedum videtur; verum etiam pla-
netae scilicet et pro aliquo corpore simpli-
ci. supra quatuor elementa constituta.

Ad id coelum, cuius epistolam inponimus,
ita, ex sacra pagina, ita experientia,
componit ex materia prima, et forma, ut
sit materia completa corporea sus-
cipiens plura accidentia sensibilia. At
materia prima coeli non est subiectum corruptio-
nis, sed unice habet non per se ma-
litas. Forma ite coeli non est anima, nec
coelum non est animatum, aut vivens, non
enim nutritur, nec augebitur, nec intelligit.

Unde philosophi. et ecclesia
patres dicunt illud coelum animatum non
enim coelis in eo formam viventis, et ita
informans materiam coeli, et intelligendi
et quatenus coelis existit angelus color
movens. Item: cum dicitur audire coeli quae
loquor, nomina coeli intelligunt, tam-
quam si de ipsius sideribus sit sermo, sed
improprie dicuntur audire, quatenus obe-
diunt creatori, et per homines occatio
maximae gloriae Dei. scilicet

ICLO

Coelum est diversum natura ab aliis. Ita omnes
peripatetici. Et illa est diversitas naturae, quae
habet diversas proprietates, cum proprii-
etas ad naturam aequalis: et coeli habent
motum naturalem diversum ab aliis: eo quod immo-
tum cum sint tres motus, scilicet a seorsum
exterior ad interior, a centro ad circumferen-
tiam, et in circumferentia circa centrum;

Elementaria omnia videmus natura
libra ad sensum ut terra, et aqua, et a sen-
su ad circumferentiam ut aere, et ignis,
celi in ista moventur, et perenniter
circa sensum, aut circumferentiam: etc.

P. 2.º. ex diversitate istius
colligimus diversam naturam in partibus
principaliibus Mundi, cum omnia ordina-
ta in Mundo sint constituta. Sed
celi naturam obtinent loca longe re-
mota, igitur. P. 3.º. quia ceteris moles
subiicitur ceteris ut principium pre passivum
ad principium pre activum, nil enim potest sub-
lunaria agere in celis, cum in celis,
et si immantibus distent, plura in hoc
agunt, et principium pre activum videtur
et diversa natura a principio pre pas-
sivo. etc. 2.º.

2.º

Subiicitur celis et natura sua inextingu-
ibilis, et si a deo in nihil rediret potest.
In factis, et deus contra naturam exis-
tente celis natura sua corrumpi-
bilis est, ob idque voluntate, et beneficio
dei in eternum maneat sine ulla
corruptione, et etiam contra naturam
characterium pluraque alios contra natu-
ras celis habet et corruptibilis,
immo et facto expectat a corruptione

1° pro: ex convenia omnia nationum; siquidem
ita exiit, quod Barbari cum Deo immorta-
les habent inspirante natura causa pro
domicilio tribuunt, incorruptibile
sed, incorruptibilibus incolas accommodan-
tes. Sed motus calidus de se perpetuus,
nec proprie huius contractionis nec fini-
xi esse quidem. Quid est calidum in prima
corporea activa, et primi fontes omnium
generationum. prima ad corporea activa
et prima caliditas operatur et inas-
perabilia, et incorruptibilia; nam ideo est
in aliquo modo asperabilia, et corruptibili-
ta, quia subiecta in corruptionibus superio-
ribus, a quibus asperant, et ex eis fi-
unt mixta.

2° pro: forma comple-
ta solatio appetitum male, istud per-
fecte dominans constituit corpus in-
corruptibile; id ita se habet quodlibet for-
ta calidum Majore. nam ideo forma sub-
lunaris constituit corpus corrup-
tibile quia non sanat appetitum male, ne
istud perfectum sibi sufficit. Non enim
evidens; forma quippe calidum est per-
fectissima in nomine forma, et ad hoc
de ex parte male nulla habet contra-
dictionem, quod resistat ejus perfectio domi-
na. Contra. qualitates per se utroque pro-
priae etiam istud conveniunt esse, et mix-
tis, in eo calidum, et a prima qualitates in
primis proximis corruptionis, ut per
ipse qualitates qualitates continent conflictu, quod
habet in se, dicunt unionem solius.

P. 3 lo: experientis. Po: tot caecities aetheris
exordia penagis nulla inignis coarctat
no, aut notabilis generatio in caelo visibilis.
immo eodem modo aethere aequalis, et regula
visibilis, ut uno tempore penagat, sic
patet in motu solis: id ad minime contin
getur si caeli aetheria, nam corpore
aetheris eius motus, aut quies si ma
net in eodem statu. Item fixatio caeli a
qua aetheria variaretur, ad hoc ad aspe
tus: cum ad contra accideret, evidens signum
e immutabilitatis caeli.

corpore sed inaequalis, atque ^{est in luna} est vicino null
la aethere observata est, nisi ad ambiguitatem,
luna. Sed ut inaequalis coarctatio in caelo
fuerit, maxime in luna, propter aethere
immutabilitatem coarctabilitatem dicitur.

Ad. Maj. si in aethere aethere in globo so
let observata maxime ad morphica
videtur sphaera summa, et va porosa, et
per se spatiosa: ille globus solis calore
aetheris variis exhalat vaporibus, qui
bus vicinior eius aethere infuscaet, ac
circa globum fiet quasi sphaera summa,
quod per se totum aethere, id est
caelum nulla est sphaera ad morphica,
licet enim qui pro illa observata sunt iustas
sentire ad morphica videtur, in inven
tis perfectionibus telescopis caelum
extensum est, ac aetheris nil permi

sub exar, et vaporum aeris ibi edico.

S

A

D

Art 1. Planeta n. n. nata diveria a terra.
co. Atq. p. po. planeta n. globi opaci, sicut
terra, nec propria fulgent luce, & lucido-
les ad terram reflectunt, sicut terra ad eos
reflectit lucem. co. 2. sol e ignis quide pa-
nissimus in me end facit, et calidiss, q
it due proprietates ignis. Unde canit
ecclesia; sed sol recedit igneus. 3. calid
in quo gerantur planetae, n. e aliud, quod
pessimus aer inmensum fere dista-
us. co.

Rep ad 1. q. si sol planeta sint
opaci, et lucem a sole habent, n. q. n. ignis
ad natam in terra; nam haec duo conve-
nienter possunt componibus diveria nata.
Atq. rep, sol dici dicitur solus equiva-
le, n. q. in se ignis est, et q. facit, et ca-
lens luce sua procreat. Unde n. e ca-
lidus solidus, et emittens, et effe-
tive. Ad 3 dico, regionem planetarum n.
ed aerem, sed q. e solida, sed q. est plu-
ida est, n. in sicut aer portat, quip-
pe impenetrabilis, ac aeris tenuissima
de frui.

Art 2. 2. Globi planetarii n. im-
miles belluati nostris; co sicut in terra,
ita in planetis detractiones fiunt. Con-
firm. q. n. decebat sed vasta domicilia
ed delecta, ac viduata incolis. co. Rep

planetas nec bellari iam, quippe bellus
creatus ē ut sit sedes generationis hominū,
a hominibus mixtorum. Planetae vō ut re-
cta instrumenta, ac suo influxu gen-
tionis promouens ut recte docent
litterae: unde superflui sūt, quod in
in eis nil generet.

Atque in solis diversis
temporibus appaerunt variae stellae,
et primo exant mihi mox min appa-
bant, et post breve tempus coarue-
sunt: ita illae stellae de novo genitae,
postea consumptae. Per his notatis
temporibus iam constare stellarum
nec de novo generari, nec extinguī;
et licet perennes sint, non hanc pro-
prietatem, ut nunc appaerant, tunc occiden-
t, et ita quidem regularibus periodis.

Id dupliciter evenire pot-
est ut docent Astronomi. Primum quia tales
apparitiones sūt in simplicibus stellis, et
fluxus conjunctis, et tantisper ad invicem
disjunctis sicut in conspectu. Itaque
licet simplices stellae sint, media tamen
parte sūt obscurae: unde supra propriam
apertam, ^{volatant} et parte lucida ^{notis} abest non
sunt conspicuae, cum vō manifestant gratias ob-
scurae inconspicuae sunt. ---
--- quia propter alba sua rubrae
intra se habet post appaerere, et disparere.
Sicut a mundus salerni, licet peren-
nis, num se se episcopus, num enibit oculis.

Atq. in celis ita fecerunt primario
qualitatem: eo quod ipse quilibet contra-
ctus, inq. celi corruptibiles ita. In ce-
lis ita raritas et densitas, ut videbitur
id raritas, et densitas ita fecerunt. Et
itaque qualitates secundae ex primis re-
sultant. Et per raritatem, et densitatem
in nebulae sunt et qualitates contra-
ctas resultantes ex primis, sicut in ca-
lis. Itaq. raritas, et densitas continent
et non erigunt resultat ex primis
qualitatibus; et ideo propria natura re-
sulta potest in aliis primis radica-
li; quia propter consequuntur ad naturam
celi, quatinus contractis careant
qualitibus. Quotummodum dicitur
natura de rebus in celis, inposita ad ignem
primas quales, in in deprimantur
celi, et elevata supra omnia alia.

Ita in nobis
Dicitur, quando in aera et ipse dicitur ce-
lorum et peritiam de materia, intelligendum
est quod aliqua ratione accidentali, in quo
ad naturam. Validitas ad accidentales lucis
ut in magis aut minus non oportet nolle
intra in corruptibile; ut patet in aere
lis. Cum vero dicitur: celi magno simplici ma-
nifestant, celi accidentales absent. loquimur
quid est de corruptione substantiae. Sci-
endum per ignem, et nolle celi in illis
fieri sicut intelligit de cadaveris
substantia.

Articulus 2. utrum Caeli sint solidi et sphaerici.

Corpus sphaericum id est et rotundum, potest
calere, et Roborari. Sed solidum appellatur illud,
quod divini resistit, sicut corpus fluidum
illud dicitur, quod est facile permeabile, ut aer,
aqua. Quiddam autem colit eum totum
fluidum instar aeris, aut potius
aure purissima, in qua sidera, sicut
aves, in aere, pisces in aqua, et
similia in flumine discuntur.
Illi tenent firmamentum solidum
eum, planetarum fluidum quot. No.

¶ CLO

Caeli sunt solidi. Ita cum Solomonus ait, et
dicitur alius caleberrimi astronomi. Per
illud Job 27. Tu fovitans cum eo fabrica-
tus es calor, qui resistit mihi quasi ex
aere fusi sunt. Nec dicas verba illa non
esse Jovi, sed Jovi Jovi amici, quod dicitur
ut perperam loquatur reprehendit
cap 28. licet enim a deo fuerit repa-
ritus, quod Jovi calamitatem peccatis
suis tribuerit, in rebus in res
piter ejus auxilium tamquam ca-
nonica et Interpretibus.
Iamque perinde est, si Caeli sunt incommutabiles,

eo congruam videtur et coloris su-
perioris quod notiori rubra dicitur nobilior
vires, et ceteris partibus videtur p-
rat fluiditatem; hac enim minus po-
terit et levare propriam naturam prop-
riam et vivoni cedit. Tunc tandem quod fluidi-
ta et magis obnoxia confusione, et
mictione; color ad videtur et copen-
tus confusione, et mictionis eo.

P. 3. Fluiditate coloris
nunc non potest facile explicari quod
natura fenomenorum: eo quod Aristoteles
dicitur sic in sapientissimo modo
suo eandem levare quoad invidio-
sa, et id coniungi negant et fluidi-
tate coloris, et in modo inaequa-
lis eo. Sed intellectus non ponit a quo pla-
netae nunc ab omnes, nunc depre-
ssus fixantur, siquidem in caso fluido
nisi esset et motus coheret ut
ut nunc terra proprior fieri,
nunc remotior eo.

P. 4. quid coheret pla-
netas superiores, ut nunc sunt, nunc
retrahuntur, nunc celerius, nunc
paucius moventur? quo tandem pa-
to fieri possit ut primum mobile
motu diverso seu capere omnes
in se hos colores equales, et in eo impe-
tus impraeus in corpore fluido, in
constans est, nec aequalis, nec facile

S

A

D

At 1°. Deus et natura facilior, et com-
 mior via procedunt, et comatior, et faci-
 lior e via videtur p celos fluidos, quā
 p solidos. eo. Rep^t tamen est maj, et nec
 min. Itaq cū motus videtur debeat ee
 operatus confusioni, et mispitioni ad debile
 influendum in h inflexiora, n in flu-
 ido, et in solido debet fieri. Vide proband
 cloni.

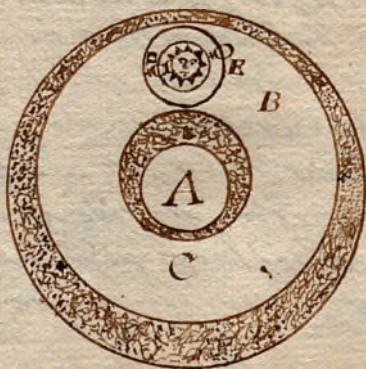
At 2°. cū soliditate celorum expli-
 cati n possit plura naturae phenomena
 ab astronomis explorata. eo. Ans p^t.
 positio rphæris solidis, qui fieri possit,
 ut sol modo magis, modo minus ad nos
 accedat. 2. quo pacto fieri pot, ut nō
 sol modo ascendat ad unū tropicū, modo
 descendat ad aliū. 3. quatenus plene
 moveri possent suas rphæras, nō
 videretur celi partes.

4. quomodo motus
 nati aliorū solē, nō de præterito vi-
 det. Venus itē, et Mercurius modo
 supra, modo infra, modo ad latus solis
 it obrequali, q omnia cū soliditate celo-
 rum it penitus inexplicabilia. quid
 p si regio planetica inter solida, astrā
 supra ipsa posita n viderent in pro-
 priis locis, et solū lux refringeret ab
 his rphæris, q ē contra experitū.

Rep^t
 ad aliū, q cū in h parte, ut monitū
 h, perit in alia cūcedit it; itū quā

essent phenomena ab astrologis explorata, & sollicitate caloneo repugnarent, ead plane deprehendimus. At quidvis scia plerique iactant, contrarium in hominibus a conditionibus astronomicis, praecipue a clarissimo viro Joanne Dominico cagno. splendidissimo astronomico lumine.

Itaque nos ead ipso respondemus, et in primis ad primum, ideo solis modo magis modo minus ad nos accedere, quia ipse se celi solis in se convertere ad globum terrae quoad, et ideo ex una parte exaltius magis a centro terrae distant, et ex alia parte minus exaltate, proindeque minus distantes a centro terrae, ita ut representat sequens figura, cujus littera A centrum mundi designat, B apogaeum, C perigaeum, D mercurium, et littera E verum se refert.

Itaq corpus sphericum (cujus partes
semper aequaliter distant a medio
sua centro terra) aliud e convenientium
q' habet idem centrum in Mundo. Aliud
e eccentricum, q' habet centrum distin-
ctum. Porro quolibet eorum sphericum
e, et convenientium in Mun-
do. Ut autem quilibet eorum planetarum com-
ponitur ex tribus sphaeris, quarum pro-
portio, et remotio, et elevationes ad
unam partem, et minus exaequatur ad aliam;
ita in disponit, ut partem elevationis
unius respondeat partem abiectionis
alterius.

Ceterum sphaera media ad
omnes partes e aequalis magnitudinis,
et hoc planetam deferat, quae quidem
est ascenditica e, iive idem omne nomen
fecit. Quibus potius facile apparet,
nec n' semper aequaliter a nobis distan-
te, sed n' periclitatur spatium aequaliter
distans a nobis tunc etiam planeta
interdum apparet major, interdum minor.
ad deferentem stellam fixam, q' utroque
aequaliter a nobis distans, semper nobis
aequaliter apparet.

Ad idem res, ut ascen-
dente ad unum propriam, et descendente ad
aliud n' quidem motu recto, sed circumferentia
ad motum ipsius sphaerae. Quandoquidem
ut res movetur motu proprio supra po-

tot diversos a polis modi describens &
reculor inter unum, et alium tropicum, in
de modo accedere ad unum, modo ad ali-
um, quin partes sphere ad se invicem ac-
cedant, et recedant. Nec propterea
id modo distat magis, modo minus a
determinata parte sphere deflexen-
tis; id modo magis, modo minus dis-
tat id a centro mundi, idem a
polis, et hoc clarius infra pervenit.

Ad tertium dico id planetas,
quas scilicet moveri ad motum sphere
celestis, nec non requirere, et inveniunt
partes celi, ut stelle, et planetae mo-
veant. Ad quartum patet responsio in
supra posita figa, Venus, Iovis, et
Mercurius habent proprios tractus
eccentricos, in quibus propriis mo-
tibus circa sole, tamquam circa centrum
volvuntur, et inde necessarium est, ut modo
supra, modo infra, modo ad latius totius
appareant. Huiusmodi circuli appel-
lantur epicycli, idem circulus parvus
intra magnum positus.

Hac doctrina
facile quis intelliget, sicut circa pre-
teritum sole videri potest, itemque stelle fixas,
Iovis circa ipsum Iovem moveri. Quid enim
verat ipso modo probata volvi intra
alia. Quod a Mercurio nam supra, nam infra

sole existat, n̄ ē satis explorandum, et con-
maximū tenent plures astronomi. si in
ita esset posset facile explicari como-
do, quo & venere, et mercurio videtur.

Ad ultimū negans. licet
eius regio planetica sit solida, ē in ma-
xime perspicua; nec n̄ impedit, q̄ as-
tra in propriis locis videant. Nec
lux refringit, ni incidat in mediū
inequalis perspicuitatis. Cū eo spha-
re celeres sint equalis perspicui-
tatis, nil vetat, eas minime refracta
videtur lucē usq̄ ad nos deferre.

Ad 322: corpus fixi-
missimū, quod ē celiū huius fixa
missimū; & hoc ē quadrata, et n̄
sphaerica; quapropter supra supra
q̄ quadratū. Fortuna vō supra spha-
rā deprimi vident. cō. quod si celiū
esset sphaericū stelle fixae remota-
rent eandē a terra distā, & n̄ est
id. cō. Min p. Stelle in oculis magis
bis apparent, quā in medio celi. cō. du-
m it nobis propinquiores. cō. n̄ sem-
bant a terra eandē distā.

Rep. vis. maj.
corpus fixissimū apud videri mo-
tus huius fixa fixissimū opposita co-
supra distāti, con. opposita motui, neg.
fixa d. opposita motui ē quadrata; & hoc
nequit competere celiū. Ad 2 rep. stellar

in orbem maj' nobis apparet, n' pro-
venire a maj' propinquitate, imo ad
magis a nobis distant, ac dū it in me-
dio celi, cū dū it in orbem mediet inter
stellas, et non nūdā aer, et ignis, id etiā
pars terrae, q' provenire aer maj'
mediū densitate, nā vapores, exalatio-
nes interjecta efficiunt ut sidera appa-
reant conspicuissima: Quod etiā mediet
e clarior, eo corpora p' illud visa maj'
ora apparent ut pat' in nūmo dūo
interdū agnū.

Inquirer: aliud celi int' gra-
vis & levis: Res cū st' & stans in p'ae-
renti negative. Ita ē, q' corpus grave mo-
vet, sicut et leve motu recto, grave quidd'
a circumfusa ad mediet, leve vō a mediet
ad circumfusa. Id vō celi n' movet mo-
tu recto, p' circumfusiōē. Hinc nulla pa-
rs celi ē levis, nec gravis; q' in homo-
genis eadē ē natura totius, et p'fectis.
Hanc ob rē si aliqua pars celi repa-
raret a celi nec moveret iactu, ne-
deorū.

Obj: Celi ē clarior, et densior. et
etiā gravis, et leve. Quid q' stellas dicit?
stellae cadunt & celo. Res ad pā neg
corū. Et dū hiet clarior, et densior in celis
lunariibus, in quibus oriunt' a proximis
qualibus videant' ed idē, ac grave, et
leve, iacens in corporibus celestibus.
Ad 2 resp' st' q' ibi & requit' & stellae
celi aeris, id ē & cometis cadentibus

ante iudiciu. Et si & stellis celi, populi
exilis & cadentia, iue deficientia & la-
ci: quemadmodum fortunati honores,
miseri facti, dicunt cadere a suo
splendore. 3° q^o sunt celi

Articulus 3. quot sint Celi

Circa ~~teles~~ coloru numeru mira-
bilis opinionu varietas, 3° p^oce-
que A. Pa tenet 3 tantu ed celi,
nam milit 11, au 12 color, quod am-
plius aliquid d^o p^oncipali. 3 demu
damtaxat 10 color definiti, que sen-
tentia e communissima inter phi-
losos. 11°

Clo

Celi it tantu duo, videlicet 1 mobi-
les, et unu immobile. Pa sententia
videt^o d^o p^oncipali 1° q^o 68 at, ubi licet n di-
cat color ed tantu 10, sed in 10 nu-
merat. Ad distinctione, inquit, cele-
ru scienda consideranda e, q^o celu
in septuagis dicit^o tripliciter. Quan-
doquid em d^o p^oncipali et multu
et sic celu d^o corpus aliq^o subli-
me, et luminoru actu v^o p^onta, inco-

audibile p nata, et ad h ponunt
3 celi. Id totaliter lucidum, q vocant
empyreum. Id totaliter obscurum
q vocant crystallinum. Id partim di-
aphanum, et partim lucidum, q vocant
siderium.

Itud ad dividit in 8. sphaeras, si
in sphaera stellarum fixarum, et in sphae-
ras planetarum, qui possunt dici 7 celi.
Ibo nunciat celum pto omi eo, q sit aliq
diaphanitas, et lucis, et sic totum illud qu-
dam, q e ab aquis usq ad orbem lune vo-
cat celum. Hoc in ierem. i. Damascenus
ponit 3 celi, aereum, siderium, et aliud su-
perius, de quo intelligit illud Apostoli. sup-
erius e usq ad 3 celum. Iu dit celum mela-
forice, quomodo ipsa similitas vocat ce-
lum, de quo intelligit illud diaboli. ascen-
da in celum, id e ad equatorem Dei. hae
Df. h. Hic idem loquimur de prima
exemptione.

Ibo nunc. primus e aliq
celum, in quo beati vident deum, q empy-
reum vocat, h e igneum, n quide ab ardore,
et a splendore. Huiusmodi potius
celum e immotibile, sed q e destinatum
ad sit perpetua quies, sedes, et gloria
beatorum. Iu etiam q descendit e summa
Mundi materia, et fixa, et im-
motibilia, et ideo nobilioris naturae e. Unde
maximo in scriptura appellat celum ce-
li. Deinde p. celi mobiles ed 7. tot ti ce-
li mobiles, quot s motus celorum oppositi

ne aliter dignoscit celorum gradualibus,
ni ex motu; id motus celorum oppositi h^o
co. Alioq. in primis cernit motus di-
urnus, quo tota celestis machina sua
revolvendo perficit spatium 24 horarum.
Hic motus tribuendus e celo primo
mobili, et suo motu ceteros secum rapit.

Præterea cernit motus stellarum fixarum communis, quo, sicut longinquo tem-
pore recedunt a polis abundi, ut vide-
re e in stella polari, q. temporibus tri-
partiti antiqui astronomi doced gradi-
bus a polo arctico distans, nunc totum
distat ab eo 3 partium et medio circit.
Hic motus tribuitur fixamentis, in quo
et stella fixe. Et ite talis motus
planetarum inter se diversus, cum quilibet
planeta sua habet specialem motum, quo
nam ad se invicem accedunt, nunc a se
invicem recedunt, ut patet in sole, et lu-
na: co.

Tandem n. e. alius notabilis motus
vi cuius ponendum est novum celum. Nam
sicut, Alfonso Hispaniarum Rex agno-
vit motum, Perpetuacionis, quo celum stel-
larum ab uno ad alterum poli posum move-
bat, p. accedum, et recedum; omnes in antiqui
astrologi n. minoris auctoritatis, et doctri-
ne istum n. agnoverunt. Ab his ad prop-
ter nova mentionem placida n. e. faci-
le recedendum.

Et licet tales motus precipue delectant
 propterea ponendum est novum calidum, quippe
 calidum idem multiplicavit ad multipli-
 cationem motus irascibilis, id est motus precipi-
 uis irascibilis non est, sed non pergit
 per eandem viam, sed accedendo, et recedendo.
 Et quare dicendum est quod motus calidus precipi-
 uis (irascibilis sit) est motus quemdam
 ejusdem calidi stellati pariter per obliqua-
 tionem modo ad unum, modo ad aliud posita-
 tione sua maxime irascibilis. (17)

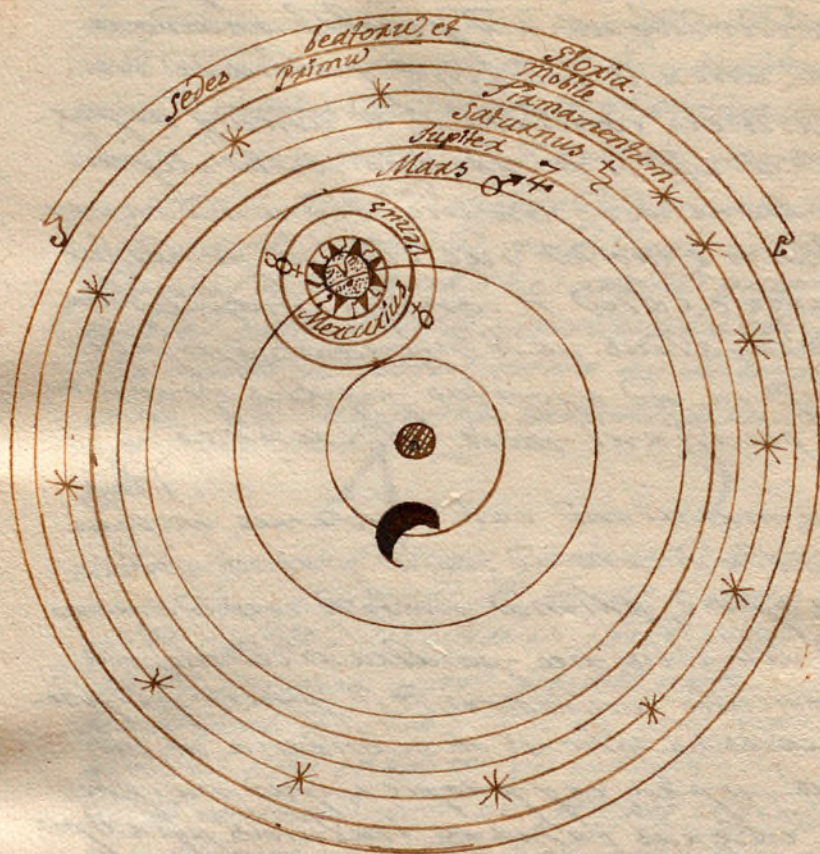
S A D

Act. Genesis 1. dicitur in principio creavit de-
 us calidum, et terram, et tenebre et tenebre
 etiam calidum. 2. Moyses ibidem idem nu-
 merat 2 calidum, unum factum ante lucem, al-
 terum post. 3. Sed etiam ad quod, tenebre
 etiam calidum, et calidum est circumferentia: circa
 id est centrum post eum plures circumferentiae.
 Ad idem res idem etiam, calidum factum ante, et
 post lucem et unum unitate ordinis, pro-
 pter in et natus dicitur in terra calidum. Nota
 est etiam, calidum quandoque divi in aetherem,
 et ambit aetherem, et ignem, siderem, et in-
 cludit omnes calidum mobiles, et empirum.
 Idem ad quod dicitur dicuntur etiam 3 calidum
 calidum. Ad ultimum caput est Davidus
 ad. 1. in. 1. 1. 1.

Act. 2. nullum est calidum quod
 mobile ad alium distinctum, et ideo capi-
 at omnes inflexiones calidum. Act. 3. id

ones celi moverent ad modum primi
mobilis debet per mobile invadere
locum aliorum celorum, & quibusdam den-
tibus eis concludari, & aliquid de pre-
sentibus. Minus primo unum requirit
invadere locum aliorum cum unum supra
aliud non gravetur nec cum illo penetrare.
Deinde celi non concludat praesentibus
dentibus, alias celi inferiores impedi-
rentur ad oppositas partes proprias,
ac peculiariter modo videtur. eo.

Res.
nec maj. ut enim celi inferiores moveant
& motu diurno ad modum primi mobilis
nec opus est, primam mobile invadere mo-
tum aliorum, nec penetrare cum illo, nec
dentibus concludari, & id patet, quia sphae-
rae coelestes priores sunt eventibus ut vidi-
mus supra, eadem propter primam sphae-
ra coelestis intra se includitur & recipit,
tamen sphaera planities deferens pro-
prio videtur motu, & ita & celi mo-
biles et unum immobile, scilicet Luna, Me-
curius, Venus, Sol, Mars, Jupiter,
Saturnus, Fixa mundi, primam
mobile, empiricum ut aequens ordinem
figa.

Articulus 4.
 utrum Celi moveantur
 et a quo principio.

suppono, contra copernicum, et Galileum
 terra in medio Mundi non esse, et dependentem

103: fundasti terra supra stabilitate
na. Et merito, na corpus grave quod sit
e terra, n movet circulariter, et motu re-
cto a circumflexa ad centrum; quoniam si recta
xit moveretur, lapis iuxta directum pro-
jectus naqua caderet in eodem loco, ut pole
illo tempore, quo lapis ascenderet, iam pars
terra a qua descendit migraret ad occiduum,
caderetque alia pars; et h e contra expe-
ria: eo scilicet 1010

Celi moventur ab Angelis, iuxta
angelis seu intelligentia moventes et prin-
cipium extrinsecum motus celorum. Quod celi
moventur constat experientia. Quod moventur
ab angelis docet Dionysius opus 10 ad 3 dicens:
caelestia corpora a spiritali creatura
moveri a nemine sanctorum, et philo-
sophus negari me legimus memini. Et
Bonaventura in prima sententia
dicit et fidei conventum vocat. Dicit
enim lucas 21: virtutes celorum movebuntur;
ubi nonne virtutes intelligunt Angelos
et Patres.

Proinde: celum potest moveri et
a propria forma, et a Deo, et ab ange-
lo, et non movetur a propria forma et a Deo:
eo. Illud per quod potest moveri: per mo-
vel a propria forma, et e vivens, et mo-
tus e quasi eius proprietas ut in cor-
pore gravi; et celum non e vivens, cum non sit
animatum, nec motus e proprietas spi-
ritualis, sed quia alias celum potest dici iudicium
violenter patitur, sed etiam quia celi et
et se indigent ut in ortu, et in occasu

in aethere, & in repletionem moveant
eo.

Deinde per linguam illam patet. Sicut
non repugnat quod deus se solo moveat color,
decentius in eo, quod se munda suis crea-
turis, praesentibus angelis; nam ex genere
videtur celestis illa lex divina proveni-
re toties a sanctis Patribus repetita:
infima reguntur per media, et media per
superiora, hic corpora sublimiora
per celestia, et ista per angelos. 2° Clo

2° Clo. Quibus color movetur a suo an-
gelo. Primum angelus non potest immutari
in se mobili, et in color hunc ut, quia
angelus huius sphaera dedit mundum
istum quod agitur: dicitur a divina prae mo-
bile, et color alius est sicut infinitus;
ita si unus angelus alium colorum mo-
veret esset in utroque immutabilis, sed ange-
lus est in loco per operationem. igitur.
Quod quod deus singulis hominibus perivit
angelos ad custodiam: decens est, ut ille
color sua angelum destinasse.

3° Clo

Orbes celi mobiles, excepto primo, moventur plu-
ribus modis. Explicatur: expressimus illi
los moveri ab oriente ad occiduum, recedere
ille ab occidente versus orientem, ut singulis
membris patet in luna. Sed de huiusmodi
recedens non est per se, quod luna recedat a motu
proximi mobilis, quia movetur ad occidentem:
eo videtur per se, quod luna recedat movetur

ad occidente ad oriente; et in luna sunt
huius motibus movetur. eo. Non p. huius additio
motus fit supra eandem lineam supra
quam fit motus, ita retardatio, sicut et
velocitas in motu motus, si non in eod
motu, et reversus luna ad occidente ad ori
ente in fit supra eandem lineam
et poterit, supra quod fit motus primi
bilis, ead in pat supra poterit motu
ad supra poterit 2 dicitur. eo.

Quaeritur 1. aliud
colori suo motu efficiantur sonus. Res
negative, et non sonus est qualitas sensu
latus et percussione corporum sonora
rum, et sensibilia motu, sed color licet
contingui sint, in se comprimitur, nec
ibi nulla est percussio, nec sonus est aer
medius, aut aliud corpus sensibile.
eo. Sed eo sop accipit. convenientia colorum
quis dixerit faciet. idem designare
voluit mirabile consonantiam, et ordi
nem colorum, quod inter se connexion
e, cum praefata melafona a punctis musicis,
quodam modo in alto, aliud in medio, et
aliud in infimo ponit.

Quaeritur 2. ubi re
sident angelus movens color, et quo
modo angelus moveat color. Res ad pri
mam, si angelus residet ubi primo in
cipit motus. Quia cum motus primi in
cipit incipiat in oriente; aliorum colorum
in occidente, angelus primi mobilis

ē in ordine aliorum, cō in ordine.

Rep ad id quod patet
qđ angelus movet celos intus, et volun-
tate, ita enī se potest active subire in-
ordinatio. quia propter angelos movet
celos imperatio efficiat intus: imperatio
ad efficiendū duos importat actus, unū
voluntatis, quo efficiat aliquid vult,
et aliū intus, quo ipse angelus ordinat
aliquid agendū p̄ modū intimationis di-
cēdo modo imperativo fiat motus.

Quemadmodū enī
Deus imperando, et dicēdo: fiat lux, fecit lu-
cē ut dicitur Genes. 1. ita angeli imperando
et dicēdo moveant celos, efficiant eorū mo-
tū. Itaq̃ aijusmodi imperatio deus nō ē idē ef-
ficax, quo imperat intus celis inferioribus ad mo-
tus. Unde tale imperatio ē actio virtualis, man-
dens, quā rei idē virtute acceperunt mandātū,
et effectū a se produciunt manens ad exēta.

Obj. 4. Deus immediate p̄ seipsum
Mundū gubernat: cō p̄ seipsum immediate
movet celos, s̄cō: idē angelus, qui ē in celo
lune, ē etiam in empireo; alios visione dei
privaret: cō Mattheo facilius erit in po-
mobili, nōq̃ unus angelus sufficiens ad mo-
vendū omnes celos.

Rep ad 4. qđ in guber-
natione ē directiva omnia ad suos fines,
et hæc ē immediate a solo Deo, cō a nul-
lo dirigat: ē etiam executio ordinis, et hæc
ad ministros inferiores pertinet, ut patet
in lege, et p̄cepto. Ad 2. neg. non. licet enī

angelus possit ascendere ad empiriam
relinquendo in corpore lune, cuius impul-
su movetur corpus per longum tempus, et si
ipsum relinquet, tunc in visione Dei frui-
tur, quia hoc non dependet a loco.

Obj 2: idem non potest
moveri motibus contrariis, et acquirere locos
distinctos ubi, iive diversas partes, alias
idem corpus esset natum in pluribus locis.
Sed non potest idem corpus simul accedere, et
recedere ab eodem loco, et in contrariis,
in dictis motibus moveretur. Quid si luna
proxime se tardius moveat, sed corpus per
mobile, facile intelligitur necessarius tunc
ab oriente, quodvis recessa ab oriente ad
occidentem non moveatur.

Respondeo ad hoc, ans: idem
non potest moveri per se motibus contrariis,
con; in eundem acquirere diversas partes,
essetque in distinctis locis. Sed non potest move-
ri distinctis motibus uno conveniente
ipso per se, alio vero per accidentem, tunc. Hoc patet
existens in navi mota ab oriente ad
occidentem, potest simul moveri ab oriente
ad occidentem. Similiter lapis existens in annu-
lo potest simul moveri motu circulanti,
et recto, cadente annulo. Ad ultimum dico,
illud verum est, luna recedens ab occiden-
te ad orientem, et eandem lineam, et supra
corde potest, et in contraria contingit, ut
an quomodo cor influat in hoc in-
feriora.

Articulus 5 an, et quomodo Celi influ- ant in haec inferiora.

Color influere in haec inferiora nil aliud est, quam
producere diversos effectus in his sub-
stantiis, circa quod est sententia, duo
extrema, et una media. Prima dicitur
nil influere, si luce, et alio colorista
aeris taliter influere, ut omnia ex ne-
cessitate veniant ex fortissimo siderum
inflatu. Tertia, quod idem est media est,
Prima, et Dicitur quod sequentibus comibus
aperiemus

100

Corpora celestia diversa influ-
ant in haec inferiora. P. sed naturaliter calida
sunt corpora, circa deus, et taliter exierat.
Sunt Luna, et alia sidera varios producant
effectus in his substantiis, ut per se nota
est experientia. Quid est talis motus, quo quidam
sunt affectus omni distinctione, et taliter
modis, alioquin colorum facit haec
ut erit, si influent in haec inferiora.
Quippe talia, et alia sidera nulla suo motu
acquirant perfectionem, igitur celi movent
ut influant in haec inferiora.

Roboratur hanc
sententiam ratione, quod ex istis corpore immutabilibus, et
in causis ordinatis, oportet inferiora reddere ad in-
feriora, manifestum ad immutabilia, nec constanter

quoddam priores causas potentiores, immo
necessitates, quibus p se competit agere, dicta
corporum causa ad universitas ordinis
minima e: eo oportet ut in ea qda corpora
superiora, quibus p se competit agere. Ita
ut ista corpora si alia fingi possit, quae ce-
lestia: eo corpora caelestia calidissime agunt
in se inferiora. Quid est si tantus ordo
existit in massa corporum, quantum
existit in solo universo.

220

Celi influunt in se inferiora p motum & lucem.
Ista pars: p in uno genere e causa cele-
stium, quae si possit ipse, id inter omnes motus
primus e motus calidus: eo. Minus explicat a
Doctore An. facta comparatione inter motus sub-
lunares: augmentatio enim supponit generationem,
generatio alterationem, alteratio motus locale: inter
motus locales ut perfectio e motus irregularis;
et inter omnes circulares motus perfectio e mo-
tus calidus, ut ab ipso alii dependent: igitur

Quare Celi suo motu
producunt calorem in his sublunariis. scilicet:
p mobile impellit fragmentum quasi
active ad motum; fragmentum movet calidum
sublunari; istud movet aliud usq ad calidum lunae;
calidum lunae rapit aliud ignis continuu, aliud
ignis motu remisso movet ac ad istam regio-
nem superiorem; motus huius regionis, quo-
dammodo ad nos pervenit, et p istud remperat

frigidityas terra, et aqua, adq. conueniunt ali-
quis calor, quo cuncta reueant; et uiuant.
eo malus calor ex causa caloris in sub-
lunaribus.

¶ Deinde 2. pars: omnia h. sublu-
naria reueant; et conueniunt medio
calore; id lux celestis e causa caloris; nō
enī nūc traditus omnia calefacit: quia
propter ea, q. n. opposita sibi calefiunt;
q. vō umbrosa frigida sūt: eo celi influunt
p. luce in h. infera. Hinc uidemus sole
declinante ad ignia hyemalia, omnia lan-
guere; redeunt vō ad æstiu omnia re-
uiuere: semina parua uiunt, terra ver-
sit gramina, arbores floribus, et foli-
is: eo merito dicendum ē.

300

Celi influunt in hac inferiora p. qua-
litates a sensibus nostris ingereptiles, que
proinde dicuntur qualitates occulte. i. corpora ce-
lestia utpote universales cause in terra vi-
sibilibus aurum, et alia metalla prodeant,
acū magnetis confuscalis versus polū at-
rahunt, in hocæno fluxū, et refluxū cau-
sant, et alia similia efficiunt, que luce, et
calore nulla ratione produci possunt: eo. Nec

contractum convincit ex eo, qd nota dicitur
nobis omnes qualitates: tenetur enim istud nobis
dari ita ad ea exploranda, qd communiter ad vi-
re nostra protectione, et sustentatione conve-
niunt, nec enim cognoscimus actione, qua qui-
bus subest in sanguine, sibus dissolvit in
quibus: ad vitae ad nostra protectione nō esse
periclitare omnes vires idcirco: eod.

A CLO

Caeli nō influunt directe in voluntates ho-
minū, potius in indirecte aliquid influere. Ch
e d fide. p. pa pars: sed qā voluntas est
potē libera sola explicat totū dominii
caput proprios actus, in quo dominio nul-
li, nisi Deo potē subijci. Tū enim qā corpo-
ra ceterū agunt necessitate, sive ad de-
terminatione ad unū, p actus voluntatis
ut talis nō habet necessitatem. co. Tū tan-
tū qā corpus nō agit in optatum directe,
voluntas d optatur.

2 pars e d p p 12
q d 9, ubi addunt duos modos, quibus celi
mediate mutant voluntatē. Po ex parte
obscura, quatenus obis a ceteris fluxu
mutatis, mutat quos affectus notet ex-
tra, ut frigescere aere igne et frigimus.
Ido ex parte appetitus sensitivi, qui pe-
re influentia ceterū aliquid nascunt
prout ad ignem, alii cupidi onerant. At
voluntas rationis, et virtute pot huiusmodi
modos proprios, aliāque vires rationis tenere:
iuxta illud: sapientis dominabitur affectus.

Celi immediate non influunt in actus
sensuum, bene vero mediate. Propter quod
celi non nisi in motus phisicos, et naturales
valent immediate influere; id actus
sensuum non ita fortiter motus phisici, et
nales, id aliquantulum spirales, ut in Mac-
tatu de anima. Et quidem actus visionis
fit absque ulla praecedente actione phi-
sica. Ita pars est evidens, quod celi influ-
unt in dispositionum organorum sensuum.
Idem celi mediate influunt in actus, qui
in tali organo exercentur. Sed etiam quod plu-
res actus sensuum fiunt cum aliqua pe-
deriti affectione phisica, nec actus pendens
ab influxu celi.

Et dicitur con. scilicet.
de motu celi scilicet omnes motus inferiorum,
et mixta brevissime in eis migrare. Sed
quod in causis subordinatis causa superioris
scilicet etiam influxus cause inferioris;
id agentia subordinata id causa subor-
dinata celi. Sed etiam quod scilicet mo-
tu locali celi cum sol semper in
uno emisfero, et nunquam in alio, una
adentissimo est comburatur, et aliud
destruatur vehementissimo frigore: igitur
igitur.

S

A

C

At 1° propter 2° bonis: juxta Damascenium, co-
pora celestia non ita cause alienius, contraque.

fiunt, neq. corruptionis eorum, q. cor-
ruptio. Ito motus celi n. e. virtus agendi, nec
causalitas: eo celi p. motu d. Ans p. vir-
tus agendi e. qualitas absoluta, motus d.
n. e. qualitas absoluta, Deinde causalitas
causa efficiens e. actio movens recep-
ta in passu, et motus celi n. recipit
in his inferioribus, et in ipso celo: eo.

Confixi
ignis et aqua manendo immota attingunt
effectus: eo etiam celum. Ito magis locali-
ter immotus movet localiter fixum, cum
illud ad se trahat: eo pot. etiam celum immotum
d. Quid: et n. videt. quo pacto motus n.
causa caloris, cum potius experiamur
proxima motu frigefieri, igitur pot.
in aqua posita in capula refrigerari.

Resp. ad 1^{am}, Damascenus negare
corpora celestia eo causa principale
et inferiorum, sicut aenebant. Notandum
virtute divina celis attribuentes, n. d.
negat eo causa 2^a et principale, et im-
mense. Ad 2^{am} resp. motu caloris
hanc modum actionis, iive causalitatis,
qua celum hunc ag. movet aerem, igitur pa-
tes distrahit, et sic inducit raritatem, et dis-
ponit ad calorem: unde videt n. n. proprie
actio effective immediate producat calorem,
aut aliud effectum, e. In reductive, et quo-
dammodo actio producat immediate motum

Locale in aere, et aliis corporibus, ne
mediare inducit caliditate calorem, et alia.

Ad 2^{am}, et 3^{am} confixi per, q^d sicut
ignis, aqua, et magnus potest abire motu
locali aliquos aliosque effectus, n^{on} in
ones. Ita caliditas potest aliquos producere
effectus p^{er} alia virtute distincta a
motu locali, n^{on} in iⁿne illo potest locali-
ter movere corpora inferiora, co^mmu-
niter distrahendo, et relaxando.

Ad ultimam per.
motu eo causa caloris docet ipsa ex-
perientia, et natura motu quippe locali
dissolvit corpus p^{er} configurationem par-
tis ad partem, mox illas relaxando, cu-
m alio, et distrahendo partem disponat
ad caliditatem, quae preparatur ad calorem.
Ad insignis caliditas disponit ad for-
mam ignis, q^d ipse est etiam omni caliditi-
tudine: igitur motus localis disponit ad
calorem, et formam ignis, et ita qua-
dammodo illud producit, sic abire
dixi lapide videmus ignem excitari,
faxinarias moles accendere, aristas
p^{er} aerem volantes accendi. Denique ut
alia omnia, sed in vane refrigeratio-
ne in aqua liquida motu dissolvit, quae
cum illa sint genus p^{ro}prium in praesentia videri-
tur istud adagium ab ipso rigore: motus
est causa caloris.

Contra: et istud adagium e absolute falsu:
eo aut. Mox p: motus n magis excitat
calore, quā frigiditas, ut patet industi-
ve, nā cor us movet motu dilatationis,
et contractionis, ne incalascat, et potius
refrigescat. Aqua etiā velox motu fla-
ns, frigidior ē quā stans, et immota:
igitur. Rep ad h, qd cor n atempera-
tione motus, et potius ipso incalces-
cet, et atemperat tunc aeris frigi-
di, qui dilatatione utraque, et etiā ex-
pulsionem frigiditatem calidatam, que
dispelluntur p contractionem ut
tradit Galenus lib 6 utilitate res
pironis cap 3.

Aqua vō immota idco
refrigit maj calore, quā decurrens,
qā supra illā stans frigit radices
vitis, qui in decurrente n valet frig.
Praeterea, qā cū aqua decurrens mo-
veatur sua natura, et in ordine ad
propiam sententiam, ejus partes n dis-
tancunt nec a consuetudine densitate
derivabunt. Unde n disponit ex vi
prædicti motus ad calorem ut docet Prae-
ter Albertus mag.

Ar 212 par 222
conis: plura n sunt prædicta, qm mul-
ta producit calorem ut gemmas, quae
ma piriū, et fortissimē ali oculi: eo sup

non est causa caloris. Confir: frigus non exigit
nequeas uti causa sui: eo ne calenda-
ad. Rep omnia succedunt hanc vid im-
primendi calorem; quia in implexibus
lumen est exiguum, ideo calor est pene
inperceptibilis. Ra ad quare sup-
percipitur non vero calor, est quia visus est no-
biliora huius, et aliusque quod eadem visibile;
magis vero totum attingit exuberantiam
obli tantibilis. Ad confirmationem neg-
ationis, quia frigus est quid positivum
in incalorabile a mente, ut in bene-
ficio, contraque discessit de luce.

At 233:
reante motu celi potest sic iudici
Calor non influet in hi infera: eo insigni-
est eodem non agit quod quales oculis. Rep
negationis. Nam est propter, quod oculis
his oculis non agunt, nisi supposito motu,
non cuius huius virtutes varie modi-
ficant, ut valeant diversos effectus
inducere. Quia vero indie iudicii resabit
ista planetarum, et stellarum combina-
tio deserta motus calorem resabit quo-
que influentia.

At ultimo contra con-
secrationis variis modis. Et tempore bene-
dicti sol, et omnes celestes orbis, et in non quod
tempus non capere redeunt. Hec inferio-
ra a suis operationibus. ~~~~~

Ad: cessante motu celi, nota figura
moveri potest ut docet Augustinus lib. 4. con-
fessionum. Unde auctoritas Doctorum, Patrum
cuiusdam damnae fuit contentia athenis,
q. cessante motu celi ignis n. potest
comburene supra. Et cessante motu
celi, si corpus grave foret motu
n. impediret, procul nobis decederet,
alias esset in perpetua violentia.

Quod
corpus existeret in vacuo n. participat
influentia caloris, ad ista n. potest n. p. me-
diu diffundi; nilominus corpus illud ponit
localiter moveri ut in phica. Et motus
cordis in hunc n. relaxet. Et ne relaxet
motus corruptionis; alias alia, q.
cessante motu celi invenirentur viva, in
aetheris viverent. Et sup. cessante motu
celi relaxent inferiores motus, nec mix-
ta in ea transmigrarent.

Per ad p. d.
tempore, utae deo replerentur influxu
u celi; quapropter tam infera cor-
pora movebantur deo replente con-
suetu coloru, q. n. repugnabit, bene
in patet. Et deinde agentiu nobis
natiu a motu coloru. Ad 2. per d.
A n. athenae abrotula, q. ponit nota
figura quiescente celo moveri, n. lo-
quitur conditionaliter in ordine ad in-
vestigandum, an tempus istud reperitur

in celo. sic enim ait: an eo si remanent
celi luminaria et moveret sola figu-
ra non esset tempus. In quo nihil reso-
luitur est a nostra dictioni praepo-
sit.

Ad auctoritatem doctorum, Pari-
tentiis per multas eo roboretur: Unde
non est, ~~pariter~~ illa implicatio, pra-
terea in his, quod tangunt doctrinam
philosophi, nam quoad ad hoc, ab ipsis, scilicet
entibus predictis, alicui revocari su-
erunt, docent enim D. T. (consequenter
fuit illorum restrictio) quod sicut ignis
habet ex se sufficientem virtutem ad
comburendum, in casu quo celi non
moverentur, non combureret, quia quod
particulariter agens non operatur, nisi
superiora actione universalis age-
ntis.

Ad id, quod corpus grave non descendit,
non minus deficit influxus celestis, quam de-
ficiunt primo motu locali consequenter
alii motus deficient. Nec in eis est
imobilitas, nam corpus grave non erigit
se per se deorsum, non superiora influentia mo-
ventur. Ad id dico corpus in vacuo
existens localiter non moveri defectu in-
fluxus celestis, quia in Deum potest in-
fluxum suppleri; ideo non repugnat mo-
veri corpus in vacuo existens, et non aliter
intendunt philosophi.

Ad 5um resp. dispa^{re} est, quia motus cordis
procedit a nobis a me rationali, quia a
motu celi non dependet; ad quod sit
spiritualis non continetur in virtute elata,
nec celestium corporum. Quod obstat
tunc ille non manet celi motu manente.
Contra vero accidit in aliis corporibus
naturalibus. Ad ultimum dico, quod cessante
motu celi, licet deficeret motus, et
influentia in se ipso, remaneret in
virtute in suo termino.

Verum quia
huiusmodi influxus virtutis est val-
de imperfectus, non sufficiens ad diu
conseruanda virtutis actum, quo ex causa
gradibus talia alia breuiter et
peritura. Item nec sufficiens talis
influxus ad inducenda aliqua for-
ma subiecti perfectam, ~~et~~ su-
ficiens ad formam elatam, ista
aliquid minime exposcit vaporosiones.

Unde in praedicta
propter cuncta alia iustissime resol-
uentur in ea, ex vi motus imme-
diatae praecedentis.

Articulus 6us De Astrologorum iudiciis.

Astro po: Astrologi periti possunt cuncta

prehendere, et longo antequam evan-
gelo tempore predicare in cunctis orbibus,
et occurrere, ad presens, et ceteris, et alia similia.
Certe si omnia pendunt a colorum mu-
tationibus, qui cum certa lege, et ordine
procedunt, potest ab Astrologis per-
itis certo comprehendere. Si enim potest
magna cum probabilitate annunci-
are certitudinem abundam, temperan-
tiam morbum, et cetera, et alia hu-
jusmodi, quia omnes isti effectus nati
ex colorum mutationibus, et effluvia con-
stellationum, et planetarum magna ex
parte proveniunt.

Art. 2. Astrologi
potest praenoscere casuales effectus, ut quod ali-
quis morietur lapide percutiatur, quomodo
coeruetur isti, cum sint effectus quod accidunt, nec
habent causam creatam, cum quae praecedant.
Si enim nec certe potest scire, quod ad acti-
bus liberis indubius, et voluntatis pendem,
cum isti agnus non recipiant colorum influ-
entiam. Quare non potest certo cognoscere, quod pe-
trus factum comineat.

Idem nec conjectu-
ratur potest praenoscere actus liberos
in particulari, hoc non potest cognoscere
quod aliquis non erit latus, luxuriosus, et
si aliqui requant rationes, quod non modus
appetitus sensitivi, ad quos potest correspondere
si ceteri, praesens in passionibus resistunt.
Iuxta illud: sapientia dominabitur ad iram
et passionibus ad iram, et ceteris.

Astero ultimo: Astrologi n̄ possunt prae-
trahere quando hoc nascitur aut dignitatem, et
quando, nec alia similia. Ita, quia omnia ista
pendent ab humana actione libera,
et celestis influxui n̄ subijcit. Si ergo ali-
quis casus probans contrarium adducat
res eū dicit, et eū multa ab Astro-
logis dicantur, nil mixtum, si int̄ infini-
ta mandata aliquando veritate
attingant, et a casu totū dicant verū
at eū stellis fixis.

Articulus 7 De stellis fixis.

Sidera, seu stelle et corpora caelestia incommu-
tabilia, eū illorum materia subjecta una for-
ma, et operata, eū una et eadem affectu re-
sistant, illa nobis oculis, quodammodo in-
specia et, alias ad recipiendā lucē per-
sistent ab eis, et caelestis nobilitate, eū oculi-
dissime agant in hi infensa, et n̄ ita par-
tes caeli, eū n̄ continentur eū caelis, immo
ab eis specie disquant, quippe incommu-
tabilibus materialibus actu existentibus
omnis distinctio caelis ē specifica.

Porro sidera
alia dicuntur fixa, n̄ quia n̄ moveantur, sed quia
int̄ se eandem retineant rem distat. Alia
dicuntur errantia (quae planetae) quia n̄
rem aequaliter distant, sed int̄ se, sed a stellis
fixis, et modo ita eis, et ibi invicem viciniora

modo remotiora. In hac stella fixa, quæ
planeta propria fulgent luce, lucem
videt celestium corporum maxime cognata
proximitas. Verum planetarum lucem pro-
pria adeo exigua est, ut ad oculos nostros
non perveniat. Parens eo lule, quæ videntur
accipiunt a sole, quæ deserviri fiunt
nobis inconspicui. Stelle vero fixæ pro-
pria fulgent luce, quæ oculos nostros
maxime percellunt. Præterea stelle
fixæ, et si nobis exigue videantur, ob im-
mense distantiam, libet in multis vicibus
terra maj. Dividuntur ad astronomos
in sex classes. Ad 1. classis spectant
stelle, quæ vocantur primæ magnitudinis,
proximeque ceteras splendore super-
ant. Ad 2. quæ secundæ magnitudinis
sunt. Quædam stelle fixæ duplici moventur
modo. In primis est solus eorum ex-
celsus spatium 24 horarum conficit cir-
cularem ab ortu ad occasum supra po-
los primi mobilis. Deinde habent stel-
le fixæ aliquæ peculiarem, et peculiaris-
simam motum, quo in una revolutione
conficienda convolvuntur 36 annorum
millia idem volutæ. unde non immeri-
to hæc revolutio dicta fuit a Platone
magnus annus. Postremo stellarum
fixarum numerus ingentissimus. Et stelle

fide, q. nudis oculis reuera nocte con-
fata tempore micantes reperiunt ab as-
tologis numerand² 22 supra mille, que
nomen et facilius delectantur,
dividentur Astologi in 48 constella-
tiones; ita ut constellatio nil aliud sit
qua quaedam stellam fixam mul-
titudine figuram alicujus alii, seu al-
terius rei natis ~~sub~~ ^{sub} et ordine
representantur.

Itaq. hujusmodi constella-
tes dividuntur ab astologis in zodiacales,
septentrionales, et meridionales. Con-
stellones ad zodiacum pertinentes s^u
12 nemp. Aries, Taurus, Gemini, ^{et}
Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius,
Sagittarius, Capricornius, Aquarius,
et Pisces q. constellationes respondent
anni mensibus, ita ut aries respat
mense Martio, Taurus aprili, &c. Con-
stellones septentrionales s^u 26, nemp.
Ursa maj, ura min (vulgo Cassio-
paea).

Constellationes meridionales s^u 18.
quoniam omnia acceptata explicatio ad
Astros pertinet. Notis obnoxare oportet,
nomina istarum constellationum ab agri-
culis pastoribus, nautis imperita fui-
re. solent enim constellationes numero-
se vocibus istis familiaribus. Primus,
qui has constellationes nomen in eod^{em}
superficie depinxit creditur Eudorus.

Articulus 8 de Planetis.

Planeta 7 numerantur suis quibusdam caracte-
ribus in h. modum ab astronomis designa-
tus, scilicet Saturnus, ♄, Jovis, ♃,
Mars, ♂, sol, ☉, Venus, ♀, Mercurius,
☿, Luna. ☾. Præter istos et alii min-
utibus majoribus adjecti sunt et
stellæ, qui in telescopio conspici possunt
(telescopium est conspicillii genus, quo
res remotiores grandescunt) ex his
4 gignunt circa jovem, alii circa saturnum.

Utrum licet omnes plane ob im-
manem distantiam perigui videantur, et impen-
denda molis. Sed Luna siquidem et as-
tronomis credimus e. min. sexag.
3.7 vicibus. Mercurius ducentis novem
dec. Venus 73. Ad sol. sexag. maj. res
sex 166. Mars continet semel
sex magnitudinis, et aliquid amplius.
Jovis maj. sexag. semel 2.25 vi-
cibus. Saturnus 24 vice. Porro le-
x magnitudo talis est, ut ejus am-
bitus, ut exstirpationibus observationi-
bus comparatur sit decem milia ducenta
et septuaginta leucarum.

Porro Luna diversis motibus movetur. In primis namque
spatio 27 horarum integrarum efficiunt
rotationem ab oriente ad occidum supra.

propter primi motus. Deinde hanc
specialem motum, quo moventur supra po-
los zodiaci, ita ut ut Saturnus propriam
circulationem absoluat spatio 30 annorum.
Iupiter spatio 12. Mars 2 annis. Sol
singulis annis, quod imitatur ejus
aurea nuncpe ventus, et mercurius.
ita in singulis meribus.

Præter istos
motus, quibus plana circa se
giram, ita alii peculiare motus,
quibus modo fiunt abtiones, et dicuntur apo-
gai: modo fiunt deprehensiones, et dicuntur
perigæi, id est hæc viciniores: modo (sive
excepto, qui semper uniformi cuncta gradit)
videntur retrogradari, id est ferri contra pro-
prium motum, modo velociores, id est commu-
tatione duplicantes: modo stationarii, id
est in eodem signo immobili defixi, quæ
diversas motuum in plana sunt abtiones
notandum ingenia. Quamvis vero ad nos
attineat scire oportet planas omnes (se-
cepto sole) infirmitates cunctas in circulo, quæ
epicyclo vocantur, seu in sphaera media
descendente plana est orbita quædam
planorum, qui moventur proprio motu cir-
ca proprium centrum, in quo fixus est
planus, ut videre licet in supra posita
figa. Hinc patet quod ut nobis appareant
velocius moveri, quando in plana in

vas epicyclo versus candelam pariter fe-
runt, ad quam tendunt motu circuli
deferentis.

Interdum nobis apparetur
quasi retrogradi, cum id motus epicy-
cli celerius eos redeat, quam veantur mo-
tu circuli deferentis. Deinde videntur
stationarii, quando id motus epicy-
cli veant, quam veantur motu cir-
culi deferentis. Sic enim omnibus inoi-
cens et compensantibus planeta recte
videtur. At haec accuratius Astronomi
Notae et singulis planis notae, et
affectiones quasdam in praesenti praes-
crutibimus. sol.

SOL

Arcus sol. sol. n. e. ignis, aut ignis ad
id corpus, cum enim sol adeo distet, ut no-
bis ut palma vis apparet, et ideo lux
ejus immensam minuat propter eius
distantiam, tanta in adu e, ut cuiusvis ignis,
etiam coad in oculis potius fulgore
nobis corporat. eo ex ipsa luce, quae tanta
soli conuenit et non igni, demonstratur
solum non esse ignem.

Id etiam quia ignis lucem
non calefacit, et qualitate distincta. Hinc quare
multum lucis et parum caloris calore effon-
dit, sed vero sol non alio, et ita luce calefacit, nam
ejus radii speculo videri collecti, quovis

igne validius comburentur. Quod si una
hora media estate in frigida. Deinde
si sol est ignis, aut est flamma, aut carbon.
si flamma, in tam rapido motu cons
uando frigida venire. et ponet: sic car
bo minus luceat. Hinc sequitur signum
non patris oppositi facti aserentis.
sol est autem ignis, non ubi quero
fontes illud autem continuo accen
dens; recus enim brevi frigescit.

Obi: soli
conveniunt proprietates ignis, ut lu
cere, calefacere, et comburere. eo. Rep
negatur. Quodvis enim sol luceat cale
faciat, et comburat, non in modo ignis.
Quapropter lux non est proprietates ignis,
sed accens quoddam commune. Deinde sol
non calefacit calore, sicut ignis, sed sua
lux, et ita est virtualiter calidus, non formaliter.
sol quippe nonne lucis habet virtutem emi
nentem producendi calorem, et hac de ca
usa recipiente in utroque sol modo
ignis, modo ignis, modo etiam ignis
vocat. Non est in se formaliter ignis ut
dicitur habet eminentiam virtutem pro
ducendi effectus, quos producit ignis.

Ins:
si sol luce, et non calore calefaciat, et com
burat, bona etiam comburere, et cale
facere praesent in plenilunio. Cons
pectus est contra experientiam. eo. Repetitur maj

Luna etiam k. in debita distantia; in omni
ta, res. Quomodo enim sol licet hy-
me sit nobis propinquior utpote in pe-
rigeo ^{magis hyemalis} existeret, ob rationem reflectionis
licet obliquioris, ita etiam potiori jure
lux lune cadit lux solis reflecta mi-
nus calefacit. Quare licet ille, qui ex-
isteret in globo lunari, seu circa illum
isteret calorem, sicut nos ob imma-
nem distantiam, et obliquitatem radiorum licet.

Apo 2: sol e
fige, sphaerica; ope quippe telescopii appen-
diti me didicit convexa reperferre spha-
rica, ita ut nullus restat dubitandi
locus. Quid quod si sol non esset sphaericus,
et planus non equatilis quaquaversum
lumen amitteret; et ita planities so-
lis ab ipso recedentes et latere eam
invenirent, multo minus lumen
acciperent, quod est contra experientiam.

Apo 3: sol non est vere
coloratus. Unde licet a parva altitudine, luna
argentea, venus, et Jupiter albicantem videantur.
Huiusmodi non sunt vere colores. Quapropter
huiusmodi colorum diversitas est diversa luminum
modificatio, sicut videmus in candidis pavonis
coloribus. At color ille coloratus prope
venit ex nimia diaphanitate profunditate,
in qua lux praeter sua solaris est, magis
caelestis occidit, absorbita degenerat in huiusmodi colores,
quomodo etiam maxime remotissimum visum.....

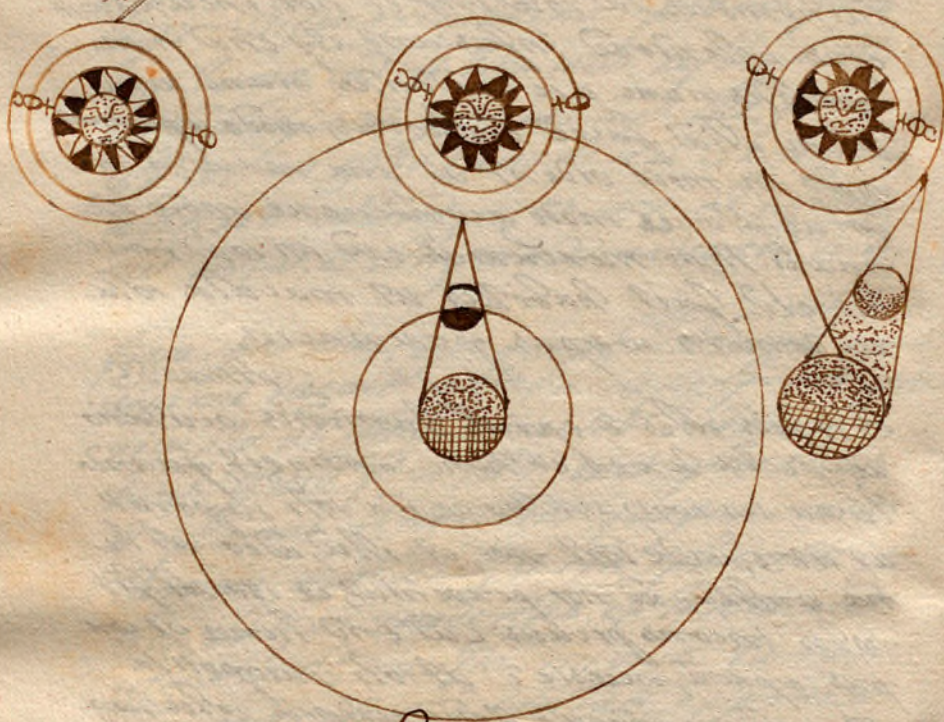
isto colore predicto videt.

Atque si: maculas
solis edentiones quatuordecim diebus
ad solis viciniorum partes, quod solis in-
cursionibus, ad solis intus, et non incursionem
ejus splendore infuscant, atque etiam nunc
coeuntes, nunc a se recedentes, nunc una
nunc alia facie exhibentur, modo apparent
modo non, modo videntur ut una macula, mo-
do ut plures modo gaudente, modo de-
nuant. Hinc maxime, cum in solis in-
cursu, solis fuit habitus ut macula sola-
ris, tamen corpus peruenit.

Atque si
Eclipsis solis e ipsius luminis occultatio
respectu terrae, et tunc contingit, quando
luna in conjunctione illa solis imponit
ut ita ex parte intus non est illud, adeo ut lu-
na umbra ad nos perveniat, et illa solis sit
nobis inconspicua: cum enim luna sit cor-
pus opacum, necesse est ut solis incursionem
cum nobis contingat. Unde eclipsis solis tan-
to est major, quanto magis luna incursit
in ipsum, et quanto est magis perigaea, cor-
pus quippe opacum, solanti nobis vicinior
est, quanto magis contingit, et exigit eum.

Verum tamen solis nullam naturam
loquendum per solis orbem terrarum eclipsis
quippe corpus lune, cum longe minus sit
solis globo, nullam contingit globum solis om-
nia parvi et solis eisdem referantur. In
omnibus eclipsibus solis adeo insignes, ut nulla
appareant in nocte. Videantur sequentes.

figa. quatuor per globum solarem representat.
 secunda solis eclipsim representat. tertia
 eclipsim solis latius ceteris tunc plagis sig-
 nificat.

Luna

Solis notitia habita & luna remanet in-
 virtutibus. Luna igitur corpus celeste a qua-
 tuor etio dixerit, sphericum, induratum, inco-
 mmutabile, & solis mutabile sed umbra,
 et luce, tunc eo representat. Minus quo-
 rum non audacia, qui hunc videtur regio-
 nes, silvas, montes, flumina, et civitates ab-
 buerunt. Luna, id est corpus aliud incommutabile,
 proprius distinctus ab his, et se apud nos. At in

ea prouta phenomena observare licet, ut ma-
 culas, sed perennes, sed temporaneas, immeten-
 suas, et decrescentes, et crescentes, et luce ipsa recu-
 dantur, quae aperiunt in luna crescente ante pro-
 xima quadratura, et in ea decrescente post
 altera quadratura, et demum in ea eclipsi pa-
 rentur. Annot. Luna dato eridet maculata ge-
 nera, aliae ita grandiores maculae perennes, et
 in omni solis spectu aequales, aliae vero ita minutio-
 res, et ex temporaneas, quas ope solis velles-
 corum observare licet. Primi generis maculae
 non ita maxae, aut liquidae proutes, ut quidam ren-
 sent. Nemo igitur lunam exisprantibus pro-
 pterius videri splendescere corpibus, et pro-
 pterio eveniret, si tales maculae essent maxae.

Unde maculae illae ita proutes
 luna maxiores minus valentes sunt reflex-
 dere; atque ob id insignificantes aperiunt. Quod ma-
 xima proutes speculi pluribus desinitate prae
 aliis significant. Aliae vero maculae fugaces et
 ad variis solis spectu variantes post eo um-
 brae projectae a prominentiis partibus prouti-
 bus indepraeationes, non ita luna non sit globa frigida,
 et quidem superficies levigata, ut quidam cultu-
 mant, sed quia in globo lunari ita proutes opaca,
 quarum aliae ita depraeationes aliis insulae monti-
 bus, et vallibus, et inaequalitate prouti-
 opacata a proutibus solis exacte deprehensa-
 lis.

Obj. i. globus opacus superficiesi polita non reflectit lucem, nisi ex uno quasi puncto, ut patet in
proxijs et eis perfecte politis ad soli ex-
ponant. Ad hanc ex omni fere parte late, radi-
des luce fundit. co. i. to. Maculae lunares ex-
acte obsecuntur ones leges umbrae, siquidem ex-
cant inclinatio sole, minuant. sole exaltato, et
demum exsurgunt sole verticali facto. co. qd
luna non superficiesi polita, et aequali. Quid
qd in luna exsurgente, et decedente sectio lucis
et umbrae non est exacte recta, et indescritta, et
quasi recta. Rep. ad l. dis. maj. si ejus partes
non aequaliter disponentur, con. si inaequaliter rug.
Ad hoc ones partes lune non inaequaliter dis-
ponentur, nam alia est opaca, alia diaphana,
qd terra, qd ad hanc, et ideo nil mirum qd
ex omni fere parte lucem reflectat. Hinc etiam
patet, quod ob id umbrae lune variant, et etiam
quod in luce decedente, et decedente appa-
reat sectio lucis, et umbrae veluti recta
la; et quid si luna non esset superficiesi
polita, et aspera ad imbricem montium, et val-
lium, hogo, a quo representant loca illa vacua.

Aucto 2. eclipsis est ipsius lu-
minis privatio respectu rectae, et contin-
git, quando terra est interposita inter lu-
nam, et solem, nam eclipsis lune consistit
in eo, qd luna non videat solem, aut non illa
sole illuminata, sed vero si facit umbra
terrae inter. Unde luna non patitur eclipsim

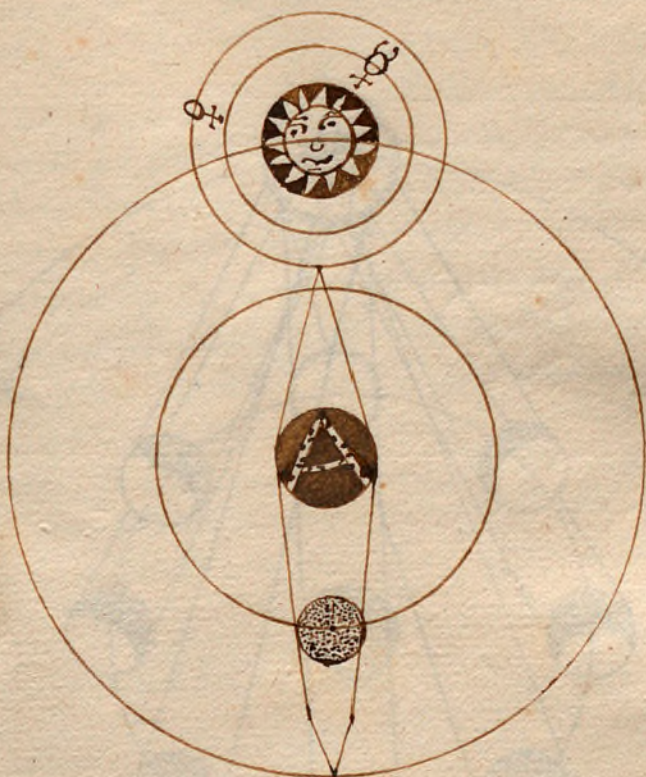
ni quando e plena, & quasi plena, quæ
tunc medietate luna int' sole & luna.
Nec item quando luna e plena pa-
rit eclipsim, & idem quando e in pugnâ
directo opposito soli, et quando luna e de
part' vicinior, seu perigæa, tanto eclipsi-
s e maior seu incrementior.

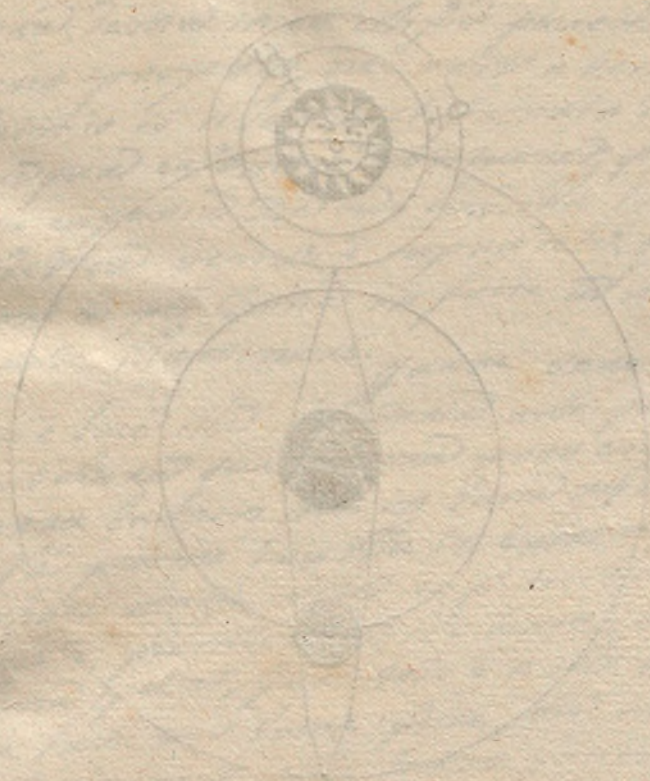
Axioma 3. in cre-
mentu, et decrementu lune e radi-
us solis, a quo lumen accipit aspectus.
Explicat. cum luna sit opacâ globus,
necesse e mediet' ejus partem soli obver-
sam item illustrari, ad versa vò illam
medietatem obvertam relinquere. Quæ e in
conjunctione pars superior e obversa
soli, ea illuminat', inferior vò pars, q
nos respicit remanet luce destituta.

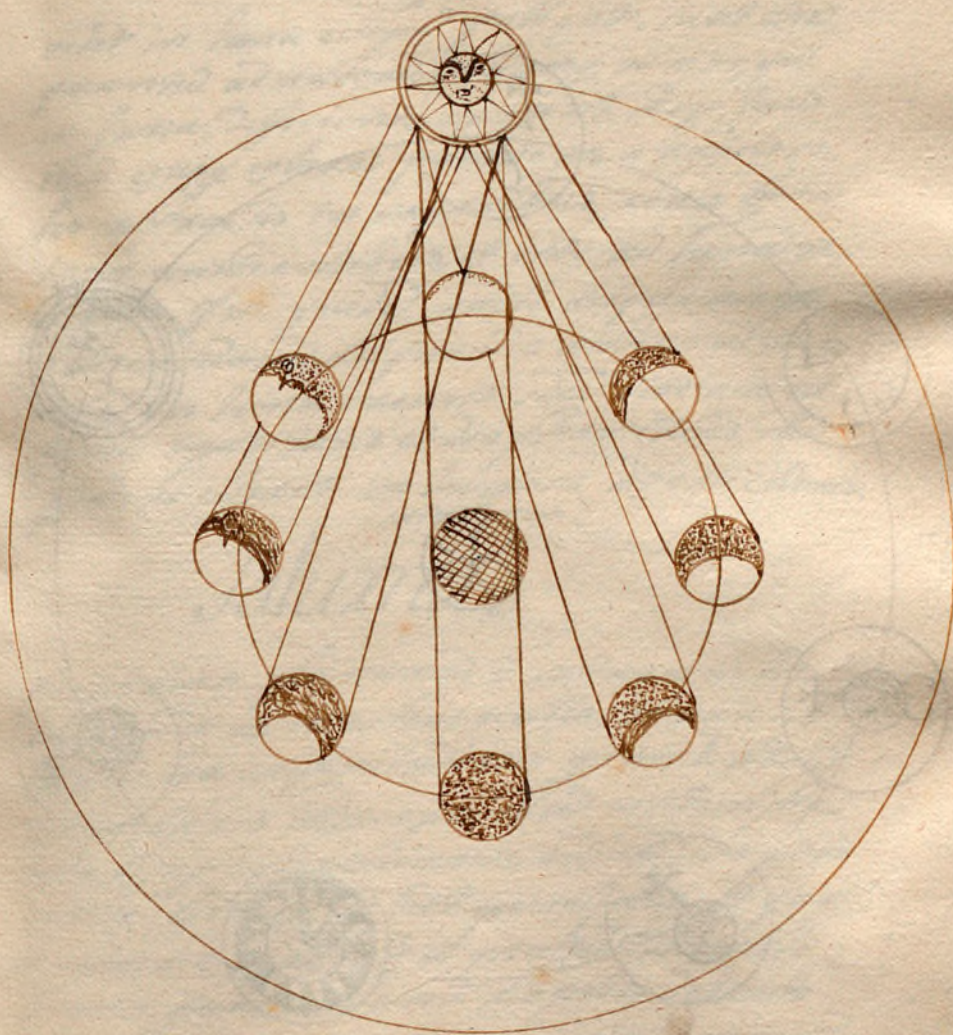
Quandocumq' vò paulo post
conjunctionem luna recedens a sole in-
cipit in quiddam medietate ex parte super-
na, & tantisper nobis inclinata illu-
minari; ideo ex parte nobis aliqua portio
lune illustrata instat cujusdam remi-
niscendi, ex parte hypoxis magis ad magis
pro ut luna secundam partem nobis obver-
sam magis ad magis aspiciat a sole, donec
in plenilunio opposita soli existens illu-
minetur perfecte, et tunc luce plena vi-
demus. Postea recedens ad conjunctionem
paulatim minuitur adeo ut in ipsa conjunctio-
ne fiat nobis penitus inobservata.

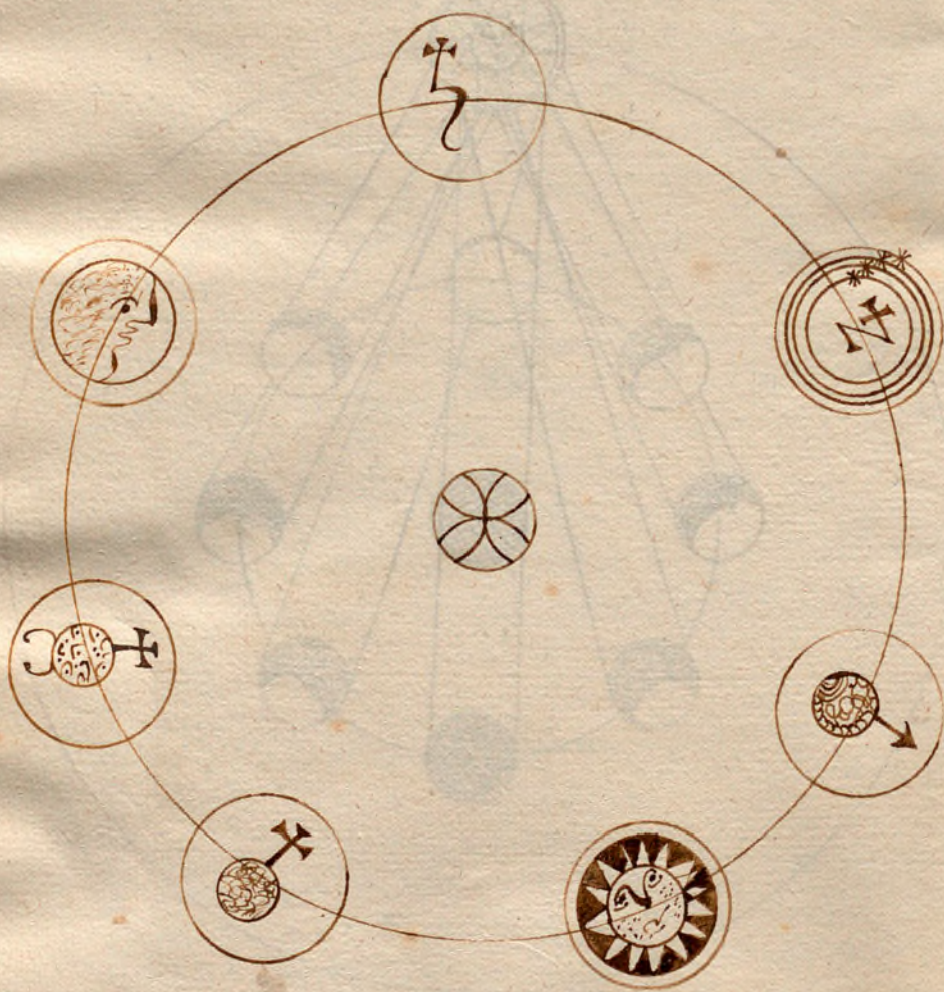
Alexo 4. Lux illa secundaria, quae paret in
luna crescente ante priorem quadratam.
ita in ea decrescente post alteram quadra-
tam, demum in ea eclipsi patiente non
luna propria, nec orbita a venere.
Primum eo si lux esset propria luna,
non quod ea omnino desisteret, sed con-
tra experiri. Deinde lux illa interdum
videtur cum venus est supra solem, quo tem-
pore non potest luna in facie ad nos ven-
gente illuminari. Quare vero simili-
tus est lux illa secundaria ante priorem, et
post alteram quadratam, provenire a
terra lumen solis in luna reflectente.
Nam primum lux illa in extrema luna
phasi magis videtur eo quod in illis phasi-
bus est plenitudo, id est terra, qua parte
luna spectatur, fere tota est a sole illustra-
ta: tunc enim luna fere tota in d. et h.
ad nos respicit, unde terra facies solem ad-
spiciens etiam luna respicit: eo quod luna
ad illustrandam terram reflexo lumine valde
conspicitur.

Ido quod in tertio, quart die. ante, et
post novilunium magis est lumen illud se-
cundarium dimidiatum, quam aliorum dierum a
novi lunio nemini videtur: in quadrati-
sima totum pene evanescit. Ita novilunium
est quod plus luna a sole recedit eo plus
illius a terra a sole in locum ducta recedit,

et conuenit jam plus & terra emissio obcu-
 to inuelt, minus uo & illustrato: eo quando
 plus a sole recedit praeuiones radios reflexi
 luminis a terra recipit: et conuenit lucida
 illa min euadit, itaq^{ue} quando uo ad lucem
 uidet in luna eclipsi patiente, sicut etiam
 quando ad ruborem, coloremq^{ue} uariis, qui
 in luna deficiente apparent. Rep^{eritur} tunc
 illud, eiq^{ue} colores procedere a radiis so-
 lis refractis in uaporibus aeris globu
 tate ambiens, et inde ad lunam re-
 flexis. Qui quidem radii aliquando pu-
 ra candore, aliquando malignu ru-
 bore in luna creant. Idem diuersis
 temp^{oribus} operari solent et diuersis modis, idem
 quod peruenit ex lumine diuersi colores.
 natura

Saturnus

Superiora planum e saturnus. Ita
 uo nudis se se uidet oculis int^{er}max^{ima} res
 satum ita magnitudinis apparet. At cu
 misis telescopii illud contempla-
 mur, deprehendimus eu eu uapore
 et aere globato, itq^{ue} habet peculiare et qua-
 si annulo ambiat, n^{on} multu dimitti
 forma, qua existens de pilei detracto
 solo illo fastigio prominenti, cui caput
 inuenit^{ur}

Idem annulus ille modo sanctorum
explicatur a parte, modo in medio natus,
modo cum maxima dilatione, & diver-
sas ex diverſio ſolis aſpectu oritur. Qua-
propter huiusmodi annulus non eſt ali-
quod corpus, ſed luminarius quidam circa
ſolē productus ex radiis ſolis pariter
a globo ſaturni diſperſis.

Jupiter

Hoc illuſtre ſideris eſt forma longe lu-
tioris, quā forma ſtellarū fixarū etiam
prima ſtatis. In opacitate ſolis perſeueranti-
me ſplendet. Viſū per exquisitiſſima tele-
ſcopia grandescit ſignificanter, et quāvis exae-
te nobis obſervandū exiſcat facies, non
uniformis, ſed quibusdam quaſi nigri-
cantibus maculis. Hoc ſideris ſatellites habet
id eſt quatuor minores ſtellas ipſū per-
petuo comitantibus. Mars, Venus, Mercurius.

Mars, Venus, Mercurius.

De Marte, et Mercurio nil in ſig-
nificanter ex obſervationibus teleſcopio factis,
niſi quod Mars ab aliquibus habet ut macula-
tus, ac aliqua rei parte luce obſcurus non
nunquam conſpicitur. Venus inter ſtellas ma-
gnae ſubget, adeo ut aliquando, ſed raro
die videatur. Sed a ſole ultra, et citra ita exu-
it, ut nunquam mane orientis prædā, diebus
ſtella matutina, ſeu phosphorus aſpectu

lucifer a latinis.

Post alit minus sole re-
quirit, et a patet vespere ad occidendo: atq
ad id diu non expectat, a latinis vespere. te.
rescopio debemus scire si stella hanc eandem
prope phares cum luna, et conspici nunc
coniculata, nunc fulcata, nunc bisech-
ta, nunc plena &c. Pro ut nempe vocare
aspicit a sole. Hinc conjectatur quod stella
ista nunc ruperit, nunc ingreditur, nunc
laterat soli eo. At de his 6 planis hoc
sanctus deliberare iudicet. &c. empirico.

Articulu ult.

De Celo Empirico.

Sicut locus e pro corruptionis in statu
generacionis, et corruptionis; ita et pro sta-
tu glorificationis, & locus iste e celum, et
in alijs ex mobilibus, alias continuo
mouentur, et in congruis beatis, qui et
in pace et quiete: igit e celum empiricum.
Hoc ad celum e corpus lucidissima, quod
lux e nobilissima qualitas, et proinde est
nobilissimo corpori vita coherendi. Sed quia
lux valde conducit ad iucunditatem bea-
titudinis; igit ostendit ad existitiam dam-
nationis: eo inquit locus damnationis e obs-
curus: ita et hoc in lux non videtur a nobis
sed propterea videtur, quod quia e maxime proxima
ut docet D. Thomas videtur in a beatis.

1°

Celū empiricū ē corpus solidū nō omēs par-
tes, sicut aliū spiritūale. Ipa pars ex eo qd
ē solū homogeneū, cū omē corpus simplex
sit homogeneū, aut simile. cō. Hinc regie
sententiā recentiorū dicentū in celo
empirico ēd 2 regiones solidas, et aliā
int istas media fluida, in qua habi-
tant beati. fluidū quiddā difficile conti-
nuat cū solido. Ipa pars pat, qā figa
spiritūale cū sit nobilissima et prima
obst corpus nobilissimo, et primo, qua-
le ē celū empiricū. 2°

2°

Celū empiricū influit in h infē-
ra, ita dī sp qd ab ubi sentiendiā re-
linguit, qd tenuit in libris sentiendi-
aliū. I. ordo universi exigit ut infēra
regant a superioribus. I empiricū
ē omīū corporū suprema. cō regit
h infēra; et ita ē. Præterea ē corpus
nobilissimū et ita maxime activū.

Obj 1°. hāc soliditate cali
empirici requir. b. beator habitare supra
illud ubi nō ē ni vacuū, spatia, et imagina-
riū. Consequit. 2. principē cū cū cōtra
celesti nō habitare infra cū palatū
supra illius celū. 3. beator habit. nō conve-
niri, cū extra mundū nullus influxus
fieri possit. 4. beator nō max. sicut iniquos

Sanctorum non posse videri nec loqui, cum viuis
corporalibus per medium fiat, et ad loquendum
requiratur uerba, et ista sunt obuia. Et
indigne et gloria sanctorum continetur, qui
in ipsorum praeua amenitate camporum
et fluminum comitipiscunt. Quid enim
paulatim exogitanti potest ipsa gloria dei
uisione. Ad 2 dico calidum sicut domicilium
sanctorum non quia cum indigeant ad pro-
prietates temporis molestias, et quia in
eo communiter habitant, et in mente, quod
spiritus beati. ad hunc ad finem imper-
tinentis est quod habitent in terra empirie, et
quod supra illius superfluum conuersus col-
locantur.

Ad 3 respondet dicitur 3° quod dicitur ad 4. quod cor-
pora gloriosa, maxime corpus christi.
non indigent contineri a corpore cele-
stium, quia nihil ab illo recipiunt, et a deo me-
diante una. hinc nihil prohibet corpus
christi eo etiam tota continentia ca-
lestium corporum. Neque in opordest, quod etiam
calidum sit vacuum, quia ibi non est locus, neque
aliqua potentia receptiva aliorum corporum,
sed potentia illud perueniendi in christum.
Hoc dicitur fere eundem uerbis.

Ad 7 respondet
ex capitulo no. quod cum in empirico non sit
locus miles, cum omnes beati intimamente
uideant supra superfluum calidum. Et in inaccessi-
bilis in dignitate iuris, et loci, nam ille
locus est supereminens, quod deus destinavit

ut eret solia Christi, alia vō sola it digni-
tione quo magis accedunt ad solia Chris-
ti, et illa occupant beati iuxta ineq-
les distentas meritoria.

Ad 5 dico, qd ius-
tantes beatorum ē supra nata, ita et eli-
ciunt suas operationes supra nata, qua-
re media virtute superiori producent
beati specie viribile in aliorum beato-
rum oculis, quin ea oporteat de se
per medium. Nam etiam beati sufficienter
accedunt in palmarum, ut possint ad ipsam
ad os adhaerere, et ibi formare vobis.

secundum apocalypsis 21 dicitur. Civitas in quadra-
to posita ē, et haec civitas ē caelum empiricum. eo.
Rep. 10. et illud nō intelligi in sensu literali,
sed metaphisico. Unde civitas illa videtur in
quadra posita propter firmam stabilitatem
quā designat quadrata figura, et quā apta
ad quietem. quā in perfectissima nō ē, caelo
empirico nō convenit.

Obi. 372: nō explicatur
causae effectus procedens a caelo empirico:
eo caelum empiricum nō influunt. Rep. ca-
elum empiricum influere quadam qualem
permanente in omnibus aeris corpori-
bus, none cuius perficiunt in virtute pro-
pria contrahendi, et locandi, quatenus
caelum empiricum ē primus locus. Influit
etiam alia plura sicut explicans compa-
rentes in praesentia. 13 & M.

Quaestio 3

De Mundo Elementari.

Mundus clavis est, quod in hac cavitate
coeli luna comprehendit cum sua deno-
natione ab eis, quod est in infra luna con-
sistit et est clavis, et ex eis composita.
quare in huiusmodi praecipue agenda
et rei nata, divinis, et qualitates clavis.

Articulus I

quid, et quotuplex sit ele- mentum.

Clavis potest dupliciter sumi. Po. scilicet pro prin-
cipio totius rei, scilicet pro parte intimae con-
sistens, et in qua res ultimo resolvitur. Sic
materia p. et forma vocantur clavis, licet hoc dicunt
etiam philosophi, et prima principia nominantur
etiam clavis. Po. sumitur clavis clavis pro
corpore simplici a mixtis distincto, ab eo in
quo ex illis mixtum efficitur.

Quapropter si no-
mine intelliguntur simpliciter in parte corpus im-
plex et quo mixta compositum, et in parte
mixta ultimo habebunt. Dicitur corpus ut triplex
a materia p. et forma, quod non est corpus, p. principia.

corpūs. Atq; simplex, qd dū n̄ coalescit
ex compositione aliorū, sicut mixtū. Un-
de p̄ h̄ particulā n̄ excludit compositio-
nem, et formā, & unice compositio
corporis remittitur. Praeterea dīr ex quo
mixta constabunt, ut disinguat dū a
cōstis, licet enī cōstis sint corpora simpli-
cia, n̄ in considerant mixta. Particulae
primo, et ultimo disingunt dū ab aliis
cōstis, atq; quibus mixta proxime co-
alescunt. Primum in alia simpliciā
resolvi pot.

¶ CLO

Quod vulgo definitur a phisicis: corpus
simplex ex quo mixta p̄o componit, et
in q̄ ultimo resolvunt, ipsum a ē indi-
visibile in alia specie diversa. Ultima
particulae se explicanda, designant co-
nita mixta resolvi, & dividi in ea; dū
n̄ dividi in corpora specie distincta.
Ultimū eo v̄ signū p̄o dividi in 4 ea
specie distincta. At dū, licet p̄o dividi
divore quantitativa in partes ejusde
nōis, ut aqua in aquas, & in duas par-
tes essentielles phisicas, nempe matiam, et
formā, n̄ in alia specie diversa. 2o

2 CLO

At ea, i. aqua, ignis, aer, terra. Ita Atis et
dīr in p̄o. P̄o a p̄o: omnia mixta ex
his 4 corporibus primo constituent, et in
ea ultimo resolvunt. eo. Atq; p̄o 2 partes

videmus liquida liquida vitide quando con-
buntur. resolvi in ignem inanes, utmore
aqueum, et in vapores, qui in aere resoluntur.
et et contingit in aliis, mixtis, ex quibus
constat praeparata, quae solbet res resoluit ali-
mo in ea, ex quibus primo componitur.
eo in mixta ultimo resoluntur in ea, ex
eis primo constituentur.

¶ 2 a posteriori:
solit in ea, quae in combinationes primarias
quatuor, nam solbet ea una exiget qua-
tuor combinationes, et huiusmodi combina-
tiones sunt 4: eo. Minus pro: calor soluit per com-
binationem et cum rigore in igne calido, et
sicco, et cum umiditate in aere calido, et
umido. Frigus soluit per combinationem
et cum umiditate in aqua frigida, et u-
mida, et cum cum iccitate in terra sicca,
et frigida. Sed ut praeter has combi-
nationes aliae et requirunt in corpore
simplici, nam calor, et frigus, et umidi-
tas, et iccitas jungi requirunt, in cor-
pore et contrariis compositis, et praeve-
at in hoc corruptibile, quod non est elementum.
Nota bene hanc doctrinam

S A D

An 152. Item Moyses Seneca l. ubi primum
genera secundum naturam, nullum facit ignis
mentionem. eo. non est elementum ignis. Quare Aristoteles
lib. 1. meteororum cap. 4. inquit: supra aquam

ante ad aere, et id quod ignis appellamus nec.
quid quod ignis est nihil aliud, quam flammus ac-
census, et fumus non est natura supra aere.
necessarium, eo nec ignis.

Per omnes i. partes atri-
maxe Deo in prima aere produco-
ne et ea condicione, ideo in Moyses 2. ea
reservavit aqua rei, et terra, quia ista ob
virtu percipiunt, et audi populo, ad cuius
caput se se accommodavit nobilia it. Ad
dictum Atris per ignis aere supra aere
conditum non est simile nostro spatio
et vocatione ob mater densitate.

Quamvis
ad ignis claris hat calore istummo
ob mater in claritate accendi vivacitas
illi non convenit, nec ignis in sententia
Atris est fumus accensus, et utique ignis,
qui dicit flamma. Quod ob id ignis hat de-
notatione a mater in qua introducit.
Unde in propria mater dicit fumus. in
mater terra dicit calidus, in umido aere
qualis est fumus vocat flamma, et qua
accendit phibet eo fumus accensus.

At 2. terra,
et aqua rursus in alia corpora resolvunt, ut quo-
tidie experientur chimici. eo non est ea. Per dies annos
terra, et aqua qualiter hic et alterata, et mixta con-
terra, et aqua pura, rug. Itaque terra quae calca-
mus, et aqua quam bibimus non est innata sua pu-
ritate, et variis mixtionibus alterata, sicut aere

ipſe imo et ignis, qui apud nos exiſtit. At a materia
eli nomen ſonant, cuius mala indigniſſe reſe-
rant, et reſider exiſtent.

At 3 ignis ille clavis pene immen-
ſus ſe exiſcet in globo lune, ac de brevi conſume-
ret. Sed acce, et terra indigniſſe caleſcunt, et
ita non eſſet hyems. Præter nocte fulget,
unde nulla eſſet nox. Præterea aſtronomi radios
reſtingunt, ut pote radios acce, non radios re-
ſtingunt cum a radio in medium deſtrius inca-
rit. Nam aſtra non videntur in propriis locis.
Imperius influxus aſtronomi frigidi per ignem
clavis ad nos deſcendi nequeunt, ſed eo iſta
it ſonantia co.

Per ad primum ignem clavis non com-
bure acce, cum nec ignis caline licet gener-
ior comburat carne acce. Ita eſt quæ ſatem-
perat viſibile celeſtium corporum, ut nullum in-
ferat ubi nocumtum. Sic dicitur 45 de malo
an 5 ad 6. Tunc clavis quæ ignis diſſendit ſuam viſibi-
le induratum, et ad latera non deorſum ſed inſig-
nit. Ad id dico, quod licet ignis clavis caleſciant
viciniores partes acce, hic in calorem ſenſu de-
ceſcit, ita ut nullus, aut certe exiguus ad nos
pervenit propter diſtantiam, unde in hyeme prævallet
aqua, et terra frigida in acce illi proximo.
Ad id dico ignem clavis ſenſibiliſſe reſulgere
ſed in magna diſtantia, quæ rariffimus eſt.

Ad 4
per ignem clavis radios aſtronomi non reſtin-
gere ſed inſignit, non reſtrahit ſed, cum
radiis eſt rariori immediatè deſtrius inca-
rit immediate. Porro acce igni clavi
conſigunt, et ſeſe ejusdeſ rariffimis, ideo

nulla sit sensibilibus deprehensio. Ad ultimum
dico: influxus astrorum frigidus aequus
per ignem calidum de se recipere ac influxus
in calidum per mediam aeris regionem frigi-
gidam, quia influxus ubi non est fortis et
calidus, nec frigidus, et vix taliter tamquam
quod videtur explicare in terris disponi-
tis, non in medio indispósito, ut patet in
radiis solis magis per glaciem frigi-
gidam.

Articulus 2.

De situ, ^{figura} gravitate, et levi-
tate. et locis.

¶ 1°

¶ Ita ita coordinantur, ut ignis sit immediate
infra celum lunae: aer infra ignem: aqua
infra aerem: terra infra aquam in
medio Mundi. Ita omnes partipotentibus cum
Aeris, et D. F. i. motus naturalis designat unum
cujusque naturale locum, et situm: unde quod
movetur naturaliter ad suum proprium centrum, id
ignis movetur supra omnia sublimiora, unde
flamma acuminatur, ut aere facilius diviso
superius pergrat. Deinde aer movetur supra aquam
et terram, nam sub eis inclusus, eas concutit
donec locum ascendendi inveniat. Aqua etiam
movetur supra terram, et ita quiescit in cen-
tro, ut ipse a nobis semper videtur medietas Celi.

Roboratur h. a. ignis utpote calidissimus (calore
 enim maxime facit) e levissimus, cum levitas con-
 sequatur caliditatem. Deinde e maxime cognatus
 celestibus corporibus cum sit acerbissimus
 et lucidus. Aer vero e affinis igni utpote cele-
 stis calidior, et nobilior. Aqua e densior aere;
 et terra densior e aqua. Quapropter si terra
 esset perfecte globosa, ejus superficies aqua
 tegeret. Unde ea inde praeratiocinibus terra
 partibus collegit, ut esset locus altus et planus.
 His terra omni densissima, calidior di-
 ctilissima, obscura, et frigida habet sedem pro-
 pria in sentio. Unde surripit in alios mra
 fulcra quae propria inclinatione, qua ten-
 dit ad sentio.

2. 10

Ignis e sim levior, terra sim gravior; aer idem
 quid levior, et aqua idem quid gravior. Explicat
 quod corpus sim leve tendit ad locum sim
 suum, seu supra sua est, illud vero e sim
 grave qd tendit ad locum sim deorsum, h. e. sub
 suis est; id vero ignis et terra in invicem
 di. co.

Deinde ostendit 2 pars: illud corpus e
 idem quid leve, qd tendit ad locum idem quid su-
 um; et illud corpus idem quid grave, qd
 tendit ad locum idem quid deorsum. Id vero aer
 petit locum idem quid suum, quia petit eo supra
 suo est, nempe aquam, et terram, et eo sub alio
 sub igne; id aqua petit eo sub igne, et aere, et
 idem supra terram, et per se pat. co.

Hinc deducit corpora mixta eo graviora, & le-
viora ab elo, a quo denominantur. Unde plumbū
ē gravius ligno, q̄a in plumbū magis dominat
terra; in ligno vō multū dominat aer; & h
ē ea, quare lignū natat supra aquas, n̄ a
plumbū. Quare male accipiunt aliqui cor-
pus dici gravius alio, q̄a velocius descendat
deorsū; etenim parū plumbū gravius ē ma-
gno ligno (gravitate rei specifica) et id mag-
nū lignū ab alto projectū velocius decen-
det tunc portionis majoris materie.

3° C^o

Ela n̄ gravitant, nec levitant in propriis lo-
cis, h̄c n̄ exercent gravitatem, nec levitatem, ita
ut ponantur ultra pergere. P. gravitare, &
levitare s̄t exercitia, quibus grave, et leve
tendunt ad sentitū; P. ela s̄d sunt in sen-
tū n̄ tendunt ad sentitū. eo. Verū ē in habe-
re aliquā actionē, quā uniuntur sentitū, ita
ut n̄, si vi possit abentio avelli. P. q̄a nomi-
ne gravitationis, et levitationis intelligit
communis prima actio: ideo &.

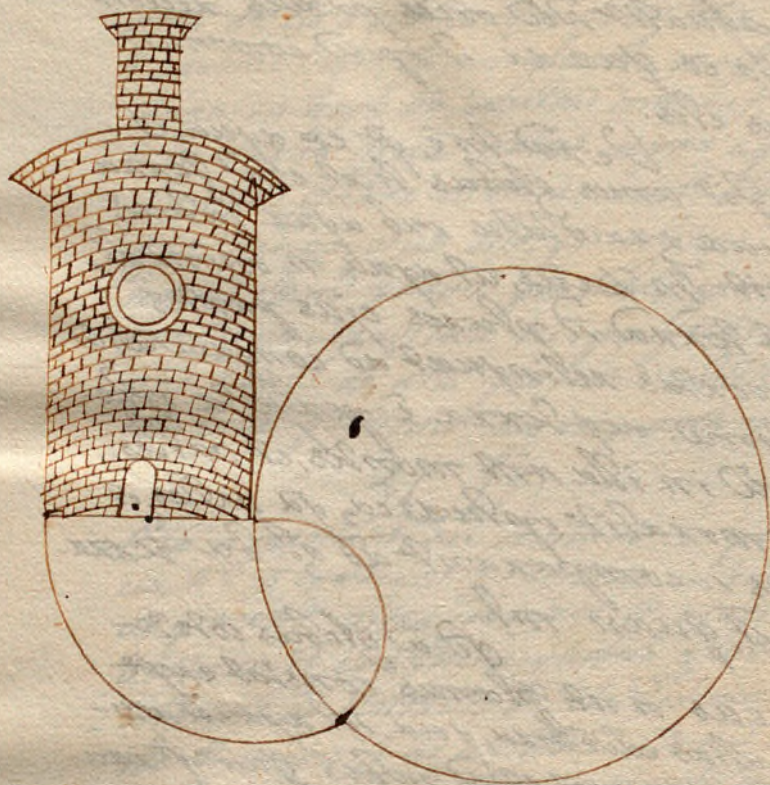
4° C^o

Omnia ela sunt figura sphaerica. Ita d̄
in praesi. P. superficies concava sphaerica
celi, et superficies convexa locati sunt can-
de figura, cū immediate se tangant; P. su-
perficies concava celi lune, quā imme-
diatē ambiat sphaera ignis ē sphaerica. eo.
Ita vō et si sola ignis sphaera ē sphaerica;
nā corpus idē omnes partes equalit̄

Idem omnes partes aequaliter leve, quodlibet
ignis, aequaliter Idem omnes partes necesse
a medio: eo. quia si id ipsum convenerit
in aliis est.

Utrum in e, et ex aqua, et
terra sit unus globus, licet enim terra
pone sua gravitatis sub aqua latere,
disponit in Deus, ut aqua non omnino ob-
scureat terram, sed plures eius partes
discooperat, ut plures eius partes
ablatione: neq. terra est perfecte spher-
ica, cum in illa sint montes, et vales,
sed dicitur moraliter spherica, quia vales, et
montes si contrahantur ad globum terrae
quasi nil.

Quid a globus idem
terraqueus non sit planus constat expe-
riencia, quia alias eadem terra, quae tota arietem om-
nibus, arietem etiam nobis. Quid si nau-
te cotidie in ipsa experiantur: si enim navis
multum elongatur a terra, et nauca non iuxta
maius navis, non videtur terram, bene vero si ponatur
in immittitur mari. Sed vero si mare esset pla-
num, et non sphericum, ex videtur terram ab-
uno, et alio loco, quod videtur sicut et si nea au-
lad, sicut rem sit: igitur globus terraqueus ex
terra, et aqua constituitur est sphericus, et
non planus, sicut plures experiantur, et
ma.

Ex huius globi notitudine per quoddam deductionem
 huc, & illuc ut vera, incredibilia in videntur.
 sic patet illa faciens plus itineris capite, quam
 pedibus efficit, quam maius circulum capite, quam
 pedibus describit. Sed plus itineris agit, quam
 equo incedit, quam ipse equus. Tertium si tua naves,
 una ventus orientis, et alia ventus occidens per
 seget terra tibi occurrerent.

S A D

Ita l. si ignis esset in globo lune tanta ead
magnitudine, quanta a nobis videtur vi-
deretur ejus lux, et calor a nobis sentiretur;
sic ut videtur lux cometae; cometae est falsus.
co. Confia l. ignis si ne pabulo conserua-
ri nequit, si in concavo lune nullus e
pabulus, quo ignis possit conseruari: co. id
media axis regio, ut pote illi igni propinqui-
or esset calidior infima, et si e falsus;
etiam alia adeo frigida e, ut in illa nix con-
geletur. Et sane non apparet aliquid ultio it
sphera illa ignis in concavo lune.

Res ad actum
maj: ignis enim in concavo lune existeret non
multum lucet, nec splendet ob nimiam mate-
ritatem, et densitatem. Unde mirum non est, si a
nobis non videatur. Rursus vir accendi vultu
et non propter raritatem mater. Hinc
minime possumus percipere illius calorem,
propter quod nimis a nobis distat. Verum come-
ta densior e, nec multum a nobis distat, quia
propter videtur, et experitur ejus influxus.

Ad confra-
mentum res deis ante: ignis exarsit, et vixit
vivimus ob mater densitatem, quales ignes
inferior, con; ignis parvus, et in suo loco
conseruatur potius, neg. Sed ignis aperi-
tus existens indiget pabulo continuo, ut
in medio conseruatur et conseruatur, atque ista
impugnatio periclitatur, cum enim ut vult

tenuis, facile indurimit; ni in alia materia
dentioni possit fieri: calor autem ignis clarius
in concavo lune, ut in suo contrarietati
loco constitutus, ne exaruit, ne vocat,
id ideoq; ut conveniet, patulo n̄ indiget.

Ad idā nec maj: media
siquid aeris regio frigidior ē infima; sed
q̄ illud n̄ ptingit reflexio radiorū solis,
unde original' calor in regione infima; sed
etia q̄ vapores rariū usq; ad aeris regione
mediā abacti, ibiq; relictī pristina reu-
sumunt frigiditate, sicut aqua calefa-
ciente separata, et ita regione illā re-
fringerant.

Ad ultimā per p̄fectā ignis
in concavo lune utilis ē, na ibi ē pars
integralis universi, eaq; prestantissima in
proprio loco constituta sine qua (inquit
S. Basiliius) manca esset mundi univer-
sus. Preterea ibi decessit ad p̄fecta mete-
ora efficienda ut docet D. N. Quid q̄ ibi
n̄ ē minus utilis, q̄ ē utilis aer, quē usq;
ad concavū lune extendunt receptiones.

Art 2: quomodo ignis noster
rariū tendat, n̄ recte deducit in concavo lune
ad ignē simile nostrū. Sim licet flammā, et
exalones rariū petant, et aerē iudant, n̄ re-
quirit ibi ē aliquid p̄fectū flumi, et exaloniū
eo parat. Per ignē nostrū ad concavū lu-
nē nūquā pervenire ob mātā exaruit, et
contrarietā impedienda. Quando vō deca

ignis etiam primo producit, et in incana
et in rana mata condidit, nec illud in con-
cavo luna collocabit, quod locum naturaliter
ignis exigeret utpote ceteris levior.

Ad 2^{am} rep
fumam, et exalones (id est dicitur dicitur) ex natura
sua rursus non accendere, nec aere ascendere;
et si forte ex agere expro, fumus nem-
pe ab igne, a quo emittitur, calefit, et accen-
dit, et exalones a corporibus calidioribus,
quibus affluunt. Ceterum ignis ex natura
sua, et independenter ab omni expro rursus
accendit aere ascendendo, et ideo natus ejus locus
est superficies concava celi luna.

Ind. carbon
accensus deorsum quiescit. No ignis deorsum
movetur, si ei applicat mata, ut candela fu-
mans, et accensu exstincta. eo. Super ignem in
carbonem quiescere deorsum donec gravitatis
mata, si in redigetur in flammam accende-
ret rursus. Exemplum est in candela accen-
sa si obvertitur, cujus flamma semper rursus
movetur, licet candela deorsum moveatur.

Ad 2^{am} dico
quod quando igni applicat candela fumans ac-
censu exstincta, ita ut fumus flammam alin-
gat, tunc non movetur deorsum motu locali, licet
oculis nostris videatur localiter moveri, et pro-
pagatione quadam nati accendit fumum, et
candelam infra positam, sicut accenditur stu-
pa a terra usque ad flammam procedentem.

At 3^{am} 332.
aqua natus descendit ad centrum terrae non im-
peditur: eo aqua est non gravis, et non rursus idem.

In metallis et graviora terra: eo terra non
est ita gravis. Propterea aqua ascendit ad me-
dia regione aeris, ut patet in corporibus: et
aer non est levior aqua. Per ad 1, aqua magis
descendit (sicut nec aer) per se et natu-
ra, et per accidentis, et ad vitandam vacuitatem. Ad
2 dico, terra, quae pedibus calcatur non
paula, sicut non est ita gravis comparata ad
metalla, et terra paula, quae gravior est me-
tallis. Dicitur in ita gravis comparata ad alia
terra est. Ad 3 dico, vapores non est fortis aqua,
sed alius subtilis contrarius ad aqua. Et dicitur unice
sua ad tendere, quia vitare solis attractionem.

Ad 4 13, verica
existens in aere plus ponderat repleta aere
quam non repleta: eo aer in proprio loco gra-
vitat. Item aer non potest in loco ignis, gra-
vitate, quia existeret poni sub igne. Hinc for-
tassis Aëris dicitur 684 de celo, aere graviora
ad hanc. Per ad 1 verica plena aere pu-
ro non plus ponderat, quam aere vacua.
Quia aëris in plus ponderat, quia aer ibi
inclusus est sparsus, et impetrus.

Ad 2 dico, a-
er non existeret poni sub igne media gravi-
tate, et media levitate idem quid. Ad huius
modi levitas petit, corpora sic levia poni
sub corporibus ita levibus. Ad dictum
Aëris per aere hanc gravitatem non abro-
u, et comparata ad ignem, quatenus non est
ita levio sicut ignis. Et potest dici, aere ex
sua natura disposita, quatenus non affigitur
in seipsum, et partem aquae mixtas hanc
inducere quodammodo natura aquae, et hanc gravi-
tate.

Hac doctrina satis fit experimentis totius
cellis, cuius autem nihil ostendere aere
gravi ad medio rei vero visco, qui vocat ba-
rometrum, hic instrumentum nescendi gra-
vitatis, et levitatis aeris, hoc quippe instru-
mento ad rem convincitur aere levavi-
cino gravi ad rem sua natura, propter mix-
turam levis, et aqua particulas quod immo
descendunt. Inquirer 1. an sit aliquid etiam pu-
rum? Respondeo igne fere idem omnes partes
puras est, cum enim sit activissimus con-
tra contrarios quales, itaque totum respicit pro-
prias. Dicitur fere, nam illae partes ignis,
quae magis accedunt aeri, hinc aliquid improp-
rie miscent, et ita non est pura. Alia vero
est in pura totum idem aliquas partes, ha-
bita sublimis speciei induenda est aliquid idem
aliqua individua perfectio naturae, ubi de-
bita. Unde terra circa centrum, quae magis
elongatur a contrariis qualibus, habet aliquid
purer purum. Similiter aqua in medio maris,
et aere prope ignem. Inquirer 2. utrum sit
movens? Respondeo lib. 1. de celo et
visceribus ignis, et superior pars aeris fe-
ciunt violentam motum fixamentum, ita-
que per motum huius comata. Id videndum
est illa violentatio ignis, et aeris non est natura,
neque violenta, et quodammodo carna natura,
quae talis motus inest eis ex imperfectione
corporis imperfecti, quod ignis, et aere resistent
completa violentatione, utroque solo propinqua
est aqua vero idem violentatione incompleta fluxum

mem, et restat Maxim. At verum ut
post cetero remotissima solū a tali mutatio-
ne participat alteratione participio Hec dñi.

Articulus 3 De qualitatibus elementorum

Qualitatis statum, et varias ipsius species
perscrutemur in universis in loco modo spe-
cialiter inspicimus remotione de quodlibet
bonum, et corruptibile, corruptibile, et sub-
lunares dicuntur. quia ut ista quales dñe
et primae, alia ita, ut singulas accura-
tius explicemus articulum istum induci
para phrasas dividemus

§ 1

De primis qualitatibus

Ut bonum qualitates plene intelligant
notare oportet, quales primae, sci scias
virescentes, actus intensi, voluntatis &c. sed dis-
tincte, quia causalitate et priores qua-
litatibus corporatibus, ad ista ab istis
dependeant, et per illas sepe moveantur
per corpora, ut ceteri ista &c.

Rursum quales
ceteri sunt quas sunt primarum rationem
priores etiam de quodlibet bonum, sunt quippe
primae facta est a Deo, et convenienter affecti-

imo corpori, in celo empyreo, et soli.
Præterea forma, et figura et quales commu-
nes corpori corruptibili, et incorrupti-
bili, ead. propriæ necesse est necessario de-
pend. quatuor cloas, et istud ad divotum com-
muni corruptibilis, et ad quorund. corpu-
ra incorruptibilis.

Unde quales cloas inco-
renta tantum dicuntur primæ, quatenus in
genere alterationis, corruptibilis potest exvi-
ant ad omni generatione utriusque, ad mix-
tum, quod cloas, et potest exviant ad pa-
rennibilitatem, et potest omni remota, quæ
tamen, et enim quales per se immutabiles, et
tamen quæ ex ipsis resultant in mixtis
aliæ quales corruptibiles, et proinde
quales de vocantur.

Primo primæ cloas
quales ab his et mutuantur, ut calorem,
frigus, humiditas, et siccitas. Etiam istæ
et ita primæ quales generabiles, et cor-
ruptibiles, utpote primæ contrariæ, et
in quolibet principio primo deleviunt
ad generationem, et corruptionem mixtorum. In
super ex istarum et quolibet commi-
xtione resultant aliæ quales primæ
corruptibiles, et alterabiles, et ita apel-
lantur.

Secundo calor, et frigus ab his dicuntur
quales activæ, humiditas vero, et siccitas qua-
les passivæ, et non est ita intelligendum, ut so-
lus calor, et frigus agant calefaciendum, et

frigefaciendo, nā etiā agunt umiditas,
et iustas umiditudo, et siccatudo, q̄ it̄ p̄
p̄rie operationes huiusmodi quales. Dicunt
ad calorem, et frigoris quales active in or-
dine ad operationes secundarias, q̄ it̄ con-
gregare, et segregare, umiditas, et siccitas
passive dicunt, etiā in ordine ad op-
erationes secundarias, q̄ it̄ terminari sic
et alii, modo infra explicande. calor

Calor

Arcus 4: calor n̄ consistit foris in motu ex-
pansivo & caloris, et permixto partium con-
pactis calidi. Et contra Caloris. P. si calor
for consistit in p̄dicto motu aquarū
et aquarū maris, q̄ continuo, et maximo mo-
tu, sicut aridus calefieri. 2. aquarū
magna fluminū huiusmodi tempore
maxime calefieri, q̄ tunc partes aquarū
facilis movent, sicut aridus, et maximo
permixto modo.

§ 4. 3. aridus, et ma-
ximus, ab igne nullatenus calefieri,
sive partes duximus maximo n̄
possit calefieri ab igne moveri, et maximo
minus partes aridi, et potius expellere
consistit, aquarū potius multum tempore in
igne consistens, eadem partes, potius pondus
habe. Idem est et ab aqua: cō. Unde sicut
aliqua corpora in movent calefieri,
n̄ propterea calor consistit for in motu

sicut p[er]mittit q[uod] modu[m] efficiat. sicut
sicut aves, quando volant moventur aere
n[on] propterea volantes aere consistit in
modu[m] aeris.

Articulo 2: calor n[on] consistit
for in effluviis subtilibus igneis, n[on]
e in corpusculis emanantibus. Et
calendu[m], et alios receptiones. P[ro]p[ter] q[uod] calor
consistit in indicis effluviis, sicut et
aqua n[on] potest calefieri, na[m] corpus-
cula ignea statim cu[m] attingerent aqua[m]
extinguerentur. 2. h[ab]ent, et cetera alia
e[st] igne coactura, cu[m] multu[m] caloris
h[ab]ent, et ita plena s[un]t partibus igni-
vis; et ista s[un]t incredibilia. co.

Articulo 3: calor
for consistit in quale quada[m] absoluta, q[uod] homo-
genea congregat, et separat eterogenea.
Ita ex parte aeris, et d[icitu]r 2 d[icitu]r de generatione capr.
Ad huius intelligend[u]m observand[u]m e[st] p[er]cipere
h[ab]ere conat[u]m p[er]cipere formas p[ri]ncipales
etiam a nobis cognosci n[on] posse, sed p[ro]
h[ab]ere q[uod]dam, n[on] ex operationibus, et p[ro]p[ri]etate
v[er]itas. Unde cu[m] scimus h[ab]ere e[st] una co-
nati p[ri]ncipia, n[on] ex operationibus, quas in
illo ex[per]iamur, et videmus.

Itaq[ue] cu[m] expe-
riamur h[ab]ere vegetare, et sentire, expe-
riente cognoscimus in illo e[st] p[ri]ncipiu[m], q[uod]
est vivens sensitivum. Sim cu[m] ex[per]iamur
h[ab]ere intelligere, et rationari, facile
deducimus in illo e[st] forma quanda[m],

qua ha procedunt operationes, quae discar-
iva, et intellectiva sūt. Atq. hae in for-
ma & omni forma, et eia phica philoso-
phica, nec alit igne ed calidū con-
oscimus ni ex operationibus, q. it califa-
cere, et icare.

Porro calor bifariū
considerari pot. 1. in sua natura, et in or-
dine ad suū effectū formā. 2. ut ordina-
tus ab agente principali ē ad generationē
mixturā tamquā ad finē. Et 1. modo
consideret. praecepta, et notior ejus, ope-
ratio ē congregare homogēnea, et disgre-
gare heterogēnea. quippe in his consistit
generatio mixti.

Sed ut Arist., et D. Th. locis
citalis explicant calorem in ordine ad ge-
nerationē, et alias mixti rationes, et ideo de-
finiunt calorem q. praecepta illius operationis,
q. ē congregare homogēnea, et disgre-
gare heterogēnea. & homogēnea n. intelligit. Arist.
ea, q. it unius et ejusdē speciei, imo neq.
ejusdē generis; sicut q. heterogēnea n. in-
telligit. Arist. ea, q. it diversarū specierū;
nā ignis, q. ē calidissimus in generatione mi-
xti, et in concoctione congregat ea, q. it
diversarū specierū, nem. varia elemen-
ta.

Solum tō q. homogēnea intelligunt. (con-
stantiū discarere & heterogēneis) q. it simile
habet compositionē, et quales, ut q. it it
si quadrata, & gravia, & levia, atq. ea omnia

q̄ in una homogenea natura converti
poss. Unde in compositione alimenta q̄
it̄ apta converti in una natura chibi
homogenea dicunt, licet specie disquant.
Māo q̄ in natura chibi converti n̄ poss.
ut feces, et excrementa heterogenea vocant,
et proinde resecant, et dissecant. Atq̄
in h̄ disquant calidū a frigido, q̄ frigidū
indifferentē congregat q̄ n̄ similis, et d̄
similis complexionis.

Hic positus contr
verſatio perperua experia, qua videmus
ignē, et calorem subdividare, et p̄mixcere
corporā cōfine, ut patet subdivisiones, et
homogeneas ab impuris, et excrement
ibus resecant. Unde disquant dicit Atq̄
est congreges, P. f. omnia metalla p̄mix
ta in vasa fusā semper efficiunt
mixtā, dā ichoriam, et excrementitias par
tes suo calore ignis separat.

Uo autē
si nullo alio sit admixtum cu metallo,
quavis illud igne fundas, nulla fecit
nulla q̄ ichoriam ex se emittit, q̄ omes
ejus partes homogeneas s̄. 3 lapis am
antius (qui facile friabilis ē, et ex quo im
beca conficiunt, quā condidat igne par
cant) ab igne leniore nulla accipit,
et h̄ n̄ alia parte, in q̄ partes ejus it̄
maxime homogeneas; igit̄ propriū ē

caloris congregare homogenea, et etero-
genea disgregare. 1 a 7

S A D

Ad 1. 21: quando corpora moventur cale-
fiunt: eo calor concisus in motu. An-
teperis experitis. 1 calor, quae frigida sen-
titur, si aspergat aqua motu calorem con-
cipit. 2 idem aer quod respiramus sentit
calidus si aperito ore emittitur, sentit
frigidus si propellitur labiis operientis. 3
aliqui liquores inter se commixti inca-
lescent, et evadunt. 4 tota cunctus
motu calido rapido calent, et sexus
cubus scilicet: . . . de hinc res proco
aliter calidit; sed ista eveniunt non
motus: eo.

Per primo autem dicitur: cal-
or concisus effective in motu tran-
seat, hoc non contra. Nec opor-
tuit per se experire. Ad primum etiam di-
co calorem in calce produci agitatione
spirituum ignis ex igne in calce reli-
quarum; nam concisus in igne agitatione, iue
motu. Ad 2 per nil probare contra mo-
tum enim sentit calidus minus, quando
magis impetu labii compressus emittitur
et in eo tunc motu immixti moventur.
Ad 3 per ideo incallescunt, et evadunt
liquores inter se commixti, quia contrarias
sunt quales inter se pregnant, et quia

^{est calor}
pugna: Unde motus, et pugna hinc
est veluti causa efficiens illius caloris.

Ad ultimas experientias.
Ico eis deducat probari motu quandoque
causa caloris, et interdum ignis, quod non mi-
nime negamus: cum enim in mixtis liquant
proxima substantia, et calida, motus eos
expulsi, coeunt, atque invicem congregant, ut cum,
quo possent calores alios potentius com-
municiant. Hanc ob rem motus est per adens
causa caloris, et nunquam forma ipse calor.

Obj. 272: si quis igni
proximus ponit aliquid veluti intermedium,
ignis subito mitigatione caloris sentit: et
non alia causa, nisi quod effluvia subdala
igne impediunt a velo: eo calor in his
effluviis est. Respondeo negando. Non enim, si
non negemus aliquando a corporibus ca-
lidis effluvia effluvia adjuvantia ad
propagationem caloris, negamus in calo-
re formam consistere in illis effluviis: Unde
mitigatio in casu posito provenit, et
quia veluti impedit hanc ambientem ignem,
quia ad ignem calidus est, et quia impedit tra-
mitem effluvia adjuvantia.

Obj. 373: Ca-
lor congregat eterogenea, et disgregat ho-
mogenea: eo. Ans. per quod et patet: in chilo.
2 in metallis, ut ferro, plumbo, &c. qui
vere igne subito uniantur, et congregantur.

3 in pice, scilicet, qd etiam calore congregantur.
4 in venis, in quibus vi caloris natus con-
gregantur amones. Scd calore excipiat su-
m, plenaq; eterogenea congregantur: igitur.

Deinde patet quoad 2 partem. nam
calore signu robore, cujus partes it ho-
mogenea. Sim vi caloris ignis omes
partes aqua, quae it omogenea, regrega-
ntur, et in vapores resolvuntur. Præterea
calor resolidat, et sufficit omnia metel-
la, imo lapides liquescunt, speculo viso-
rio: igitur calor congregat homogenea.

His experientis
exprimant nulli acceptiones definitione
Axiis a nobis tradita necesse est docere.
At ipse potius arbitror videri corroborari,
et animadvertenti experientie exit nobis.
Sed ad exempla primæ partis dico, ali-
menta, cum ex eis calor natus facit ali-
quid eorum homogenea; et ideo congregan-
tur regregantur in felibus, et excremen-
tis, qd eterogenea it.

Sim metalla, pro
scilicet patet calore calefiunt, et immu-
abilia mutantur ex conditione mate. nam
in aucto igne calor ex eis regregat par-
tes subiles, magis similes, et homoge-
neas a partibus rariis, et eterogeneis,
ita ut plumbu ex eis partibus rariis

ab argento, et auro separantur in auras
volat. Proximūq; argentū, et aurū
ignis relinquit ab omni ex materia separa-
tū, et segregatū, ¶ ¶ pat ad 2, 3, 4
probone ant. Ad 5 sep. ad humilitate

olis acuat, segregant etia exogenea,
sippe calor calefaciendo umidū resolvit
partes umidiores, easq; a calidioribus
disgregat. quibus resolutis, cū umidū
magis consistens remaneat, ex dispo-
sitione materiae uniant etia exogenea;
Postea in augmentato calore partes ho-
mogeneas, ab exogenicis disgregant

Deinde ad
exempla 2 patris sep. et in primū
ad pā dicimus: cū calore lignū resolvit
segregant etia exogenea; nā par-
tes aereae habent in summo, aquae in
utroque, et terra in inter. Ad 2 dico,
vi caloris ignis aliqua partes calidi-
iores aquae a calidioribus, et impuris
segregant, et qā invectione quadā par-
tes aquae oris fiunt calidiores, fiunt
etia dissimilis qualitatibus, et ita exo-
geneas. Quapropter ex resolutione aquae qua-
dā partes in aere congregant, aliae in va-
poribus uniant, q in aqua evadunt, unde
potius ex illa dissolutione partes homogeneas

a eterogeneis disgregantur.
Ad ultimum dico nec id sufficere, acie-
gregari, nam reperi liquore fluxa homo-
genea magis uniuersi, reuegantur ubi
quando similes a diuinitibus separantur.
nam quare isti effectus adueniunt vixi-
tibus procedunt. Frigus

Frigus

Art. 1. Frigus non consistit for in privatione ca-
loris, nec in quicquid locali corporis caloris. Et con-
tra calidum, aliorum sententias. Pars 1. p. 1. h
quod calor, iuxta ipsos, non consistit in mera pri-
uatione frigoris. Et neque frigus in privatione calo-
ris. Sed etiam, quod privatio ratione sui non parti-
cipat a rebus, frigus autem participat a re-
bus. Sed quando quod privationes neque effec-
tus positivos producere, neque aliis re comu-
nicare possunt. Sed vero frigus omnia necat,
aquam duram facit, alios viscosius, imo etiam
solidos, re communicat, ut patet. co.

V. Deinde 2. pars
in nive, aduc id movet, remanet frigus. Item
aquam fluminem quando movet frigida ma-
net, et tunc non est quies nivis, neque aquae. Et
frigus non consistit in locali quicquid corporis
caloris. Quid sit. ex h sententia sequetur nul-
lum corpus frigida moveri, ut patet. co. 1

Art. 2:

Frigus non consistit for in fluxu subradi-
bus frigidiorum, et in qualitate quadam abrota-
ta, et eterogenea, immo et homogenea con-
gregata. Pars 2. p. 1. h. Sed quod in h

rendentia n̄ exp̄ficat a quo effluvia
substantia frigida sint. Sed si ad adven-
iat corpora, imoq; lagena plena aqua
calida perfecte obducet ita ut n̄ possent
ab eſto introduci corpuscula frigida,
maneret perpetuo calida, q̄ ē falsū. 2
pax ē corpora rendentia d̄ffr. et Aliis
locis itatis: et pat̄ in glacie, vultu, & quae fri-
gore concrescunt, et ligna, lapides, paleas
concreverunt. 127

S A D

Obj. 1. Per tota caloris differentia frigescit
corpora. cō. contra: licet frigus n̄ pri-
vatio caloris pot̄ tunc cui a sensu percipi-
tō. An̄p̄. umbra ē privatio lucis, d̄ um-
bra tunc cui percipit a sensu p̄ oculos,
ut pat̄ in umbra orologio. cō.

Per ad objectionem
negans, licet em̄ ex differentia caloris fri-
gescent corpora negative, positive in solū fri-
gent ex positivo frigore, q̄ succedit absente
calore. Hinc Aliis cū privatio caloris vocat
frigus, tunc ē privatio caloris comita-
xi rem frigus. Ad confirmationem neg id
ans. Ad casus probationis dico, q̄ linea nigri-
cans, quae in orologio canunt n̄ ē pri-
vatio lucis, d̄ sup̄ quendam remissa, et ita mi-
nitur, q̄ tunc cui videant.

Obj. 2. Frigus
congregat homogenea, et dissipat heteroge-
nea. cō. Pa pax assis pat̄. Sed frigus vapores

dispersos congregat in aqua. 2. ut patet p.
id sanguis e venis eductus frigescit, partes
eius reseruit in fundo abeant, acota re-
parantur, et sanguis purior manet in
medio, id id praestat frigus: co. 2. aqua fri-
gida cald in sinuibus a terra reseruit.
3. frigidi aeris motus hinc a palis
repulsi. Quid est frigore aera frangant,
et eorum partes homogeneas congregant.

Resp. fri-
gus omnia ex natura sua promiscue congre-
gat: unde cum vapores concrescunt, si non aliud
probat, quod id, quod desideramus, non est, si
caloris fuerint resoluta frigoris vi concres-
cent. Nec corpora opposita probant. Ista san-
guis corda vasa effertur in iudicio disgregat
in partes, quae sunt spiritibus magna ex parte
evanescent, et ista partes sanguinis mol-
to vinculo cohaerent repulant, graviores
liquido in fundo descendunt, leviores repa-
rantur. Quare huiusmodi partium repa-
ratio potius procedit ab aeris calore, cuius pro-
prio est congregare homogenea, et repulsi-
ve heterogenea.

Deinde tal a terra dividit bene-
ficio aquae, non quia aqua frigida sit, sed quia in-
depoluit non terra. Quare aeris motu hi-
sic a palis repulsi, non tunc frigoris, sed
impetu, et exhalatione, ad diffundendum calorem,
qui resolutione partium homogeneas con-
gregat, et disgregat heterogeneas. Denique fri-
gore aera frangunt, et eorum partes homo-

genera reparant, quia frigoris partes quas
das nimis stringit, & cum alias partes
secundum naturam non possit, & adens ab illis re-
parantur. humiditas, et siccitas.

A Humiditas et siccitas

Humiditas, et liquiditas, sive fluiditas, licet
ab aliquibus confundantur, & res valde diversa;
flamma liquida fluida, et liquida est, quia in
voni facile cadit; nec tamen est humida, sed val-
de sicca. Similiter plumbum liquefactum sicca
et non humida, si enim injiciatur in aliquod vas
aqua plena, ob rem siccatam auferunt humi-
ditatem aquae.

Alexo 1. humiditas non consistit for-
sit in partibus habentibus politam super-
ficiem; nec siccitas in partibus impositis, et
contra Caelicium. 1. pars est evidens, nam aquae
maxime, dum ventosa via tollitur, et in Montes
et vales depressum, adhuc humiditas est, ut patet;
et hunc non habet politam superficiem. eo. Him-
claxe deducitur ventosus 2. partibus. aqua enim
in dicto caso habet partes impositas, nec tamen
sicca.

Alexo 2. humiditas non consistit for-
sit in affectione, qua corpus humidum facile aliter
adhaeret, aut unum, et contra facendum. 1. quia
quia sequetur omnia corpora, quae facillime in
se uniantur et humida; nec foris facile

adhaerens magneti in humida p^{te} est Galu. Tū
tando q^{uod} aqua calida, itemq^{ue} oleū facilius uni
unt^{ur} cū aliis corporib^{us}, quā aqua frigida,
et aqua calida, et oleū n^{on} it^{erum} umidiora aqua
frigida; quippe calor n^{on} adauget humiditatem
aquae, cū potissime viscat^{ur} induat^{ur} eo.

Axioma 3. humiditas con
uenit for^{mae} in qualitate quadā aboluta, qua
reddet^{ur} subjectū facile terminabile termino
aliē alieno, difficile in proprio. E contra vis
citas conuenit for^{mae} in qualitate aboluta,
qua subjectū reddet^{ur} facile terminabile
termino proprio, difficile vō alieno. Ita
Aer, et 2us P^{er} 1us pars conuertit^{ur} in liquorib^{us},
qui statū diffundunt, si sibi relinquunt^{ur}, et in
alioq^{ue} pars compos^{it}is rebus cohaerent. 2us vō pars
pat^{et} in lapide, ligno, & quae propria si
g^{na}, et ita propria rebus tenaciter retinet^{ur},
nec ad alterā facile abire patiunt^{ur}. qua
prop^{ria} corpus viscat^{ur} sua sig^{na} retinet^{ur}, et di
ficile illud ruit a corporib^{us} ambien
tib^{us}.

Obj^{ectio} 3^a. ignis viscat^{ur} est, et n^{on} facile continet^{ur}
rebus proprio, q^{uod} magna vi haec, et illuc
discurrit; sicut flamma ignis est visca, et facile
terminat^{ur} rebus alieno, reu aliena sig^{na},
ignis flamma configurat^{ur} ad sig^{na} forma
eius. Rursus cinis haec viscat^{ur}, et facile
terminat^{ur} alieno rebus, reu aliena sig^{na}; si
enim cinis ponant^{ur} in vase, accipiunt^{ur} si
g^{na} vasis. eo.

Res ad ignem per se et ex natura sua exigent
contineri suo loco, quia in hoc non est in modo
loco nati, sed est veluti peregrinus; ideo indi-
get trabulo, ut conueniat. Quod ob hoc per accidens
hic, illucque discedit, ut trabulum quiescat
et conueniat. Ad 2^{am} res, flamma sicca est, et
licet configretur ad figuram fornacis, non in
facile, sed difficile, et cum pugna, ita ut brevis
et contraria per se fornacem, et a fornace
contraria per se.

Ad 3^{am} dico cineres, si accipiant
ita inusta corpuscula non posse alieno loca-
no, et figura contineri; nec figura vasis acci-
piant cineres, sed propria retinent. Si
vero accipiant ita solum tantulum corpuscu-
lorum, sic facile terminantur aliena figura.
Id est ex hoc per contra nos. Sed et sua recanda.

§ 2. De qualitatibus secundariis.

Qualitates secundariae, et secundae, et nimi-
um ex aliis qualibus procedunt, et alias
prioribus supponunt, quaedam ex una prima
qualitate secundae, et istae sunt propriae loci.
Quaedam vero oriuntur ex mixture generum con-
mixtorum quorundam, et istae immixtae solae inveniuntur.
De aliis paucis dicemus.

Atque v. quales secun-
dae sunt potissimum et maxime, et densitas.
Explicit. Densitas est qualitas nonne super
corpus habet parum dimensionis, sed magna
quantitate materiae; ut cum aqua congelatur. Rari

tas ē quadrata, vi cuius corpus habet mai-
orē extensionis sub eadē quantitate matre,
ut cū aqua ebullit. Porro raritas calorem
requirit, sicut densitas frigus. Unde alba
terra, alba vō igni maxime convenit.
Et raritate requirit levitas, sicut ex densi-
tate gravitas; ita ut p. e. et ex natura rei
corpus eō ē gravius, quo densius, eō levius,
quo rariius.

Artico 2. qualitates secunde sub
simplices s. etia duresces, mollesces, viscori-
tas, aciditas, tenuitas, crassities, appetitas,
et levitas. Ex plicand: Duresces ē quali-
tas potē cuius corpus nō facile cedit p. res-
sioni alioquin corporis. Mollesces ē quali-
tas potē cuius corpus facile cedit p. res-
sioni alioquin corporis. Prima oritur ex sicco
addetamento: Unde ignis, licet siccus, durus nō
ē ob maximā tenuitatem, bene vō corpus.
Ita oritur ex raritate, et etia ex humiditate,
nā, id est, argentea (vulgo argentea vin) licet
ad densitatem ē mollior; nō in nimio frigore con-
stat durescere accipit, ut aqua congelata.

Viscoritas ē quali-
tas viscusius corpus affacile aliis adhaeret. Aciditas
vō ē contraxio. Prima ex humiditate,
ita ex raritate oritur. Unde ignis nō ē viscosus,
sicut nec terra. Tenuitas ex raritate, aut
etia humiditate oritur videtur. Unde ignis, et
viscosus tenuis s. Crassities provenit ex
densitate, et siccitate. Unde terra maxime cra-
ssa. in aliis soluta evadit tenuis. Appetitas

vocat inequalitas partium in continuo, &
contrario levitas. Atque: quales idem mix-
tura innumera continent: Explicat:
istae quales oriuntur ex varia mixture,
in primam, in secundam qualitatem, quae
in similibus prope modis mixti possunt. Et
illas pertinent odores, sapor, colores,
quae suis locis explicabuntur. Sicut etiam ad
earum pertinent, ex varia enim tempera-
mento qualitatem oriuntur, quod corpus istud con-
ficiat. Et etiam alia, ut elasticitas, opor-
tunitas, & quibus suis locis. Rursus ad duas qua-

les reducuntur flexibilitas, rigiditas, frangibilis,
ductibilitas, et alia. Flexibilitas est qua-
litas aere cuius corpus traheatur, et facile
in quolibet parte curvari potest. Rigiditas
est contrario. Frangibilitas est qualitas aere
cuius corpus facile dividitur in partes par-
tes ope percussionis, uti est in vitro. Ductibi-
litas est qualitas aere cuius corpus tenditur
sine ulla fractione: sic aurea, argentum &
in fida aurea, et argentea duci possunt.

Hic modus
revera, quod mixtum perfectum, cum habeat pro-
pria forma nobilitate claritatem, suam quod
habet quales claritatem nobilitatem. Unde igitur
forma mixti ex eis procedit, ita quales istius
pendent saltem dispositive a qualibus claritatem,
sunt effectus ita a causis producentibus
forma mixti, quae proprietates forma con-
sequuntur.

Articulus 4 quomodo modo prima
quales convenient elementis.

Suppono quolibet gradum in eodem
gradu ed in aliquo elemento, non congruat est ut qualibet
prima qualis in aerem nata sit ad perfec-
tione, cuius est capax, & sic in invenit in im-
to, cum in isto sit in gradu adimpleto, et cum
aliis qualibus in re pugnantibus: eo. Quales
ad hunc est in summo in aliquo subiecto, cum illi com-
municat omni perfectione naturae potest. in
gradu vero termino & ista ratio hunc est, quando
in communicat omni perfectione. Sic calor ut octo est
in summo, calor vero ut quatuor est in gradu ter-
minio, & infra summo.

Suppono 2. quales & pars
& in summo, & infra summo est in quolibet elemento.
Haec est quia est in invicem transmutabilia, et unum
est locus natus aliterius: unde ut transmutabilia
sunt hanc quales oportet. Transmutatio enim sit
ratione contrarietatis. Quatenus unum est locus natus
aliterius in aliqua qualis ibi convertere; locus
enim natus est contrarietatis locati: contrarietatis
sit a simili. Hinc aer igni finitimus habet
calorem contrarium, et humidum contrarium. Aqua
humidum, quia cum aere, frigidum vero quidem
con. Siccus habet frigidum contrarium aquae, si-
cicutum vero contrarium humidum. Haec porro sit:

Ignis non invenit caliditas, et siccitas in summo. Post
est d. 9. 2. de generatione. de 3. & pars clavis experia
patet, ignis enim summe calefacit, immo comburit. Ita
etiam, quia ignis propinquior est forti caloris sui soli.
Sed tandem, quia in primis quales calor est nobi-
lissimus, et magis activus; igitur de igni conveni-
re, qui magis activus est, et nobilissimus
est.

2 pars clonis ostendit sic. Ad illud arbutū
 ē sicut nūdū, in quo ē virtus exicans in ra-
 mto; Ad vō in igne ē huius virtus: cō Min
 p. causa siccitatis, & ē huius condensans,
 et comprimens, proutque coagulans humiditatem;
 & ē calor illud abstrahens, & calor ignis poton-
 tiō ē ad consumendam humiditatem, quā
 quēvis frigiditas, quā summus calor va-
 porat omē humiditatem, et ē activior fri-
 gori: cō. 266

260

Alexi cō humiditas, et caliditas cōtra rum-
 mū, hē aex ē temperata calidus, et umi-
 dus, ita locis natis Aëris, et D. Th. P. aex in
 primis cō sua natura calidū consistit ex dictis,
 nā locus natis aëris ē ignis, et ita cō solo
 ibi hāc simile quāle, quā cō nequeat cō
 humiditas, nē cō ignis ē umidus, neq. siccus,
 quā aex nē siccus, exit calor. Quid p. calor
 ē causa levitatis: cō cō aex it. levis, exit etia
 calidus.

Deinde aex ē humidus, alias nē hāc
 quāle simile cō aqua. p. ad neq. calor, neq.
 humiditas conveniant in summo aëri. P.
 nulla qualis in summo convenit duplici
 cō, alias enī proprietates nē p. specie di-
 versarū, p. repugnat. Ad calor convenit
 in summo igni, et humiditas aqua; cō natura
 in summo convenit aëri, p. cōtra rummū.

3 C 10

Aqua convenit humiditas in summo, et
frigiditas citra summum, id est aqua est rursus
humida, et frigida in gradu remisso. P.
illa qualis in summo convenit aqua, et maj
or difficultate ab aqua separatur, et non qua
in proprietate aqua, sed humiditas diffici
lius separatur, quam frigiditas, quippe omnis
aqua immiscetur, in omni aqua frigidatur,
ut constat in aqua calida. Et tunc aqua non
frigida in summo, alias esset natura congelata
sed non est factum; alias non esset natura fluida. Et

4 C 10

Terra non frigida in summo, et sicca citra
summum, id est terra ex se, et ex natura sua est
summa frigida, et sicca in gradu remisso.
P. qualibet qualis in summo convenit alicui
elemento, et frigiditas in summo non contra ignem, aerem,
neque aqua. Et terra. Quod si ignis ex maiori pro
prietate ad idem, et calidus in summo. Et ter
ra ex maiori a sole distans est frigida in summo.
Quod si sicca in summo non conveniat terra
potest ex eo quod convenit igni, et nulla qualis
potest in summo convenire duplici elemento. id est

S

A

D

At si dicitur clorus ex Aristotele loco citato dicente: Ter
ra habet magis sicci, quam frigidi. Aqua frigidi

magis quā uetidi. At uetidi magis, quā ca-
lidi. Ictus magis habet calidi, quā Ricci. quā aer.
ba expellens. Et si aer in terra magis do-
minat Ricci, quā frigidi, in aqua magis
frigidi, quā humiditas. Ad id quales, &
magis dominat in summo: co.

Hic, et imi-
libus restit resp dis maj. Terra habet ma-
gis Ricci, seu in terra magis dominat in-
citas absolute neq; comparate ad alia
et, con; ita. Philosophus loquitur de edis com-
parando superius cum suo immediato su-
periori, i. igne cum aere, et aqua cum
terra, ita in qd superius habeat non
agentis, et inferius non pati. Quo pa-
tetur ignis melius agit p calore, aer me-
lius resistit p humiditate. Aqua pre-
cipue agit p frigidi, terra vero pre-
cipue resistit p Ricci.

Obiectum:
p, terra, et alia igni opposita utmelant?
co. quid p alia ignis calore suo omnia
deuastat. Res ad id igne ex se n
utmelant pice, terra calida, et ea ca-
defaciendo separantur partes utmidiores
a Ricci, & exogenae n. Unde foras ex-
it utmiditas, qd n pot cito ab igne conu-
ni, nec intus conueniri accedente Ricci-
tate, sicut apparet in ligno si igni appli-
cet. Ad 2dum igne elat, ut possit maximu
mū vir alit conuenire pice. Deinde

quā adtemperat virtutem calidam, ut dixi-
mus in solutione 3a et 4a.

Obij 372: Ita aeris
regio ē frigidissima, ut patet in submi-
nistis alvici morum montium: eo aer nō ē
nata sua calidus. Confir: quā a moto
igne frigidus aqua ad moto calidus, nec
deducit aqua nata sua ē frigidus, et
etiam aer incaluit accedente sole, et re-
cedente frigidus: eo aer nata sua ē
frigidus. Argel: panni aeris die noctu-
q̄ expositi exsicant: eo aer potius sic-
cus, quā humidus conueni debet.

Resp̄ dis
ans: ē frigidissima ex se nūq̄, p̄ aeris, et non
vaporem, con. Ad confir dico, q̄ sicut aqua
violenter calidus, in cuius ignem bullit, ita
aer violenter accipit frigiditatem: unde ubi
helictis aqua nati et ibi reducit ad frigus,
aer ad calorem.

Obij 473, et 4: oleum in quo do-
minat aer ē frigidius aqua, paruo enim
frigore calidius congelat: eo aer ē fri-
gidior aqua, 2: terra ē locus alius per-
fectior, et ita nō potest conueniri in loco
sunt frigidus: eo terra nō ē frigidus in
summo. Resp̄ ad pat, q̄ oleum calidius conge-
lat, q̄ terra ē magis clarius, et ita facilius
congelat: Unde nō contingit, quā nō frigi-
dus aqua. Ad 2 resp̄ dis cons: terra paruo
nūq̄ a nodis abitata, et calorem in pluribus
con; solutio pat. aer 5 a et in nigritudine et 2.

Articulus 5 De elementis sigillatim.

De Igne.

Recentiores philo^sophi vixit^{is} natura ignis
explicant. Aliqui videntur consistere
in particulis tenuissimis, et rotundis
celo ximo motu agitat^{is}; et in Galia
e. i. in ista enim sequetur, particulas
aque tenuissimas, et rotundas veloci-
sime agitas igne eo quo nil abtra-
dius. Sive videri addit tales particulas rotun-
das debere eo viscosas. Id præterquod in
n assignat ni ignis natura, adhuc Galia
supponit, alias enim ignis in ligno sicco
eo n potest, et e ridiculum.

Alii cum Platone
vident, ignem consistere in particulis ha-
bentibus figuram pyramidalem, et nec isti
veritatem assignant, ut ait Aristoteles lib 3 de
celo cap 10; et patet in carbone accenso
n habente figuram pyramidalem. His eo
et alis merito relinquitur, dicimus ex actibus
explicari ab Aristotele sic: ignem eo esse rume-
calidum, sicco et levissimum, cuius descrip-
tionis bonitas ex dictis iam constat.

Porro
ignis alias parvus et in propria sphae-
ra, alias impetrus, et involutus par-
ticulis aliorum corporum, sicut ignis nocturnus.
Sic de duobus haturis, nam in aliis quibus
vivatior e ac volax, ut in ligno, in aliis

quiescent, et quasi ad obnolescentiam ut in
calce. Calce ignis imitatur, et producit
pro productione ad matrem, et pro motu, ut
collatio calidis cum illic. 3. et congregetur
radiorum robis in speculo ustoria. 4. mo-
derato flatu augeat ignis. quia spiritus ignis
venit pabulum persequitur.
Unde fit lumen nupta extinguitur in
alio igne iterum accendi.

Uterum immoderato
extinguitur, quia spiritus ignis ex matre com-
bus videtur discutiuntur, et ita ignis tandem
extinguitur. id rogabitur. Uterum ignis cum pul-
vere intra vasa tormentaria colligitur
tanto cum stupore foras exurit. Per
quia talis pulvis ad ignem conuersus na-
xerit, et in adhesionem mole diffunditur, cap-
ta in adhesionem locum requirit, quod ut inde-
niat maximo impetu egreditur, et quia in
expressu uento uelut mentis dicitur, et in-
fringit, id circo talis sonat.

Rogabitur 2.

Quare qui maxime frigent, ii ad copiosum
ignem propius accedunt, dolorem sentiunt, et
aliquando moriuntur. Per causam ad repen-
tium transiunt ab uno ad aliud contrarium,
qui efficitur in organo tactus violentia mu-
tatione, quia causa est doloris, et aliquando mor-
tis, praecipue ii ad conprehensum. 3. 2

De Aere

Relictis mentione delictis circa aeris
nata, alii enim auctumant aerem consistere
in rubra, conflata ex atomis hantibus
fissa ad modum filamentorum, et capillorum,
alii ut patet aeris atomos eo, et variis
modis complicatas. Sic cum Aeris, et dicitur
illud explicamus: est natura sua calidum,
et humidum, ac leve id quod. Proprium est
eis, se facile comprimere, et dilatare po-
nit, et compressus, aut dilatatus prae-
terea ad rem propriam statum, quae vires
dicitur elasticitas.

Similiter aer se se innuat
aqua, et aliis liquidibus, et in eis dissolvitur
induit in seorsum statum. Humidum aqua se-
cet aer bullas effundit videtur. ...
Aeris aer patitur in 3 regiones
in infima, media, et suprema. In
gustatu illud se extendit ad cacumen
altissimum montium. 2 incipit ubi pri-
ma desinit.

Tertia extendit a superficie con-
vexa mediae regionis usque ad superficiem con-
cavam sphaerae ignis. Haec est calida rem ob
proximitatem ad solem ad ignem, libera est
a vaporibus humidioribus. Media frigida
est suprema, et infima, suprema quidem ob
magis distans a sole: infima est, quia est magis
haec distans a sole, illud in collocatione radiorum
est a sexta reflexi.

Ad Rogabis: 1. cum aër subleuatur, quod
longa tempore inclusus sit, respirare alius
huc noceat: 2. quia non qui sudans frigi-
do aere. Velutius se habeant: Resp. ad 1. quia
in inclusione aër contrahitur, et nocetur
fit. Ad 2. dico id contingere, quia per sudorem
lapis poris aduentum frigus intrat,
valeudinis et vicia capillaris huius. & aqua

§3 De Aqua

Recentiores philosophi omne naturae aquae expli-
cant, abstrahunt etiam aquam ex subtili modo
conflata ex particulis oblongis: modo ex glo-
bosis, modo ex atomis pro libito configura-
tis. Porri philosophi istud explicant: Quod unum
est mediocriter frigidum, et grave id quod
fuit descriptio ex dictis patet. Nec ad expli-
candum (nota) aquae fluiditatem, et liquidum
est oportet ad illius partes notandas
recurre, quatenus cum sita donent
eius particulae, quae fluida, et liquida
est, cum eius partes ab aëre natura immo-
bilis alia se praevidet, alia super se habet
fluentes, et dicuntur in mare lacus, et
flumina & quibus geographi.

Ad percontan-
das: 1. cum aqua subit corpora spongiosa, panno-
um, & panno accendit: Resp. quia in corporibus
spongiosis panno, et panno accendit e vis aëris.

di ad se aqua, quae eorum foramina attingit
et ascendit ejectione ab eis aere, quo antea exant
plena: sicut in corporibus omnibus dat
vis attractiva alimentis, etiam in parte repe
tente et nativa ejus inclinatione.

Percontaberis 2: cum aqua paulatim iuncta sit et
linguitur magis quae calens bibula: Res
quae aqua praecipue tota deorsum trahit, len
te ad, et paulatim iuncta se se immiscet
partibus corporis quas itorquet, et ma
defacit, sicut contingit in agnovendo ita
gatione. Percontaberis 3: quare aqua
frigida non potius inquantum non in
terficat: Res quae tunc aqua a partibus
poris se se recipiens in praecordia natu
um non calorem nimio subitae frigore
destruit.

Percontaberis 4: Unde aqua
maris facilius sit, et altius ad natantem.
Res, quae aqua maris, cum sit calidior, et
corpulentior est validior ad resuscitandum.
Percontaberis ultimo: quare aquae mo
do minus putrescunt: Res quae alia, et
alia mutatio aquae, et aeris, quae in motu
contingit, praebet extenuationem calorem, aquo
putrefactio oritur in aqua, ut docet Aris
lib 4 meteororum. Et cetera

De Tertia

Omnes Aristotelici sic explicant cetera, et non
cum illis: sed frigiditatem illam, et non quae.

terra dir in ignota, quae jacet sub polo
maxime sub polo meridionali, ubi conpon-
te it vassissime regiones, et in via ista
explorata; et in terra nota, quae olim divisa
in 3 partes nuper Europa Asia, et Afri-
ca, nunc etiam addita est quarta scilicet Ameri-
ca, quae ob suam amplitudinem novi orbis
nonnon obtinuit, utraque totum partem
in varias ist regiones ut docent geogra-
fi.

Nota hic circa Helum, quod terra jux-
ta D. H., et id Basilium creata a Deo
fuit cum Montibus, sed quae valde condensatione
ad decorem ariverit, sed ad salutem ista re-
gionum ad cohibentes ventos. Quod quod mon-
tes fuerunt ante diluvium ut docet sa-
cra scriptura. Nota in super totis ab-
origine mundi fuisse spinas, cum id por-
tulat natura nostra. Hanc sententiam
priori mulata reg. D. A. lib. 3 de generis
ad litteram, cap. 18; et D. H. p. 189. Aliqua-
sententia Basilium, et Damascum, post
Adamo post ejus peccatum dixit deus. Te-
rra generata in spinas.

Questio 4

De sistematate Mundi. W

Dispositio partium Mundi a quibus sistema appel-
lat, sic finit. Coordinatio praecipua Mundi
partium ad explicanda phenomena acomoda-
re. Partia ad ista sistematata. Sed est systematica a
Ptolemeo sic dictum. Quod in regione caelesti com-

in hunc sphaeram in ordine: prima mobilis,
fixamentum, Saturnus, Iovis, Martis,
solis, Venus, Mercurius Luna; in clastro
ponit ignem sub isto aere, sub isto globum
terrestrem ex aqua, et terra conflatum
existens in medio mundi, circa quem gyrant
caeli omnes. Haec in systema Ptolemaeus ad-
didit decimam, et Clavius undecimam spha-
ram, quas sphaeras appellavit caelos cives
terrenos.

¶ Secundum est Ptolemaicum a Ptolemaeo dictum.
Illum in medio mundi terram immota in-
matam aqua circumdant, supra terram aere,
deinde ignem, supra ignem lunam, deinde so-
lem, deinde Mercurium, Venere, Martem,
Iovem, Saturnum, et tandem caelum stellatum
fixatum. Tertium est Egyptianum. Egyptiani ad
conciliandos antiquos, quorum animi venerunt
et mercurium supra solem, aliqui infra
collocabant, praeter circulos elementarios,
et convenientes planetarum constituebant
epicyclos circa solem, in quibus Venus, et
mercurius moventur, sic nunc supra
nunc infra solem apparent. In his
systemate praeter a Ptolemaico distincto
omnes planetae circa terram moventur
excepit Venere, et mercurium, qui circa
solem propriis motibus moventur.

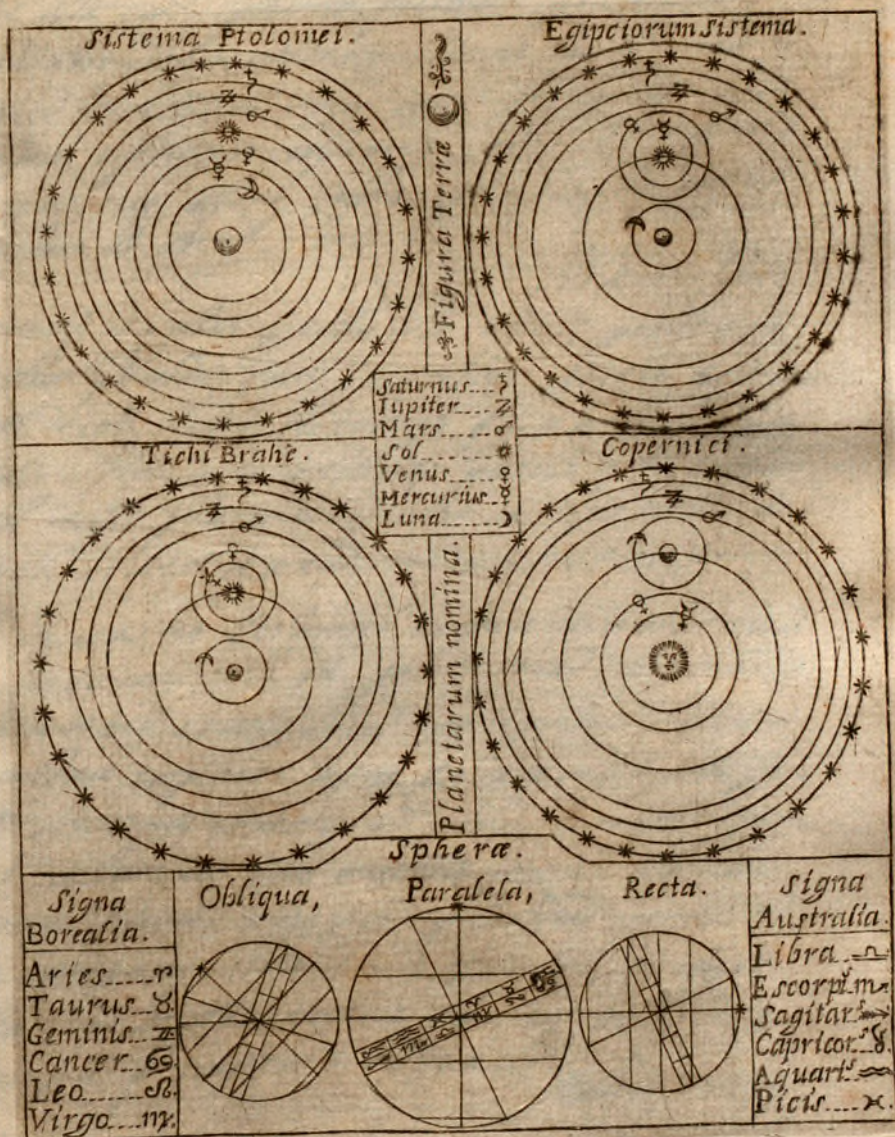
¶ Quartum est Copernicanum, a Copernico Polonensis cele-
stium dictum. Illum in medio mundi ponit
solem immotum, circa quem moventur mer-

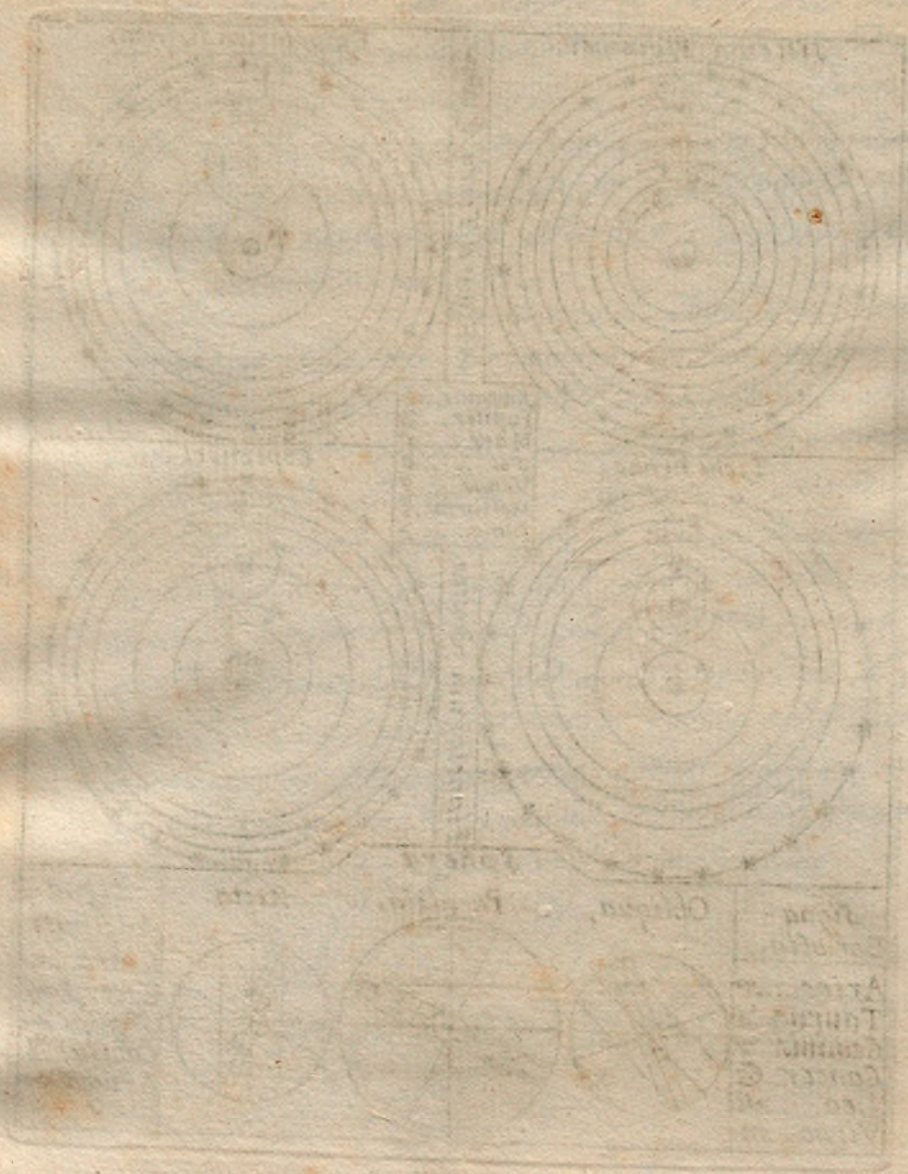
currens, veniens, et ipsa terra...
circa terram ut proprium centrum mo-
vet Luna, sua revolutione 27 die-
bus perficiens, circa id movens
etiam Mars super saturnum. Tandem
ponit firmamentum, quod immobile judi-
cat, fuisse systemati alexei Catherini, et
alii revisiones.

Primum systema Pico-
nicum a Picoe nuncupatum ponit
terram in medio mundi et quidem immo-
bile, deinde Luna circa terram movet.
Ceteri vero planetæ proprios motus
perficiunt circa id in quodam cen-
tro. Supra omnes id firmamentum
terre concentricum statuit, in quo se
velle fice. Demum existimabat Pico
a terra usque ad firmamentum esse flu-
didum, et liberissima spacia, quæ ipse
vocabatur æther cœleus. Quod ad vero-
similitudinem ita referens a ostendit.

Articulus 1. De prædictorum systematum iudicio. Clo

Systema prædictum vero similis est, atque ad appli-
candos cœlestium motus, et cœlestium prædictorum
accommodatius. P. Id quod huius systemati ad prædictum
D. Id etiam, quod alia systemata inepta videntur.

imo aliq^d falsi continent. In primis enim
sistema Ptolemaicum inop^{us} est ad explican-
da illa celi phaen^a, quibus pervasum est
cordationibus astronomis, Ven^{us}, et max^{ime}
circa circum sole: igit^r non debent poni
affixi sphaeris igneis sole, ut dicit Pto-
lemaeus, neq^{ue} affixi ceteris sphaeris sole superi-
oribus, ut avertit Plato.

Deinde, sistema Pto-
lemaicum non satis probabile videt^r, ponit enim
colos fluidos, quos in solidos magis estima-
re decet, sicut vidimus q^{uod} 2 a 2 huius na-
turi. Nec sane intelligi facile pot^{est}, comodo
sol reced^{ere} planetas quasi componet^r, ite
diebus circa 1200, iive annuo in zodia

10. Rursus sistema Copernicanum etiam
est inverosimile, q^{uia} ponit sole immob^{ile},
et 1200 circa sole perpetuo moventi
contra expressa verba scripturae. Quid
q^{uod} itera circa sole motu annuo g^{er}at^r,
velotimo illo omni^{um} aera exera
praesentet, o^{mn}ne enim fluidum praesent^r
a corpore solido inco^m rapide motu, et
ita nos sentiremus ventu^m validu^m p^{er}-
petuu^m, q^{uod} experia adversat.

Relinquit^r
exp^{er}imentu^m iura ceteris longe prop^{er}abili-
us. I^{tem} q^{uia} nulla involvit contradic^{ti}o.
Deinde facile exp^{er}iant^r (ad m^ultu^m v^{er}u^m vide^{re})
colos phaen^a, a recioribus astronomis ex-
probrata. Nec ita iura g^{er}at^r incommo^{di}

ut copernicana, q̄ tamquam temeraria
fuit ab ipso proposita a sacra inhibiti-
one. Unde Galileus, qui ista copernica-
na defendere conabatur, coactus ē illud pa-
la retractare. 2. Q̄ circuli sphaerae.

Articulus 2. De circulis sphaerae.

Sphaera proprie dicitur a globo, globus q̄
ē corpus solum solidum, & plenum, et sphaera
ē corpus aliq̄ intus concavum: utrinq̄
dicitur globus terrenus, et sphaera celestis.
Sed sphaera potest in describi: corpus una
superficie contentum, in cuius medio pun-
to, a quo si linea ducatur ad eandem eandem
superficiem, omnes s̄ aequales. Duplex po-
tēst ē sphaera, alia cosmica, quae licet re-
gulariter sita sit pro toto universo, in pra-
senti inveniuntur pro aggregato ex axibus, et
circulis quos efficiunt abstr. motibus suis.

Alia vō annularis, seu annu-
ciaria, quae ē instrumentum q̄dam artificiale
representans sphaeram cosmicam; et dicitur an-
nularis, q̄a fundenda annulus, quasi an-
nulus constat. Autor huius credit Archi-
medes. In h̄ igit sphaera & quae in pra-
sentia designant quaedam puncta, linea, et circuli,
quibus h̄c explicantur vice motuum cele-
stium; describuntur etiam zone, et climata,
quibus intelligitur varia loca abstr. in

h. Mundo, De punctis, lineis, et circulis
sphaera agemus in praesi, in sequen-
tibus vo. & zodiacis, et climatibus.

Itaq. cum sphaera motu circuli
fere ad unum partem moveat, et motus
circulares fiat supra apod, concipiant
in sphaera axis, et poli. Axis e. quaedam
linea imaginata traniciens per centum
mundi circa quam volvit orbis, sicut circa
apod rota volvit rota. Unde axis e. quaedam
via diametralis, quae utpote traniciens
per medium mundi, dividit illud in duas par-
tes aequales, quae vocantur semisphaerae.

Quo puncta
terminantia apod dicuntur graece poli, latine ver-
tices, seu summitates, quia super ipsos fit ver-
tigines & revolutio corporis, cuius it. poli. Vocant
etiam cardines, quia circa polos mundi vertit
orbis, sicut circa cardines vertit Janua. Pri-
mus polus dicitur arcticus, id e. ultimus a qua-
tuor insigni constellatione, quae vocatur ursa.
Dicitur etiam septentrionalis, quia in illa
constellatione est stella, quae vocatur poli-
stella, h. e. boves ob latitudinem motus. Dicitur
quoque borealis, sive aquilonius. Secundus
hispanici dicitur noctis, et ab italico Iermoniana.

Unde polus vocatur antarticus, id
e. oppositus arctico. Dicitur etiam australis, quia ab
illo veniunt venti australes, dicitur quoque me-
ridionalis, quia quando sol e. in meridie

mediat inter nos, et illud. Primus polus re-
notus a pariet, undequa dicitur. Secundus polus
vocat a navibus stella maris, in qua poli
sunt stelle, poli igitur et putantur inme-
ta, et stelle regulares moventur, et quia pro-
pe illas et stelle, quae vix moventur, et quas na-
ves respiciunt ad navigandos diversas
monti pariter.

Præterea præterea, et poli
conspiciuntur in ipsa decem circuli, sed 6 maj, et
4 min. Circuli maj dicuntur, qui ipsam divi-
dunt in duas partes æquales, et in æqua-
les, Zodiacus, coelestis equinoctialis, coelestis
solstitialis, Meridianus, et Horizon. Cir-
culi min dicuntur qui dividunt ipsam in 2
partes inæquales, et in Tropicus canceri,
Tropicus capricorni, Circulus arcticus,
et circulus antarcticus, de quibus nos loquimur
aliqua dicemus. æqu

Æquator

Æquator sive equinoctialis est circulus maj
quo ipsa in duas æquales partes dividitur
in æquales, et boreales, sive meridionales, et rep-
resentationales dicitur. Ab utroque mundi polo æqua-
liter distat, et circulus mobilis, quia cum so-
le per se movetur. Sol in eo bis sub eodem an-
no movetur, aliter in sex diebus, noctibusque in ge-
neribus, quos intra 24 horas die, et nocte
habet, æquales reddit, ideoque circulus ille
æquator, sive equinoctialis appellatur. Et
ad contingit circa diem 21 Martii, et 22 sep-
tembris.

Circulus iste a navis vocatur lineae, quia
dividit ipsam in duo emisphaera aequalia,
quoniam alteram vocant ad polum arcticum,
et alteram ad polum antarcticum. Unus ha-
jus circuli triplex est, 1. descendit ad cog-
noscendam partem mundi, in qua situs est qui-
vis locus. 2. descendit ad cognoscendam tem-
poram, nam conversione sua ab ortu in
occasum fit mensura. Quoniam ad circulus
majus, in latitudinem sexaginta partes
dividit, quae vulgo dicuntur gradus, et dies in
24 horas dividit solet. ac proinde sol, qui
24 horas ipsam circumferentiam peragit, in
singulis horis quindecim gradus intra ip-
sam unius horae conficit.

3. descendit ad
cognoscendum gradus longitudinis, et la-
titudinis terrestres. Longitudo loci est mea-
surae ab ortu ad occasum, cujus mensura est
aequator. Latitudo est mensura ab aequa-
tore ad polum, et ejus mensura est me-
ridiana. 2. di

ZODIACUS.

Iste est circulus obliquus traniciens ab uno
tropico ad alium, et dividens lineam aequi-
noxialem in 2 partes aequales, inaequales
in distantia a polis, ita ut sit una par-
tis a propinqua ad polum arcticum, et altera
ad polum antarcticum, et ideo dicitur obli-
uus. Quare licet Zodiacus habeat idem centrum

ad mundum, et in corde solis, cum non movetur
supra eundem axem.

Unde in ipse ha duo axes
disjungunt. alter supra quem movetur tota ipsa
qui dicitur axis mundi, et puncta terminantia
dicuntur poli mundi. Alter vero est axis zodiaci
circa quem moventur sol, et ceteri planetae,
et puncta terminantia appellantur poli zo-
daci, Cujus divinis, ha est ipsa planities dupli-
ci motu moventur, nam motu diurno ab
orientem in occidentem, et motu proprio ab
occidente in orientem, qui quidem motus eundem
possunt educti supra eundem axes, et lineas, necne
se est, ut sint duo axes, et distincti poli.

Hujusmodi
porro circulus zodiacus dicitur a zodiaco, quod
nificat ab, et quia in ipso duodecim signa con-
spiciuntur, quae (excepta libra) quatuordecim alia
nomina sortita sunt. Et quia a motu plane-
tarum descendit omnis vita in istis sibus.
Unde vocatur etiam circulus planetarum, quia
in illo, et non extra planetas moventur. Quam-
vis quidem et planetae non id moventur, sed
de linea, et modo ad austrum, modo ad
separationem reflectunt. Hinc circulus
istius abest sexdecim gradus latitudinis.

Est in
medio istorum graduum linea quaedam ducta, quae
ecliptica vocatur, quia in ea fiunt eclipses solis
et planetarum. Haec linea perpendiculariter
sol, et sub ea perpendiculariter infra annis mo-
vetur, et in unoquoque die annis sexcentis gradibus
currit. Itaque in zodiaco continentur sexaginta octo
partes, seu gradus, et annus completitur ex-

centum viginti dies, et bonas plus minus
ve, cum ad zodiacum in 12 signa desuper fuerit
unusquodque mense sol unus signum pertransit. Signa
zodiaci huius veribus continentur.

♈ Aries, ♉ Taurus, ♊ Gemini, ♋ Cancer, ♌ Leo, ♍ Virgo
♎ Libra, ♏ Scorpius, ♐ Sagittarius, ♑ Capricornus, ♒ Aquarius, ♏♊.

Quatuor Astronomi in circulo
caelestium distinguunt quatuor puncta;
quorum duo priora solstitia vocant, quod
eclypticæ puncta, et recte hanc in prin-
cipis canceri, et capricorni, quia cum sol ad ea
pervenit non amplius ab æquatore recedit,
ideoque redire ad æquatoris statum videtur. Altera
dicuntur puncta æquinoctialia, in quibus
eclyptica tangit et recat æquator in prin-
cipiis arietis, et libe.

Et hinc dies et noctes æquales. Hæc autem
usque zodiaci, decemvit enim ad cognoscendas
anni tempora dier. soluti

COLU

Coluuii sunt et circuli majores, qui latine mu-
tuli, seu imperfecti dicuntur, non quia revera
mutuli sint, sed quia tales circa æquator
apparent, nam hi circuli se se mutuo in
terminis polibus recant, sed quia duo medi-
diani, nec ullo modo differunt a meridians
et puncta æquinoctialia, et solstitia hanc reuntibus.
Unde cum nobis circa æquinoctia circuli
hæc degenantur aliter polibus oculis, aliter
vero se emineat. sequitur, coluuios namque
nobis apparente integros, et eorum partem

quādam perpetuo occurrant.

Secundo Colurus,
alius ē equinoctiorum, et ē circulus transiens
per polos mundi, et per principia arie-
tis, et librae, et per puncta equinoctialia,
h. ē, ~~per puncta~~ ^{per puncta} sol facit per dies inter equales
noctibus; ita ut sol in principio arietis efficiat
equinoctium vernalē,
et in principio librae faciat equinoctium
autumnale.

Alius ē colurus solsticialium;
et ē circulus transiens per polos mundi,
et per principia canceri, et capricorni, et per
puncta solsticialia, ita ut in principio
canceri sol altius ascendere non possit, et
in principio capricorni non possit ampli-
us descendere, et ita sol veluti stante videtur.

Cum igitur sol in primo arietis
gradu veniat, tunc mense martio, noctes die-
bus aequales efficiuntur, et vox canit. Deinde ob id
primum gradum canceri pervenit tunc mense ju-
nio, tunc longiora ē dies, noctes brevissima, et ar-
tas incipit. Porro, cum primum librae gra-
dum collustrat, tunc mense septembri, iterum
fit equinoctium, et incipit autumnus. Tandem
ubi mense decembri ad primum capricor-
ni pervenit dies ē minor, et nox major, et
hiemps incipit. Rege hoc vulgariter vocatur.
Haec duo solsticia faciunt, cancer, capricorniar.
Et noctes aequant arietem, et librae diebus.

Meridianus.

Meridianus ē circulus major, qui ab uno po-
lo mundi ducitur ad aliud transiēdo per utrumque

causasque regionis, unde varius est. . . .
quod quatuordecim regio abet dicensur ventico
ad aliam. Ventus ista dicitur zentia, pugnata
eo ipsi opposita vocatur Nadia. Nuncupatur
ad meridiana quod deo id ad illud, quod
venit motu diurno est nobis meridies.
Variatur ille circulus dum accedit ad ori-
entem, ita ut regiones eque orientales
habeant eundem meridianum. hoc vero qua-
rum una est orientatio altera dicensur.

HORIZON

Horizon est circulus dividens sphaeram in emis-
feriam superiorem, et in emisferiam in-
feriorem; id est circulus ille, qui terminat
noctem diem, si in planicie nullis mon-
tibus impedita videretur medietate
celi. Hinc horizon exere, latine termi-
nator, seu finitor dicitur. potest horizon
ex duobus punctis nobis oppositis zentia
et nadia describi intelligi. Cum a deo
ab uno loco ad aliud tendimus horizon
mutatur, quia zentia, et nadia mutantur;
in sphaera in amplexu immutabilis est.

Usus primus horizonis duplex
est, decessit enim pro ad discernenda quoniam loca
sunt in emisferia superiori, quoniam in
inferiori. Idem decessit ad cognoscendos
ideam ortus, et occasus; tunc enim adna
nobis orientis, quando supra nostrum hori-
zontem emergunt ad emisferiam superiorem.
Tunc a nobis occidunt, quando infra nostrum

aditorem ad emissores in
inferius deprimant. Tropicus

Tropicus

Tropicus alius canceri, alias capricorni.
Tropicus canceri est ille circulus, quod attingit
ad longitudo die gradus non circa
die 21 junii. Tropicus capricorni est alius
circulus min quod attingit ad brevissima
die hyemis circadi die 21 decembris. Di-
cantur a grece tropici latine revertentes, quia
quando sol accedit ad illa puncta non recedit
amplius ab eorum, sed incipit ad illud
conveneri. an

~~Tropicus~~

Circulus ~~an~~ arcticus, et antarcticus.

Circulus arcticus est ille, quod describitur unus
polus zodiaci circa polum arcticum. Circulus
antarcticus est quod describitur alius polus zodi-
aci circa polum antarcticum, cum enim poli
zodiaci distent a polis mundi 23 gradibus
cum dimidio, necesse est ut duo circuli volu-
mone dicantur poli zodiaci describantur cir-
culus circa mundi polos, sicut oculis est
videre, in h. arctic. phera.

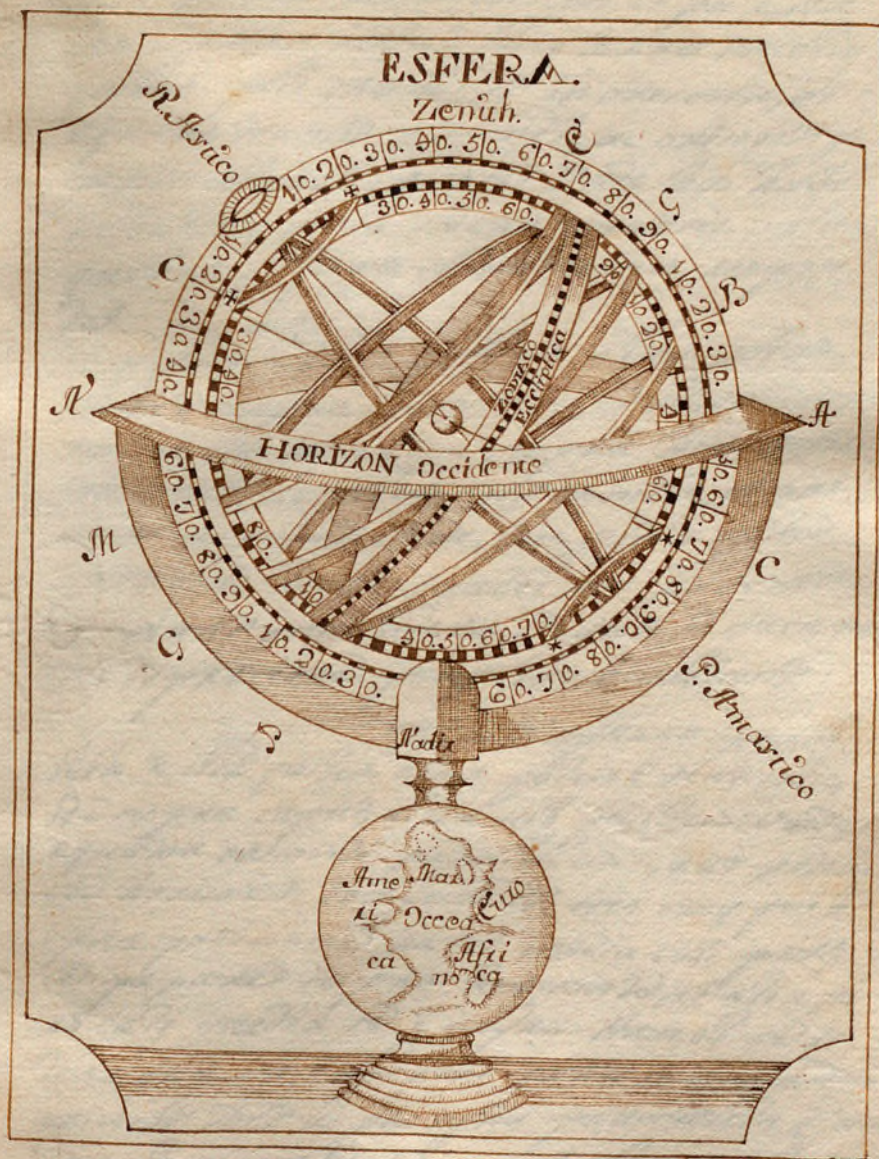
Arcticus 3

De

ZONIS

Expositis punctis, et circ. phera congruere
ut explicemus rationem istam, quod habet ista

Globi medius terra representat. Polus articus R. Arctici-
 cy P. Apis Meridi e. linea recta ducta a polo arctico R. ad po-
 lum arcticum P. Apis Zodiaci e. partem lineam rectam a C. ad C.
 Horizon e. circulus maior ab N. ad N. Meridianus circulus
 maior ab C. ad N. D. A. et. Aequator circulus maior a G. ad G.
 Zodiacus circulus ille latior, patitur maior a D. ad C. Tropi-
 cy Canceri e. circulus minor ab M. ad C. Tropicy Capricor-
 ni circulus item minor a D. ad D. Circulus articus
 ductus ab E. ad H. circa polum arcticum. Circulus arcti-
 cus e. ductus ab * ad * circa polum arcticum. Circulus Ae-
 quinoctialis e. circulus maior ab R. ad P. Circulus solstitio-
 rum e. alius circulus maior vocatus alius Circulus per angu-
 los rectos in polis Meridi, et vocatus etiam Zodiacus in prin-
 cipis Canceri et Capricorni; et quia confundit eum circulo,
 in quo ponitur secunda graduum series, hic non descri-
 bitur.

qua hant ipsa reaso, seu hantibus
sub equatore hanc dies aequales nocti-
bus p totu annu, ubi contingit in in-
sula d'i J'n in media America. Ha e
secutevidens, na horizon hujusmodi nationu
est ocl 2 tropicos in medietate aequales, et ideo
ive sol sit in equatore, ive in tropicis,
necesse e ut hanc maneat supra illu
horizontu quoddam infra.

sequitur 2: eos qui
quibus ipsa e obliqua, seu qui recedunt
ab equatore, et accedunt ad altitu polu
hanc dies tanto magis inequales, tanto
magis ab equatore recedunt. Unde in
Africa dies longioras tr quod in Europa.
Regiones magis septentrionales hant
dies aestivos, et noctes hyemales longiores
et crescit h inequalitas dieru, et noc-
tuu donec tandem perveniat ad regiones
directe sub polo jacentes.

sequitur 3: eos qui
bus ipsa e parallela, seu qui hant po-
lu pro vertice, hanc unica nocte, et
unicu die p totu annu, quatu queli-
bet duos, ratio b mentio. Illi eni hant
equatore pro horizonu, et ita quatu
sol e in ea parte zodiaci, que ipsi e supra
equatore, tantu illis luce, et quatu
e in altera parte zodiaci, tantu eis
oxi. Sed sol p 6 menses manet in qualibet
zodiaci medietate: eo illis regionibus exit dies
continua p 6 menses, et p totu nox. Quia vo
sol in tantu deprimi infra horizontu illu

regionum, ideo non illa nec multo calig
nora, et nonno maximo, veruminoq; ceter
pursculo viles p 2, ut 3 menses, id est ad
mensis, et medium postquam illis occidit,
aliter mensis, et medium antequam illis
ocidat.

Sequitur ultimi XXXIIII dividi in 3
zonas, quarum una est torrida, dua frigi
da, et dua temperata. Zona torrida
est illa XXXIIII pars, quae est sub equato
re inter 2 tropicos, id est quae habet idem vici
tatem, ac proinde vehementer calefaci
entem, et radii solis perpendiculariter videtur.
Eximia temperata est contra antiquos
regionum in habitabilis eo, amenam, et tem
peratam, sed propter media pars pluvias,
sed etiam propter ventos et regionibus po
laribus spirantes, qui frigidi sunt. Zona
eo torrida aequaliter a polis distans ab eis
refrigerat.

Regiones sub polis jacentes sunt
frigida, et idem motuibus eis sunt ab eadem
vertice et in oblique eadem radiat. Haec
inabitabiles antiqui putaverunt, et ne
his desunt temperata menta, sed ventis
calidi a zona torrida spirantes, quibus
frigidi temperat, et subtemperati
sunt, quibus haec regiones habundant, ana
bitas frigoris temperantes. Zona de
mum temperata est regionum jacentes
sub ea vici parte, quae extenditur a quolibet
tropico ad circulos polares in quorum
altera non videtur, seu sumis.

Articulus ultimus De Climatibus

Terre in 5 zonas diuine nimis angustas
geographi uia, zonas in climata diui-
sunt. E igitur clima, spatium terre,
in quo dies variatur, nec exeat p media
hora; Unde illa regiones it in eodem clima-
te, in quibus magis dies e equalis, at ual-
de in variatur p remotas.

Porro clima
uox e greca, q inclinationem significat;
It em climatata quasi terre inclina-
menta, quod ob id conuenit illis terre-
arum plagis, quae a medio uidentur ad
aliquod polu declinant. Ha inclinamen-
ta, cum in conueniant regionibus sub equa-
tore iacentibus, utpote habentibus ita
regula infert nulla e climatata sub a
equatore.

Id e clima incipit ab equatore,
ubi longissimus solstitialis dies e duodecim
horarum, desinit uo in illa regione, ubi
longissimus dies superat antecedendo
dimidia hora, nec diuipdonec sequen-
tibus dies in remissiora, et in paucis diebus
et mensibus antecedentes accedunt. Hinc
cum a tractibus polariibus ad polos uerit
amplius crescant p remissiora, et p
dies hebdomades, et menses, in it clima-
ta. Geographi ponunt 7 8 climata scilicet
ab equatore ad polu arcticu, et totide ab
equatore ad polu antarcticu.

ut personarum ad plena intelliga
 huius mada. quanta pars universi
 sit pars dextra, et quanta sinistra.
 Ante personam nota est Φ lib 2 et
 celo cap 2, et iuxta, deorsum, dextrum,
 sinistrum proprium inveniantur in
 rebus animatis. In inanimatis a
 solis per compensationem ad nos, cum
 hant diversitate partium, cuius signum
 est, et convergentem ad nos, illud, et ex
 dextrum sicut sinistrum, et e converso.
 Unde patet, et in celis idem se considera
 tis nulla proprie est dextra, et sinistra.

Quandoquidam celi moventur
 a principio extremum viventi eis altitudi
 quadantenus potest mmmmmm
 iuxta, deorsum, dextrum, sinistrum. Sic
 dicitur Alexander, postum autem ad iuxta co
 lozum, postum autem deorsum, orientem par
 tem dextram, et occidentem partem sinistram
 et Φ lib explicat sequenti hominis figura.

Verum quoniam pars universi non res-
pectu nostri pars dicitur, quoniam non;
id profecto patet a platis hominibus, et modo
respicendi ipsam. Astronomi enim ut
perfectius brevem modum astronomiam, con-
vertunt ad austrum, ipsorumque dextra oc-
culum respicit. Scogradi facit ad bo-
ream, ubi polares stella respicit con-
vertuntur; ideoque ipsa dicitur mundi pars
est orientis. Et ecclesia christiana res-
picit Orientem patriam in qua or-
tus Iesus Christus Dominus nos-
ter, quae in oriente est pars antipod-
ica vocat mundi dextra, et ipsa
pars arctica, atque haec dicta sunt pro
praesenti tractatu. Cuius coronam hodie
na beatus idus Martii confecto, anno 1775.

o
n
-
o-
n-
as
-
-
-
-
-
o
=
s

[Faint, illegible handwriting in a cursive script, likely from a 19th-century document. The text is mostly obscured by fading and bleed-through from the reverse side.]

Lectatus de Gene- ratione, et Corruptione. Praefatum.

Quandocumque ex influxu coloris in h. sub
lunaria incredibilis rerum varietas exoritur.
oppositum vnde e. nactum e. celo absoluto
ad hunc e. generatione, et corruptione ac-
cedere. Inhibetur e. nactum, ut e. ge-
neratione, et corruptione, in e. o. m. et
inhibetur, ut alius placeat. Quia nactum id vult
genui loquendi modum pro eodem vult
genui, proprie in generatione ad viden-
tibus, quod in viventibus convenit, et
omnis vult proprie in vult ad aptat.
Hunc itaq. nactum 4. y. scholastica metho-
do absolvemus. I. exit e. generatione, et co-
ruptione generat. 2. e. generatione
viventium positum ponit. 3. e. 5. mo-
tibus ad generationem deventibus, ac
veluti disponentibus ad generationem, mi-
nutione, condensatione, rarefactione, acti-
one, et reactione. 4. item e. celo ad ge-
nerationem, mixturam temperamento.

Questio 1
De Generatione, et Corrup-
tione, in communi.
Exigit ordo doctrinae ut ab universalibus

ad particularia procedamus. Nihil autem
incongruae & generatione, et corruptione
pro agente agredimur. Unica id est comple-
vimus istae duo. Sed ob speciale inter
ea connectione. Sed quia oppositum eadem
est disciplina.

Articulus 1 De essetia, et existetia Genera- tionis, et Corruptionis.

Generatio universa est quaecumque res sive sub-
stantia, sive accidentis productio ex praesup-
posito subiecto. At generatio proprie accepta solum
ut substantia productio est; eadem enim generatio non est
via ad eam, et eam substantiale est eam ipsum; ideo
generatio substantialis est propria et solum generatio.
Potest generatio, ubi et corruptio potest sumi,
et ut in actiones, et ut in mutationes.

Generatio ut est
actio definitur: actio, qua agens, seu gene-
rans novam formam substantiale producit
in materia ultimo disposita. Corruptio
vero sic: actio, qua antiqua forma sub-
stantialis a materia expellitur. Item generatio ut est
mutatio: transitus materiae per eam non eam ad eam
substantiale. Corruptio vero sic: transitus
materiae per eam non eam substantiale. Hinc fa-
cili negotio colligitur generatione, et corrup-
tione eam 2 mutationes specie diversas ob diver-
sum rationem, cum eam, quod est terminus generationis,

Et non est quod corruptionis vel. Et materia
et eadem actio, nam eadem actione, quia expe-
lit una forma, introducit aliam in materiam.
Sed quia materia per se non potest esse sola existens;
sed etiam quia due forme substantiales non possunt
simul esse in eadem materia. Hinc illud pro-
loquium: et non unum est corruptio aliterius.

Clo

Ubi existit genus substantiale, sicut etiam
substantia corruptio. Hoc eo quod est unum
ex principibus philosophiae per seipsum
demonstratur. P. pro eo, quod nemo est, qui
natura ipsa daret, si iudicaret, et substantia
esse, et in se ipsa natura non id fuisse, et
mutandam quiddam fuisse et novo produci-
torem, seu genitorem substantialem. Hoc ad
maius, quia sapienter homines eo conueni-
unt, ut motus quiddam localis, aut sicut
quiddam substantia per seipsum tenetur
modificatio, et ipso naturae terminum cogen-
te conueniunt a nobis, ut uera nova sub-
stantia productio. Unde sic ait: hoc est uera
substantia; et a novo produci. eo substantia
a novo produci. Si ipsa existit genus
substantiale. P. in seipso. Si substantia est in se

et rationem ad idem virtutem ad radice.
sed quotidie experimus proprietates
rei maxime intimas variari, ut cum
ex ligno fit igitur. quod si deus scit, et op-
ret nescire ad intra, et etiam ad extra, con-
gruum est, ut sicut communicavit rebus
creatis eo, ita et operatio communica-
verit. 2 clo

2 clo

Genero rationalis est actio rebus distincta ab ac-
tione precedenti. Ita dicitur 2 contra genus cap
67 dicens: si forme accidentales, quae sunt in
rebus corporalibus habent proprias acti-
ones, multo magis forma substantialis
habet aliquam propriam actionem. non est huius
modi actio disponere materiam, quia si sit per
se rationem, ad quam sufficienter forma acciden-
talis: igitur forma generatrix est prin-
cipium actionis, ut forma rationalis intro-
ducatur in generato. Hoc dicitur.

rationes rationes distincta rebus rationalibus
arguntur rationalibus, cum unum nomen accens,
qualis est actio, recipi nequeat in divo-
rio rationalibus; et ita se habent ut non, et ad rationem;
hoc enim recipitur in solo corrupto, illa vero
in solo generato. 1 ad

S

A

D

Actus nulla est generatio cuius terminus sit
rationalis. Ans. pr. in rationalibus rei generatio
sola invenitur essentia, et essentia, et essentia, non est per
generatorem, cum sit ingenerabilis, et inco-

substantialis per existens non est substantia, id est quod
accidentaliter adveniens eo tunc pertinet
ad ea, quibus impugnatur deductio for-
malis substantialis, & quibus in-
physica generalis.

Respondeo minus, si deus est
implicitus probatio, est negative in generali-
ter, et incorruptibilis ^{non}; positive neg. mag-
na substantia subjective, et in se existens est
natura generalis; et verba sua ipsa produ-
cit, ut substantia existens non solum ab ^{existens} ~~existens~~ ^{per se}
si modo est aliquid temporale, non est ~~existens~~.
Et quodvis existens substantia ita adens probatur,
est in res substantialis.

Ad 22: Respondeo abstrahens
non est actio, id genus est res abstrahens, ut capere
docet D. Th. 10. Respondeo magis: Respondeo
natura, contra; Respondeo, id est finis ad quem abstrahens or-
dinatur, neg. magis Respondeo abstrahens producit
ita quales inclinantes substantiam ad corruptionem
natura, et ista non est actio. id finis ob quem sub-
stantia abstrahens, est ut tandem adit actio genera-
tiva, per quam nova substantia producat.

Ad 3:
productio substantia ignis est generatio substantialis;
id est productio est abstrahens, non calefactio.
et. Alii propter quod in actu pro convenit
calori, convenit in actu 2 calefactioni;
id calori in actu pro convenit producere
ignem: et calefactio illud in actu 2 pro-
ducit. Respondeo 2 magis: one, neg; aliter, con-
tra; sicut dicitur convenit in actu
pro ignem, quin conveniat apprehensioni, quod
est operatio: ita producere ignem convenit

in actu po calori, ut diximus in menta-
ria ignis, n ad calefactioni. Calor eo hab
2 actiones, una e calefactio, p qua
producit quales dixerunt; alia e ge-
no, qua igne producit.

Contra: actio pro-
ducens ultimam dispo[n]e forma produ-
cit etiam forma[m], ut calefactio, ita et haec
eo. Rep dis maj: producit ultimam
dispo[n]e, q fuit in corrupto, nec; Et
hanc tota producit d[ic]to; quia it in
genit[ur] con. Vt ad hanc, quia tota e, et
proprie d[ic]t ultima dispo[n]ib[il]is, n ad d[ic]to
n geno producit.

Ad 4: si geno esset ac-
tio realit[er] distincta ab actione aliqua
actio immediate p[er]tineret ad rubra; p
h repugnat: eo. Non p[er] se et p[ri]ncipiu[m]
immediat[um] d[ic]t eo in eod[em] genere; p
rubra n e p[ri]ncipiu[m] immediat[um] actionis;
alioq[ue] esset immediate operativa; eo. Rep
nec 2 maj. T[er]cia etia d[ic]t eo in eod[em] gene-
re cu[m] p[ri]ncipio radicali, cui, et n p[ri]n-
cipio p[ro]ximo, d[ic]t assimilari. Consectaria

Consectaria

Ex dictis consequit[ur] v. rubra ex exercit[ur] genonis,
et corruptionis, seu in quo excedit genero
et corruptio e mala p[ar]t[is], p[er] tota ista man-
eat q n eo ad eo, et q eo ad n eo. Con-
sequit[ur] et rubra inherens ad genonis, ad
corruptionis eo compositu[m] genit[ur]. T[er]cia
q[ue] geno in se e adens, licet a se radical
rubra sit; adens a n inheret mala tunc

Summa, id compositio. Sed etiam per genero-
nem et generationem, subiectum cui inhaeret, id
solum compositum denotatur generationem: igitur.
Quare corruptio eadem est eadem actio ad ge-
nerationem, in eodem subiecto recipitur.

Obijciens: mu-
tatio inhaeret rei, et mutatur: et per generationem
mutatur per mutationem: eo. Quid est genero
ad praedictum compositum: eo est ante illud.
sic in illo non recipitur. Res ad per negationem
aliud patet est subiectum mutationis, aliud inha-
erentia. Ad 2° con: est ante illud antecedentia
natura, con: temporis, neg. Ut ad genero
non potest recipi in compositione debet tempore
illud praecedere: actio siquidem man-
etis, quod sit via ad partem in parte reci-
pitur.

Consequitur 3: actio denotatur genero-
nem, in qua sit educitiva forma, etiam non
in generaliter hominem: nec per praedicere unum,
patet unum in generaliter: nec per est conversio,
quia materia transit et una in aliam for-
mam, et per est actio, quae sit compositum
ut sit. Item vero genero est via ad eo, et ista ac-
tio denotatur genero, ex eo, quod accipit eo com-
positum, cum solum per se per convenit. 2° et
generationis, et corruptionis.

Articulus 2.

De termino Generationis, et
Corruptionis.

Per ad quod generationis (et quo in praeon) est id, quod
per generationem adquirat. Et est duplex, alicuius

lex qui, et est ille qui proprie fit, dicitur
quo scilicet formalis, id est forma constituens
kennu sui. Rursus lex formalis aliter est
totalis, et aliter partialis. His ponitur
1. 10

Lex qui generis substantialis est compositus; hic
compositus ex natura, et substantia, ut lex
qui generis hominis est compositus ex hu-
manitate, et pronuntiatione. Ita dicitur 3.
p. q. 35 art. 1. P. ille est lex qui generis
qui per se generalis, huiusmodi est compositus.
co. Aliter p. q. 35. illud per se generalis, et per
se, et immediate recipit existit, quia per
productionem dat existit rei productae; id ru-
ponitur per se, et immediate recipit existit
cum ista non conveniat natura ante sub-
stantiam. 2. illud per se generalis, et per se operatur
id huiusmodi est compositus, cum operationes
sunt compositae. co. 2. 10

2. 10

Lex quo totalis generis est nata composita ex
materia, et forma. Lex ad quo partialis est sola for-
ma. P. Lex quo est forma constituens kennu
qui, et in homine ut forma totalis constituens
kennu qui est humanitas composita ex ma-
teria prima, et anima rationali; et forma partialis
est anima rationalis. co. Aliter dicitur proprie
lex est kennu secundaria generis. P. ad qua
revertuntur ex forma substantia, sed qua datur
co dat consequentem consequentiam ad co. Pro-
prietates ad consequentem ad formam, sed qua datur
dices compositum generis. Facile quoque intelligitur kennu
quo qui compositiones.

sed compositum corruptum, forma quo prius
non forma, et nuda pereuntis: admodum
ma proprie, sed et forma cum dicitur
in corruptionis

S A D

Art 1. l. x qui generis accidentalis est forma
accidentalis, non concretum constitutum ex sub-
iecto et forma: eo patet per qui generis substan-
tialis est forma, non compositum. 1. p. ans: generis acci-
dentalis est una actio per se: eo debet terminari ad id,
per quod per se, et sola forma, et non concre-
tum est una per se.

Rep. neg. ans: ad probandum
dis. ans: est una actio per se in se subjective, con-
cretative subiecti, ex parte termini quo, et for-
ma, con. ex parte termini qui, neg. In h
igitur differunt generis substantialis, et acci-
dentalis, quia per se tendit ad dandum et idem, id est ad
sicut debet, solum et idem quid, ita per qui illius
habet solum unum et idem quid.

Art 2. Beatissi-
ma Virgo Maria vere et proprie fuit
generatrix Christi, et per qui generis ip-
sius non fuit compositum, quia si cum sit divi-
na requirit effectum, aut causam a creatura
eo. Rep. dis. min. non fuit compositum effec-
tive producendum, con. non fuit compositum
cum una non debet communicandum corpori,
neg.

Itaque sicut in aliis generibus non
generans vere generat solum non, et
personam substantialem in humanitate, sicut
non producat formam, nec ejus substantiam, et ex-
istentiam, quae sunt solum personam, per pro-

esse, & unit mater illi forma, et illa est
una rubricenda, & fit a solo Deo, et e
eo voluit componi, a generante com-
municat ipsi corpori.

Ista Beata Virgo est vera
mater illius hominis, sic personae divinae ut
rubricenda in humanitate, sicut in produ-
cat anima, nec rubrica, et nec expressa verbi,
& huius est actio illius generativa aliquid
unionis, in hypostatica, & corporis ad anima,
quod prius nata a unit Deo ad eo verbi,
et illud met eo, et rubrica divina, quod actio
virginis invenit in anima unita, comuni-
bit corpori, & quo Theologi

Art 122. Genes Ver-
bi divini est vera genes rubricata; & ejus res
quo in est nata divina. Alias disquiritur
habet a principio, a quo procedit eo. Per nata
divina in eo scilicet quo producta, et pro-
cedente, & rubrica communicando; et sic in debet eo
habere distincta a principio generante, ut
a Patre eterno, et multo minus ab ipsa
Patris eterno nata.

Inquirer aliam dispo-
nes concomitantes formam generis pro-
ducti effective ab ipsa forma. Adhuc reso-
lutione rursus oportet, dispones ad formam
alias eo prius, & tempore antecedunt
ad generis, & recipiunt in composito co-
rumpendo. Alias vici concomitantes, &
formam generis concomitant, et ista reci-
piunt in ipso generis, ut exemplum: calor
ut est dispositio prius ad formam ignis, calor
vero, ut est qui non adfectat formam ignis

a suo effectu, & forma e causa efficiens,
sua ultima dispositio ~~invenitur~~
eo ultima dispositio nequit eo causa materiae for-
mae. quid est producere effective ultimam
disponere ad formam producit etiam effec-
tive formam: eo si forma esset causa effi-
ciens ultima dispositio esset etiam causa
efficientis sui, quod repugnat.

Respondeo mai-
or repugnat etiam idem indivisibile bene-
ne causa eo prius, et posterior, quia
non repugnat aliquid de causa dispo-
sitionis, sua causa efficientis.
Ad id, quod addit deus aut producere per
actionem, aut influxum, contra pri-
mam contradictionem, eundem rationem negat.
Forma ad hunc solvendo modo e causa effi-
ciens ultima dispositio. Generatus,
qui per influxum producit ul-
timam disponere ad formam, producit
etiam formam.

Articulus 3
utrum in corruptione subst-
stantiali fiat resolutio usque
ad materiam primam.

Servus difficultatis est, an quando desinunt com-
ponenda usque non recedat forma velius, et cum ea
illius adentia simul pereant, adeo ut si ali-
qua videantur manere adentia non sint eadem
numero, et specie totum, aut similia; et de
hac unitate similitudinis intelligendi est quidam
propos. At, et si hunc quod adduci solent ad adveniens.

In corruptione subtili fit resolutio usque
ad materiam primam. Peto ex Aristotele, sic definitur
corruptionem: materia solius in se ipsam natu-
ra remanens sensibili rubro. Clarius d
fit sub idem genere licet 2, ubi ait: dicendum,
quod si materiam idem numero adens in geni-
to, et quod prius erat corruptum per adens
ad corruptionem rubri. P. 2: si in corrup-

tione subtili maneret aliqua forma
et esset subtilis, et accidentalis, et realiter
dici potest: non per aliam materiam prae haberet plu-
res formas simul. non idem aliam formam sub-
tilis generis non esset actus primus, ut pro-
supponeret aliam actum in materia. Et tunc
fuerit numerica accidentium iunctura rub-
ro, cui inhereret, et compositum corruptum
et generis, non in idem numero rubro: et non
adens, quod fuit in composito corrupto et
idem numero in genere.

Obicitur in hoc videntur
eadem quantitas, ora et, alias si esset aqua, quare
adolerent reliqua sanctorum. Sed eadem ideo
neces Christi viventis fuerunt etiam in
Christo mortuo, non enim est eadem aqua nova
producant. Praeterea eadem de frigore pe-
xit, aut suffocavit in aqua manet in illo
cadavere idem numero calor, qui fuit an-
tea, non frigus, et aqua frigida non potest
producere calorem: et. Respondeo ad istud argu-
mentum eadem per similitudinem, contra per identitatem,
neg. Adolerent ad reliqua sanctorum, quia
includunt materiam, quod fuit sub sanctorum for-

ena, et ea qua unius dō p^{er} mutationem.
Ad 2^{am} rep. q^{uod} sicut unius est, suppositi
fuit in corpore Christi modo no-
va forma numero, et ita et nove rea-
tiones, quae immutabiliter a seculo dis-
ponendo materiam ad illas habendas pro-
cedunt, et principaliter a carnis univer-
sali principi et his, et his, quae sicut producunt
formam cadaveris, ita et ejus accedentia;
simili modo rep ad 3.

Obij 2: quoniam
in bone in sola materia subjecta: eo hae ma-
teriae bone aduc remanet. Ans p: quanti-
tas in bone nō subjecta in anima: eo. Rep
dis 2^{am} ans: in anima substantia unita, con-
ut informanda materia, neg. Nec inde
quantitas anima extendit, et posita, et re-
cepta in solo constituto p^{er} anima, extendit
materia.

Obij 3: p^{er} 4 contra gentes cap 8.
docens: in cadavere habeo eandem numero
dimensiones manere: eo. Rep dis ans, docet
hanc sententiam, propria, gentes; ex sen-
tentia Averrois, et infideliter concedo. ...
Dicitur eo. In solo ex sententia
Averrois, et infideliter docet eandem natu-
ram dimensionum manere, ut sic contra ipse
arguens p^{er} et ex dictis suis positum
manere. Obij 4: si in corruptione sub-

stant fuerit revolutio usque ad materiam primam,
id est usque ad carnes pedibus, et utrum;
siquidem addit materiam animi, et pedibus, et nō
videtur contradicere: ea. Rep neg mag^{is} quales
enim succedentes ad formam animi, et pedibus

istis destructis n̄ it̄ imiles in aīas. Hinc
cū quilibet impediatur, et adjuvet oīes.
n̄ melius ē ad sanāndū conparis ubi
melioribus cibis.

Obj. 5. Dispones praevia
manent in materia, dū recipit formā
substantiā, siquidē mala n̄ recipit for-
mā, n̄ it̄ ad illā disposita: cō. ad m̄dis-
ta adveniat. Rep. d̄s. ans. Manent for-
lit̄ nūq; virtualit̄ con; haq; in instanti
quo signū f̄it ignis v̄g, p̄ceunt om̄ia
advenia signi, etia illē calor, qui dispo-
nebat materā signi ad formā ignis. q̄
n̄ relinquit materā determinatā ad for-
mā ignis remanet virtualit̄ calor illē.

Huiusmodi ad determinā-
tā (nota bene) n̄ ē novū adven, ē ip̄ia em̄i-
tas materae ut connotans dispones immediatē
habitas; nā h̄ ip̄o, q̄ materā signi v̄g toto tem-
pore antecedenti fuerit sub calefactione
eigis in fine calefactionis hanc formā
ignis, ad quā ducit calefactio, ut ad ultimā
mā terrā. Quamāmodū si aliquis
toto tempore praecedenti fuerit sub
via quae ducit certā, necesse ē, ut
ex tali motu maneat determinatū, ut
potius sit in h̄ loco quā in alio, tamen
in instanti, in quo certā attingit
n̄ amplī aruit in via.

Ans. effectus for-
ma requirit haberi, si actu habe-
at formā, et materā disponi ē effectus
for̄a disponē: cō ut matera sit disposita
v̄g actu for̄a hanc dispones. Rep. d̄s. m̄n

et effectus per disponit, quae acta sunt
neg; quae connotant latius quae fue-
runt immediate antea, con. Hae disponi-
mata proveniunt quidem per a disponi-
bus, at non ex eo sunt in malis, id est con-
notant ad illa, latius immediate proce-
dentes. Et generatio rixu.

Articulus 4 de generationis, et corruptionis circuli.

Quoniam generationes omnes rixu quidam
perficiuntur ex ovo siquidem sit gallina.
Ex ista ova: ex isto iterum gallina; primum
in aliis generationibus contingit: siquidem
constat posse id idem specie instaurari.
Utrum vero possit idem individuum repro-
duci est difficultas: affirmative sentiat
Plato alexandri reddidit eandem Romam,
convalescit & quae sententia damonit
a sacra scriptura ad Romanos ubi
dicit: Christus resurgens ex mortuis
jam non moritur, mors illi ultra non domi-
nabitur. Aliqui vero asserunt exenti-
bus casum perfectionis aliqua re-
tine posse ut bonum a deo ante mor-
tuum. Alii demum res jam permanentes,
jam succedivas posse redire divinitus,
quod nos sentimus sequentes leges
resolvunt.

Res pmanens nequit natiu eade numero repraesentari.
 P. xone ista colligebat & a s: idem nume-
 ro effectus nequit ab agente produci
 ni p eandem numero actione; id eade
 numero actio redire nequit. eo. Min
 pat, na actio agentiu natiu idem
 ficitur motu, et dependet a tempore,
 a quo mensuratur. Tempus a idem nume-
 ro nequit redire, sicut nec idem nume-
 ro motus.

Maj. it. p: sed ex limitatione ac-
 tionu creaturaxa, qua fit ut una non
 vincat tantu aliter, id quilibet adia-
 u individua tantu, et effectus derivan-
 gat, sed quia ista res habet hanc numero actio
 ad hanc numero effectum, sicut hanc spe-
 cie actio ad hanc specie effectum, et una
 specie actio non continet effectum specifi-
 cu aliter. eo nec hanc numero actio
 continet effectum aliter numero ac-
 tionis; Proinde idem numero effectus
 natiu redire nequit, ni redeat eade
 numero actio; unde abiit in actionem:
 a priore ad hanc non dat neque-
 res p natu.

210

Res pmanens pot divinitus reprae-
 sentari. P. sed ex representatione universa-
 li hominis. sed quia actio Dei non dependet a
 motu, nec habet in tempore, sicut
 actio creaturae, et manet eade in effectum.

Sed denique quia actio Dei continet emi-
 nent actiones creaturarum etiam pre-
 xidat, et ita potest idem numero pre-
 se illas producant. Hinc Theor. lib
 22 De civitate Dei cap 20 dicit: si caro
 humana omnibus modis perveniet, nec ul-
 la ejus materies remaneret, unde
 vellet ea repararet omnipotens. 31

310

Res successiva nec divinitus potest eadem
 numero produci. P. ens successivum
 reproductum esset, et non esset idem nume-
 ro. eo. Ans p. principio esset idem nume-
 ro. Deinde non esset, quia in successivis, quae
 ab invice discontinuata sunt non sunt eadem
 numero, sic habet in istis discontinua-
 tio, sicut divisio in partem manentibus, quae
 invice divisa sunt non sunt eadem numero, et
 ens successivum et novo productum, et
 ens successivum praecedens essent discon-
 tinuata, cum inter ea medietas aliqua
 duraret. eo. 127

S A C

An v. id aqua dividit plura sunt indivi-
 dua, et haec omnia possunt iterum reuni-
 ri ad agentem creaturam et idem pedem in-
 dividit, et destructum supponebat per divisionem.
 Rep. v. min. possunt reuniri ad illud,
 et erat ante individua, facienda, neg. di-
 versum con. Non enim partes aquae,

que distincta supponunt individua, da
reuniuntur abeant in idē individua,
q̄ exat ante divisionē, cū n̄ sit eadē ac
tio, et n̄ natiuitas eadē nec reproduci n̄
pot. Ar2: eadē pars v̄g auncula
abita a vivente, si debite uniat, et
medicamentis foueat, pot iterū ani
mari, et vivere eadē numero v̄ta: cō idē
postquā corruptū fuerit pot na
liū redire. Per partes n̄ restitutas
si iungantur in totū partēs n̄ eō car
dō numero, n̄ enī recipiunt eandē
numero partiale quantitate, nec
illud numero adens ex his quāte
habuerant, carporū n̄ ē in illis
idē numero, nisi forma reconstituta in ma
ta, quā n̄ fuerant corrupta, ideoq̄ etiā
in partibus restitutis n̄ ē n̄ idē
numero reproduci.

Ar3: ut videat idē
numero individua pot redire eadē numero
actio; et actio quā genitur ē eorū nec divinitus
pot redire, cū sit ē genere rursus vivat. cō. Ar.
dis maj: eadē actio ē for, et eminent, con, p̄
se eadē forat, nec. Actio d̄ Dei eminent
continet actiones creatas, carū et temporis,
etiā quantum ad totū individua, ideoq̄ pot
eodē numero factus reproducere, modo n̄
repugnet una talis effectus. Ar4: Deus
n̄ minus continet virtutē productivā
motus, et temporis, quā per materiam.

eo eodem modo potest in statu huiusmodi, et
tempus, et res permanentes. Per neg con
id. eo enim ipso quod motus et tempus in
transcurrendum, idem dicuntur numero, cum eorum
unitas numerica pendeat a continui
tate. Unde non continentur in omni potentia Dei
nisi ut semel procedat.

Contra. postquam
ens successivum productum est Deus non mi
nus est potens ac antea, eo idem quod
idem manens idem se facit idem, ut tenet
commune philosophorum. Per neg conid.
Ut enim Deus sit omnipotens non requiritur
quod possit facere contradictoria: idem ad ens
successivum non produci implicat contradic
tionem ut videmus. Ad id quod addit per, quod
idem manens idem se facit idem idem illa
re qua res una non repugnet: cum Deum
rei successiva repugnet identificationi
numerice cum eo, a quo discontinuat;
ideo est eadem potentia Dei, idem in successione
vix non potest. Quoniam vivendum

Quaestio 2. de generatione viventium.

Postquam eximus de generatione, et corruptione
generata merito de ordine doctrinae de ge
neratione viventium tractare peragimus, et quidem p
cipue de generatione hominis, qui est omnium viventium
perfectissimus, et cuius natura indaganda non minus
quam necessaria philosopho videtur, ideo sit.

Articulus 1 quid sit generatio viventium

Generatio vitalis pot dupliciter sumi, active scilicet
et passive. Active sumitur a actio, qua vivens
producit sibi simile in specie infima. Passive
accepta definitur a D^o Th^o origo viventis a viven-
te a principio vitæ conjuncto idæ similitudine
ex vitæ procreatione, ^{et procreantur} ~~et procreantur~~
nata, quæ non quævis productio viventis a viven-
te est generatio, sed ea tantum, qua vivens propriam na-
turam tribuit productioni suæ simili. Hinc pro-
ductio vermicis, qui nascuntur in, et ex hunc generi
proprie non est. Addit ex vitæ procreatione, quæ
non sufficit ad generum univocam, quæ in præ-
fata similitudo specifica, et ulterius re-
quiritur, ut generum sit ex vitæ procreatione sit
simile generanti, id est, quod fiat per potestatem
assimilativam. Ob hunc defectum eadem licet
sit ejusdem nature specifica, et ab Adamo
procedat non est ab illo genita, nec illius filia.
Simili modo spiritus sanctus non est filius Pa-
tris eterni, licet ab eo procedat, ut docent
Theologi. Ponit a principio vitæ conjuncto, quæ
generum fit ex vitæ reu natura, nempe
remittit, quod antea erat conjunctum genera-
ti, ut patet in arboribus, et plantis. Hinc gal-
lina fovens ova alterius galline non est ma-
ter pulli nati. Et in particula intelligitur
diversa generis viventium a generantibus

in viventibus; ignis enim generatur ab alio igne, ex hoc patet quod mala comburentibus non possunt generare, juxta ignem generantem, quodvis enim est ortus ab igne generantis.

Hanc porro
vi generativam conveniunt cunctis perfectis viventibus per D^m Th^m 2^a 2^a ad 2^a quod a natura comitibus. Patet quia natura magis respicit bonum commune speciei, quam privatum individui. Si enim in viventibus non operationes tendentes ad bonum privatum esset pars vis generativa. Patet etiam, quod si generandi consequuntur viventia perpetua quoddam, quod in uno solo individuo consequi non possunt. At (nota) Christiani plures et immortalitatem perpetuam obtinenda recurri bono hoc peculiari commune virginiale voluntaria praestant, ut divino cultui se independent. Hinc Apostolus ad Corinthios cap^o 7° ait: qui sine uxore est sollicitus est quae Domini et commodo placeat Deo. Hic possitis. Quidam

A. 2

De semine

Planta viventia, rei plantulae, et impetu animalia fieri spontanea bono fecunditate imponimus. In hac productione pri-

habet movendi ad nata solius, nam
vis formativa solius; et nulla corpo-
ris partibus delirio est determinata ad na-
ta solius: eo. Minus. quod est determinatum
ad unam corporis partem non est determi-
natum ad nata solius; et qualibet por-
tio cuiuscunque membri est determina-
ta ad unam corporis partem: non enim
cunctarum proprietates continentur
coris, aut cordis: eo.

P. 2. pars. Sed quia reman-
ent uniformi ad rem apertam, et ita non esset
constaret ex particularibus omnia partium corpo-
ris. Sed etiam quia ex multitudine non in multitudine
ignis potenter, non enim in eis remanet ex par-
tibus quibus carent constare potest; imo que-
libet remanens particularia fecunda non fons
et corporis adveniat: eo.

Tandem p. 3. pars.
id, ex quo fit vivens non est actus vivens, et in parte
tantum: et enim est actus, non fit. Unde hoc primum
est unum ex principis entis naturalis insti-
tuti, ut dicitur in fisica generali, et alimentarius
succus est vivens tantum in parte. eo ex eo quod
ad finem generis elaborato semen est. quod
et eadem est haec plantarum, et alium: non eo in plantis
fit semen non descendit ex foliis floribus &c. et ex
alimentis succo intra granum inclusum con-
sistentem; quid non animalibus.

S **A** **C**
At vero respondetur. Nullum vivens ex partibus nata

una ad calorem influm generati per
eo. Ans p. Sed qd mirabile viventiu mixta
ex putrescentia materie agitione requiritur
Sed etiam qd calidum non iussu animalis requie
ant eo causa viventiu, nec etiam angelus calorem
mouentes, alias cum non producant etiam
canes, boves &c. Rep. neg. Ans. Calidum
instrumentali, angelus vero potius potius par
viventia producere, et si non producant canes
&c. et ob defectum disponit in terra, et
qd ob suam perfectionem exiguam p. geno
nem fieri.

Ad 2. relond: videmus viventia
nimia genere exaritari idem totum corpus:
eo et singulis partibus. Confir. 1. agri
cultores patientes transfundunt in si
nos, ex multo enim fit multus. Confir. 2:
ni cimen ex singulis partibus desinat
non est explicabilis confortatio, et imm.
ilitudo membrorum fibrorum ad paren
tibus. eo. Rep. ad aliam alia nimia
genere exaritari non qd aliquid desinat
ex singulis membris, id qd ex alimen
to plus iusto substat a facultate ge
nerativa; itaq. impedita nutritione men
bra exarescunt. Ad 1. con. dico, existan
tes individuas manifestas, qd plene
veluti ad propriam interpretationem ge
nantis, in quo genans intendit animadu
re genitum, et contraxio et hanc exalitudines
actuales, et transientes, Rep. qd pat. ad secundam.

Id percontabatur: quoniam sit causa simili-
tudinis in rebus. Per causa est ma-
ior ad activitatem virilis seminalis ma-
xis, aut majorem resistentiā sanguinis fe-
mine. Et si virilis utriusque parentis
sit æqualis generabit filius utriusque
naturæ participans, qui ephraoditus
vulgariter obijciunt: ex parentibus ju-
venis mas est robustior femina non
generat mas: et.

Per dicitur autem: si semen
matris est robustius dum illas partes
ex quibus genitalia formantur negli-
giat uterque. Cum itaque semen patris
et matris miscantur in utero per
minutissimas partes, si sanguis
matris per partes correspon-
dentes partibus genitalibus sit ro-
bustior generat femina, quando vir mas
abroditur sit robustior femina. Hinc
etiam contingit masculum generari
imilari matri in partibus, eo
quod dum illas partes sanguis matris
est robustior.

Articulus 3

an mas active, et femina passive
concurrant ad generationem

In generatione propter ex congressu matris,
et femine præcedentibus nec diriguntur actiones.

Prima e' ars; et consistit in eo qd fe-
 mina preparat mater, ad exideat
 vito. Ita e' con, et consistit in conce-
 ptione prole respectu hanc actionu
 femina active concupit. Ita e' for-
 matio prole, sub qua contingit or-
 ganizatio membroru, et animatio
 corporis. De h e' difficultas. Supponi-
 mus feminas effundere semen ac-
 cu in, qd quidem licet n' sit proleficu,
 iuvat in prole secundas formando,
 quibus in utero matris fovetur. lo

Clo

In ignote nati mar active, femina vo pas-
 sive tantu concupit. P. lo ex D. h. 1 p
 q. 118 ad 1 ad 4 dicente: in alibus perfectis,
 et generant ex coitu, virtus activa e' in re-
 mine viri idu phisibilibus lib 1 de gene-
 ali cap 2: mater ad fetus e' illud, qd mi-
 nistrat a femina. Et 2 p q 32 a 4 dicit.
 unde relinquit qd sola virtus activa sit
 ex parte matris, passio d' ex parte fe-
 mine: Et ideo in conceptione Christi be-
 ata virgo nil active operata e', qd sola
 mater ministravit. Operata in e' ante
 conceptione aliquid active preparanda ma-
 ter, ut esset apta concepui. Hec d.

Art. 2. uero masculinitas est ad filium ut
filium, sive ut genitum; et in uero fundatur in
actione: eo. Minus: si talis uero fundatur
in passione non esset ad filium respectu
causae in passiva, et ad patrem, a quo pa-
ter: eo. Respondeo minus: fundatur in actione
generandi preparativa, contra in actione
formativa proleis neque solutio contra
ex dictis.

Contra filius quandoque assim-
ilatur matri; et effectus assimilationis agendi
in quantum agens est: eo. Respondeo hinc mini-
me probari, mater active concurrere
ad actionem formativam proleis, et uolens
convincit, quod active preparat matrem, et
ea exibeat aptitudinem, ut quantum potest re-
cipiat formam a masculo cum adven-
tibus in similibus matri: quod si virtus activa
matri debilis sit cedit dispositioni sanguinis;
et sic fetus evadit similis matri.

Articulus 4 utrum omne animal fiat ex ovo.

Alia alia sunt vivipara, alia ovipara. Pri-
ma sunt quae vivos pariunt fetus, ut canes
et felines, et quae ova adhibito fermento
in passu formatum producant, ut aves.
Difficultas praeteriens est, utrum omnia alia, etiam
ho quoque sua prioria sunt ovipara, ita
ut omnia ex ovo generantur, tametsi aliqua fe-
tus suos ex ovo potest excubare, et vivos pariant.

clo

Non one al fit ex ovo: p^o ex illo rapia
 7. decem mensia tempore coagulatus
 cu in sanguine, ex remine viri. Sanguis
 eo in ventre matris, ut inquit gloria, vir-
 tute reminis coagulatus e primordiale
 principiu generis hominis. Unde sic ar. hu-
 mor ex quo fit homo e sanguis; & hic n^o
 e in ovo. eo. I Min. sanguis, qui e mada
 fetus, et ex quo loquitur scriptura, e juxta
 ones expositores, sanguis menstrualis, n^o qui
 ad cu illis impunitatibus, quas nuda ma-
 licia exigit sonas, & magis viget, et
 ad maj^o pfectione deducitur. Ut docet D^o
 3° 4° 3° ad 1° sanguis menstrualis n^o con-
 tinet in ovis, etia juxta contrarietate.

2^a ratione: si gener humana fieret
 ex ovo sequeretur totu ovariu cu omibus
 ovulis posse aliquando remanere aucta
 remissu in parvitate, et fecundatu. qua
 madmodu gallus unico actu totu gal-
 line ovariu fecundu reddere potest
 si dicere e obtrudat. eo. Min p. si ita fo-
 ret aut femina bene multiplices coe-
 fetur, aut salu pro nova conceptione ut-
 teretur n^o indigeret comocio viri; et sic pos-
 set adue defuncto conjuge, p^o fluxus an-
 nos colligere fluxus traditum, &
 h^o capere ad auctu.

Confixi: si geno humana ex ovo fieret
eo ova proportionet eundem agnoscendo,
ova ex quo non fieret deberet ee
majus ovo gallinae, et si e galina, eo
juxta mentiones ova mulierum sunt
instar granorum millicor. 147

S **A**
At in feminis humanae speciei breviora
et ab anatomicis venis quaedam ovaria
afixa humore aquoso, et lacto plena,
quae si calore suo fuerint, inducant ut ova
gallinae: eo quia in feminis ova sunt ex quibus
alia fieri possunt, sicut ex gallinae ovibus.
quod si plures expositum est in ovibus illis,
directo mulieris ventre, audientia, et
deliniantia fetus humani contineri.
Rep 1: omnia melata in aëre eo fabulo-
sa, ut plures medici docent. Rep 2: omni-
bus admixtis solus requiritur in feminis humanae
speciei aliquot simile ovo contineri.

Rep 3: admixtis mentionum
observationibus nihil concludi; nam forsitan igni
rei periculum fecerit dum languis, et semen
illud examinatum aliquo humore jam ma-
gens erat, atque semine virili coagulatum
instar ovi: sicut videlicet grana incubita
in valde umido posita germinare vide-
mus. Et utique propat in sanguine viri
seme coagulatum delinientem seminis membra
corporis humani, quod verum est.

~~Constat~~
At 2. refert Alexandru rex...
dispenfante super bestialitate cuiusdam
mulieris, quae canem secum admittit et in
partem canem edidit: eo quod in muliere erat
ovum ex quo ortus fuit canis. Rep 1.
alium nil probare, dato enim carum pote-
rat canis ex sanguine mulieris fieri.
Unde non erat necessarium ovum. Rep 2.
iustum pontificem dispenfante super bes-
tialitatem mulieris ad se canem admitten-
tem. De coeco a nil const. Percontaberis

utrum anima ponatur statim a principio
conceptionis corpori infundatur? Rep
anima ponatur non statim infundatur, sed elapso
tempore quadraginta dierum prout
diversi modo auctores opinantur. At 3.
contra gentes cap 8. docet, fectum prius
habeat formam seminis, et sanguinis; por-
ta vivere vita plantae, mox sentire
et vivere vita animae. Cum enim haec generans
honori sit agens creatum et imperfecto
ad perfectum procedere debet tali ordine
et lege; ut producta forma vegetativa
percat forma seminis; et iam produc-
ta seminis percat vegetativa; et demum
introducenda anima ponatur corpori semi-
niva; corruptio igitur unius est generis
altius.

quapropter virtus instrumentalis semis
q̄ in virtute generantis operatur p̄ p̄xi-
tus virtutes in se reclusas prior dis-
ponit organa, q̄ ad vegetandum sufficiunt,
iisq̄ disposita materia forma vegetativa
introducitur. Ita jam existerentia expe-
riunt opera vite, ut nutriti, & augmentari;
quæ ab ipsa natura a principio intro
procedunt. Porro alii spiritus vitales
multiplicati ex p̄xiore sanguine
generant spiritus alios, medicos quibus
elaboratur perfectior organitatio, ut
requiritur forma sensitiva.

Quæ ut gene-
ritur e coarctatio alicuius forma
aut vegetativa expellit, et sensitiva
et nova introducit utriusq̄ gradum
stat. Tali modo ad elaboratiora orga-
na pro anima conditi perveniunt.
Unde patet generari illas velut incomple-
tas, et ad formam principalem ordina-
tas eodem modo effective a generante,
sicut opera vite ad intro sui habitus
quæ inquit s̄t generari illas in
dispositis rebus, et ordine quodam
ut quoddam via ad principalem formam,
quæ agens intendit.

Quaestio 3

de motibus generationi, et corrupti- oni de sexuentibus

Genonem enim natis quidam motus pre-
dunt mala preparantes, ut totum cor-
poris generet, quod huiusmodi quidam
vulgo nunciat. scilicet alteratio, mixtio,
condensatio, rarefactio, actio, et re-
actio. De quibus Nati.

Articulus 1

de alteratione

Alteratio idem nominis etimologia designat
ad alterum facere; et potest quatuor modis accipi.
1 latissime pro quacumque mutatione nati.
2 minus late pro quacumque mutatione ad
quoddam. 3 proprie pro mutatione ad quales
sensibiles terminata; his enim variatis res
altera sensibus apparet. 4 summe proprie
pro mutatione terminata ad quales
natis rei contrarias, et ad corruptionem
disponentes, nam proprie, et summe altera-
ti dicitur id, quod a natura nati remouet, et ad co-
ruptionem tendit. Unde defini solet: mutatio
ad quoddam sensibilem adisponentem ad genonem,
et corruptionem. Porro altero huiusmodi modo
accepta (et quae in praesenti) successive fit,

aut ē motus succēssivus. Cū dō videretur
in his, q̄ ad sui destructionē disponunt
agenti resistit, et aliunde min calor
facilius inducit, quā maj; ē in motus
continuus, nec interrupt; quādiū age-
ns applicat, sic ignis, cū sit agens nātū
continuo agit in rubro ubi debite appli-
catur.

Præ d it species alexonis. Præ
alexo specialit; dicta. Præ vocat intentio.
Tertio remissio. Motus siquid ad qua-
lētē modis fieri pot. 1 ita ut rub-
rū a contraria ad contrariā quāle
mulet, ut cū lignū ex frigido fit ca-
lidū, et in multatio abstruere dicit alexo.
2 ita ut rubrū a statu minus perfec-
to quāle ad perfectionē moveat. Ut
cū lignū a minus calido fit magis ca-
lidū. Hec multo dicit intentio. 3 ita ut
rubrū a statu pfecto ad imperfectionē
moveat. Ut cū lignū a calidiori fit mi-
nus calidū. Hec multo vocat remissio.
His poris duo quærimus ut comodo
fiat alexo specialit; dicta, et quādiū
fiat intentio. 1 Cō

Alexo proprie ē prius talis n̄ sit efflu-
rubrū agentis in partē, nec sola vāri-
partē rubri disponit; et productione
imitis qualis in rubro. Cō continet Præ

paxus. P. 1: aqua in olla calefit, nec
 alterat, quin calida ignis corporecula
 ea subvertunt. eo. Ans. p. si ignis cor-
 puscula aqua subvertunt, idem ex-
 tinguent, si enim ignis ipse, et si quan-
 titas magnus per immixtionem in aqua
 ita extinguitur, portioxi jure extingue-
 rent ignea corporecula min.stantia
 activitatem. eo.

P. 2: id ferrum aut aurum cale-
 fit alterat, et in nulla e. ibi variatio pta-
 rum, quae fixa s. P. 3 paxus. id quod robuste cor-
 pora s. v. te active ut dicit in phisica ge-
 nali. sed etiam quod id globus in alio impin-
 git imprimi ei impetu, qui qualitas
 e. Quare si corpus mobile in alio impin-
 getur ei impetu imprimi, quid ni calor
 producat alio calore producere. 2 clo

2 Clo

qualis intentio n. fit per deprivationem a suo
 contrario, nec per destructionem prioris qua-
 litatis, et substitutionem novae perfectionis.
 P. paxus: qualitas cum intenditur efficitur im-
 mutata, et recipit aliquid in se, et non solum con-
 trarii remotionem. quid si gra. virginis
 Maria intendebat usque ad modum, quin
 esset remotio a contrario, i. peccato. P. 2
 paxus: si min. quantitas destrueretur, et maj.
 produceretur ex novo, non esset augmentatio.
 eo paxus. Confir. remotio n. fit per destruc-

hione perfectionis qualis, et productione
imperfectioris; nam calor aquae in frigido
aere permittit, nec in dignabilis e
causa, quae tantum calorem subito deducit.
at, et aliud uno gradu min producat.
eo pat intentione. 3do

3C10

Intensio qualis non fit per adventum novae particulae
qualis, sed per additionem gradus ad gradum.
Ita dicitur operculo 48 tractatu 2 cap 4 dicens:
non est intelligendum quod cum forma intenditur au-
geatur per additionem gradus ad gradum ita quod
sint ibi duo gradus distincti, quorum unus
addatur alteri, et possit ab eo distinguere signa-
li; non fit tale augmentum inquantum forma
imperfecta fit perfecta; ita quod ipsa forma
perfecta plus habet quam prius non duo partes
designabiles diversas, et virtute haec d
fit. Sed reperit fluxibus in locis.

si intensio fieret per additionem qualis
ad quale, qualitas addita aut esset diversa
a, aut ejusdem naturae cum praecedente.
non diversa, quia intensio qualitatibus perficitur
intra eandem speciem. Non ejusdem, quia duo
quales solo numero distinctae in eodem
subiecto eo non possunt, alias essent, et non essent
solo numero distinctae, cum adentibus eque
libet individuatione sit a ratione. Hinc dicitur 22
q 27 ad 5. reliquum eo, inquit, quod nullo modo

Charitas augeri potest per additionem chari-
tatis ad caritatem. 4 clo.

4 Clo

Qualis intentio fit per maiorem radicem in
rubro, seu per h, quod qualitas magis ac ma-
gis perficiat rubrum in quo est. Infinitis
pene locis D^{ns} nostrum clare docet. In-
quit 12 q^{da} 2 a 2: causa augens habitum
facit quidem aliquem in rubro, non in nova
forma, et facit quod rubrum perfectius parti-
cipet formam perfectiorem.

Proinde quod magis
intendit per a quo perficitur, quia media inten-
tione transit de statu imperfecto ad perfec-
tum, et qualitas perficitur, aut dicitur magis perfec-
ta ex h, quod magis radice, seu magis actu
et rubrum, quippe tota perfectio adentis est per
ordinem ad rubrum, cuius potentialitatem ac-
tuat, et perficitur eo.

Si ad percontationem sit quidem
magis radicali in rubro. Respondeo nihil aliud eo,
quod firmitus, et tenacius in eo rubrum, cum
la meliora ad arboribus, quae tunc magis
radicant, quando fortius longitudinaliter tenentur.
Unde maior radicalis adentis fit quando
magis, et perfectius actuatur, informat, et com-
municatur rubro, illud magis ubi radicatur, ma-
gis complet eius potentialitatem, eadem
quippe quibus magis radicali, quatenus po-
tentialitas rubri completur: capient enim rubrum habere
potentialitatem ut et ad eo calidum, tunc existit per

et completum, et actum, quando in igne
exit calor ut 8.

Ad id solum in fieri potest
quoniam quali addat utique in se habere absolu-
tum, seu modale posita solum actione agen-
tis magis, et magis applicativa, et commu-
nicativa; sicut forma subtilitatis unitur ma-
te in re modo superaddito sola actione
agentis connotata. Audiat per hoc loco nu-
per citato dicens: id est minus calidum,
aut albidum non est in potentia ad formam, cuius
actu illud habet, et est in potentia ad effectum per
seipsum modum; et hoc consequitur per actionem
agentis absque omni additione.

Haec est enim, non
est enervativa qualitas communicata sub-
to potest se ipsa omni alio recluso, magis co-
municari, magis sibi foras subiacere sub-
to, et istud magis ad suam actualitatem
reducere: eo magis radicatio qualis fieri
potest per magis sui communicationem in sub-
recluso quovis alio. Ans per eadem enervati-
ve actio ignis, quae effective intendit ca-
lorem potest se ipsa, omni alio recluso, magis
ad magis sibi subiacere sicut videtur: eo enim
dicitur. Contra probatur: non ideo id est agens effecti-
ve facit in parte prima actionis, facit
in illo foras per seipsum actionis, qui qualitas
est eo.

S A C

At ut et 2 partu primarioris: p effluu
 rebus agentis ad partu alij nova entita
 tis productione intelligit alio. co. Ansp.
 exemplis: sit pū corpora doctifica pū
 linu effluu corpusculu inficiunt
 mo odore vicina corpora, uti etia alijs
 corporu in corporu, qui de se infici
 unt, et pū inficiunt moibos creant. sit
 2 idu: si vapor auto se inuicem
 illud deat. sit lectu: corpus ce p
 argero sit bene solo partu itū
 multo. 4 sit: vltu deat ex diafa
 no sit opacu ex vltu alio, et ex no
 civo inopu: it. Per predicta rubra
 effluu solo fieri alio opacu.
 it, n ad vltu propriu et pūc tale.
 quare ex illis alijs pūmouet quid
 alio pū inficiunt alijs corpori
 bus ea mutant. Et quide itū vltu al
 kione corpora multa vident, ut au
 tu alij cui multo solo idu: si
 alia alio. sit vltu ex diafa
 sit opacu, ita dū itū deat, ita
 quales, et partu vltu dispones, ex qui
 bus diafanitas pūmouet. it ex nocivo
 sit inopu, ita nimia deat ex
 fractu ita id n post vltu.

At vnde, et phica ~~generale~~ ^{abstractio}
 n̄ consistit in tali aliquo ininuatione;
 quippe vnde corpus vnde, et phice abstract
 quando maxima illa vis, que aliis vis
 inest multa illa, ista corpus. Vnde
 calor calorem producit ad abstract ininipit
 consumpi. At 2: 13 parum telonis: id
 est fieret propagatione qualitatis, qua
 litas in inmentia propagaret; et n̄
 ignis producit calorem in parte aeris
 n̄ conigua, hoc in alia produceret
 calorem, ista in alia d; et hec vnde ad
 vnde: co. Per neg maj. Sed end par
 um resistat ~~re~~ vnde abstracti, et qua
 litas in alieno nullo imperfectior in
 qua in proprio; quo e ad eo remotior,
 eo languidior vadit donec nulla fiat.
 quapropter n̄ requirit calorem ab una qua
 re aeris in alia, et alia extendi in in
 finitum. At 3: 13: quolibet actio n̄ actus
 petit remum n̄ actus; et intentio e actio
 n̄ actus: co habet remum n̄ actus, id huius
 modi rem n̄ e qualitas simplex, cui huius
 fiat abstractio: co e nova qualitas per
 se, n̄ actus. Confir 1: rem a quo, et rem
 ad quod motus n̄ contrarius, et n̄ part eo
 immut, et quando qualitas intendit n̄ metes
 rem ad quod, n̄ qualitas intentia: co n̄ manet
 qualitas remissa, quia e rem a quo; n̄ qua
 litas intentia, et remissa comparative dixerunt.

Contra 2: augmentum quantitas fit
p additione nova quantitas: eo etiam qua-
litas inchoatio.

Res ad alium vis maj:
tenetur recte & novo entitative pro-
ducitur, & novo communicatur, cori qua-
las a p intentione perfectioni modo com-
municatur, et ita intentio jam habet totum
tenetur recte & novo communicatur, in pro-
ducitur. Ad contra dico, tenetur a quo
intentionis qualitas eo min actuatione
nisi subiecti, et tenetur ad quam maj actua-
tio, quae actiones in se inchoat, & ponit
maj determinat min.

Ad 2 contra: disparitates
e sunt augmentum quantitas e extensio
in ordine ad diversas partes subiecti, et
sic fit p additione nova partibus. Contra
augmentum qualitas e intentio ad eandem
partem subiecti, nec in fit p additione nova
partibus qualitas. Unde (notabene) diversi
gradus admitti a se in se in diversa par-
tes qualitas, ut igitur dicitur applicat, et dicuntur
gradus ordinati, quatenus nempe quae-
las indemonstrata ita informat subiectum, ac si
constaret partibus naturae distinctis.

Contra: unus
gradus qualitas pot ab alio reparari,
alias qui habet 2 gradus caloris viz, unus
omnino gradus caloris habet, et ita enim
cum calidus: eo gradus qualitas in partibus
reparat distincte. Res vis autem: pot repa-

axi copulative neg; & x native con.
Cū end ones gradus quavis int entia
ive ipsa quavis, requirit unam ab alio
entitative separari: idē cō separari
pot & x native, quatenus scilicet qua
litas modo perfectiores complet po
tētiā ratiōis, a modo imperfectior.

Ad 4^{am}.
si calor intensius divinitus separatur
a rubro maneret aque intensius sicut
anxia, sicut pat in colore oris com
paratō; & tunc n radieret in rubro cō.
Hinc d^r q^d d^r veri a 3 ait propriā vo
ce ignorant, qui dicunt quālibet inten
si p radione, et n p entia. Rep neg
maj. Qualitas end n ē intensiva nisi
in rubro. Et sicut calor oris com
paratō n est in rubro ē in inquantitate,
que ē rubro alioq^{ue} adentia. Alii di
cunt colorem oris dici intensivā compa
ratō ad rubro, cui exigit inherere, et
perit actuare.

Ad dictū 1^{am} rep 1^{am}
expresce affirmare intentionē qualis
fieri p maj radione in rubro. Hinc
in pugnant in laudato loco sententia
illorū, qui dicebant quālibet intendi p
radione, et n idē entia, seu entitative, &
illis ait, propriā voce ignorare. Alii
inexile; idē end quavis p radione

intendit ipsa cum quibus et quae p[er]fi-
cit, intendit, radical. Et mixtione

Articulus 2.

De mixtione.

Mixtio pot[est] sumi latissime pro quacumque
conjunctione plurium, et sic dixerunt graeco
addit mixtum. Sed cum sit minus late
pro composito ex materia, et forma. Ter-
tio cum sit dicitur, et proprie pro consum-
ptione plurium, ex quibus fit unum ens
p[er] se. De hac nunc loquimur, ad quam tria
requiruntur. Primum est quod illa plura distincta
sint ante mixtionem. Secundum est quod unum inde
patet alterius. Hinc liquida facilius
miciunt. Tertium est quod invicem agant, et reagant
ita ut consumpant. Hinc mixtio definitur
micihilium alterationum unio.

Explicit
Definitio, per unio denotat, mixtionem unde
re ad faciendum unum ex mixto, et ad h
unium, ut faciant unum, in quo aliquo
modo manent. Addit micihilium altera-
tionum ad denotandum quod p[er] miciunt se
distincta, quia nulla res se ipsam alterat,
sed quod debent habere quales coram quibus
agendo, et reagendo debent, sed tandem
quod micihilia debent fore sublativum consum-
pi, ita quod ex ipsis aliud generetur, altero
liquide perfecta, et ultimo consummata in
finito consumptione illius quod alterat.

Hinc colligitur, quod ut sit vera mixtio
debet mixtibilium vires eo in se ita
temperate, ut mutua actione se re
alterando in unam novam naturam coales-
cant; quare si unum omnino superet
virtutem alterius, destruet alia, ac in
sua natura convertetur, et tunc non fiet
unio plurius ad aliud, sed tantum compo-
nendum, et tantum unius in aliud con-
versum. Hinc si gutta aquae ingunditur
dolio vini, non fiet mixtum, sed a-
qua in vinum transiet. Unde quod mix-
tionem non est proprie motum, sed potius
tenendum motus alterativi, cum sit unio
mixtibilium ex eo motu connecta.

difficultas est, comodo clau maneat in mixto
perfecto ut in alibus, plangitur &c. Ante cuius
evolutionem alteratur sciendum est formam
mixti perfecti esse substantiam quoddam absolutam
ab aliis constitutive distinctam. Eius vero substantia
specie ab aliis distincta debet hanc for-
mam substantiam ab aliis distinctam; id vero mix-
ta perfecta, ut ad, plangitur &c. non est constitutive
distincta ab aliis, sicut ex diversis
is proprietatibus inest. eo.

Clau

Clau non manent forma in mixto perfecto

et colu vidualit. Ita Aris, et D. P. P. prae
sed quod plures forme vidualiter neque
unt simul informare eandem nume
ro materia. Sed etiam quod forma coloris
petunt quales contrarias in homo:
quod petunt quales contrarias in
humano nequeunt simul eandem materi
am, uti nec ipsae quales contrarie: igitur.

Præterea: hunc autem manet vidualit in alio, quan
do virtus illius manet in isto: sic generans ma
net in semine. Et 4. per quales, et per vidualiter
coloris, magis in mixto: eo est vidualit in
mixto perfectio manent per h. et in istos sunt
per quales coloris, in quibus eadem numero, per
idem numero ad eam nequeunt et in duplici
subiecto, et idem eadem in specie; neque ista eundem
gradum, quippe in eis et interius, in mixto
v. et in gradu terminis.

Explicit notitia
sententia: mixtum dicitur componi ex eis, et per
coloris forme et actum in mixto, et per quod
materia est coacta mixta et istis, ac coloris
quodammodo retinet, et ita retinet quod
propensionem ad vidualit formam neu
trandam; consistit enim in mixto per
aliquas et in quibus coloris adicijunt et per
dominant: ut in oribus alis terra, in bili
ignis. Hanc ad id mixta et ab istis coloris

trabilia, q̄ quilibet pars ad eū ibi conu-
nit redire appetit, atq̄ in alias ad eū elē par-
te continuo agit, maxime cō p̄tano care
in fluxu iuvat.

Unde pat̄ forma misti-
tū cō mediā int̄ clares, eaq̄ proinde
continere, sicut mediā continet cōtremā.
H̄ illustrat̄ Atis exēplo quodā ibi su-
mistiā. sillaba enī vocat̄ ba contine-
t̄ conor sillexad̄ b, et a, n̄ q̄ hi duo con-
actu in ea sint, ē sipe unū simplex
conus, q̄ q̄ in tali sillaba relucet atq̄
duobus illis conis respondens. Ita simi-
lit̄ in misto ita clā destruant̄, ut in
mediā quādam natā abeat̄, quā mi-
cibilis dōct̄ quadantenus continet.

S A D

Atq̄ respond̄ q̄ n̄t̄, n̄ pot̄ mixti; d̄ mici-
bilis in indanti productionis misti n̄t̄,
q̄ in illo indanti contrapund̄. cō proprie
n̄ micent̄, sed proprie mistio n̄ ē. quid
q̄ destruant̄, n̄ veniunt. Rep̄ dō maj̄
q̄ actu n̄ t̄ nec quando incoad̄ mistio
nec in teno, con; si t̄ in primo mixtionis
neg. Ut enī clā micent̄ sufficiat̄, q̄ epis-
tant̄, dū invicē confundunt̄, ut abeat̄
in tertia, et mediā quādam natā, q̄ eadē
relucet q̄ clā n̄t̄ in se, et v̄t̄ in
mā, et quālibet relucet. P̄t̄ pat̄ ad 2.

Ita 2. dond. Cum aqua miscet vino, aqua per
 coctat for in mixto. co. Ans. p. p. spongia
 oleo imbuta, & p. medulla junci rolet cordas
 vena, & pura aqua ex vino mixto. co. Per
 nez utitur ans. Ad p. pura coctia rolet
 hat locu, quando aqua n. e. cu vino p. fack
 mixta; quando vo p. fack mixta e. n. coctur
 vena aqua, & rolet quida humor aqueus,
 qui p. fack n. e. a vino decoctus.

quis perfectus n̄ ē a vno solo. Art. 3. forma
substantialis mixti n̄ ē illa simplex, ac forma
est, alias mixtum diceret corpus simplex
nec est: eo eius forma n̄ ē una, et im-
plex, et conflata ex 4 formis elon. Con-
firmat: nec quilibet componit for et h̄c,
in qua ultimo resolvit, et mixtum ultimo
resolvit in ea forma valida, ut patet in ligno
applicato igni, et resolvit in aqua, nec
est. Resolvitur autem n̄ ē illa forma simplex, nec
radicatur con. Mixtum eo n̄ dicitur tale, quia eius
forma n̄ est actus simplex, et quia infor-
mat materiam, quae ante informabatur for-
mis elon, et quia radicatur oris et per quales.
Ad confirmationem dicitur maj. in quo resolvit, si-
ne nova generatione; con. sicut res. lignum
ad vitidē resolvit in ea nova corpore
generatione, quae bene fit a causa universaliter
faciente ut res derivat per generationem con-
ex quodam corruptione fuit primo
producta.

Hic in nota, qd et ea maneat vitaliter in
mixto, n̄ sufficit forma m̄i succedere
formis solutis, alias vivens maneret
vitaliter in adavere: et requiritur successio
p̄ modum vitalitatis subordinatae aliter;
ut calor respiciat ignis, quod subordinata
hant vires in mixto refracta, cum sa-
les sint p̄ participationem: qd d̄ tale p̄ par-
ticipationem subordinatam et qd d̄ tale p̄ ens,
et in vitalitate illius operatur. Hinc calor
m̄i subordinatur igni clari, qui calidus
ē p̄ ens. Hinc nota n̄ sufficere ad
condm̄i hanc et qualem, refutatur co-
llata hanc connaturaliter, et a forma
m̄i dimanante.

Articulus 3

De condensatione, et rare- factione.

Est perpetua experientia nobis est exinde re-
m̄ rarefactionis, quo corpus in majus
spacium extenditur; itemq̄ modum condensa-
tionis, quo in brevius se se colligit, ut aqua
medio calore rarefit, et dilatur; medio v̄
frigore comprimitur, et condensatur: comodo
ad huiusmodi motus fiunt magna in-
philos̄ia et disceptatio. Suppono in primis

ut cetero tales motus ad naturam, et
denudat naturam.

Ponitur natura, ut ca-
pus corpus sub eadem quante materia, maj-
or quirit exentionem loci: contra vero
denudat. Hinc corpus naturae definitur
ab Ais: quod habet naturam materiam sub mag-
nis dimensionibus. Corpus denudat: quod
habet multam materiam sub parvis dimen-
sionibus. Deinde inpono rarefactio-
nem non fieri per hanc, quod corpus adquiret
magis ubi, siquidem ubiatio est effectus
rarefactionis, non causa. Tandem ne rare-
factio cum augmentatione confundatur,
inconfessio est a prius onerum rarefactionem non
fieri per hanc, quod corpus per se partes
quodammodo adquiret. His positis.

¶ CLO

fieri

Rarefactio requirit inducto vacuo intra
poros corporis. Cuius Epicurum deinde cor-
pus rarefieri ad porum vacui de novo
in eo signum, aut qui prius erat di-
latatus. P. Sed quia vacuum non est, sed etiam quia
videmus prius pulverem inclusum intra
tormenta bellica concepto igne rare-
cente immanti conditi, se se in majus
spacium diffundere, ita ut totum concutiat
machinam, et obices repellat; sed non hi

effectus ^{oxixi} nequeunt a vacuo, qd nil ē in
oxixi: co. 2 clo

2 Clo

Relaxatio nequit fieri inuaporatione sub
vitis mate intra poros corporis relaxien-
tis. ē contra Casseriu. P. Pā qā hietmātes
n̄ explicat, et destruit relaxationē, si-
quidē corpus cū hūgetur dīo corpore
intraante n̄ tenet hanc, et inflatū. Pā
etīd qā sic ignis n̄ potest relaxificari, omnia
enī corpuscula ignis intraantia statim
conuertunt. Pā tandem qā corpus cū
relaxetur pot n̄ admittēre dīa corpus-
cula intra poros, et deus vacuos illos
efficeret, ut pod: co. 3 clo.

3 Clo

Relaxatio, et condensatio it motus p̄ se p̄mo
terminati ad relaxandū, et densandū, et quales
sūt et causa fortis motus relaxationis, et
condensationis. Ita omnes dicipuli dī. Et
p̄plicat norma cūta ead. / Doctore dicen-
te: eadē eadē natura corporis quantū, ut possit
habere varios modos, et status exten-
sionis localis saluā eadē naturā, et quan-
titate, atq̄ nunc maior, nunc minor, quā
vīdē exigere, ac continere. Pā adens, quo
terminat ad alterandū ē qualitas, n̄
relaxans, et densans; mutatio ad ad illas qua-
les ē condensatio, et relaxatio: co.

Quapropter ratio duo effectus, uno
primariū rei distantie prout quan-
tatis eas constituendo magis a se mutuo
distantes Aliud tertiū rei explicitae
prout quantitatis in ordine ad maj
locū occupandū. At maj extensio
localis nō effectus boni relaxatio-
nis, et quantitatis. Unde maj extensio,
quo patet ratio tertiū comitatur, et effectus
relaxationis in genere causa dispo-
niva, quatenus relaxatio disponit ma-
ius ut occupet majorem locū sine adicio-
ne novae quantitatis.

ne nove qualitates
I. co: reflexio, et
condematio p re pto terminant ad maxi-
mam, et densitatem, ut ex termino liquet; p ma-
ximas, et densitas it quatuor kalia species.
eo he quatuor it causa fontis motus re-
flexionis, et condemnationis, Min p:
quatuor e Anis, et D.T. p: sola qualitas
kalia species e adens p re et none mi-
sensibile; p maximas et densitas p re, et
none mi sensibiles it, causa sensu factus
prescripant: co. 1 ad

S A D
*Art. condempnatio, et satisfactio sunt qd
 p̄ m̄da acipiat, nunc magis, min⁹ quanti
 lū. cō satisfactio veniat ad novā quan-
 titatē, sicq̄ d. consist. nova proprietates*

nequit eo ubi n̄ ē nova ena, ad prop-
rietates ad eundem equat; it̄ p̄ p̄p̄a refacōne
mala adquiret novā extensionē, quā
ē proprietates quantitatis. 2 in aqua ca-
lesfacta it̄ novā indivisibilia respon-
dent novis partibus loci: eo et novae par-
tes quantitatis.

Per ad a dū dū ans, p̄
h̄ q̄ mala suscipiat nunc maj, nunc
min quantitativē enitativa et for-
tis neg; explicative, con. Itaq̄ extensio
localis alia ē enitativa, et alia explica-
tiva. Ea consistit in eo, q̄ ē hanc partes
extensionis ad locū abtē dispositas. Ita con-
sistit in hanc partes quantitatis ma-
gis explicatas et dilatatas. Ea extensio
provenit a quantitate tanquā effectus
fortis illius. Ea provenit a qualitate,
q̄ potestas dū.

Ad top̄a refacōne mala
locū adquiret maj quantitate, novā
extensionē explicative, et ideo potestas
n̄ ad quantitatem, it̄ ad qualitatem
nat. quemadmodum eundem loco numero
partes, q̄ antea erant condensatae, p̄
p̄p̄a refacōne dilatant. ita eadem partes
ad eundem indivisibilia, quae antea res-
pondebant mediocri varis or, p̄ p̄p̄a
cond explicative magis respondent toti or
ii. It̄ p̄t ad utraq̄ confirmone.

Ad 2. si id aqua condensat, et occupat
totum vas, cujus medietas antea totum
occupabat, non acquiritur mai. quanti-
tate sequetur eandem quantitatem aquae
et simul insensibilis in 2 locis,
si in 2 medietatibus vasis. Si id
aqua condensat et nalis penetra-
tio partium quantitatis aquae; et non
sunt corpora penetrant, quando
ponunt in uno, et eodem loco, quae antea
erant in 2 locis, id est repugnant
ut sit in plura generabili: co.

Res ad id
dis mai. sequetur et simul in duobus lo-
cis inadequatis con; adequatis neg. Sicut
enim una medietas vasis sit locus adequa-
tus aquae condensatae, et in locus inade-
quatus ejusdem aquae rarefactae, explicatae
et dilatae; nam locus adequatus aquae ra-
refactae sit altera vasis medietas et ibi
continua. Ad 2. visz mai. q. ponunt in
uno, et eodem loco id eandem partem, con; id
diversas partes ita ut una sit in una
parte, et alia in alia parte loci, neg.

Itaque
sicut duae medietates aquae, quae prius erant
in 2 locis, si in 2 medietatibus vasis, po-
nantur postea in una medietate vasis, non
ponuntur id eandem partem illius medietatis,
sed id eundem diversas partes, sicut non pe-
netrant, cum ut id partes aquae ita se

hant in ordine ad locum, ut una sit eadem
locum alterius.

Art. 3: sententia. Cartesii fa-
cilius explicat comodo calor rarefacit et
frigus condensat, quia sententia per se
relicta, quia in sententia Cartesii calor resun-
git partes corporis ad invicem, et ita potest
veniri, aliter corpusculis ingredi in
corpus, quod calefit, et rarefit, frigus
vero partes corporis comprimendo im-
pedit illorum corpusculorum ingredi.
eo sententia Cartesii preferenda est.

Item nos
ans ob rationes superius assignatas. Quare
sententia per se relicta ideo calor rare-
facit, et frigus condensat, quia calor potius
dilatat partes corporis media raritas
non inducit, frigus vero partes corporis
comprimat media densitate, quia facit
aut alterat. Quod ad aer et alia corpora
facile ingrediuntur corpus calidum, hinc
dit ex dilatione partium, et ideo ex ejusdem
corporis raritate. Quod vero ingredi
corpusculorum non est causa rarefactionis
sed potius ea superat.

Articulus 4

De actione et reactione.

Quoniam in actione est quidam contrarius

quodam in re pugnantia conflictus,
qui dicitur actio, et reactio, ideo agendum est de
his, et circa actionem, et reactionem ab arbitrio
liberum haberi solent. Primum primum in quo
indaganda occurrunt. 1. est utrum actio pa-
ssiva sit in re similia. 2. est utrum activitas
agentis debet esse major resistenta passiva. 3. est
utrum one qui agit, repugnat a passivo.

1. C. 10

Simile nequit agere in passivo ubi omnino
simile. Hoc est secundum idem speciem, et gradum
qualis per quem agit, secundum conditionem agen-
ti, ut si res est ejusdem densitatis figurae.
P. secundum quod one agens intendit producere
ibi simile: si eo inveniat per productum
non agit in illud. secundum etiam, quod actio est que-
dam pugna, quae in re contraria, et dis-
similia tendit ad eam per. secundum tandem quod
simile non potest producere in passivo ubi
omnino simile. 2. c. 10.

2. C. 10

Activitas agentis debet esse major resistenta passiva
vel passiva, non in resistenta activa. Ante pro-
bationem istam, resistenta alia est activa, quae fundat
in quale maxime activa; et consistit
in actione, quae passivo agit in agens ubi
contraria resistit ejus actioni: sic generis

* resistit aqua. Alia ē resistētia passiva,
quae fit in qua nō activa, et max-
ime resistiva; et consistit in dispo-
nētia quae passivē resistit difficultatē ad
suscipiendū influentiam agentis, sic terra
resistit lapidi; lapis resistit
motui cursui. Et patet.

¶ De passionibus.

Hinc una virtus ē magis alia, quando
nō potest impediri a resistētia illius; et quoniam
agens agit virtus agentis nō impe-
ditur a resistētia passiva passivae alia nō age-
ret. Et pars ē evidens; et videtur ignis
calidus ut 8, et aqua frigida ut 8 agens
et refrigerans; et frigiditas nō ē activior
calore ignis. Et 3do.

3do

In multo agentis, et patientis conflictu,
necesse ē quod agens separetur a passivo.
Ad veritatem cloniam supponenda ē 2 con-
ditiones. 1^a ē quod ultimum agens sit appropin-
quatum. 2^a ē quod ultimum sit capax qualitatis
alterius; quod licet ceteri agentis in
substantia ab illis nō separentur.

¶ 3do: unum quod agit in quantum ē in
actu, et passivum in quantum ē in potentia, et
corpus ignis agens aquam ut ē in actu

respectu caloris, et in ipsa respectu
frigoris: eo ita imprimis calore a-
qua, ut in ab ipsa accipiat frigiditatem,
sicq in agendo se partiat. Hinc fectum
candens calefacit aqua, et si multu
refit ab aqua. Glacies infrigescit
manu et ab ista calefit. Iusta aque
cadens supra pruna illa ex parte
extinguit, et in ab illa consumit: eo.

S A

Art. 1. hunc agens facilius agit in passu,
quando passu minus resistit agenti, et passu
omino simile agenti minus illi resistit: eo.
Hinc 2 manus aque calide se mutuo ca-
lefaciant. Rep. 1. maj. minus resistit, et
positive, quod negative, con. solud positive
neg. sed end simile n resistit positive
ad se nbi omno simili resistit in nega-
tive, quatenus n e capax recipiendi
quale agentis.

Dico: eo si agens, et passu
n it similia in conditione agentis, et
que ad agendum conducit, ut in denecitate
poterit agens ut fectum calidum ut 4
calefacere supra calidum ut 4. Rep. 1. per
mitendo salu con. Vbi passu, et agens
in si specie n it omno similia. Rep. 2. neg
conad. Denecitas end n dat maj ut ad agen-
tum end n it quoditas activa, et utrice facit

Et vires activa promptius, et fixius
producat effectum sibi proportionatum
Non ferrum nequit calefacere supra
sibi simile in calore, nec enim pot. pro-
ducere calorem ut 4, sed supra istud id habet, nec
calorem ut 6, quia nemo dat quod non habet.

Contra ad demonstrandum maj. ut
ad agendum. eo. Minor. radii solares con-
globantur, et adveniunt in speculo ustorio
combustantur, et nequeunt facere disci-
puli in aere. Non ferrum candens
in quo non est calor ut 8, coarctat me
ducit ignem. Rarius calor adens validius
agit, quam flamma rationis. eo.

Item ad radii solis in speculo
ustorio non eo proprie adveniat, sed
suo non sit corpus, sed intentiones quae
sunt in aere: coarctat fortius calefacere
magis suo beneficio speculi ideo combu-
rit, quia solvens alia causa agit juxta
dispositum medium, et aliorum aquibus ejus
actio dependet. Cuius vi illius focus spe-
culi medius sit dispositus ad recipien-
dam actionem solis, placet radii projecti
et speculum in puncto foci ortu coeunt,
ideo radii illi papirum, ligna, et alia in-
flamant.

Ad 2 dico in ferro candenti
eo fluxus ignis particulas sunt agra-

vellet intellere ex eo exemplaribus; ---
Unde nemini & supra comburat.
Ad 3 dico & calbo juvat tendere ad
velocius effectum producendum, & in uter-
que intentione productum. quid & flame
effectus ob fumum admixtum potest. Et ali-
quando minus intensus, quam effectus
calbonis.

Ad 272: ex tali donec requiritur, aqua
non potest agere in seipsum, nam aqua est medio-
cris activa, & ita vero maxime resistiva;
contra est factum: eo tempore non requiritur. Et non
min activitas aqua potest repleri per maj-
quantitatem. Ob hoc causa deterrima rursus
excavat & guttus aqua frequent cadem
liber numero replent & ibidem agen-
ter.

Ad 373: ignis comburit supra, & in
nil ab ea patitur: eo quid & reparet ca-
lidum ut & amittit aliquem gradum ca-
loris quando agere, et sic non potest produ-
cere calorem ut b, & experientia adversatur. Rep-
at & supra patitur exstinguere corpus
ignitum ita patitur sibi vicinior, licet
data vicia congruat. Ad 2 dico, calidum
illud ut b, quodvis amittit aliquid caloris, ne-
cessitate in aliud, none cuius potest pro-
ducere calorem ut b. & nonne donum

Questio 4 De generatione elementorum mixtorumque tempera- mento.

Postquam eximus de generatione substantiali in uni-
versum, et actionibus illis comparantibus,
idem ordinem doctrinae agimus de generatione
elementorum. Quandoquidem ubi ex istorum contempla-
tione servatur mixti temperamen-
tum, et ideo etiam temperamento mixto-
rum, ut philosophus docet aliquid dicemus.

Articulus 1 De generatione Elementorum.

Est alia dicuntur similia, sive similia,
quasi in alia qualem conveniunt, ut ignis
et aer in calore. Alia dicuntur dissimilia,
seu dissimilia, quod in nulla qualem
conveniunt, ut ignis, et aqua. Certe
est ad unum quod idem se totum non possit in
aliud transire, sed sit contra ordinem Uni-
versum, ut proinde deficiat una pars in-
regalis principalis.

Secundum non est minus
certum quodlibet quod possit transire in aliud
idem partem; vide videtur enim quod aqua convertitur

in vaporem, vapor in aere. Quare di-
ficultas ista e. aliud aliud immediate
possit generari ex alio sive simbolo, sive
disimbolo, ita ut in unum, et aliud aliud
nulla medietas nec generata. 1°

1°

quodlibet aliud pot. ex alio immediate generari.
ut ignis ex aqua, aqua ex terra. Ita Ales
et D^r in praxi. y. genero fides ex h, qd unum
aliter aliud, illud contrahendo, ita corrup-
tio unius e. genero aliterius, et ignis pot. co-
rumpere aqua, et ea aliterando in ignem con-
vertere, ut quando gutta aque spargitur in
formace; tunc e. assignabile aliud aliud
in p^r immediate convertat. 2°

2°

Ela simbola facilius transmutant ad
invicem, quam disimbola. Ita A^r D^r hic. Pilla
facilius transmutant, q. minus ibi
invicem resistunt; ita ela simbola minus
ibi invicem resistunt quam disimbola, qd
ista in nulla quale con. bene m. Na.
eo. Quid p^r facilius corrumpit una qua-
las qua. due, sed a quando clades erat
ex eo simbolo tota una qualas corru-
pit. ita eo generet ex disimbolo ibi corru-
pit due. eo. 1°

S A D

Art. 17. quando aqua corrumpit ad ignem prius permittit humiditas, et frigiditas aquae, cum in illa introducat calor, et sic incipit ignis: eo priusquam transmutetur in ignem ubi transmutatur in medium, hanc in quidem et quales mediae: scilicet. Confixi corpora videmus aqua calefactam non converti in ignem, sed resolvi in vaporem. Nec immixto; nam unum elementum requirit in aliud transire, in prius transcat per medium: eo.

Res ad alium negat. licet enim cum prius in statu nati non possit hanc et quales, bene cum in ignem, ubi transmutatur, et via corruptionis. Ad contrarium, licet haec contingat, intendit quod accidit, et immediate convertitur aqua in ignem, ut diximus in clonem. Nec propterea sit transmutatio de elemento in elementum, ne transcat per medium; aqua enim ubi convertitur in ignem, quin supponat naturam factam; et sic transcat per aliud medium.

Art. 22. ut unum cum transmutetur in aliud ubi illi contrarie opponitur, et ubi dicimur magis contrarie opponitur, eo facilius transmutatur. Hinc gaudet

agua facilius transmutatur in ignem,
quod particula terra. Res igitur licet
contrarias sit natura ad transmutan-
do, in eo alio capite illud retardat; et in
iis magis contrarias transmutatio
est difficilior. Ita ad eam gutta aquae facilius
convertitur in ignem quod particula terra
est, quia gutta aquae est magis rara, et in-
minus resistit; particula vero terrae
magis densa, et in magis resistit, negan-
do ex se, item illa rara est ac est aqua
minus resistit, quod aqua. Item quo
rarietas ignis agit in humiditate ac-
res juvat ad aeris caliditatem, et ita trans-
mutatio faciliore est. Quod vero caliditas, et
rarietas ignis agunt in aqua a nulla
quale aqua juvant, nec transmutatio
difficilior est.

Articulus 2.

De mixtorum temperamento.

Temperamenti nomen intelligitur id, quod variorum
complexio vocatur, quae consistit in qualibus
temperatis, nam prae se habet quod quales
in mixto remanent, id manent tempera-
tae; et inde derivatur temperamentum.

si nulla inignit pvalat, & tunc ita
quasi in equilibrio, temp dit ad potius
uniforme, iive arithmetico, iivo una
qualitas e inferior alia, eiqz dominat
tem dicir, du iudicia, diforme, ave
geometrica, tunc mixtu potit quales
arithmetice equales, & du proportionis
et exigentia subli.

Porro huiusmodi
complexio diformis variari pot in
finis pone modis, du p una & du-
plex qualitas alia dominat in gradu
inferiori, & superiori. Hinc in hunc
perque tanta e diversitas complexio-
nis, ut duo vix inveniunt ejusde generi.
Secu quadruplex dicitur tem du
numera locu, si biliot in quo do-
minat ignis, sanguine in quo domi-
nat aer, phlegmaticu in co dominat
aqua, et melancholicu in quo domat
terra.

Hanc divonem experientia demonstrat.
Abiquos eni videmus honis igneos
id e calidissimos, et rivos, in quibus abun-
dat bilis, alios ee umidos, et calidos,
qui rei sanguine, alia humoribus
n ita p mixto abundant, sanguis eni
habet quales aereas, et modice humi-
ditate, et caliditate. Alios ee frigidos,

et umidor in quibus flecta aqua
respondens dominat. Alios demum co-
licos, et frigidos, in quibus praeeminet me-
lancholia, quae caput nata kera rices, et frig-
da.

Hinc idcirco liquet huiusmodi
temperamentum ex praedominante
corporis humore, et viri denominatione.
Et ad humores natus de quo in praesentem
corpus humidum, et fluidum corpori
multiplicando agitur, et in quatuor humores con-
vertitur. Divi humores in bile, sanguine,
pituita, sive flecta, et melancholia.
Bilis est humor colore pallidus, sapore
amarus, tempore calidus, et siccus. San-
guis (in quibus) massa sanguinaria ex
omnibus et humoribus composita, et
qui est massa pars ab aliis humori-
bus distincta est humor colore rubrus
sapore dulcis, tempore calidus et mu-
cidus.

Pituita seu flecta est humor
colore albus, sapore insipidus, tempore
frigidus, et humidus. Melancholia
est humor colore niger, sapore asidus
tempore frigidus, et siccus. His portis
dabitur. utrum in aliquo modo sit tem-
peramentum, aut saltem natus est portis
ita ut omnes quales sint in hoc in eodem gen-
du intentionis. Parum affirmativa

tenent nulli medici, quibus habere
aliqui remotiones sibi. Pate-
re enim propugnare Axis & Dth in
quibus sit.

Co.

Nallud nec nativum potest esse
uniforme, seu ad pondus. Ita Axis sibi
2. de genere, & corruptione, et Dth in
ibidem, sed clarius in 3. contenti in dis-
tinctione 16. ff. ab dicens: impossibile e-
st complexio perveniat ad tantam equa-
litate, in alio contraxio ad pondus,
ita alias in fixet mixtio. et precipue
h. convenit in corpore humo, & calor
dominet propter operationes animae, quae
indigent calore sicut instrumentis.

Hec Dth.

In corpore ex natura mixtionis re-
quiri non est possibile aliquid mixtum ad pondus
temperatum: co. Ans. p. ut tale mixtum
produceretur deberent esse venire ad mix-
tionem cum omnimoda equalitate quatuor, &
mixtio fixi requirit quatuor corpora om-
ni equalibus existentibus: co. Min. p.
ad mixtionem requiritur actio et reactio;
dicitur quales omnino equaliter requiritur
actio, & reactio, nam ad actionem, et reacti-
onem requiritur pondus unius contra
alii supra aliud ut videmus: co.

Respon. qd 1. quales int'eguales in gradu, et intentione,
pot' int' illas eo actio, et reactio; ad acti-
onem enim sufficit activitas majoris
supra aliam, qualis n' deficiat in casu
nostro; quippe quales quavis essent aqua-
les in gradu caloris in se re e' activior
frigore, et ita in humilitate.

Contra:
dato qd quales in intentione aquales,
et in efficacia inaequales possint
int' se agere, adhuc n' pot' produci mix-
tum ad pondus temperatum: eo. Ans. p.
qd efficacius agit minuit magis aqua-
li tempore vim, et intentionem cui con-
trarii min' efficacia quod istud minu-
it illud: eo tempore motionis plus
deperdant & propria intentione qua-
les minus active, quā activiores, et
ita n' neutralizat mixtum ad pondus
temperatum.

S A D

Act. sicut calor, et humilitas (idē dic' de aliis
qualibet) int'eguales in gradu, et int'ore,
Et in possibili mixto: eo. Ans. p. in tali pro-
p' possit e' actio, et reactio: eo. Ans. p. in tali pro-
p' calor e' activior humilitati, et ad actionem
sufficit maj' activitas agentis: eo. Res. p. calor

excedens humidum in activitate agit quod
ad illud, et ad reducat ad minorationem.
et sic nunquam manebit sem in illa aqua
liquida gradum, nisi voluerit recedere ad hunc. Et quod
(nota bene) per pro aliquo purgante, et per
modum transcurrentis instantis potest et
in se potest et permanere, et per modum tem-
peramenti, cum actio alterativa id non
imitat.

Ad 2. in Christo fuit perfectissimum
sem, nullis erat enim subiectus infirmi-
tadibus, et in sem est ad pondus. Et per
maioris arithmeticum, minus, geometricum, com-
positum perfectissimum sem iudicandum non est ex
perfectissima quadam aequalitate, et ex perfecti-
ssima convenia ad finem missi, qui est eius
opere. Hoc autem fuit in Christo, quod in id
est cum excessu alicuius qualitatis, non caloris,
et illa non fuit infirmitas subiectus
tus.

Et ponderetur, quod sem in se grandius
ad operationes eliciendas, et vias componen-
das. Per se debet sem suas habere virtutes,
et defectus. Sem virtutum perfectum videtur
ad ingenii vigorem, celestium, et proprium
habe, nam sicca, et calida temperatio virtutum
celestium intelligendi, immulæ alacritas
agendi, ac promptitudine. In virtute enim
ingenii celestis, magnanimi audaces. Et

• huic tempo deest iudicii maturitas, ro-
b^{us} firmitas, in agendo ~~constantia~~^{constans},
suavitas, in rebus ^{constans} constantia, nec cavendae
conspicuo. Sanguineus est sem in se videt
excellere, et principis vite conformis
est, ut calidus et humidus. Eius ope ana-
ctiones nales, vitales, animales, facile,
ac jucunde perficiunt. Unde sanguinei
et ad omnia paratissimi, manuveti, ama-
tores, hylandi, urbani, et benignissimi
indolis. At nimio humore animi
opuit, reddit moles, et in stabiles mo-
tus, ut ad bonum, sic ad malum flexibiles,
qui facile in difficultatibus vincunt...
----- nulla laudent exoritur.

Alecmaticum memoria
auget, praeda, et manuvetudine. Alecma-
tici enim in negotiis maturiores et illi-
dant, stant, ad mixtiora compati. Pa-
les in importat ob rem defectus, ut omnia
ineptissimi sentiat, ostendit enim aqua
frigida de nativum calorem qui est princi-
palis nala minister, obscurat quos men-
tis acie inspectuatur, motusque reddit
instabiles, et languidos.

Melanolicum
stabilitatem inspirat, impetus animi roborat,
mentem ad se ipsam vocat, et ejus acie

in contemplatione deficiat. Unde melancolici in motibus suis fixi, cogitabundi, studiosi, et ad rema secundaria, et diuturna coniecta idonei. Et peccat complexio in continua latitudine, ita ut animus suspiciat suspitionem, malignum, et acrimoniam suam illam exonerare inquit, et reddat, sibi alius ingratum, molestum, et amantulum.

Quapropter animi complexio melancholica per bilem accendit, quod coruscum complexionem vocat, et sit ad animi magnitudinem, et ingenii subtilitatem omnia optima. qui isto tempore et potius in apprehendendo, et videndo prompti et propter bilem, ne nimis pigritie ingentem diffuset, humor melancholicus frigore, et recitate biliorum continet, et animus ab externis evocando facit ut in se totum colligat, quo potius apprehensam materiam perpendere, et illa etiam ratione iudicium ferre.

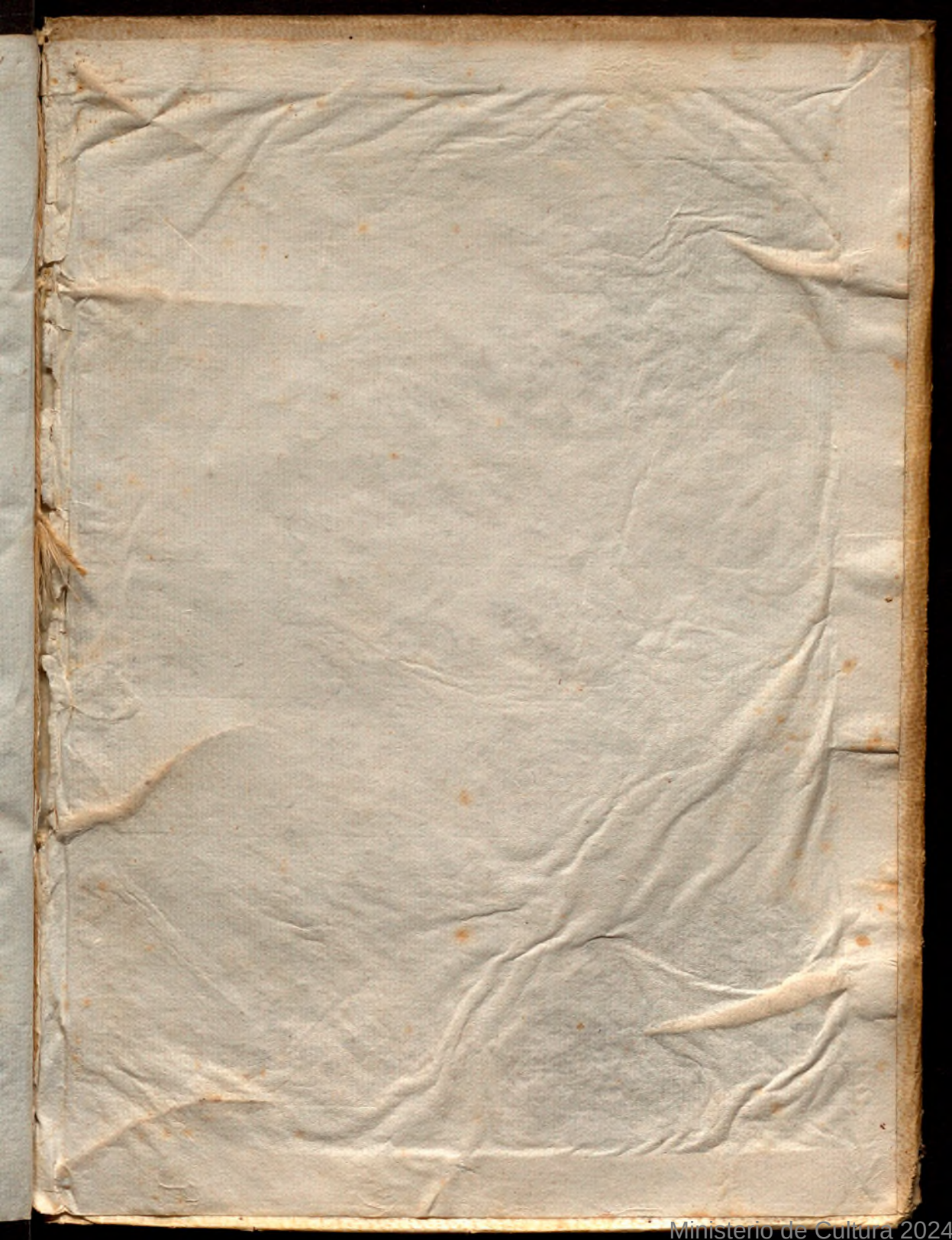
At melancolia est pars naturae. In aliquibus per bilem nimiam inflammat et est causa furoris, audacia, et meretricis. In aliis aliquibus negat per bilem incallescere, et isti sunt superbi, adoniti, permittit, navi. In aliis melancolia tenet naturam, ---

icq modo infrigida, modo accendi,
pro ut res postulat. et ideo isti et optimi
prudentes, acuti, fortes, ingeniosi, con-
tantes. Hinc ad bona complexionē mel-
lū confert, ad aetiorū humorū,
et ad melancholicā dītemperatiō, ad mē-
tiorū dīspo p̄cipue et capivir, id.
hoc salū pro hoc tractatu dicta sunt. Ad
Dei majore gloriā. Postulūe nonas Aprilis
hic nactus coronide anni a Virgīnis
p̄cepto 1775.

180

1370998726

bt.

100

11

Phil

9

8

48.